MEER, NIEUWER, SNELLER, DIKKER, BETER... ANDERS!

MacWorld

HET MACINTOSH MAGAZINE VOOR NEDERLAND & BELGIË ▸ VIJFDE JAARGANG ▸ NUMMER 4 ▸ APRIL 1994 ▸ PRIJS ƒ 9,95 ▸ BFR 200

HET VIRUS IS LOS

PowerMac-koorts slaat toe

SCHATJES

PERSOONLIJKE POSTSCRIPT PRINTERS VOOR MINDER DAN 2500 GULDEN

MEER RAM VOOR MINDER GELD
RAM Doubler en OptiMem

TYPOGRAFIE IN DE DERDE DIMENSIE
LogoMotion, Typestry & StrataType 3D

MAAK DE BOEKHOUDER IN U LOS!
Test voor starters en specialisten

DUOTEST: HIGH-END MONITOREN
miro 20 versus SuperMac PressView

8 710966 004616

DATA FOR LIFE!

Verbatim

VERBATIM Tapes

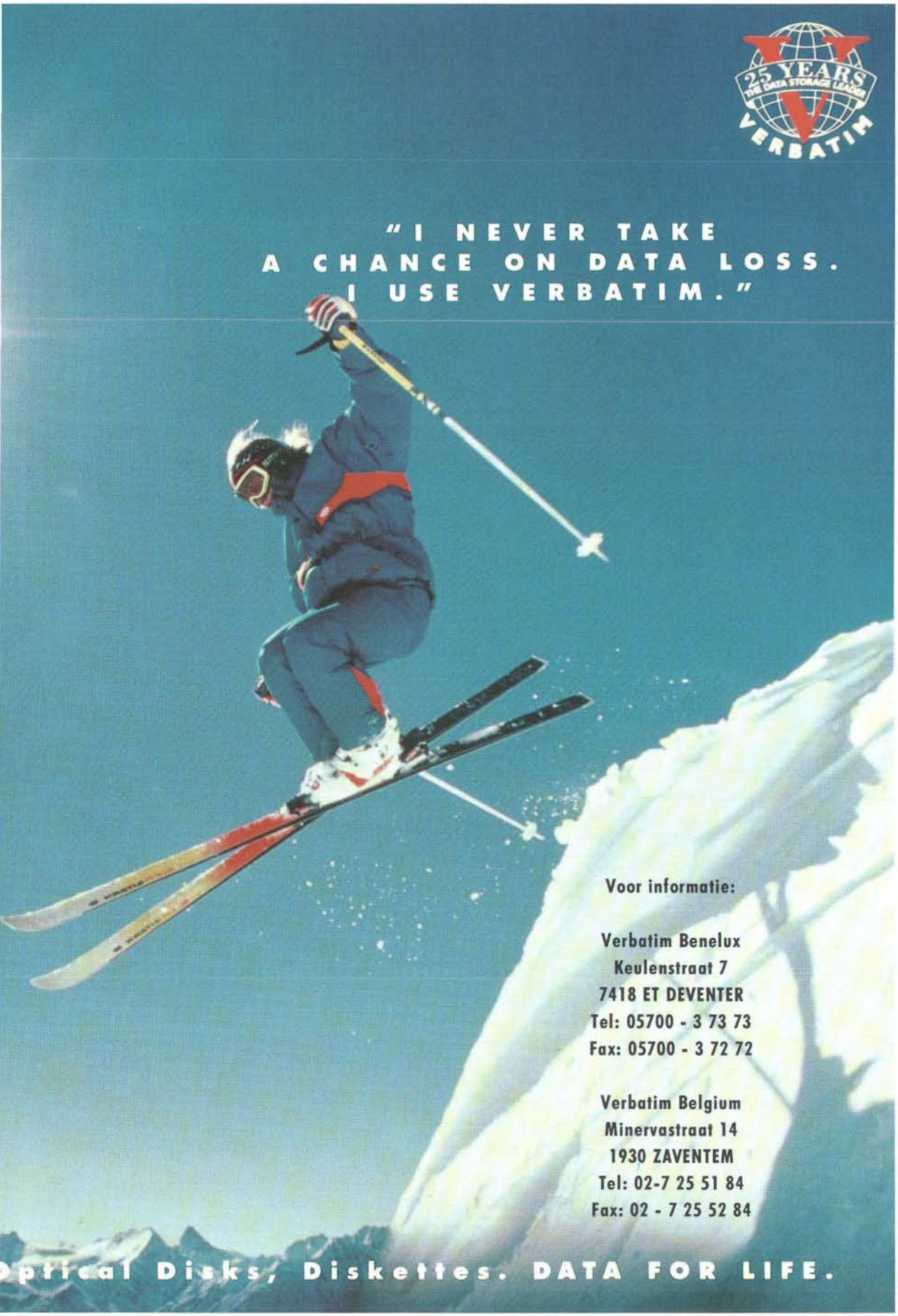
25 YEARS
THE DATA STORAGE LEADER
VERBATIM
"I NEVER TAKE
A CHANCE ON DATA LOSS.
I USE VERBATIM."
Voor informatie:
Verbatim Benelux
Keulenstraat 7
7418 ET DEVENTER
Tel: 05700 - 3 73 73
Fax: 05700 - 3 72 72
Verbatim Belgium
Minervastraat 14
1930 ZAVENTEM
Tel: 02-7 25 51 84
Fax: 02 - 7 25 52 84
Optical Disks, Diskettes. DATA FOR LIFE.

De Power Macintosh mag dan een aardige revolutie in de computerwereld teweeg hebben gebracht; u en ik werken zeer waarschijnlijk nog een tijdje door met een doodgewone Macintosh. En dus doen we nog even alsof er niets is gebeurd. In dit nummer leest u daarom alles over persoonlijke PostScript-printers voor Macintosh, 3D-typografie voor Macintosh, geheugenuitbreiding voor Macintosh en boekhouding voor Macintosh. Maar omdat we allemaal het liefst een PowerMac op ons bureau willen hebben, toch ook maar een opsomming van de laatste feiten over Apple's supersnelle PowerPC's.

Oscar Kneppers

Deadline
MacWorld's actuele pagina 7
Magazine
Feiten, nieuws, achtergronden 8
Power Macintosh
Het allerlaatste nieuws 18
Goedkope PostScript laserprinters
De test van de zes meest populaire 26
Meer RAM voor minder geld
RAM Doubler en OptiMem 32
MacWorld's grote boekhoudtest
Voor starters en specialisten 36
3D typografie
LogoMotion, StrataType en Typestry 48
High-end monitoren
De nieuwe van miro en SuperMac 54
Review
Deliverance, Icon Mania!, MouseMan, TrackMan en MouseStick II ,
Mac Attack, Myst, Canvas 3.5, Elastic Reality 1.1, MacWrite Pro 1.5,
PhotoFlash, Fargo Primera, Streamline 3.0 58
Workshop
Speciaal voor Traffic Managers 80
MacWorld Direct
Boeken, CD-ROM's, software en extra's 82
Powerpool
Tips en Trucs 87
Sluiproutes
De rubriek voor sneller werk 93
DTPraktijk
Nieuwe tips & trucs voor Quark XPress 3.2 94
Second Hand Mac
Te koop, gevraagd, ruilen 97
JA, ik neem een abonnement
en krijg een gratis PowerMok 98

MacWorld Magazine

Postbus 5446, 2000 GK Haarlem
Tel. 023 - 363494 , Fax 023 - 401794
Lezersvragen: tussen 14.00 en 17.00 uur
Bezoek
Schipholweg 1, 2034 LS Haarlem
Elektronisch
Spider BBS: 015-158300
Internet: oscar@knoware.nl
AppleLink: hol0340
Compuserve: 71333,3124

Redactie
Oscar Kneppers (hoofdredacteur)
Pauline Nieuwhof (eindredacteur)
Jeanette Verstappen, Rob Wiegers
Bianca Burgering (redactie-assistente)

Vormgeving
Bert Hendriks, Alain Cohen
Mischa Smit Kleine, Bert van Zutphen

Medewerkers
Johan Elzenga, Rudy Hirschfeld,
Peter Kentie, Sander Kessels,
Albert Kiefer, David Lemereis,
Robert Peters, Jozef Schildermans,
Maarten Schutjes, Louis Stiller,
Onno Tijdgat, Hans Westbeek

Fotografie & Illustraties
Hans Hendriks, Anne Mieke Eggenkamp
Bert Hendriks, Mischa Smit Kleine, Tabea Piske,
Bert van Zutphen

Zetwerk & Lithografie
Niek van Dijk, Amsterdam

Druk
Boom Ruygrok, Haarlem

Advertentie-exploitatie
Frans Roubos en Jeroen de Vries
Spaarne 57, 2011 CE, Haarlem
Tel. 023 - 354554, fax 023 - 357233

Abonnementen
Gabriëlla Meijnckens en Johan Egging
tel. 023 - 355559 (9.00 tot 12.30 uur)
Abonnementsprijs ƒ 89,50 /
Bfr. 1790 per jaar (11 nrs)
Opzeggingen uiterlijk 6 weken vóór het
verstrijken van de abonnementsperiode
Losse nummers ƒ 9,95 / Bfr 200

Bladmanager
Vincent Half

Marketing
Pauline Wortel (Marketing Manager)
Hans Zahn, Edwin Ferdinandus

Algemeen Directeur
Leendert van Wezel

Uitgever
Paul Molenaar

MacWorld is een uitgave van
IDG COMMUNICATIONS NEDERLAND

© IDG Communications BV. No part in this publication may be reproduced in any form without written permission from the publisher.

MacWorld Magazine Benelux is een uitgave van International Data Group, 's werelds grootste uitgever van computerbladen en de belangrijkste leverancier van informatiediensten ter wereld op het gebied van informatie technologie. International Data Group geeft meer dan 194 computerbladen uit in 62 landen. Iedere maand lezen veertig miljoen mensen één of meer bladen van International Data Group. De uitgaven van International Data Group bestaan uit: ARGENTINIE Computerworld Argentinië, Infoworld Argentinië; AUSTRALIE: Computerworld Australië, Australische PC World, Australische Macworld, Network World, Reseller, IDG Sources; AZIE: Computerworld Hong Kong, PC World Hong Kong, Computerworld Zuidoost Azië, PC World Singapore, Computerworld Malaysia, PC World Malaysia; BRAZILIE: Computerworld, Mundo IBM, Mundo Unix, PC World, Publish; BULGARIE: Computerworld Bulgarije, Ediworld,PC & Mac World Bulgarije; CANADA: Direct Access, GraduateComputerworld, InfoCanada, Network World Canada; CHILI:Computerworld, Informatica; CHINA: Chinese Computerworld, PC WorldChina, Electronics International, Chinese Network World; IDG HIGHTECH BEIJING'S New Product World; IDG SHENZHEN'S Computer NewsDigest; COLOMBIA: Computerworld Colombia; DENEMARKEN: CAD/CAMWORLD, Communications World, Computerworld Denemarken, LOTUSWorld, Macintosh Produktkatalog, Macworld Denemarken, PC WorldDenemarken, PC World Produktguide, Windows World; DUITSLAND:Computerwoche, Computerwoche Focus, Computerwoche Extra,Computerwoche Karriere, Information Management, Macwelt,Netzwelt, PC Welt, PC Woche, Publish, Unix; ECUADOR PC World;EGYPTE: Computerworld (CW) Midden Oosten, PC World Midden Oosten; FILIPPINEN: Computerworld, PC World; FINLAND MikroPC,Tietovikko, Tietoverkko; FRANKRIJK: Distributique, GOLDEN MAC,InfoPC, Languages & Systems, Le Guide du Monde Informatique, LeMonde Informatique, Telecoms & Reseaux; HONGARIE: Alaplap,Computerworld SZT, PC World; INDIA Computers & Communications;ISRAEL: Computerworld Israël, PC World Israël; ITALIE:Computerworld Italië, Lotus Magazine, Macworld Italië, NetworkingItalië, PC World Italië; JAPAN: Computerworld Japan, MacworldJapan, SunWorld Japan, Windows World; KENIA: Oost AfrikaansComputer News; KOREA: Computerworld Korea, Macworld Korea, PCWorld Korea; MEXICO: Compu Edicion, Compu Manufactura,Computacion/Punto de Venta, Computerworld Mexico, MacWorld, MundoUnix, PC World, Windows; NEDERLAND: ComputerTotaal, LAN Magazine, MacWorld, Lotus; NIEUW ZEELAND: Computer Listings, Computerworld NieuwZeeland, Nieuw Zeeland PC World; NIGERIA: PC World Africa;NOORWEGEN: Computerworld Noorwegen, C/World, Lotusworld Noorwegen,Macworld Noorwegen, Networld, PC World Ekspress, PC WorldNoorwegen, PC World's Product Guide, Publish World, Student Data,Unix World, Windowsworld; IDG Direct Response; OEKRAINE:Computerworld; OOSTENRIJK Computerwelt Oostenrijk, PC Test;PANAMA: PC World; PERU: Computerworld Peru, PC World; POLEN:Computerworld Polen, PC World/Komputer; PORTUGAL: Cerebro/PCWorld, Correio Informatico/Computerworld, Macin; ROEMENIE: PCWorld; RUSLAND: Computerworld-Moskou, Mir - PC, Setv; SLOVENIE:Monitor Magazine; ZUID AFRIKA: Computing S.A.; SPANJE: Amiga World,Computerworld Spanje, Communicaciones World, Macworld Spanje,NeXTWORLD, PC World Spanje, Publish, Sunworld; TAIWANComputerworld Taiwan, Global Computer Express, PC World Taiwan;THAILAND: Thaise Computerworld; TSJECHIE: Computerworld,Elektronika, PC World; TURKIJE: Computerworld Monitor, MacworldTurkije, PC World Turkije; VERENIGD KONINKRIJK: Lotus Magazine,Macworld, Sunworld; VERENIGDE STATEN: AmigaWorld, Cable in theClassroom, CD Review, CIO, Computerworld, Desktop Video World,DOS Resource Guide, Electronic News, Federal Computer Week,Federal Integrator, GamePro, IDG Books, Infoworld, InfoworldDirect, Laser Event, Macworld, Multimedia World, Network World,NeXTWORLD, PC Games, PC Letter, PC World, Publish, Sumeria,SunWorld, SWATPro, Video Event; VENEZUELA: ComputerworldVenezuela, MicroComputerworld Venezuela; VIETNAM: PC WorldVietnam; ZWEDEN: Attack, ComputerZweden, Corporate Computing, Lokale Natwerk/LAN, Lotus World, MAC&PC, Macworld, Mikrodatorn,PC World, Publishing & Design (CAP), Datalingenjoren, Maxi Data,Windows World; ZWITSERLAND: Computerworld Zwitserland, MacworldZwitserland, PC & Workstation.

INHOUD

POWER MACINTOSH

GEVELD DOOR DE POWERKOORTS?

Het Power Macintosh-virus verspreidt zich snel. Wie het nog niet warm had gekregen na het lezen van de artikelen over Apple's PowerPC-computers in onze vorige uitgave, kreeg wel de kriebels van Apple's media-offensief. Of werd enthousiast gemaakt op één van vele Power Festivals in de regio's van het land. In dit nummer een opsomming van de definitieve prijzen, de nieuwste ontwikkelaars achter de PowerMac en een greep uit het laatste nieuws.

18

MACWORLD'S POSTSCRIPTPRINTERTEST

HOOGSTPERSOONLIJKE PRINTERS

HELEMAAL ALLEEN VOOR U

Nèt voordat u het printcommando voor een kort briefje geeft, is een toch al lastige collega u te snel af. En draait prompt twintig pagina's XPress uit. U moet wachten. Tijd dus voor een hoogstpersoonlijke printer. Eentje helemaal alleen voor uzelf. Onder, maar liever nog òp tafel. Pal naast de Macintosh. Verbonden met één kabeltje van de printerpoort naar de printer. Eenvoudig en zonder bemoeials op het netwerk. Heerlijk die vrijheid. En dat voor rond de 2500 gulden. Vaak zelfs nog minder. Wij hebben er zes getest, helemaal alleen voor u.

26

VERGELIJKENDE TEST

MEER RAM VOOR MINDER GELD

Het worden lastige tijden voor de leveranciers van dure SIMM's, nu twee leveranciers een softwarematige oplossing hebben voor het immer prangende RAM-tekort. RAM Doubler en OptiMem geven u voor rond de 100 dollar minstens twee keer zoveel intern geheugen. En dat met een snelheidsverlies dat nauwelijks te meten valt. David Lemereis zet de twee tegenover elkaar en concludeert dat het kàn: meer RAM voor minder geld.

32

MAAK DE BOEKHOUDER IN U LOS!

Boekhouden: de een is er zo dol op dat hij er zijn vak van maakt, de ander wil liefst zo min mogelijk tijd aan besteden. Om voor beide groepen de verwerking van gegevens zo soepel en aangenaam mogelijk te laten verlopen, zijn er diverse softwarepakketten op de markt. MacWorld bekeek Abacus II, AS-Plus, BAS, B.V.M., Exact en Inventive Account. Voor ieder wat wils.

36

TYPOGRAFIE IN 3D

PIXAR's Typestry en Strata's StrataType hebben sinds kort cijfer 2 achter hun naam. Eerder gemaakte fouten en tekortkomingen zijn nu weggewerkt door meer mogelijkheden in een gebruikersvriendelijker jasje.
Slimme derde partij is Specular International die komt met een heel interessante nieuweling: LogoMotion 1.0. Wat hebben de programmamakers klaargestoomd aan de vooravond van de introductie van de razendsnelle PowerMacs?

48

RUBRIEKEN

REVIEW

- Deliverance
- Icon Mania!
- MouseMan, TrackMan & MouseStick II
- Mac Attack
- Myst
- Canvas 3.5
- Elastic Reality 1.1
- MacWrite Pro 1.5
- PhotoFlash
- Fargo Primera
- Streamline 3.0

58

WORKSHOP VOOR TRAFFICMANAGERS

Elk zichzelf respecterend reclamebureau heeft een afdeling traffic. De Traffic Manager plant niet alleen de werkzaamheden van de uitvoerende personeelsleden, hij of zij controleert ook de financiële voortgang en afwikkeling. Kortom, deze centrale functionaris in het moderne reclamebedrijf moet van goede informatie worden voorzien om naar behoren te kunnen werken. Dat kan met het programma Traffic van MacFour.

80

SLUIPROUTES

De Finder van de Macintosh doet veel voor u, maar schiet soms tekort. En speciaal daarvoor zijn er een heleboel handige utilities op de markt. Johan Elzenga bekijkt de slimste omwegen die met SpeedyFinder7, CopyDoubler en TOMN√INIT II kunnen worden gemaakt.

93

DTPRAKTIJK

Nummer 18 alweer van Peter Kentie's rubriek voor professionele vormgevers. Waarin: Quark XPress blijft de gemoederen lichtelijk verhit houden. Daarnaast komt in deze DTPraktijk enige subtiele en minder subtiele humor aan de orde.

94

Wordt het niet eens tijd voor...

multimedia

Zelf doen ...

Hard- & Software Oplossingen

- ☐ - Digitale video
- ☐ - CD recording
- ☐ - Digitaal audio
- ☐ - CD-i studio
- ☐ - Interactieve & 3D software

multimedia PRODUXX

Afzender:
Dhr/Mevr:.....
Bedrijf:.....
Adres:.....
Plaats:.....
Tel/Fax:.....

Laten doen ...

Diensten & Produxxies

- ☐ - Training Macromedia Director
- ☐ - Training Adobe Premiere
- ☐ - Ontwikkeling interactieve presenta
- ☐ - Digitale videobewerking
- ☐ - Archiveren op CD-Rom

Indien u meer wilt weten over bovenstaande Oplossingen, Diensten of Produxxies, vult u deze bon in en stuurt u deze op naar Multimedia Produxx Fax: 033 - 561 050, of Antwoordnummer 771 , 3800 VB Amersfoort.

Adobe koopt Aldus

Adobe heeft Aldus overgenomen. Beide bedrijven gaan verder onder een nog onbekende naam. Halverwege vorige maand moest de 'merger' nog worden goedgekeurd door enkele Amerikaanse handelscommissies en de aandeelhouders van beide ondernemingen. Door de samenvoeging ontstaat 's wereld grootste onderneming op het gebied van grafische toepassingen voor Mac, PC en werkstations. Adobe en Aldus hebben een gezamenlijke omzet van 520 miljoen dollar en komen daarmee op nummer vijf van de top tien van software-ondernemingen. Een woordvoerder van Aldus Benelux benadrukt dat gebruikers van de software van de twee ondernemingen niet zullen leiden onder de fusie: "Alle pakketten worden voorlopig afzonderlijk ondersteund. We beginnen nu met het gezamenlijk ontwikkelen van nieuwe pakketten. We verwachten dat de eerste resultaten in de eerste helft van 1995 tastbaar zijn."

Level 2 cachekaarten voor PowerMac

Logica Research brengt voor de Power Macintosh 6100/60, 7100/66 en 8100/80 Level 2 cachekaarten uit onder de naam LogiCache 601. De kaarten zijn ook geschikt voor 68040-Macintoshes die naar Power Macintosh opgewaardeerd zijn met een PowerPC-moederbord. Standaard heeft de Power Macintosh Level 1 cache; door de Level 2 van LogiCache 601 gaan applicaties tot 50% sneller. Een Power Macintosh 6100/60 kan hierdoor betere prestaties neerzetten dan een 7100/66 zonder LogiCache 601. De versnelling is zowel van toepassing op native als geëmuleerde applicaties, wat de LogiCache 601 vooral interessant maakt voor gebruikers die hun software nog niet hebben opgewaardeerd. Logica Research: 00 1 512 2447394

Overvloed aan shareware

De derde CD-ROM met Macintosh shareware van Pacific HiTech is uit. De Info-Mac III heeft een vernieuwde gebruiksvriendelijke interface en 600 Mb aan nieuwe software als desk-accessoires, spelletjes, geluiden, virusdetectie-programma's, QuickTime films, fonts, HyperCard stacks en Internet periodieken. Alle bestanden zijn geïndexeerd, virusvrij en niet gecomprimeerd, om onmiddellijk gebruik te kunnen garanderen. Info-Mac III kost $ 49,95 en is te koop bij Pacific HiTech: 00 1 801 2782042

Achtergronden te kust en te keur

Shardonnay Audio Visual heeft Photomoods samengesteld, een CD-ROM met 100 hoge-resolutiebeelden die bij uitstek geschikt zijn voor achtergronden, patronen en artwork in grafische uitgaven. De beelden zijn vrij van royalties en variëren volgens de leverancier van 'subtiel tot exotisch'. Enkele voorbeelden zijn water, hout, dierenprints en papier. Elke afbeelding is er in een 32 bit JPEG formaat van 3072 x 2048 en een 32 bit en 8 bit PICT formaat van 640 x 480. Voor Photomoods is nodig: systeem 7, 8 Mb RAM, een CD-ROM drive, kleurenscherm en 50 Mb ruimte op de harde schijf. De prijs is $ 189,95. Bij Shardonnay: 00 1 213 9131238.

ProofPositive goedkoper

De ProofPositive dye sublimation printers van SuperMac Technology zijn in de VS met 25% in prijs verlaagd, waardoor de prijzen nu liggen tussen de $ 6.999 voor het Full-Page Digital Imaging System tot $ 14.999 voor het Two-Page PostScript Printing System. De printers zijn uitgerust met ondersteuning van kleurseparatie en van Windows, en maken de computer nog sneller vrij voor ander werk. De Nederlandse prijzen waren bij het ter perse gaan van dit nummer nog onbekend. SuperMac wordt in Nederland vertegenwoordigd door Grafitech in De Bilt: 030 210800.

Mac-applicaties naar HP en Sun

De naam is nog niet bekend, maar Apple lanceert binnenkort een emulatieprogramma waarmee applicaties die geschreven zijn voor 680x0 Macs in een venster kunnen draaien op RISC-systemen van Hewlett-Packard en Sun Microsystems. Hiermee is de eerste stap gezet naar het overbrengen van Macintosh besturingssysteemtechnologie naar Unix platforms. Uiteindelijke doel is het onder emulatie draaien van Macintosh applicaties op Unix werkstations. Dit project, onder de naam Services for Open Systems, is tot nu toe alleen nog van toepassing op PA-RISC systemen van HP en Sparc systemen van Sun, maar ook IBM zal zich met de emulatie-software bezig gaan houden. Apple heeft de toezegging gedaan dat ook versies van de ToolBox geschikt zullen worden gemaakt voor Unix werkstations. Uiteindelijk zal de emulatiesoftware met deze werkstations gebundeld worden.

Compaq maakt PowerMac-kloon

Volgens geruchten in het Amerikaanse weekblad ComputerWorld is Apple in onderhandeling met Compaq over het maken van een Power Macintosh kloon. Beide partijen ontkennen, maar de bronnen schijnen doorgaans erg betrouwbaar te zijn en dicht bij het vuur te zitten. Apple kan met behulp van Compaq het succes van Power Macintosh sterk verhogen, en Compaq zou de grootste PowerPC kloonmaker zijn. Gezamenlijk kunnen de (voormalige?) aartsrivalen een geduchte concurrentie vormen voor Intel.

Sneller en hoger

De nieuwe bijdrage van RasterOps aan de ondersteuning van Power Macintosh bestaat uit 24 bit NuBus grafische beeldschermversnellers en hoge resolutie kleurenmonitoren. Enkele produkten zijn onder andere een native 601-gebaseerde QuickDraw versnellingscode voor de Horizon 24, PaintBoard Professional en meer PaintBoard versnellers. Met deze versnellers is het mogelijk 24 bit kleur en QuickDraw versnelling te krijgen op monitoren groter dan 16 inch.

LIVE PICTURE
(eindelijk) naar Nederland

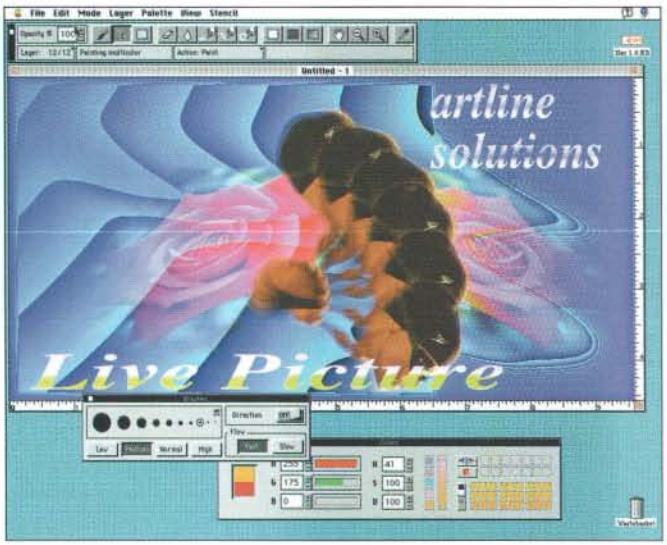

200 Megabyte roteren in 2 seconden? Live Picture doet het zonder problemen.

Het is zover: eindelijk komt Live Picture naar Nederland en België. Grafische grootverbruikers met Macintoshes moesten het afgelopen jaar met lede ogen toezien hoe collega's in het buitenland zich vergrepen aan één van 's werelds meest spectaculaire innovaties op het gebied van digitale beeldmanipulaties. (En eerlijk is eerlijk: ook de redactie van dit blad was een beetje jaloers op de tests die buitenlandse collega's konden uitvoeren).

Er was blijkbaar meer voor nodig dan alleen maar nieuwsgierige gebruikers om Live Picture – bij sommigen beter bekend als FITS – het land in te krijgen. Verbaasd door het ontbreken van een distributeur in de Benelux, trok de Brit Allan Howard van Artline Solutions in het Engelse Bucks gewapend met voornamelijk enthousiasme naar de Franse bedenker van Live Picture. Vanaf eind april is het pakket leverbaar.

Dat zal overigens versie 1.5 zijn. 'De eerste versies waren in de ogen van een groot aantal Macintosh-gebruikers te weinig Mac-achtig. In de 1.5-versie zijn die tekortkomingen grotendeels aangepast', aldus Howard. Op bijgaande foto ziet u het resultaat van de invloed die Kai Krause (jawel, die van de Photoshop plug-ins) op de interface heeft gehad.

Vanaf eind april is Live Picture leverbaar. In het volgende nummer van MacWorld laten we u weten waar het pakket te koop is.

Lichte vertaler

DeBabelizer van Equilibrium heeft een klein broertje gekregen: DeBabelizer Lite. Voor $ 129,- heeft de koper van Debabelizer Lite iets minder mogelijkheden dan bij DeBabelizer zonder Lite, maar wat overblijft is nog altijd een respectabel aantal toepassingen. Debabelizer Lite herkent ongeveer 55 bitmapped beelden en animatieformaten, of die nu van Mac, MS-DOS, Windows, Silicon Graphics of Amiga komen. Afbeeldingen kunnen één voor één vertaald worden, maar ook met hele folders tegelijk. Van elke afbeelding worden automatisch een icoon en een preview aangemaakt. DeBabelizer Lite maakt gebruik van de Photoshop plug-ins Acquire, Filter en Export. Door Acquire bijvoorbeeld is het mogelijk om formaten die DeBabelizer Lite in eerste instantie niet herkent tòch te verwerken. Met behulp van exportplug-ins kunnen verwerkte formaten worden overgezet naar fotografische film of videotape. Debabelizer Lite is 32 bit clean, ondersteunt AppleScript en Systeem 7 VM en heeft 700 K vrij geheugen nodig.

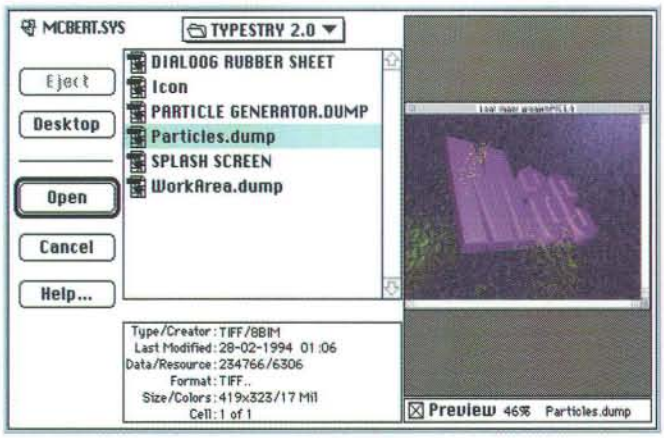

Sneller, lichter mAar uiterst functioneel: DeBabelizer Lite

Equilibrium, Sausolito, California, 001415332-4343

20 inch van Apple

Naast alle drukte om de Power Macintosh heeft Apple ook nog tijd om zich bezig te houden met andere produkten. Zoals bijvoorbeeld de Multiple Scan 20 Display, een Triniton kleurenbeeldscherm waarop twee pagina's naast elkaar kunnen worden weergegeven. Het scherm ondersteunt niet alleen alle standaardresoluties voor de Macintosh, maar ook de hogere resoluties tot 1280 x 1024. Apple's standaard kalibreersoftware ColorSync zorgt voor betere systeemkleuren. De prestaties van Multiple Scan 20 worden nog beter bij gebruik van de Macintosh Display Card 24AC, die volledige kleurweergave biedt en versnelling van QuickDraw-functies bij alle Macintosh resoluties. Wanneer het scherm niet wordt gebruikt, schakelt het automatisch terug naar een lager energieverbruik. De Multiple Scan 20 Display is de uwe voor *f*4539,-

Apple Computer, Zeist, 03404 86911

Beheer op afstand

Big Brother is watching your Mac! Met Symantec's NetDistributor Pro 2.0 wordt het voor een systeembeheerder heel eenvoudig om de software op alle Macintoshes in een netwerk te con-

troleren, op te waarderen, weg te gooien of te installeren. Op een centrale server kunnen met NetDistributor Pro pakketten van verschillende software worden aangemaakt, die naar believen verdeeld kunnen worden onder degenen die ervoor in aanmerking komen. De distributie kan via diskette, e-mail of via de diverse disciplines LocalTalk, EtherTalk, WAN en vergelijkbare anderen. Alles wat de ontvanger van een dergelijk pakket hoeft te doen, is erop dubbelklikken, waarna de installatie (of opwaardering) vanzelf gaat. NetDistributor Pro is geschikt voor applicaties, updates, fonts, bureau-accessoires, extensies, gewone documenten en zelfs regelpanelen. De distributie vindt plaats op de achtergrond; als een computer tijdelijk niet op het netwerk is aangesloten, blijft een eventuele installatie 'in de wacht staan' tot dit wel het geval is. Helemaal gemakkelijk wordt het wanneer de systeembeheerder de beschikking heeft over Installer Pro 1.0, waardoor het mogelijk is pakketten met Apple Installer Script te distribueren vanaf één centraal punt. NetDistributor Pro 2.0 kost tussen de $ 199,- en $ 809,- afhankelijk van het aantal computers in een netwerk. Upgrades zijn verkrijgbaar voor $ 59,- tot $ 239,- NetDistributor is geschikt voor een Macintosh Plus of hoger en een AppleTalk compatibel netwerk. De client moet systeem 6.05 of hoger hebben, het werkstation van de systeembeheerder systeem 7.0 of hoger en 4 MB RAM.

Symantec UK, 0044628 592222

Hacker Crackdown Gratis

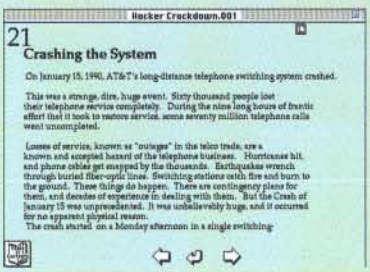
Hacker Crackdown.001

21
Crashing the System

On January 15, 1990, AT&T's long-distance telephone switching system crashed.

This was a strange, dire, huge event. Sixty thousand people lost their telephone service completely. During the nine long hours of frantic effort that it took to restore service, some seventy million telephone calls went uncompleted.

Losses of service, known as "outages" in the telco trade, are a known and accepted hazard of the telephone business. Hurricanes hit, and phone cables get snapped by the thousands. Earthquakes wrench through buried fiber-optic lines. Switching stations catch fire and burn to the ground. These things do happen. There are contingency plans for them, and decades of experience in dealing with them. But the Crash of January 15 was unprecedented. It was unbelievably huge, and it occurred for no apparent physical reason.

The crash started on a Monday afternoon in a single switching

Op het moment dat wij de paperback van Bruce Sterling's 'Hacker CrackDown' wilden kopen, verscheen deze elektronische variant in Hypercard formaat. Het complete boek (plus nog wat extra's, waaronder de pieptonen om in de VS gratis vanuit een telefooncel te bellen) kan nu gratis en voor niets - want in 'CyberSpace' verkrijgbaar - worden gelezen. Wij vonden het op de info-mac server van Stanford University. U vindt het ongetwijfeld ook op Spider (015 158300)

Gecomprimeerde snelheid

Triple P brengt twee nieuwe compressiemodules van RAD Datacommunications uit voor de Trimbridge-10 Remote Ethernet Bridge. Door de toepassing van een nieuw compressie algoritme wordt een maximale snelheid van 2 Megabyte per seconde mogelijk. De modules zorgen voor een vervierdvoudiging van doorvoer ten opzichte van niet gecomprimeerde data, terwijl een 100% foutvrije overdracht wordt gegarandeerd. Naast deze produkten gaat Triple P ook PCMCIA produkten distribueren. Het heeft hiervoor een overeenkomst gesloten met New Media Corporation. Het produktpakket van deze Amerikaanse fabrikant bestaat onder andere uit netwerk-adapters, SCSI-adapters, diverse geheugenkaarten en een aantal data- en fax/datamodems.

Triple P Management B.V., Vianen, 03473 66333

Schijven om mee te nemen

Speciaal voor Apple PowerBook en Duo computers heeft Microtech International twee interne harde schijven van 2.5" ontwikkeld. De Roadrunner 500i heeft een capaciteit van 500 Mb, de Roadrunner 250 i heeft 244 Mb. Beide schijven zijn uitgerust met DiskForce formateer- en driversoftware en insteekaccessoires voor installatie in de CPU's.

De Roadrunner 500i maakt gebruik van SCSI-2, heeft een zoektijd van 11 ms en een datatransfersnelheid van 1.9 Megabyte per seconde. Hij moet $ 749,- gaan kosten. De Roadrunner 250i heeft een zoektijd van 17 ms, een datatransfersnelheid van 1.6 MB/s en is de uwe voor $ 389,-. Als speciaal aanbod bij de introductie kunnen beide Roadrunners geleverd worden in een bundel met Roadrunner DataXpress, waarmee de 'oude' drive van de PowerBook omgebouwd kan worden tot een externe hard drive voor welke Macintosh dan ook. Roadrunner DataXpress is verkrijgbaar in twee modellen, AC en AC/DC, en kost in bundel respectievelijk $ 59,- en $ 129,-. In z'n eentje kost DataXpress $ 79,- en $ 159,-.

Microtech International, East Haven, Connecticut, 001203/468 6223

XPLORA 1

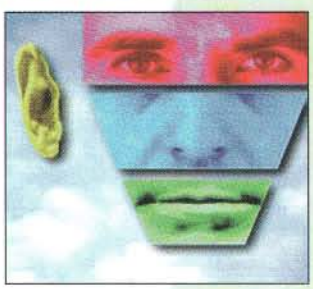

PETER GABRIEL'S GEHEIME WERELD

Peter Gabriel's **Secret World** CD-ROM is multimedia, puur en onversneden. Beeld, geluid, animaties, muziek, video's... het is als een kristallen bol waarin de wereld in al zijn aspecten is gevangen. U ziet en hoort wat u wilt en u bepaalt zelf uw weg langs de vaak surrealistische beelden. Peter Gabriel's Secret World is een kleurrijk reisverslag, een catalogus, een speeltuin, een muziekdoos, een legpuzzel... als dit geen multimedia is, wat dan wel? Peter Gabriel's Secret World is gemaakt in HyperCard. De talloze QuickTime filmpjes zijn op ingenieuze wijze met de talloze statische beelden verweven. De schermindeling heeft een vaste opbouw. Bovenaan een smalle strook waarin links Peter Gabriel van tijd tot tijd verschijnt om aanwijzingen te geven hoe verder te gaan. Rechts in deze strook verschijnen wisselende symbolen die toegang geven tot andere delen van het verslag. Onder de smalle strook het eigenlijke beeld, met links langs de verticale rand nog een vast element opgebouwd uit een serie kleurige vakjes.
Deze vakjes vormen een soort menu: eerst om van start te gaan, later om meer te weten te komen over een bepaald onderwerp.
De reis begint meteen al met een puzzel. Een foto van Peter Gabriel waarin ogen, neus en mond ontbreken, moet worden gecompleteerd. Lukt het niet dan helpt hij ▸▸

Van DOS naar Windows naar Mac

Eigenaars van een DOS computer – al dan niet met Windows – die gebruik maken van Folio Infobase files, kunnen die bestanden nu delen met hun Macintosh-collega's. Ontwikkelaar Folio heeft gedeelten van de daarvoor benodigde software, Folio Views Lite 3.0, geschikt gemaakt voor Macintosh. Wat nu al mogelijk is, is het zoeken, printen en voorzien van aantekeningen van Infobase files; met de complete versie, die in de loop van het jaar uitkomt, kan een Mac-gebruiker ook zelf Infobase files maken. Voor de bewerkingen van de documenten is het niet nodig het eigen platform te verlaten, en de files hoeven niet geconverteerd te worden. De Lite-versie van Folio Views voor Macintosh kost $ 195,-.

Folio Corporation, Provo; Utah, 001801 344 3700

Snellere Sony

Ook CD-ROM drives worden steeds sneller. Sony brengt een double-speed drive op de markt, de CDU-33A, die een datatransfersnelheid heeft van 300 Kb/s. Dit is dubbel zo snel als voorganger CDU-31A. De nieuwe motorsturing garandeert een vermindering van de start/stop-tijd en de toegangstijd met gemiddeld 30%. De drive leest CD-Audio, Photo-CD (Multisessie), CD-ROM XA en CD-I media.

30% sneller toegang tot de CD's in Sony's CDU-33

Sony Nederland, Badhoevedorp, 020 6581911

Optische werkelijkheid

Aan het assortiment schijven en tapes van Contemporary Cybernetics Group zijn vier optische schijven toegevoegd. De 10LT en 10T zijn beide deskside modellen met een 1.3 GB optische schijf, 16 platters en een opslagcapaciteit van 20.8 GB. De 10T kan worden opgewaardeerd tot de 20T door toevoeging van een optische schijf en nog eens 16 platters. De opslagcapaciteit is dan 41.6 GB. De 60T is een losstaand model met twee tot vier optische schijven en maximaal 88 platters. Dit model kan weer worden opgewaardeerd tot de 100T met 56 extra platters, waardoor de opslagcapaciteit 187.2 GB wordt. Bij alle modellen duurt het verwisselen van schijf minder dan 7 seconden en het wegschrijven of ophalen van data gemiddeld 24 milliseconden. Deze snelheden en de mogelijkheden tot opwaarderen maken de schijven volgens de leverancier bij uitstek geschikt voor grote netwerken.

Contemporary Cybernetics Group, Newport News, Virginia, 001804 873 9000

DSP versnelt DTP

RasterOps completeert de serie PaintBoard grafische versnellerkaarten met de PaintBoard Professional. Deze kaart levert een prestatieversnelling op van ten minste vier maal de standaard interne video-adapter van een Macintosh Quadra 950, met een piekprestatie van 44 maal zo snel. De PaintBoard Professional

BBS ERBIJ

Nederland is een nieuw elektronisch BBS rijk. Sinds 1 maart kunnen computergebruikers data uitwisselen via **MailBOX.** Hiervoor is een gratis e-mail systeem opgezet, genaamd WorldNet. Daarnaast zal deze communicatiedienst aandacht besteden aan huizenverkoop, hobbies, sport, te koop/gezocht, watersport en algemene informatie. Voor gebruikers van Windows en Macintosh wordt gratis een standaard Graphical User Interface aangeboden. Diverse softwareleveranciers, waaronder Aldus, hebben toegezegd hun softwarepatches via **MailBOX** aan eindgebruikers aan te bieden. Informatie die door derden wordt aangeboden, zal door de eindgebruiker kosteloos opgehaald kunnen worden; de aanbieders betalen de kosten. Het enige dat een gebruiker hoeft te betalen is de eigen telefoonkosten en ƒ 75,- voor toegang tot WorldNET en gebieden met free- en shareware, foto's, PostScript plaatjes, lettertypes en discussieforums. Voor dit bedrag is een jaar toegang mogelijk. **MailBOX** is 24 uur per dag bereikbaar via 6 lijnen onder het inbelnummer: 036 5344355

Informatie: MailBOX, Almere: 036 5340320

XPLORA 1

PETER GABRIEL'S GEHEIME WERELD

▸▸ een handje. Daarna verschijnen na elkaar verschillende stukjes gezicht terwijl Peter Gabriel vertelt waar die toegang tot geven. De mond voert naar de US-sectie met platen, video's en kunst. Het oor ontsluit de World of Music. De neus gunt een blik Behind the Scenes. En de ogen tenslotte openen zijn Personal File. Voordat de reis begint krijgt de gebruiker nog een koffer mee. Het blijkt dat tijdens de reis verschillende attributen in de koffer moeten worden verzameld. Deze attributen zijn nodig om toegang te krijgen tot een aantal verborgen zaken.

De US-sectie bevat de 10 songteksten van de US-CD met begeleidende muziek. U klikt op het eerste plaatje en de tekst van Come Talk to Me verschijnt. De serie plaatjes verhuist naar de strook boven in het beeld. Het tweede plaatje brengt Love to be Loved in beeld. Bij het derde plaatje opent Blood of Eden en begint het te bewegen. U krijgt het hele nummer te zien en te horen. De songtekst past niet helemaal in het veld maar als u de muis naar beneden beweegt verandert de aanwijzer in een pijltje. Klik en de rest van de tekst verschijnt. Dan ziet u links onder in het beeld dat de gekleurde vakjes anders zijn. Vaag zijn wat beelden te zien. Klik en een video laat zien hoe de opnamen tot stand zijn gekomen. Klik en de kunstenaar vertelt het hoe en waarom van de gebruikte vormen en symboliek. Klik

is bestemd voor creatieve geraffineerde grafische voorstellingen, multimedia, DTP-ers en ontwerpers, en levert ondersteuning aan monitoren tot 21 inch met een resolutie van 1152 x 870 beeldpunten. Het gebruik van een 9 bit DAC (Digitaal-naar-Analoog omzetter) garandeert een verbeterde kleurenweergave. Een extra uitvoering van de PaintBoard Professional is gepreconfigureerd voor de DSPro, een optionele dochterkaart met twee DSP's (Digitale Signaal Processoren) waarmee de rekenkundige prestaties worden verbeterd en beeldintensieve bewerkingen als Photoshop-filters worden versneld.

RasterOps wordt vertegenwoordigd door Axxam, Amsterdam, 020 6911298

Gratis en voor niets bij Magic's opslagmedia

Drive 7 bij Magic

Ieder opslagmedium van Magic is tegenwoordig standaard uitgerust met Drive 7 Lite van Casa Blanca Works. Drive 7 is besturingssoftware die de harde schijf formatteert, initialiseert en er een driver op installeert. In tegenstelling tot veel andere software heeft deze utility AV en CD ondersteuning.

Magic en Drive 7 worden geleverd door Stebis, Eck en Wiel, 03449 3144

Regie: STiP

Huthoring software is software waarmee video, audio tekst, plaatjes en data gecombineerd kunnen worden in één applicatie. Nieuw aan dat multimediale front is STiP; Screens, Trees, interactivity and Players. STiP heeft grafische editors voor het maken van schermen, het ontwikkelen van interactieve structuren en het besturen van audio en video. STiP is scherm georiënteerd, waarbij een scherm kan bestaan uit objecten, teksten, beelden, video's en punten voor interactie (hot-spots). De definitieve schermen worden gerenderd. De editorversie en de gerenderde versie van het scherm worden apart opgeslagen, zodat aanpassingen altijd mogelijk blijven. De interactieve relatie tussen de schermen kan in een aparte editor grafisch worden aangegeven. STiP heeft zowel een ingebouwde player als een aparte player voor Macintosh en Windows. De aparte player kan met de uiteindelijke applicatie gedistribueerd worden; hieraan zijn geen licentiekosten verbonden. STiP kost ƒ 3.800.-

Sabern, Leiden, 071 415841

RAM QUADRUPLER

Zoals u op pagina 32 kunt lezen, verdubbelt RAM Doubler dankzij een slimme softwaretruc uw interne geheugen. Maar wie het pakketje heeft gekocht, twee keer zoveel RAM nog niet voldoende vindt én over ResEdit beschikt, kan zijn interne geheugen minstens met de factor 9 vermeerderen. En dat ziét er in elk geval heel leuk uit. Of het ook echt werkt, mag u zelf uitproberen. Inmiddels is er zelfs een shareware-pakketje in omloop dat deze truc voor u uitvoert. Het heet MaxRam en is verkrijgbaar op verschillende bullitin boards. Ook op Spider BBS: 015 158300

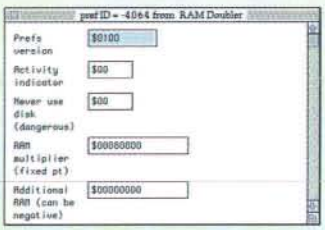

Snellere Hayes

Op de beurs CeBIT '94 in Hannover liet Hayes een keur van produkten zien, waaronder het nieuwe data- en faxmodem OPTIMA 288 V.FC + FAX (hierna oneerbiedig te noemen: de Optima). Dit modem heeft een datadoorvoercapaciteit van 230.4 kbit per seconde doordat het datacompressie gebruikt. Optima is een krachtige oplossing voor besturing op afstand, multi-media, remote toegang tot LAN en de transfer van omvangrijke datafiles en grafische bestanden. Daarnaast werd op de CeBIT Smartcom II 4.0 voor Macintosh getoond worden, de communicatiesoftware die Optima ondersteunt en de communicatie automatiseert.

Hayes Microcomputer Products, Hants, UK, 0044252 775500

De nieuwe Newtons

MacWorld kondigde eerder al aan dat Apple twee nieuwe Newtons zou lanceren. De eerste is er nu, voor de tweede zijn de plannen bekend gemaakt. De Newton 110 heeft vergeleken met de originele MessagePad drie keer zo-

en het kunstwerk verschijnt. Hé wat is dat... een van de figuurtjes beweegt en fladdert van onder in het beeld terug naar zijn plaats in het geheel. Boven in de strook wandelt het silhouet van een dinosaurus voorbij. Verder naar het volgende nummer Steam. Weer het hele nummer in video. Van de overige nummers worden er nog twee helemaal uitgevoerd. Kijk intussen goed om u heen. Ligt daar niet een appel voor het oprapen? Wie de juiste voorwerpen bij elkaar raapt wordt beloond met een flitsende show.
In de World of Music kunt u kiezen uit vier gebieden via een klik op een leeuw, een wereldbol, een instrument of een steen. De leeuw voert naar WOMAD, The World of Music, Art and Dance, een muziekfestival dat in 1982 van start ging. Op het festival spelen muzikanten uit de hele wereld. In 1989 werd Real World Records opgericht door Peter Gabriel en WOMAD, met het doel getalenteerde artiesten uit de hele wereld in de gelegenheid te stellen om gebruik te maken van de modernste opnameapparatuur, en publiek te bereiken buiten zijn eigen geografisch gebied. De plattegrond van het festivalterrein kan worden verkend en een bonte mengeling van personages trekt voorbij. Op het grote podium spelen verschillende groepen, onder andere The Drummers of Burundi. U mag een kijkje achter het ▶▶

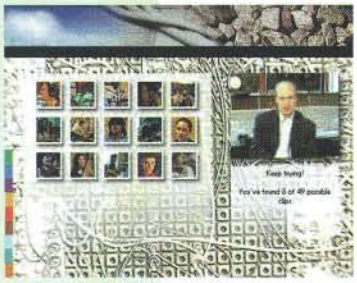

veel geheugen beschikbaar voor data-opslag, een langere levensduur van de batterij en een snelle oplaadmogelijkheid, waardoor heroplaadbare batterijen in twee tot drie uur gebruiksklaar zijn. Daarnaast belooft Apple betere handschriftherkenning, letter-voor-letterherkenning en een gemakkelijker manier om namen in te voeren. Alle software in de ROM is opgewaardeerd. Newton 110 is ietwat veranderd van vorm en heeft een klepje gekregen waarmee hij dicht kan. Voor degenen die de mogelijkheden van de Newton 110 willen hebben, maar de vorm van de huidige Newton wel prima vinden, zal de Newton 100 ontwikkeld worden. Wel nieuw dus, maar in een oude vorm. Newton 110 kost $ 599, Newton 100 $ 499. Uw huidige Newton kan opgewaardeerd worden voor de prijs van $ 99. De Nederlandse prijzen waren bij het ter perse gaan van dit nummer nog niet bekend. Evenmin of beide Newtons op de markt in de Benelux komen. Maar inmiddels kunt u er Apple vast over bellen.

Apple Computer, Zeist, 03404 86911

KLEUR BEHEER OP HP-INKTJET

Vier inktjetprinters van Hewlett Packard zijn vervangen door nieuwe modellen. Twee daarvan zijn voor Macintosh: de HP DeskWriter 520 die de HP DeskJet 520 vervangt en de HP DeskWriter 560C die voor de HP DeskJet 550C in de plaats komt. Het nieuwe van deze printers zit 'm in de Resolution Enhancement technology (REt), die de grootte en de plaats van dots afhankelijk maakt van de grootte en plaats van de punten er omheen. Hierdoor ontstaat er volgens de fabrikant een scherper beeld. De DeskWriter 520 en DeskWriter 560C zijn daarnaast uitgerust met ColorSmart. ColorSmart analyseert de gehele af te drukken pagina om de kleuren van de afdruk professioneel op elkaar af te stemmen, waardoor experimenten voor kleurgebruik niet meer nodig zijn. Professionals die dat toch graag zelf doen, kunnen ColorSmart eventueel uitschakelen. ColorSmart is compatibel met gestandaardiseerde kleuren-managementsystemen als Apple ColorSync en kan met een speciale driver ook toegevoegd worden aan de bestaande HP DeskJets. De DeskWriter 520 kost ƒ 735,- en DeskWriter 560C ƒ 1.439,-.

Hewlett-Packard Nederland, Amstelveen, 020 5476911

Softwarebundel met MicroTek

ScanMaker IIG is een nieuwe flatbed grayscale scanner van Microtek, die wordt geleverd met OmniScan SE van CAERE. De scanner bereikt door interpolatie een resolutie van 1200 x 1200 dpi. OmniScan bestaat uit drie modules: 'OmniPage Direct' voor tekstherkenning, 'Image Assistant' voor fotobewerking en 'FaxMaster' voor het verzenden en ontvangen van faxen. Hiervoor moet u uiteraard wel een faxmodem hebben. FaxMaster heeft ook een document-compressie-routine. Naar keuze kan de ScanMaker IIG worden uitgebreid met een automatische documentdoorvoer voor 50 pagina's, en kost ƒ 1.695,-.

Voor wie toch liever in kleur scant, is er de ScanMaker IISP, een 24 bit flatbed kleurenscanner die alle kleuren in één keer scant met één kleuren-CCD. De resolutie is 1200 x 1200 dpi door interpolatie. De Dynamic Colour Rendition technologie (DCR) zorgt ervoor dat de scanner voor elke scan automatisch wordt gekalibreerd. ScanMaker IISP wordt geleverd met de Agfa IT8 kleurentabel die na het scannen als referentietabel wordt vastgelegd, en een gelimiteerde versie van Adobe Photoshop 2.5. Grote broer ScanMaker IISPXE heeft de volledige versie van Photoshop 2.5. Beide kunnen worden voorzien van een diamodule die het mogelijk maakt klein- en grootbeelddia's, overheadsheets en röntgenfoto's te scannen. ScanMaker IISP kost ƒ 2.495,-, ScanMaker IISPXE ƒ 3.295,-

Microtek wordt gedistribueerd door Ingram Micro, Utrecht, 030 651800

Extensies voor XPress

Zo prettig als het al werken was met Quark XPress, zo handig wordt het met de extensies Alias 2.1, Info 2.1 en Stylist 1.6. van DUO Conseil. Alias 2.1 breidt zoek en vervang uit door de mogelijkheden er lijsten van te maken en een keten van tekens op te sporen en eventueel te vervangen. Ook kan worden nagegaan hoe vaak een dergelijke keten in een tekst voorkomt. Info 2.1 verstrekt informatie over de inhoud van XPress documenten, zoals de specificaties van een tekst in een tekstkader of een tekstketen en de specificaties van een illustratie in een illustratiekader. Het onderdeel 'Info document' geeft een gedetailleerd verslag van de verschillende parameters in een document. Stylist 1.6 tenslotte ontfermt zich over de typogrammen. In de 'Alinea'-modus past Stylist 1.6 een gekozen typogram toe op de hele alinea, en in de 'Teken'-modus wordt het typogram alleen gebruikt voor een tekstselectie.

DUO Conseil, Puteaux, 00331 47745488

XPLORA 1

PETER GABRIEL'S GEHEIME WERELD

toneel nemen als u tenminste de juiste pas hebt gevonden. Lukt dat, dan beleeft u nog een extra optreden van een van de groepen mee.
Behind the Scenes vertelt meer over de manier van werken van de deelnemende artiesten. Ook hier zijn weer verschillende wegen te bewandelen. De tocht naar de Real World Studio is het aardigst. U ziet dat u over het uitgestrekte complex wandelt waar zich de verschillende werkplaatsen en studio's bevinden. U hoort de voetstappen van de cameraman op het grind en op de stenen. Als de wandeling langs een waterval voert, weerklinkt het zware ruisen van voortdurend stromend water. Tijdens de wandeling kunt u elke keer wanneer witte driehoeken in het beeld verschijnen, klikken, waarna u op een gebouw toeloopt, de deur wordt geopend en er iemand naar buiten komt die u uitnodigt om binnen te komen en mee te doen. Er zijn nogal wat bijgebouwen en u bent een hele tijd bezig voor u ze allemaal hebt gezien. Bovendien is er werk aan de winkel. U mag een remix maken van een van de tracks. U mag een opname van Come Talk to Me bijwonen. En in een van de andere ruimtes is een Jam Session bezig en nodigt Peter Gabriel u uit om alle combinaties te vinden van de verschillende muzikanten. Er zijn er zo'n 49. Producer Brian Eno helpt af en toe met een suggestie voor een bepaalde combinatie.

WELBESCHOUWD IS ER SLECHTS KEUS UIT NULLEN EN EÉN.

Kingston
TECHNOLOGY CORPORATION

NUMBER ONE IN POWER PC AND MACINTOSH MEMORY UPGRADES.

THE INSIDE NAME IN UPGRADES

Nú reeds beschikbaar voor Power PC.

NIEUW

De PowerPC maakt gebruik van 72-pin, 32-Bit geheugenmodules. Deze modules dienen per paar geïnstalleerd te worden. Kingston levert een 8, 16, 32 en 64 Mb uitbreiding voor de PowerPC, allen bestaand uit 2 modules.
Kingston geheugenprodukten zijn volledig compatible met Apple hardware, software en diagnostics voor alle Macintosh systemen.

Gaarne ontvangen wij per omgaande het Handboek Kingston Memory Upgrade Produkten voor Apple Macintosh.

Naam : ..... m/v

Bedrijf : .....

Adres : .....

PC/Plaats : .....

Telefoon : .....

Stebis bv
Prinses Beatrixstraat 35
4024 HL Eck en Wiel
Telefoon (03449) 3144
Fax (03449) 1854

STEBIS
COMPUTER TECHNOLOGY DISTRIBUTORS

Meer informatie
Bovenstaande coupon kan portvrij worden verzonden aan:
Stebis bv, Antwoordnummer 800, 4000 ZH Tiel.

Gun uzelf een EIZO monitor!

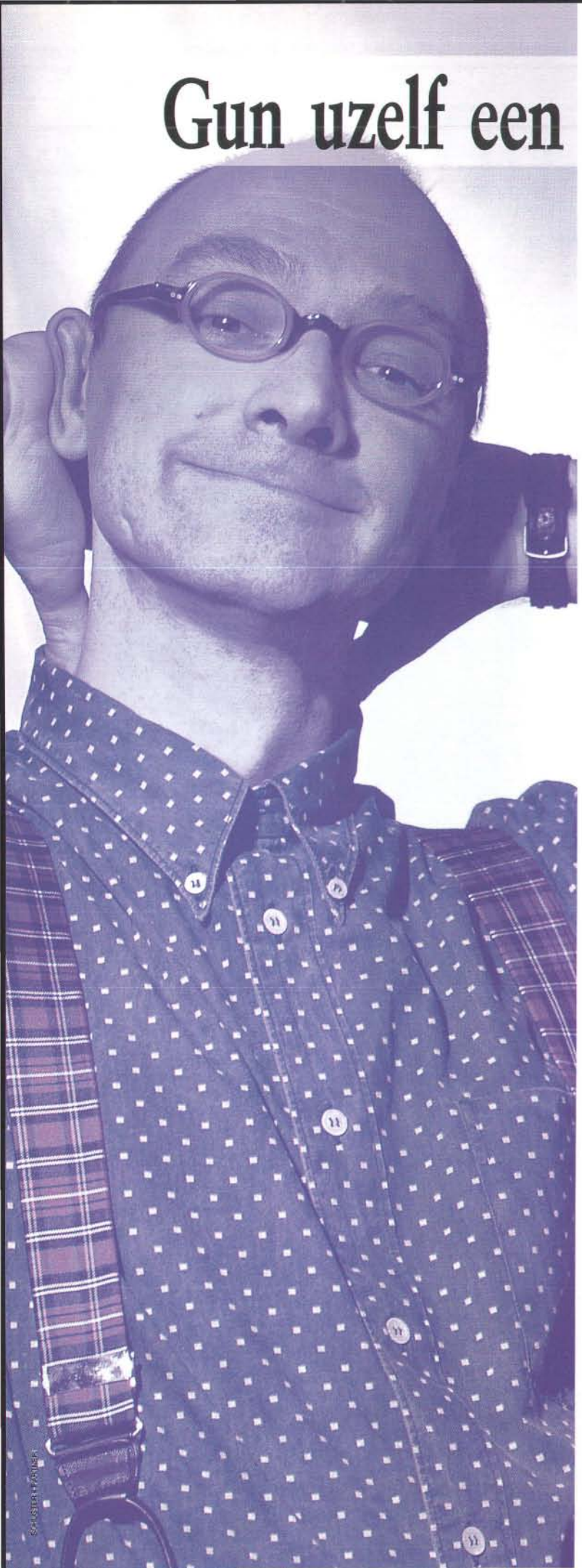

De Macintosh-gebruiker stelt steeds hogere eisen aan de monitor. Bij het creatieve werk komt het aan op scherpte en een natuurgetrouwe kleurweergave. Dat tekent het belang van een goede monitor. De monitoren van EIZO garanderen briljante kleuren en scherpte van hoek tot hoek. Met behulp van de microprocessor-besturing kunt u de beeldgeometrie en de kleurtemperatuur instellen voor de meest natuurgetrouwe weergave. Uiteraard garandeert uw EIZO monitor een trillingsvrij en stabiel beeld. Bovendien voldoen de EIZO monitoren aan de eisen van de ARBO-wet en aan de strenge internationale stralingsnormen van MPRII en TCO. Zijn uw ogen u lief, gun uzelf dan het comfort van een EIZO monitor. **U hebt recht op een EIZO!**

REIN Elektronik

voor Nederland:
REIN Elektronik b.v.
Insulindelaan 134
5613 BT EINDHOVEN
Tel. 040 - 43 17 75
Fax 040 - 43 55 22

voor België:
REIN Elektronik N.V.-S.A.
Rue Saint Lambert 135
1200 BRUSSEL
Tel. 02 - 772 79 04
Fax 02 - 779 27 52

EIZO®

Professionele Display Systemen

Van je netwerk moet je het hebben

Rank Xerox heeft een mooi moment uitgekozen om de nieuwe Xerox 4220 netwerkprinter te lanceren. Nu Compaq zich uit de markt van netwerkprinters heeft teruggetrokken komt Xerox met de 4220. De afdelingsprinter heeft een standaard ingebouwde PostScript Level 2 interpreter, Adobe/HP PCL5 emulatie en een resolutie van 300 x 300 dpi. Dubbelzijdig printen gaat met een snelheid van 20 A4 of 10 A3 per minuut. Rafelige randjes aan letters of lijnen worden voorkomen door Microfill Laser techniek. De printer heeft maximaal 5 datapoorten voor aansluiting aan computers of netwerken die simultaan actief kunnen zijn. De standaard interfaces zijn Centronics parallel, RS232 asynchroon serieel en Novell Netware. Optioneel zijn Ethernet, Token Ring en AppleTalk/LocalTalk. Xerox 4220 kost vanaf *f* 23.490,-.

Rank Xerox, Amstelveen, 020 6563333

Newton van Toshiba

De technologie die ten grondslag ligt aan Newton is door Apple in licentie gegeven aan Toshiba. Dit bedrijf is een van de grondleggers van de Newton Industry Association maar had tot nu toe nog geen licentie verworven. De associatie heeft tot doel het promoten van het Newton platform en aanverwante produkten, en dan vooral op het gebied van draadloze communicatie, telefonische ondersteuning en kantoorautomatisering. Onbekend is nog wanneer de eerste Newtons van Toshiba beschikbaar zijn.

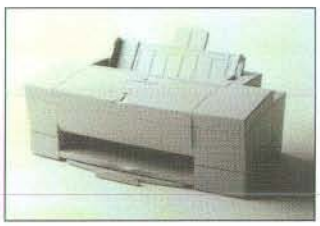

360 dpi kleur van Apple kost nu *f* 1278,-

Color StyleWriter Pro

De aankondiging hebt u vorige maand in Deadline kunnen lezen, deze keer krijgt u de foto te zien en dan houden we ermee op: de Apple Color StyleWriter Pro, een mooi compact printertje waar kleur in een resolutie van 360 dots per inch uit rolt. Opvallend is de toepassing van losse kleurinktcassettes, zodat de minder gebruikte cartridges niet vol te h0even worden verwijderd. De nieuwe kleurenprinter van Apple werkt op normaal papier. Over één paginaatje A4 doet de machien ongeveer twee minuten. Apple Color StyleWriter Pro kost *f* 1278,-.

Apple Computer, Zeist, 03404 86911

KORT KORT KORT

- Het betrekkelijk nieuwe bedrijf **IMAGIX** International introduceerde op de CeBIT een nieuwe color imaging produktlijn, bestaande uit een Colorbus Cyclone PS Printer Station, Pixelcraft kleurenscanners en een complete range van kleurenprinters en -copiers.
- De **Apple Remote Acces**-produktlijn is uitgebreid met nieuwe apparatuur en programmatuur, waardoor het mogelijk is een Macintosh of PowerBook via een gewone of draadloze telecommunicatieverbinding aan te sluiten op een andere Macintosh of een compleet AppleTalk netwerk. De vijf produkten zullen de huidige Apple Remote Acces 1.0 vervangen.
- Certus Technology is sinds kort exclusief distributeur van de **Pragmatic modemlijn** van Lectron. Voor Macintosh zijn er twee externe Pragmatic modems, te weten het 19.200bps faxmodem V.32terbo en het 14.400bps pocket faxmodem.
- WordPerfect en Van Dale zijn van plan gezamenlijk elektronische versies van het **Van Dale Groot Woordenboek** hedendaags Nederlands en het Van Dale Groot Synoniemenwoordenboek uit te brengen. De elektronische woordenboeken zullen apart, maar ook vanuit WordPerfect gebruikt kunnen worden.
- **Aldus** is van plan zijn bemoeienis met de prepressmarkt uit te breiden door de aankoop van Compumation Incorporated. Dit bedrijf levert print- en beeldmanagementsystemen voor de grafische industrie, gebaseerd op computernetwerken. Compumation Incorporated zal worden ondergebracht in de nieuwe Aldus Prepress Division.
- **PopupFolder** van Inline Software is een utility die de inhoud van mappen hiërarchisch weergeeft, niet alleen in de Finder maar ook in de open- en bewaardialogen van applicaties. Hierdoor is een document met één klik te openen, van welke plek dan ook op de desktop of in een programma. Ook het Appelmenu wordt hiërarchisch weergegeven, met de mappen in alfabetische volgorde aan de boven- of onderkant van het menu.
- Scitex Europe en dochtermaatschappij Printing Technologies Associates hebben in Virginia, USA, een rechtszaak aangespannen tegen Aldus Corporation, omdat deze laatste het **U.S patent op trapping** zou hebben geschonden. Door de software Aldus TrapWise kan trapping worden geautomatiseerd, en dat is nu juist hetgene dat Scitex voor Scitex Full Auto Frame heeft gepatenteerd.
- 31 maart was de laatste dag dat **Claris Resolve** werd verkocht. Gebruikers van het spreadsheet-programma kunnen bij wijze van troost ClarisWorks 2.1 aanschaffen tegen een speciale gereduceerde prijs.

XPLORA 1

PETER GABRIEL'S GEHEIME WERELD

Dan zijn er de tapes. Twee keer vier opnamen van The Making of... en de definitieve videoclips van Blood of Eden, Steam, Digging in the Dirt en Kiss that Frog. Vooral de beelden van de wijze waarop deze clips zijn gemaakt zijn zeer informatief. Verder bevat Behind the Scene opnamen van repetities voor de uitreiking van Grammy en Brit Awards. Ook is er nog een scherm over het tijdschrift The Box, dat eind 1992 werd uitgegeven om meer informatie over Real World te kunnen verspreiden.

De Personal File van Peter Gabriel bevat naast een catalogus van zijn eigen platen, getuigenissen van een aantal zaken die hem diep raken. Luchthartiger is het persoonlijke fotoalbum met foto's die bewegen en de smalfilmpjes uit zijn jeugd lijken te zijn. De fluitende vogeltjes maken het idyllische beeld compleet. De reis eindigt met Peter Gabriel die in zijn koffer bukt en de koffer die zich tot in het niets opvouwt.

Peter Gabriel's Secret World is kortom zeer bijzonder. Reden voor Apple's software-divisie StarCore te gaan voeren. Info via Apple: 03404 86911

Robert H. Peters

Breng je ideeën in

Je ziet 't in één oogopslag: Philips Brilliance monitoren brengen uw ideeën tot leven met opmerkelijke helderheid en tot in de kleinste details. Dit dankzij hun haarscherpe beeld, met resoluties tot 1600 x 1280 en hun uitzonderlijk geringe beeldvervorming. Wilt u de invalshoek corrigeren, schaduwen verplaatsen en details invullen: met Brilliance kan het allemaal. En switch eens naar blauw tegen een zwarte achtergrond...het contrast blijft levendig.
Of regel de kleuren bij, precies zoals ú het wenst.
U kunt met gemak de hele dag doorwerken, want het scherm is absoluut trillingsvrij, met een beeldfrequentie van maar liefst 76Hz bij een resolutie van 1280 x 1024. Bovendien voldoen de monitoren aan alle eisen op het gebied van straling en ergonomie.
De nieuwe 21", 17" en 15" Brilliance monitoren van Philips zijn ontworpen voor professionele gebruikers van PC, Macintosh en werkstations. Ze staan op scherp voor de meest veeleisende toepassingen, zoals CAD, DTP en MultiMedia. Zo krijgen uw ideeën perfect vorm.

Wilt u meer weten over de Philips Brilliance Monitoren, neem dan contact op met: Philips Nederland B.V. Information Products, VB8, Antwoordnummer 10390, 5600 VB Eindhoven, fax: 040-783085.
Of Philips Consumer Products, Dep. Philips New Media Systems, Tweestationsstraat 80, 1070 Brussel. Tel.: 02/7020303.

BRILLIANCE®
HIGH RESOLUTION MONITORS

eeld met Brilliance.

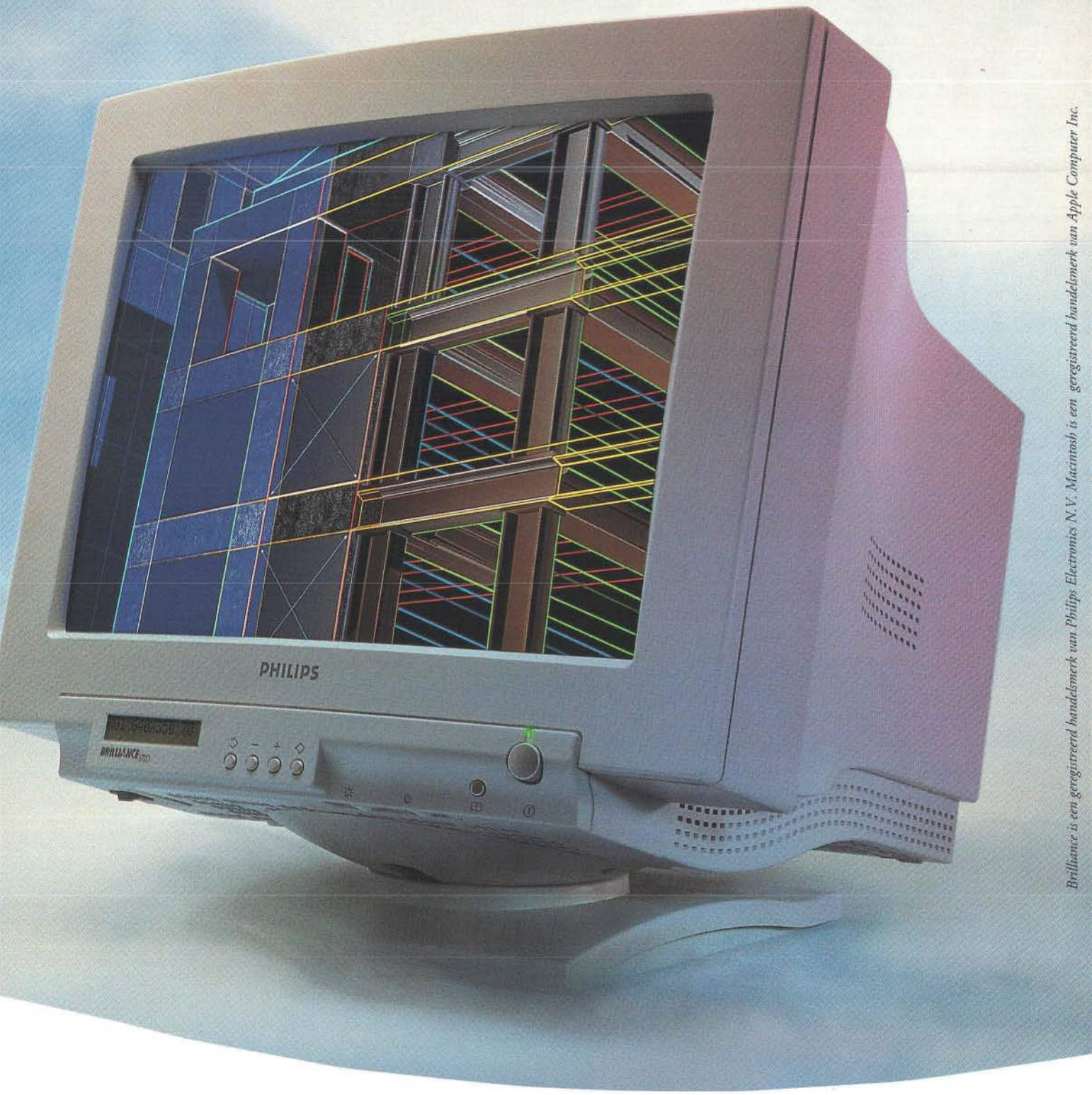

Brilliance is een geregistreerd handelsmerk van Philips Electronics N.V. Macintosh is een geregistreerd handelsmerk van Apple Computer Inc.

PHILIPS

PHILIPS

PowerKoorts

Bent u al aangestoken door het PowerMac-virus? Of wacht u liever even af tot anderen hebben uitgedokterd hoe innovatief, snel, compatibel en betaalbaar hij nu werkelijk is?

Pauline Nieuwhof

POWER MACINTOSH' TOERNEE IS BEGONNEN

Hij heeft heel wat gemoederen bezig gehouden, de computer die een omwenteling in de geschiedenis zou veroorzaken. Het lijkt erop dat het zelfs Apple te lang ging duren voor de Power Macintoshes trots aan de wereld getoond konden worden. Apple Nederland verplaatste de introductie van 14 maart naar 11 maart, en Apple Australië kon een hele week eerder het geheim al niet meer voor zich houden. Op de PC '94 show in Sidney begin maart konden de 50.000 bezoekers de eerste drie Power Macintosh modellen aanschouwen.

De PowerKoorts van de laatste maanden kan niet aan u voorbij gegaan zijn, en nu is dan het moment aangebroken dat zal blijken of we terecht zo opgewonden zijn geweest. Het is nog te vroeg om verkoopresultaten en ervaringen te melden, maar enkele nieuwe feiten zijn wel aan uw kennis toe te voegen.

BETAALBARE SNELHEID

De Power Macintoshes blijken na introductie alleszins betaalbaar: het instapmodel 6100/60 kost (afhankelijk van de configuratie) tussen de *f* 4.254,- en *f* 5.700,-, de middenklasser 7100/66 tussen de *f* 6.791,- en *f* 9.327,- en het topmodel 8100/80 moet *f* 12.436,- tot *f* 13.509,- opbrengen. Dit zijn marktprijzen exclusief BTW, wat betekent dat de werkelijke prijs afhangt van de dealer en van het model dat u koopt. De precieze prijzen kunt u vinden in het kader 'De prijzen'.

Upgradeprijzen hangen van een aantal factoren af. Welke vorm van opwaarderen wordt er gekozen bijvoorbeeld, en moet de opgewaardeerde machine gaan functioneren als een 6100/60, 7100/66 of een 8100/80? De prijzen voor de diverse mogelijkheden lopen nogal uiteen, van 920 voor een DSP-kaart tot 4.156 gulden voor een nieuw moederbord. Ook hiervoor geldt weer dat het marktprijzen zijn, en dus afhankelijk van de verstandhouding tussen u en uw dealer.

OPWAARDEREN

In eerste instantie had Apple voorzien in twee mogelijkheden om oudere Macintosh-modellen op te waarderen. De ene manier is het installeren van een Processor Direct Slot, een PDS. Deze is geschikt voor de Centris 610 en 650 en voor de Quadra's die niet AV zijn. Een PDS-kaart is gemakkelijk zelf te installeren en maakt de machines twee keer zo snel als voorheen. Daarnaast kunnen de LC 475, Macintosh IIvi en IIvx, de Performa 475 en 600, de Centris 610 en 650 en de Quadra 610, 650, 800, 660AV en 840AV worden opgewaardeerd door een moederbord-upgrade. Een stuk duurder dan een PDS, maar de machines krijgen daardoor wel 80% van de snelheid van een Power Macintosh.

Sinds kort bestaat er een derde manier van opwaarderen, en die komt van DayStar Digital. Apple heeft tenslotte de PowerPC-technologie in licentie gegeven, waardoor het ook voor anderen mogelijk wordt hardware met de PPC te leveren. DayStar heeft een kaart ontwikkelt waarmee de Centris 650 en de Quadra 650, 700, 800, 900 en 950 kunnen worden opgewaardeerd. De kaart heet PowerPro 601, zal verkrijgbaar zijn in twee versies, namelijk van 66 MHz en van 80 MHz, en is waarschijnlijk iets goedkoper dan de oplossingen die Apple zelf biedt. Zo rekent Promate in Culemborg *f* 4190 voor de 66 MHz PowerPro 601 en *f* 5590 voor de 80 MHz PowerPro-kaart.

Het voordeel van een kaart is dat bij gebruik van een kaart ook de applicaties met 680x0-code op hun oorspronkelijke snelheid kunnen blijven draaien, terwijl bij opwaarderen met een logic board-upgrade deze mogelijkheid komt te vervallen. Niet alleen zal de kaart goedkoper zijn dan die van Apple, maar volgens DayStar is hij ook sneller. Dit zou zo zijn omdat de PowerPro 601 onafhankelijk is van de snelheid van de machine waarin hij wordt ingebouwd, en sneller toegang heeft tot zijn eigen RAM dan tot de RAM van de machine.

INTUSSEN BIJ INTEL

De samenwerking tussen de drie giganten Apple, IBM en Motorola, met als ultieme produkt de RISC-chip voor personal computers, heeft de grootste concurrent Intel nog niet uit het veld geslagen. Apple heeft altijd volgehouden dat de PowerPC processor sneller is dan de Pentium van Intel. Intel daarentegen beweert dat de PowerPC 601 inderdaad sneller is dan de 60 MHz Pentium, maar beslist niet sneller dan de 66 MHz Pentium. Bovendien heeft Intel kortelings 90 MHz en 100 MHz Pentiums uitgebracht. Deze zullen de PowerPC 601 wat snelheid betreft dus verslaan, maar Intel verzwijgt de snelheidsverhouding tot de toekomstige PowerPC 604 en 620. In een volgende uitgave van MacWorld zetten we deze twee tegenover elkaar.

QUADRA AV SNEUVELT

Apple heeft er nooit een geheim van gemaakt dat het de bedoeling is dat alle Apple computers van de toekomst voorzien zullen zijn van een PowerPC-chip. Dat betekent dat de huidige modellen de een na de ander het veld zullen moeten ruimen. De eerste die sneuvelen zijn de Quadra 660AV en 840AV. Voor deze twee modellen is wel een upgrade naar Power Macintosh mogelijk, want ze zullen natuurlijk niet meteen uit de winkels verdwenen zijn, maar de produktie is in maart stopgezet. Niet zozeer omdat de machines niet voldeden aan de eisen, maar meer omdat ze door de komst van Power Macintosh min of meer overbodig zijn geworden. Dat wat de AV zo goed maakte – betere videomogelijkheden, geïntegreerde multimedia en dergelijke toepassingen – is op de Power Macintosh met minimale aanpassing ook mogelijk. Het laatste restje Quadra AV's ziet u daarom overal voor zachte prijzen aangeboden.

Sinds kort bestaat er een derde manier van opwaarderen, en die komt van DayStar Digital

Een andere machine die een vroege dood zal sterven door Power Macintosh, is de pas gelanceerde Quadra 610 DOS Compatible. Niet dat dit model net als de AV's uit de produktie wordt genomen, maar een computer die twee microprocessors heeft om zowel DOS als systeem 7 te kunnen draaien, is nu eenmaal vrij overbodig naast een Power Macintosh die deze mogelijkheid in nog snellere versie heeft. In de Verenigde Staten heeft de Quadra 610 DOS Compatible het direct na lancering aardig gedaan, in Europa krijgt hij daar waarschijnlijk de kans niet voor.

WIE GAAT OVERSTAG?

Om Windows en DOS-gebruikers ertoe te bewegen een Power Macintosh aan te schaffen heeft Apple een hele advertentiecampagne opgezet. Mikpunt hiervan zijn diegenen die zich wel aangetrokken voelen tot

DE PRIJZEN

PowerMac	Configuratie	Verwachte marktprijs ex. BTW
6100/60	8/160	4,254
	8/250CD	5,182
	16/250/SoftWindows	5,700
7100/66	8/250	6,791
	8/250CD	7,882
	8/500CD/AV	9,327
8100/80	16/500CD	12,436
	16/500CD/AV	12,927
	16/1000CD	14,072

HET GEBRUIK VAN ILLUSTRATIES BINNEN HANDBEREIK.

Met het handboek en de diskettes "Illustraties en Symbolen voor professionele vormgeving" beschikt u over meer dan 1000 gebruiksklare illustraties. Hiermee kunt u onder andere simpel presentaties verfraaien en goed communicerende brochures en advertenties maken. Alle illustraties worden bijgeleverd op diskettes die dezelfde duidelijke systematiek als het boek hebben. Zo kunt u direct aan de slag! Tevens ontvangt u het conversieprogramma KONSCRIPT, waardoor de diskettes te gebruiken zijn in vele programma's zoals WP 5.1, DTP- en tekenprogramma's. Dit nieuwe losbladige naslagwerk biedt zowel de professionele- als de niet professionele gebruiker grafische elementen van topkwaliteit!

Illustraties overzichtelijk ingedeeld.

De afbeeldingen zijn overzichtelijk ingedeeld in 8 delen en 70 hoofdstukken met:

- mensen en hun woonomgeving: vrouwen, mannen, kinderen, enz.
- natuur, planten en dieren: bloemen, huis- en wilde dieren, enz.
- beroep en opleiding: kantoor, automatisering, enz.
- transport, verkeer en techniek: auto's, vliegtuigen, verkeerstekens, enz.
- hulpmiddelen voor vormgeving: lijnen, pijlen, sterren, tekstballonnen, enz.

Duidelijke uitleg.

In het handboek wordt duidelijk aangegeven hoe u met KONSCRIPT de afbeeldingen om kunt zetten naar het formaat dat uw softwarepakket gebruikt (voor rasterformaat: PCX, TIF, GIF en IMG; voor vectorformaat EPS, GEM en CGM). Tevens wordt ook aanvullende informatie over de mogelijkheden en eigenschappen van de grafische formaten gegeven. Bovendien kunt u d.m.v. een aantal voorbeelden zien hoe u de illustraties in de praktijk kunt gebruiken.

Uitbreiden en actualiseren.

Iedere twee à drie maanden wordt uw verzameling illustraties uitgebreid. Zo beschikt u steeds weer over een brede en actuele keuze uit nieuwe afbeeldingen. In deze aanvullingen ook aandacht voor o.a. tekst en pagina-opmaak met vele voorbeelden die direct toepasbaar zijn.

Bestel nu uw eigen grafische bibliotheek.

Het basiswerk wordt geleverd in een luxe A4-ringband en telt 200 pagina's met meer dan 1000 illustraties. Daarbij 17 diskettes 5 1/4 inch, of 9 diskettes 3 1/2 inch. Voor het complete pakket betaalt u slechts f 149,-. Iedere 2 à 3 maanden ontvangt u een aanvulling met 250 afbeeldingen en de bijbehorende diskettes voor maar f 79,-. Opzegging van het abonnement is te allen tijde mogelijk.

Prijzen zijn incl. BTW en excl. verzendkosten

U kunt ook telefonisch bestellen.
Telefoon: 020 - 686 71 31.
Telefax: 020 - 686 40 08.

WEKA Uitgeverij B.V.
D. Curtiusstraat 7
1051 JL Amsterdam
Tel: 020 - 686 71 31
Fax: 020 - 686 40 08

Bestelbon

Ja, ik bestel hierbij: Handboek "Illustraties en symbolen"- basiswerk 200 pagina's in een luxe A4-ringband met 17 diskettes 5 1/4 inch, of 9 diskettes 3 1/2 inch.
Ik betaal voor het complete pakket slechts f 149,-.
Iedere 2 à 3 maanden ontvang ik een aanvulling met 250 afbeeldingen en bijbehorende diskettes voor maar f 79,-.
Opzegging van het abonnement is te allen tijde mogelijk.
Stuur deze bon in een open envelop zonder postzegel aan:
WEKA Uitgeverij B.V., Antwoordnummer 15412, 1000 PZ Amsterdam

Prijzen zijn incl. BTW en excl. verzendkosten

Naam: _____
Bedrijf: _____
Adres: _____
Postcode: _____ Plaats: _____
Telefoon: _____
Handtekening

Stuur mij: ❑ 5 1/4 inch ❑ 3 1/2 inch diskette
Ik werk met een:
❑ MS-DOS/Windows computer ❑ Apple computer

315013

DURE XPRESS UPGRADE

Ontevreden geluiden klinken bij Amerikaanse gebruikers van XPress die straks voor een upgrade het volle pond moeten betalen. Quark heeft aangekondigd een upgradeprijs van 195 dollar in de eerste twee maanden na introductie te hanteren. Daarna betaalt iedereen die wil opwaarderen van een 680X0 versie het totale bedrag van 995 dollar (100 dollar meer dan de prijs van XPress 3.2).

Volgens Jan Stokvis van Quark's Nederlandse distributeur QBus, zal Nederland een vergelijkbaar voorbeeld volgen. In de eerste twee maanden na de introductie van de Nederlandse PowerMac-versie kost een upgrade waarschijnlijk tussen de 500 en de 600 gulden. Na die periode (ongeveer vanaf oktober dit jaar) kost een upgrade rond de 3500 gulden. Volgens Stokvis is er niets mis met deze afwijkende upgrade-strategie: "Wij doen altijd alles anders. Mijn verwachting is dat andere software-ontwikkelaars ons voorbeeld zullen volgen. Ik verwacht dat onze gebuikers dit zullen begrijpen".

Macintosh, maar al met DOS of Windows werken. De integratie van SoftWindows in de Power Macintosh maakt het mensen en bedrijven mogelijk over te stappen zonder eerdere investeringen te verliezen. Vooral daar waar meer nodig is dan een Mac met in- en uitvoermogelijkheden in DOS of Windows, zou de Power Macintosh volgens Apple kunnen scoren.

Daarvoor zal SoftWindows overigens wel meer kwaliteiten moeten hebben dan SoftPC, wat in eerdere modellen Macintosh het werken met DOS mogelijk maakte. Een Mac-gebruiker zal tenslotte niet snel genegen zijn zich de ins en outs van DOS of Windows eigen te maken als het niet echt moet, en een DOS of Windows-gebruiker zal niet op een Macintosh overgaan om daar alleen DOS of Windows op te draaien.

SYSTEEM 7.5 DIT JAAR

Een bijkomend probleem zien sommige software-ontwikkelaars in de toekomstige besturingssystemen van de Power Macintosh. Systeem 7.12 zal dit jaar nog worden vervangen door systeem 7.5, hetgeen compatibiliteit met Windows moeilijker zal maken. Zelfs Claris, Apple's eigen softwarebedrijf, verklaart iets als QuickDraw GX voor systeem 7.5 niet onvoorwaardelijk te steunen, omdat Windows daar niet mee overweg zou kunnen. Apple heeft eerder verklaard dat het besturingssysteem van de Power Macintosh in tegenstelling tot voorheen in licentie gegeven zal worden gegeven. Om aan te geven dat deze verkondiging menens is, heeft

Systeem 7.12 zal dit jaar nog worden vervangen door systeem 7.5

Apple een 'systems software road map' uitgeven, waarin de lijn staat waarlangs de toekomstige besturingssystemen zich zullen ontwikkelen. Zoals gezegd wordt het systeem waar de Power Macintoshes nu op draaien van de zomer opgevolgd door systeem 7.5. Hierin zit TCP/IP ondersteuning, een Finder met scriptingmogelijkheden, Drag Manager, QuickDraw GX, QuickTime, PowerTalk en het client-gedeelte van Apple's Open Collaboration Environment technologie. In de loop van 1995 zal systeem 7 worden opgevolgd door systeem 8, met een on-line helpsysteem, betere geheugenbescherming en native ondersteuning van IPX, TCP/IP en AppleTalk protocollen.

POWERPOWERBOOKS

Naast de desktops kan in de toekomst ook een aantal PowerBooks opgewaardeerd worden naar PowerPC. Een soort PowerPowerBooks worden ze dan. Het gaat om de zogenaamde BlackBirds, de PowerBooks 520, 520c, 540 en 540c die naar verluidrt deze herfst worden geïntroduceerd. Deze PowerBooks zijn standaard voorzien van 69LC040-processor die later kan worden vervangen door de PowerPC 603-chip. Volgens verschillende bronnen is deze PowerBook uitgerust met Apple's AV-technologie.

DE DRIE MODELLEN IN AL HUN GLORIE

Computer	6100/60			7100/66			8100/80		
Model	8/160	8/250/CD	16/250/SW	8/250	8/500/CD/AV	16/250/SW	16/500/CD	16/500/CD/AV	16/1000/CD
HD (Mb)	160	250	250	250	500	250	500	500	1000
Uitbreidingssleuven	1	1	1	3	3	3	3	3	3
Geheugen (Mb)									
▸ minimaal	8	8	16	8	8	16	16	16	16
▸ maximaal	72	72	72	136	136	136	264	264	264
▸ uitbreidingsslots	2	2	2	4	4	4	8	8	8
256 Kb cache	■	■	■	■	■	■	●	●	●
CD-ROM drive	●			●			●	●	●
AV-aansluiting	■	■	■	■	■	■	●	●	●
Videokaart	■	■	■	●	●	●	●	●	●
Videomogelijkheden									
▸ DRAM*	16 bit op 14"/8 bit op 16"			16 bit op 14"/8 bit op 16"			16 bit op 14"/8 bit op 16"		
▸ VRAM				●1 Mb: 16 bit op 16"/8 bit op 21" 2 Mb: 24 bit op 16"/16 bit op 21"			●2 Mb: 24 bit op 16"/16 bit op 21" 4 Mb: 24 bit op 21"		
Geoport-adapter#	■	■	■	■	■	■	■	■	■
AppleTalk	●	●	●	●	●	●	●	●	●
SCSI	●	●	●	●	●	●	●@	●@	●@
SoftWindows	■	■	●	■	■	●	■	■	●

● = standaard, ■ = optie, # = via de Geoport-adapter kan een telefoonlijn worden aangesloten, @ = 2x Fast SCSI

Het kalibreren van de ScanMaker IISP is net zo eenvoudig en geniaal als het ei van Columbus.

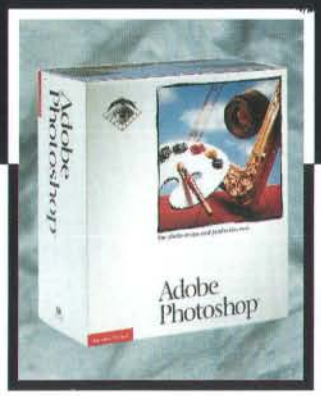

February 8, 1994
Microtek
ScanMaker IISP

PC MAGAZINE EDITORS' CHOICE™

Was kalibreren altijd moeilijk en tijdrovend, met de nieuwe kalibratietechniek **DCR (Dynamic Colour Rendition)** van Microtek gaat het eenvoudig en snel. De **ScanMaker IISP** wordt geleverd met een industrie standaard kleurentabel die – éénmaal gescand – als referentietabel wordt vastgelegd. Bij elke nieuwe scan wordt de kleureninformatie van de gescande afbeelding automatisch vergeleken met de referentietabel en geoptimaliseerd naar ideale kleurwaarden. *Het resultaat: Elke keer perfekte kleuren in een handomdraai.* Een **ScanMaker IISP** laat niets te wensen over. Een optische resolutie van 600 dpi (door interpolatie 1.200 dpi), 24-bits kleur en door het het scannen in één enkele doorgang zeer snelle scantijden. Naar keuze kunt u de scanner uitbreiden met een diamodule en een automatische sheetfeeder. Vanzelfsprekend krijgt u ook nog een versie van Adobe PhotoShop en 1 jaar volledige garantie. **Meer weten?** Stuur dan de onderstaande antwoordcoupon ingevuld naar ons toe.

MICROTEK
Scanner · Software · Support

Computer 2000 B.V. · Pikeursbaan 15 · 7411 GT Deventer · Tel.: 05700 - 44666 · Fax: 05700 - 44388
Ingram Micro B.V. · Mississippidreef 87 · 3565 CE Utrecht · Tel.: 030 - 651800 · Fax: 030 - 625042
Manudax Nederland B.V. · Abdijstraat 36 · 5473 AG Heeswijk-Dinther · Tel.: 04139 - 8911 · Fax: 04139 - 1009

Aub zonder postzegel retourneren aan:
Microtek, Antwoordnummer 30512, 3030 WB Rotterdam
❑ Ja, ik wil meer informatie over de ScanMaker IISP
❑ Ja, ik wil een afspraak maken voor een demonstratie

Naam ..... **m/v Bedrijf** .....
Adres ..... **Plaats** .....
PC ..... **Tel** ..... **Fax** .....

mw 0494

GEREGISTREERD
APPLE ONTWIKKELAAR

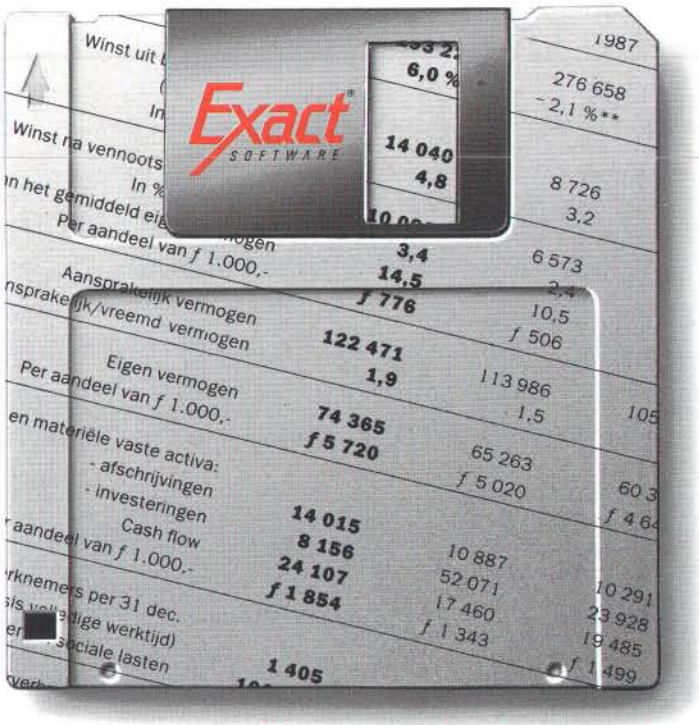

GRAFISCH VERANTWOORDE BOEKHOUDING.

De Apple Macintosh wordt vooral gebruikt door grafische vormgevers, reclamemensen en filmmakers en wordt vaak ingezet bij DTP-werk. Die tijd is voorbij zegt Exact, de grootste leverancier van standaard administratieve softwarepakketten in Nederland. Want de boekhouding hoort daar nu beslist bij. Exact heeft een aantal administratieve pakketten voor de Apple-omgeving ontwikkeld. Boekhouders kunnen daarom net zo grafisch verantwoord werken als hun collega's.

De specifieke Exact software voor de Apple Macintosh biedt de volgende voordelen: snel, uitgebreide functionaliteit en een volledige gegevensuitwisseling met de Exact programmatuur onder DOS. Daarnaast staat de reputatie van Exact garant voor support, training en implementatie. Wilt u meer weten? Bel gratis 06-0354 of stuur of fax de bon toe.

IK WIL HET EXACT WETEN.

Naam: _____ m/v
Bedrijf: _____
Functie: _____
Adres: _____
Postcode: _____
Plaats: _____
Telefoon: _____
Branche: _____
Aantal werknemers: _____

Exact SOFTWARE
MM 4

Exact Automatisering B.V., Antwoordnummer 10003, 2600 VB Delft. Telefoon 015 - 62 43 23. Telefax 015 - 61 79 01.

APPLE COMPUTERS

Performa 475 4/160 incl. 14" Monitor en toetsenbord **2850**
Power Mac 6100/60 8/160 ..... **4095**
Power Mac 7100/66 8/250 ..... **6495**
Power Mac 8100/80 16/500CD **11995**

CD ROM

Artbeats Backgrounds CD voor de professional **475**
Bitstream FontFolio CD alle scherm & printer fonts **1350**
Coral Collection CD koraalrif in beeld **75**
Encyclopedia of Dinosaurs CD **195**
Hellcab CD fantastisch spannend! **195**
Kodak PhotoCD Access Software **120**
Lunicus CD - 3D Aktie **180**
NEC 3Xe Triple Speed CD Rom Drive **1450**
Rewritable CD's 300Mb **60**
Swimsuits of Lingerie CD spannend! **255**
Wraptures CD Full Page HR Textures **265**

DIVERSE HARDWARE

Dayna Mini Hub 8 poorts **650**
Daystar Powercache 030 33Mhz incl. copro voor elke Mac **995**
Logitech Mouseman **89**
Logitech Trackman **89**
Nubus Ethernet Kaart **250**
PowerPC Accelerator ..... **BEL**
SCSI Ethernet Box **450**
80Watt Luidspreker Set voor de Mac **225**

DIVERSE SOFTWARE

Appletalk Remote Access 2.0 Server incl. Client **695**
Apple Script Scripters Toolkit **365**
Claris Clearchoice bundel incl. Alice to Ocean **385**
Hypercard 2.2 met kleuren ondersteuning **475**
SuperDoubler & Norton Utilities BUNDEL **299**
MacDisk - Mac diskettes lezen op de PC **210**
Mac ODA - XTND Vertaler **265**
MacTools 3.0 - bij elk artikel uit deze advertentie **99**
SoftWindows - Native PowerPC Applicatie **795**
Vertaal! voor de Mac **395**
Virex 5.0 - antivirus **195**

FAX/ MODEMS

Mercury FaxModem 19200bd intern voor PB Duo **885**
Powerport/ Teleport Mercury FaxModem 19200bd **895**
Supra Voice Mail Upgrade **295**

GAMES

Battle Chess **90**
Crystal Caliburn Pinball **108**
Dinosaur Adventure **95**
FA - 18 Hornet Flight Simulator **145**
Sailing Master Simulator **130**

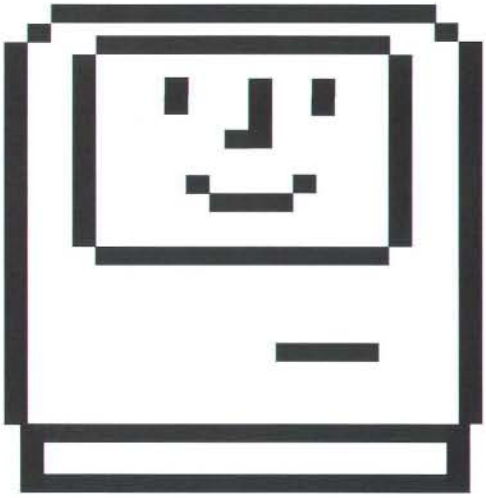

Bekijk het maar!

Inderdaad, bekijk het en bekijk het goed. Want als we onze aanbiedingen nog goedkoper maken, wordt het weggeven.

Wij accepteren de gangbare credit cards. Voor bepaalde artikelen wordt hiervoor een klein bedrag aan administratiekosten in rekening gebracht. HTR Mailing levert uitsluitend officieel geregistreerde software (dus géén grijze import), indien Nederlandse distributie aanwezig c.q. bekend. Wij kunnen u dus ook een software update leveren. Alle hier vermelde prijzen zijn onder voorbehoud, af magazijn en exclusief btw en verzendkosten. Alle software is Engelstalig tenzij anders aangegeven. HTR Mailing is een handelsnaam van High Tech Request Nederland BV.

HTR is een geauthoriseerde Apple dealer en service provider

HTR MAILING

DE NO-NONSENS MAC-SPECIALIST

Telefoon 08376-19008
Kuilweg 2b, 3911 TP Rhenen. Fax 08376-16150.

SimCity 2000 ..... **119**
Spin Doctor **105**
The Mouse Yoke - een echt vliegtuigstuur voor de Mac **90**
Valkyrie - helicopter simulator **90**

GEHEUGEN UITBREIDINGEN

4Mb 8*70ns, 4Mb 72 pen, 8Mb 72 pen, 16Mb 72 pen, Power Mac Simms, Bel voor de laatste prijzen! Vraag onze GRATIS prijslijst aan!

GRAFISCHE SOFTWARE

Adobe Audition - Premiere & Photoshop LE Bundel **545**
Aldus Freehand 4.0 ..... **895**
Daystar PhotoMatic Software automatiseert Photoshop **625**
DeBabelizer Lite Graphische vertaler **295**
FotoMagic - de nieuwste Photoshop Plug In's **295**
Kai's Photoshop Powertools **315**
StrataVision 3D 3.0 ..... **1495**

HARDDISK/ OPSLAG

1000Mb Intern Conner Fast SCSI II **1895**
650Mb Optical Drive - Sharp **4250**
650Mb Optical Cartridge Sony/ Verbatim **215**
128Mb Optical Drive Fujitsu compleet **1795**
Micronet Tahiti 1.3Gb Optical Drive **7450**
Quantum 127 Mb intern Powerbook **635**
Quantum 270Mb Extern incl. kabel naar keuze **950**

MONITOREN/ VIDEO

Apple 24AC Videokaart 24Bit ook voor PowerMac **3195**
Eizo 15" Flatscreen monitor **1995**
Prograph II 20" Grayscale Monitor **1495**
Apple 14" AV Monitor **1395**
Sony 20" Trinitron Monitor **4995**
Supermac Spectrum PowerMac Videokaart 24Bit **3995**
SuperMac Thunder 24 incl. DSP Photoshop Upgrade **4995**

PRINTERS

Apple Personal LaserWriter 320 Postscript **1895**
HP Deskwriter 310 ..... **575**
HP Deskwriter 520 ..... **625**
HP Deskwriter 560C 600x300dpi **1195**
QMS PS420 600dpi A4 ..... **2995**
Tektronix Kleuren Laserprinters ..... **BEL**
VERBRUIKSARTIKELEN - o.a. toners, papier, transparanten, inktpatronen

SCANNERS

Tamarack Artiscan Scanner 600dpi **1895**
Microtek ScanMaker II XE incl. Full Photoshop **2650**
Microtek ScanMaker IIG 256 grijstinten tot 1200dpi **1295**
HP Scanjet IICX incl. Dia Module **3495**

WAT DRAAIT ER OP DE POWERMACS?

Wilt u weten of uw software straks ook speciaal voor de PowerMacs beschikbaar is? Hieronder de ontwikkelaars en hun produkten. De lijst is opgemaakt op 14 maart. Het kan dus best zo zijn dat het aantal ontwikkelaars inmiddels is uitgebreid.

Fabrikant	Naam
3M	Rainbow
Abacus Concepts, Inc.	StatView
Absoft Corporation	F77 Development Toolkit
ABVENT SA	ZOOM
Access Privilege	EasyTransfer
ACI	4th Dimension, 4D Server, Object Master
Adobe Systems Inc.	Photoshop, Illustrator, Premiere, Dimensions
AETIS - Protections Logicielles	Custom copy protection schemes
Agfa-Gevaert N.V.	Professional graphics products
Aladdin Systems, Inc.	StuffIt Deluxe, StuffIt SpaceSaver, InstallMaker
Alias Research Inc.	Alias Sketch!
Aldus Corporation	PageMaker, FreeHand, Persuasion
ALSOFT	GEO CONCEPT, ATLAS
Apple Computer, Inc.	PhotoFlash, Apple Media Kit
APS Technologies	Storage devices
Arabic Information Systems	Abgad Hawaz, Cibawee
Artifice, Inc.	DesignWorkshop
Artwork Systems N.V.	ArtPro
ASC	5PM Term, 5PM Pro
Ashlar Inc.	Ashlar Vellum
auto•des•sys, Inc.	form•Z
BAGH Technologies	Architrion
BEME R&D	ALIX Color of BEME
B & E Software	Ragtime
Blueridge Technologies, Inc.	Optix Network
Blyth Software Inc.	OMNIS 7
Broderbund Software Inc.	Print Shop Deluxe
Brossco Systems Oy	Voyant
B.U.G.	Graphics cards, Connectivity products, PIMs
Bungie Software	Pathways Into Darkness
Cabletron Systems	Various Ethernet and DNIr cards
Caere Corporation	OmniPage Professional
Canto Software Inc.	Cumulus Pro, Cirrus
Central Point Software	MacTools
CE Software, Inc.	QuickMail
Chancery Software	Mac School
Charles River Analytics	Open Sesame!
Cigraph S.R.L.	CumTerra, HouseMap, ArchiCAD, TopCAD
Claris Corporation	ClarisWorks, ClarisImpact, MacWrite Pro, FileMaker Pro, ClarisDraw
CoSA, Division of Aldus Corp.	After Effects
CTM Development SA	VoiceAccess
Dantz Development Corp.	Retrospect, Retrospect Remote
DataPak Software, Inc.	PAIGE
Data Translation, Inc.	Media 100
Dayna Communications	EasyNet, ProFiles
DayStar Digital, Inc.	PowerPro 601 PowerPC upgrade card
DeltaPoint Inc.	DeltaGraph Pro
Deneba Software	Canvas
Digital Comm. Associates	Networking hardware & software products
Digital Technology Intern.	Newspaper publishing software products
Diwan Science & Inform.	Diwan MAPS, Arabic DTP program, CommsNet
Domark Software, Inc.	Flying Nightmares
Dynaware	MacVJE, MacWORD
Easy Byte srl	IRBIS (Italian accounting software)
Electric Image, Inc.	Electric Image Animation System
Emergent Behavior	QuickApp
Engineered Software	PowerDraw
Ergosoft	EgWord, EgBridge, EgBook, EgTalk
ExTools Corporation	Shade III
Farallon Computing, Inc.	Timbuktu Pro
FAST Electronic GmbH	Video Machine
Foresight Technology, Inc.	FastPace
Fractal Design Corporation	Painter 2.0, PainterX2
Frame Technology	FrameMaker
FWB, Inc.	SledgeHammer, Hammer, SCSI JackHammer, Hard Disk ToolKit, CD-ROM ToolKit, RAID ToolKit
Gibbs and Associates	Virtual Gibbs CAM system
Graftek SA	Ultimage/PPC
Graphic Magic, Inc.	Multiframe
Graphisoft U.S., Inc.	ArchiCAD
Graphsoft, Inc.	MiniCad
Great Plains Software	Dynamics Release 2, Dynamics C/S+
Gryphon Software Corp.	Morph
Harlequin	ScriptWorks
Hash, Inc.	Animation Master
HealthCare Comm, Inc	MacHealth Series software
High Performance Syst, Inc.	ithink
Hi Resolution	MacPrefect, MacVisa, Mac=Bac
HSC Software	Kai's Power Tools
ICON Medical Systems, Inc.	TeleMax
Imagine That, Inc.	Extend, Extend+BPR, Extend+Manufacturing
Insignia Solutions Inc.	SoftWindows
InterCon Systems	TCP/Connect II
Interstudio S.r.l.	Nonio, Domus.Cad
ITEDO Software GmbH	IsoDraw
Jabra Corporation	JABRA Ear PHONE
Jasik Designs	The Debugger V2 & MacNosy
Just System	ATOK 8 front-end processor
Kaleida Labs, Inc.	Kaleida Media Players
Kensington	Turbo Mouse
Knowledge Revolution Inc.	Working Model
Koshin Graphic Systems	Tamazusa, Mascot, QT Joy, QT Album
Language Engineering Corp.	LogoVista E to J
Linker Systems, Inc.	The Animation Stand 3.1
LodgeNet Entertainm. Corp.	Traveler's Video Mall
Lotus Development Corp.	cc:Mail
MACRO Educational Syst.	SASI
Macromedia	Director, Authorware Professional, MacroModel, Action!
Mainstay	MacFlow, MacSchedule, Capture, VIP-C, MarcoPolo, MarkUp, VIP-BASIC
Managing Editor Softw, Inc.	Page Director Series
Mandli Communications, Inc.	RoadView
Maris Multimedia Ltd.	RedShift Multimedia Astronomy
MedImage, Inc.	MedView, DELTAmanager
Metrowerks, Inc.	CodeWarrior
MicroAPL Ltd	PortA, APL Level II
Microsoft Corp.	Excel, Word, Works, PowerPoint, Office
Multi-Ad Services, Inc.	Multi-Ad Creator
National Instruments	LabVIEW, HiQ
Neon Software, Inc.	LANsurveyor, NetMinder Ethernet
Neuron Data	Open Interface Elements, C/S Elements, Smart Elements
New Video Corp.	EyeQ Solutions
Nisus Software Inc.	Nisus Writer 4.0, QUED/M
Now Software, Inc.	Now Contact, Now Up to Date, Now Utilities, Now Fun, Now Compress
ON Technology	Meeting Maker XP
Oracle Corporation	Oracle7
Orange Micro, Inc.	Orange PC
ORKIS	ImageBasePro, ImageBox
Pixar	Showplace/MacRenderMan, Pixar Typestry
Pole Position Softw.GmbH	netOctopus
PPU Maconomy A/S	Maconomy
Purup Prepress	Purup PhotoImpress
Quark, Inc.	QuarkXpress
Radius Inc.	VideoVision Studio, PrecisionColor Pro, Rocket Share
RasterOps Corporation	Horizon 24, graphics accelerators, digital video solutions
Ray Dream Inc.	Ray Dream Designer
ROUTE 66	ROUTE 66
Scitex Corporation Ltd.	Color electronic prepress systems
Segue Software, Inc.	QA Partner
Shana Corporation	Informed
Siemens Medical Systems	PowerICON systems
Snow Softw. Devel. Group	Snow Report Writer, Atlantis Data Publisher
SofTeam s.a.s.	Punto, MacSign, CUTit, VideoDrome
Softing s.r.l.	MacSap VII
Something Good	Katana 4.0, AI-Shogi
Specular International	Infini-D
Storm Technology, Inc.	JPEG image compression engine
Strata, Inc.	StudioPro
SuperMac Technology, Inc.	Various graphics peripherals
Symantec Corporation	Specific products to be announced
SystemSoft	SystemSoft Editor
Taligent, Inc.	Specific products to be announced
TCI	TopWriter 3.0
Tecmag, Inc.	PowerNMR, PowerFID
Trillium Research, Inc.	Remus
Trio Systems Europe	C-Index Pro
Vibro-Acoustic Sciences Inc.	AutoSEA
VICOM Technology Ltd	VICOM MultiTerm products, VICOM Pro, VICOM RunTime
VideoFusion, Inc.	VideoFusion
VIDI	Presenter Professional
Virtus Corporation	Virtus VR, Virtus WalkThrough, WalkThrough Pro
White Pine Software, Inc.	eXodus
Wilkenson SCOOP	SCOOP products
Wolfram Research, Inc.	Mathematica 2.2
WordPerfect Corp.	WordPerfect

EVEN GEEN GEDULD

NOOIT MEER WACHTEN MET PERSOONLIJKE POSTSCRIPT-PRINTERS

Nèt voordat u het printcommando voor een kort briefje geeft, is een toch al lastige collega u te snel af. En draait prompt twintig pagina's XPress uit. U moet wachten. U hebt daar geen zin in. U háát wachten. U wordt langzaam boos.

Oscar Kneppers

WAT U NODIG HEBT, IS RUST.

Of een hoogstpersoonlijke printer. Eentje helemaal alleen voor uzelf. Onder, maar liever nog òp tafel. Pal naast de Macintosh. Verbonden met één kabeltje van de printerpoort naar de printer. Eenvoudig en zonder bemoeials op het netwerk. Heerlijk die vrijheid. En dat voor rond de 2500 gulden. Vaak zelfs nog minder.

Dat waren nog eens tijden, toen we onze eerste PageMaker pagina's uitdraaiden op de LaserWriter van Apple. PageMaker was niet snel en de printer al helemaal niet. Maar dat vond u allang best. U had er tenslotte meer dan 10.000 gulden voor betaald en gaf dus liever niet toe dat het apparaat zo zijn nukken had. Om nog maar niet te spreken over de kwaliteit.

Wat is het toch mooi dat tijden veranderen. Niet alleen kunt u voor desktop publishing inmiddels kiezen uit tientallen applicaties en printers, maar het hele zaakje kost ook nog eens stukken minder. Voor de prijs die u toen voor één printer moest neerleggen, koopt u er nu ruwweg zes. Wij hebben ze getest.

KOPEN IS AANTREKKELIJK

De printermarkt is een vechtmarkt. Veel fabrikanten, veel merken en vooral heel veel dealers. Dat is lastig voor deze wederverkopers, die door de moordende concurrentie hun marge vaak als sneeuw voor de zon zien verdwijnen. Een dealer verdient vandaag de dag hooguit tweehonderd gulden aan het doorverkopen van één laserprinter. Soms is dat nog veel minder. Er zijn zelfs voorbeelden bekend van dealers die nog geen tientje verdienen aan een printer die hem een verkoopgesprek van een half uur heeft gekost. Pijnlijk, maar waar.

Voor u ligt dat heel anders. Een laserprinter kopen is aantrekkelijk geworden. Het ding kost vaak niet veel meer dan 2000 gulden inclusief BTW. En voor dat bedrag krijgt u PostScript (steeds vaker Level 2), 300 dots per inch, 4 pagina's per minuut, ruimschoots voldoende voorgeladen letters en meestal een handjevol praktische softwarepakketjes die het u allemaal nog een stuk gemakkelijker maken. De specificaties op de folders vermelden vaak ook nog een heleboel extra's. Zo zijn veel printers tegenwoordig uitgerust met een technologie die de uitdraaien scherper maakt. Bij de één heet het Resolution Enhancement Technology (RET) en bij de andere PhotoGrade. Waar het allemaal op neerkomt is dat de plaatjes er beter uitkomen, de rasters beter gedoseerd lijken en de verlopen vloeiender ogen.

WAAR U VOLGENS ONS OP LET

Waar denken wij dat u op let als u een persoonlijk printer overweegt? Volgens ons vindt u naast een lage prijs (hoe kunt u het anders verantwoorden?) vooral PostScript belangrijk. U hebt tenslotte maar al te vaak te maken met EPS-jes, XPress bestanden en Photoshop-platen. Wij denken ook dat u wilt beschikken over een redelijk aantal lettertypes en dat u niet àl te lang wilt wachten op uw documenten. Daarnaast vindt u het als Macintosh-gebruiker heel prettig als u direct na aankoop aan de slag kunt, liefst zonder de handleiding uit te pakken.

Dan de uitdraai: die moet scherp zijn. Zwart moet er ook zwart uitkomen, grijsverlopen regelmatig en letters vanaf 5 punts goed leesbaar. U vindt bovendien gebruiksgemak een belangrijk punt. Liever meteen plug & play dan knoppen en LCD-schermpjes. En tenslotte geeft u iets (niet veel) om uiterlijk. Het ding mag er mooi uitzien en heeft bij voorkeur een compacte vormgeving. U kijkt er tenslotte de halve dag naar. Kortom: u verlangt nogal wat.

UW PRINTER WORDT PERSOONLIJK

Wat maakt een laserprinter een persoonlijke laserprinter? Wij vinden dat zo'n apparaat bijvoorbeeld niet al te groot mag zijn. Het krijgt tenslotte een plaats op uw bureau, waar het vaak toch al woekeren is met de plaats.

Absolute leider in deze klasse is de KP-X5400 van Panasonic, voor zover bij ons bekend 's werelds eerste en enige torenprinter. Het apparaat is nauwelijks groter dan een (gekantelde) Macintosh (127 mm dik, 381 mm lang en 294 mm hoog). Iets minder ruimtebesparend maar niet mir elegant zijn achtereenvolgens de LaserJet Hewlett Packard en de Personal LaserWriter 320 van Apple. Deze twee zijn niet alleen compact en origineel van vorm, maar winnen wat ons betreft als enige twee het predikaat voor 'Meest Gebruiksvriendelijke

IS DE MACHINE GESCHIKT VOOR APPLETALK?

ANDERS KUNT U 'M WEER WEGGEVEN

300 DPI PS-LASERS VAN	WORDEN GENOEMD	& KOSTEN MAX.
Apple	**Personal LaserWriter 320**	**ƒ 1.871,-**
Digital	**DECLaser 1152**	**ƒ 1.971,-**
Hewlett Packard	**LaserJet 4ML**	**ƒ 2.750,-**
Panasonic	**KX-P5400**	**ƒ 2.499,-**
Star	**LS-5TT**	**ƒ 1.995,-**
Texas Instruments	**microWriter**	**ƒ 1.699,-**

Ze zijn compact, snel genoeg en leveren goede kwaliteit

Laserprinter or Macintosh'. deze printers oeft zich het hoofd niet te breken over weinig boeiende kwesties als interface, emulatie en formaat. Beide printers ontberen de uitgebreide menuknoppen en LCD-displays die de andere printers zo complex maken. Bij Apple en HP steekt u het netsnoer in aan de rechterkant en de LocalTalk-kabel aan de linkerkant van de machine. Vanaf dat moment kunt u printen. Beslist minder gemakkelijk is de installatie van de KX-P5400 van Panasonic, de microWriter van Texas Instruments en de LS-5TT TrueImage van Star Micronics. Deze drie machines vragen kennis van printerterminologie en veel van uw geduld. Bovendien is de menubediening van deze printers ronduit lastig. In het geval van de microWriter biedt de duidelijke maar Engelstalige handleiding enige verlichting. Ook Digital's DECLaser 1152 is voorzien van een knoppenbalk met LCD-scherm, maar dankzij auto-emulatie is deze printer direct na installatie 'in de lucht'.

MOET U ALLES ZELF INSTELLEN?

MAAK DAN UW BORST MAAR NAT VOOR EEN BOEL GEDOE

HOE HEBBEN WE GETEST?

Om de praktijk van alledag na te bootsen hebben we de printers onderworpen aan de volgende tests, waarbij in alle gevallen de tijd is gemeten.

- 1 pagina MacWrite Pro 1.5, 14 verschillende lettergrootten, 20 K
- 30 pagina's MacWrite Pro 1.5, Helvetica 12 punts mager, 128 K
- Illustrator EPS (153 x 125 mm) veel details, veel verlopen, 320 K
- Photoshop 2.5 grayscale (270 x 180 mm, 72 ppi), 356 K

De printopdrachten zijn uitgevoerd met een Macintosh Centris 650 die gebruik maakt van de printerbesturingssoftware LaserWriter 8.1.1. Daarbij is geen gebruik gemaakt van de software die de meeste fabrikanten met hun printers meeleveren, eenvoudigweg omdat de resultaten dan niet meer objectief zijn. Printen in de achtergrond werd in de Kiezer (uiteraard) uitgezet. De cijfers geven de tijd weer tussen het moment dat de 'Print'-knop is aangeklikt, tot het moment dat het (laatste) vel uit de printer rolt. Daardoor wijkt het PPM-aantal (aantal pagina's per minuut) in onze test behoorlijk af van de specificaties die de fabrikanten leveren. Het aantal pagina's per minuut dat de fabrikant altijd noemt, is gebaseerd op metingen VANAF het moment dat de eerste pagina daadwerkelijk uit de printer rolt. Dat cijfer houdt dus geen enkele rekening met het initialiseren van de printer en het 'spoolen' (wegsturen van Mac naar printer) van de bestanden. In onze ogen is het realistischer te kijken naar de tijd die u in totaal kwijt bent. Bovendien is uw Macintosh – afhankelijk van het soort document – voor een korte periode (soms zelfs minuten lang) onbruikbaar voor andere zaken. Behalve natuurlijk als u 'in de achtergrond' print met een applicatie als Printmonitor. In het schema ziet u per printer steeds twee cijfers per opdracht naast elkaar staan. De eerste (kortere) tijd is de periode dat de Macintosh 'onbruikbaar' is. In dat tijdsbestek ziet u de verwerking van de opdracht op het beeldscherm. De tweede tijd is het moment dat de opdracht is voltooid: wanneer u uw complete document van de printer kunt pakken.

WAT ZIT ER IN DE DOOS?

Printers komen in dozen en in die dozen zijn naast printers vaak ook allerlei spullen gestopt. U mag op zijn minst een netsnoer en een LocalTalk-kabel verwachten. Daarnaast is het niet abnormaal als u een Nederlandstalige handleiding verwacht. Gezien de bovengenoemde prijsconcurrentie is dat het eerste waarop wordt bezuinigd. Let er daarom extra op als u het Engels, Japans, Thais of Frans niet machtig bent.

In vrijwel alle gevallen wordt met de printer software meegeleverd. Die is et noodzakelijk (alle printersoftware zit te in uw systeemmap) maar maakt het er emakkelijker op. In de meeste gevallen is de meegeleverde besturingssoftware speciaal voor de desbetreffende printers ontwikkeld. In dat geval zult u merken dat het uitdraaien sneller verloopt dan met de standaard systeemsoftware. In deze test is hiermee geen rekening gehouden, omdat de cijfers dan niet zouden zijn gebaseerd op objectieve maatstaven.

Sommige leveranciers verpakken zelfs een stapeltje papier mee. Dat lijkt misschien overbodig, maar de kans dat u op zondag aan het installeren slaat en vervolgens zonder papier blijkt te zitten (en u niet kunt opscheppen over uw nieuwe aankoop) is niet geheel ondenkbeeldig.

WAT ZIT ER IN DE PRINTER?

Naast datgene wat er wordt meegeleverd in de doos die om de printer heen zit, moet u vooral letten op wat er standaard in de printer zelf zit. En dat is vreemd genoeg niet het eerste waar de meeste mensen op letten.

Neem bijvoorbeeld het interne geheugen van een printer. Net als uw eigen Macintosh heeft een laserprinter geheugen nodig om letters op te slaan of om printopdrachten die nog moeten worden afgehandeld tijdelijk weg te zetten. Het spreekt dus voor zich dat wanneer het interne geheugen te klein is, u problemen kunt tegenkomen. In onze test bleek bijvoorbeeld dat alle printers met een geheugen van 2 Megabyte problemen hadden met het uitdraaien van een Quark XPress-bestand. Alleen de (twee) printers die waren voorzien van 4 Mb RAM (Digital en Hewlett Packard) bleken geen enkele moeite te hebben met het verder niet spectaculair grote of uitzonderlijk

complexe XPress-bestand. Wanneer u dus van plan bent vanuit XPress uitdraaien te maken, moet u ervoor zorgen dat u minimaal 4 Mb RAM in de machine laat inbouwen. Houdt er dan wel rekening mee dat dit de prijs met enkele honderden guldens kan opvoeren.

Indien een (laser)printer gebruik maakt van de paginabeschrijvingstaal PostScript, zal de fabrikant dat niet onvermeld laten. Steeds vaker treft u daarachter de toevoeging Level 2 aan. Staat die toevoeging er niet, dan kunt ervan uitgaan dat het een machine is die met Level 1 is uitgerust. Zo bleek uit onze test dat printers die waren aangevraagd met exact dezelfde specificaties, de ene keer Level 1 hebben (Texas Instruments en Star) en de andere keer Level 2 (Apple, Digital, Hewlett Packard en Panasonic). Het verschil in PostScript-versie wordt echter nauwelijks duidelijk uit de cijfers. De microWriter van TI presteert gemiddeld in alle opzichten. Alleen de Star bleek bij het uitdraaien van de 30 pagina's MacWrite Pro 1.5 opvallend traag.

AUTO-EMULEREN OF ZELF DOEN?

Twee van de zes geteste printers (HP en Digital) beschikten over een zogeheten automatische instelling van emulatie en interface. Dat wil zeggen dat de printer zelf kan zien van welke soort computer de printopdracht vandaan komt. In de praktijk betekent dit, dat u u geen zorgen hoeft te maken over aansluitingen en instellingen: u sluit de printer aan en kunt printen. Zo eenvoudig is dat. En dat is wel zo prettig. Want beschikt een printer niet over deze mogelijkheid (zoals in het geval van Texas Instruments, Star Micronics en Panasonic), dan moet u het soms verschrikkelijk lastige en zenuwslopende karwei van emulatie-instellingen zelf klaren. En aangezien u als Mac-gebruiker over het algemeen verwend bent, nemen wij aan dat u geïrriteerd raakt bij het instellen van een printer die hoe dan ook dienst weigert. Tenzij u er natuurlijk (na een kwartier) achter komt dat u een aantal knoppen in een onduidelijk volgorde moet indrukken om bij het gewenste menu terecht te komen. Gaat u er maar van uit dat u bij de printers die eigenlijk zijn ontwikkeld voor de PC-markt, de emulatie (PostScript of PCL-5) en interface (AppleTalk of HP II) zelf moet instellen. Bij de printer van Apple is het voor Macintosh-gebruikers allemaal nog veel eenvoudiger: het apparaat werkt alleen maar met een Mac.

KWALITEIT MEESTAL GOED

De printkwaliteit van alle geteste laserprinters is zonder meer goed. Brieven, paginavoorbeelden, eenvoudige strooifolders of zelfs advertenties voor de lokale opticien kunt u ermee aanmaken. Onderlinge verschillen tussen de diverse merken zijn klein. Het grootste contrast in kwaliteit is er tussen de uitdraaien van Apple's Personal LaserWriter 320 en Panasonic's KP-X5400. Apple's machine heeft moeite met het weergeven van grijsverlopen. Panasonic's printer daarentegen levert onbetwist de meest vloeiende verlopen, de helderste beelden en het zwartste zwart.

Ook al is de resolutie van alle geteste r chines niet hoger dan 300 dots per inch: alle gevallen zijn teksten vanaf een 3-pun sletter (Helvetica) goed leesbaar. Voor he geval u dat belangrijk vindt: de 2-puntsletters lopen in elkaar over en zijn dus niet meer leesbaar. Met een vergrootglas levert dat een vette lettersoep op. Als u denkt dat die grootte nooit leesbaar is, even ter vergelijking: op een uitdraai van hetzelfde document op een 600 dpi LaserWriter Pro van Apple is de 2-puntsletter wèl met het blote oog leesbaar.

Het Illustrator EPS-bestand komt zonder problemen uit alle printers gerold, zij het dat de tijdsverschillen procentueel gezien groot zijn: de microWriter neemt er de tijd voor en doet er tweeëneenhalf keer langer over dan Apple's Personal LaserWriter 320. In absolute cijfers is dat echter relatief: Apple's machine neemt 1 minuut en 45 seconden in beslag, terwijl de printer van TI er 4 minuten en 3 seconden over doet. U begrijpt dat dat pas opspeelt al u een groot aantal EPS-documenten moet uitdraaien.

Dat haastige spoed zelden goed is, blijkt wel in visueel opzicht. Bij de één (Apple LaserWriter 320) is het grijsverloop echter stukken minder vloeiend dan bij de ander (Panasonic's KX-P5400). De microWriter van Texas Instruments levert weliswaar een 'soepel' grijs op, maar trekt vreemde strepen over de uitdraai. Waarschijnlijk heeft dat met dit exemplaar te maken. Desondanks is het handig als u bij aankoop de printer even in de winkel test. U hebt tenslotte ook liever geen 'maandagochtend'-exemplaar.

VREEMDE VERSCHIJNSELEN

Vreemde verschijnselen deden zich voor bij Apple's Personal LaserWriter 320 en de Star LS-5TT. Beide printers draaiden bij de 30 pagina-printtest enkele lege pagina's uit. Wij vermoeden dat in deze gevallen de ingebouwde engine de opdracht niet kon 'bijhouden'. Uiteindelijk werden wel alle 30 pagina's uitgedraaid. Problemen ook bij het uitdraaien van een twee pagina's tellend XPress-document op de printers van Apple, Panasonic, Texas Instruments en Star. Alle vier maakten na enkele minuten melding van een PostScript-fout (-8133). Dit is ongetwijfeld te wijten aan het krappe interne heugen (2 Megabyte), want de HP en de Di; ten als een zonnetje. Deze laatste twee waren voorzien van 4 Mb RAM. Bent u van plan XPress-uitdraaien te maken op een persoonlijke printer? Zorg er dan voor dat u genoeg Mb's laat installeren.

Opvallend is zonder meer de traagheid van zowel de DECLaser 1152 als de Star LS-T55. Deze twee machines doen gemiddeld twee keer langer over een document van 30 pagina's. Om het contrast aan te geven:

KAN-IE OOK MET WINDOWS WERKEN?

VOOR HET GEVAL U 'M WILT/MOET DELEN

HOEVEEL RAM ZIT ER STANDAARD IN?

VOOR XPRESS HEBT U BIJVOORBEELD 4 MB NODIG

Produkt		Texas Instruments	Hewlett Packard	Apple	Panasonic	Star	Digital
Type		microWriter	LaserJet 4ML	Pers. Laserwriter 320	KX-P5400	LS-5TT	DECLaser 1152
leverancier		Texas Instruments	Hewlett Packard Computer	Apple	Haagtechno Micronics	Star MacWarehouse	Mac
telefoon		022 423080	020 5476911	03404 86911	073 402618	073 481481	06 0226606
prijs (excl.BTW)	Nederland (ƒ)	1699	2750	1871	2499	1995	1971
	België (Bfr.)	32000	49500	33678	44982	35910	35478
resolutie in dpi	300	300	300	300	300	300	
intern geheugen	standaard	0,5	4	2	2	2	4
	maximaal	4,5	4	8	4	8	4
	PostScript level	1	2	2	2	1	2
Standaard fonts	Adobe Type	23	35		17	34	17
	True Type		10	35		35	
	bitmap		14		28	14	
	Auto on/off	ja	nee	ja	ja	nee	nee
	pag./min. (va. 1e)	5	4	4	4	5	4
aantal vel	standaard	250	100	100	100	250	70
	optioneel	250	-			500	250
	pag./mnd	5000	8000	n.o.	n.o.	n.o.	6000
voor Windows		+	+	-	+	+	+

(n.o.: niet opgegeven door de fabrikant)

wat de microWriter van Texas Instruments in 7 minuten en 19 seconden deed, kostte de Star maar liefst 17 minuten en 20 seconden. Voor alle duidelijkheid: dat is 10 minuten langer! Beduidende verschillen ook in de test van de 'zwartpagina': Panasonic levert het zuiverste zwart (bijna perfect), Digital het minst regelmatige (ronduit smoezelig). De printer van Star geeft aan de zwartpagina zelfs vreemde grijspunten mee die worden veroorzaakt door een te hard drukkende roller in de printer. Niet alleen lelijk maar ook nog eens niet te verhelpen. Tenzij u ermee terug gaat naar de dealer misschien. U moet er overigens wel rekening mee houden dat de verschillen voor een deel te wijten zijn aan de toner: hoe nieuwer en voller de cartridge, hoe zwarter de weergave.

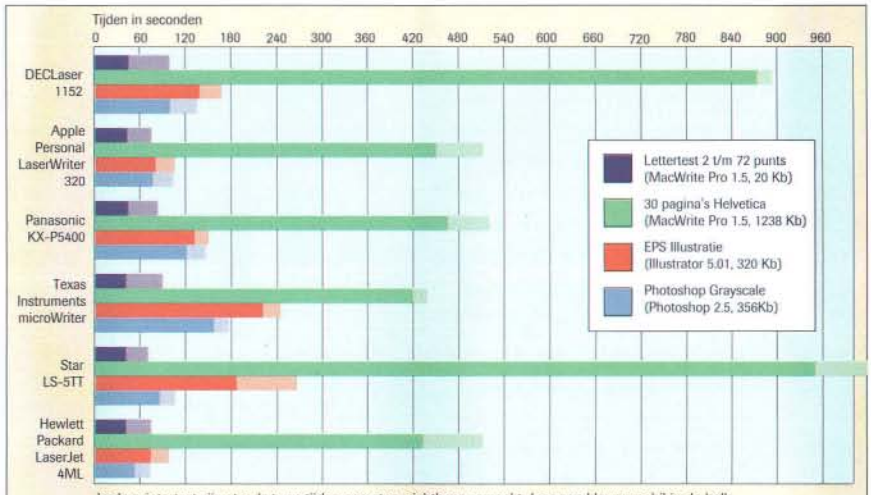

In de printertest zijn steeds twee tijden gemeten, zichtbaar gemaakt door een kleurverschil in de balk. De hele balk geeft de tijd aan waarin de printopdracht volledig is voltooid. De vollere kleur in de balk geeft de tijd aan die de Macintosh nodig had om de opdracht te verwerken.

De Panasonic KP-X5400 levert de beste printkwaliteit. De acceptabele snelheid (als vierde op 1:21 afstand van nr. één geëindigd in de 30 pagina's snelheidstest) en de compacte en originele vormgeving zullen daarnaast overtuigend zijn voor een grote groep gebruikers. De drempel voor de Panasonic is daarentegen de relatief hoge verkoopadvies-prijs van ƒ2499, ex. BTW. Maar als u een beetje goede verstandhouding met uw dealer hebt, kan daar best wat vanaf.

In termen van gebruiksvriendelijkheid wordt de eerste plaats gedeeld door Hewlett Packard's LaserJet 4ML en de Personal LaserWriter 320 van Apple. Geen gedoe met instellingen, geen spitwerk in handleidingen maar gewoon aansluiten en draaien. Wat vormgeving, gewicht en geluidsniveau betreft liggen Apple en Hewlett Packard samen met Panasonic op kop, in schril contrast met de DECLaser 1152 van Digital. Minder lelijk (het oog wil ook wat!) maar volgens ons te groot en te zwaar zijn de machines van Texas Instruments en Star. Met name deze laatste twee machines lijken primair ontwikkeld te zijn voor de PC-markt en vragen nogal wat van uw geduld en speurlust door onverklaarbaar moeilijke menu's en niet altijd even duidelijke (of Nederlandstalige!) handleidingen. Dit gaat in iets mindere mate op voor de KP-X5400 van Panasonic. De machine van Digital – het lelijke eendje in de test – is eigenlijk ook geen Macintosh-machine. Het apparaat is ronduit log, lelijk en lawaaierig en is bovendien zeer gemiddeld in zijn prestaties. De DECLaser 1152 is daarentegen aantrekkelijk geprijsd en blijkt onder alle omstandigheden zonder meer betrouwbaar. Bovendien is de DECLaser (voor de Macintosh markt voorzien van extra 2 Megabyte intern geheugen) de enige die standaard voldoende in huis heeft om een gemiddeld XPress document uit te draaien.

Adobe Photoshop op de Indy van Silicon Graphics

Het toonaangevende beeldontwerp- en produktiegereedschap op 's werelds snelste grafische werkstations.

Adobe

tel. 020 - 6511200
fax 020 - 6511311

SiliconGraphics
Computer Systems

tel. 03406 - 21812
fax 03406 - 21820

Meer voor Minder Geld

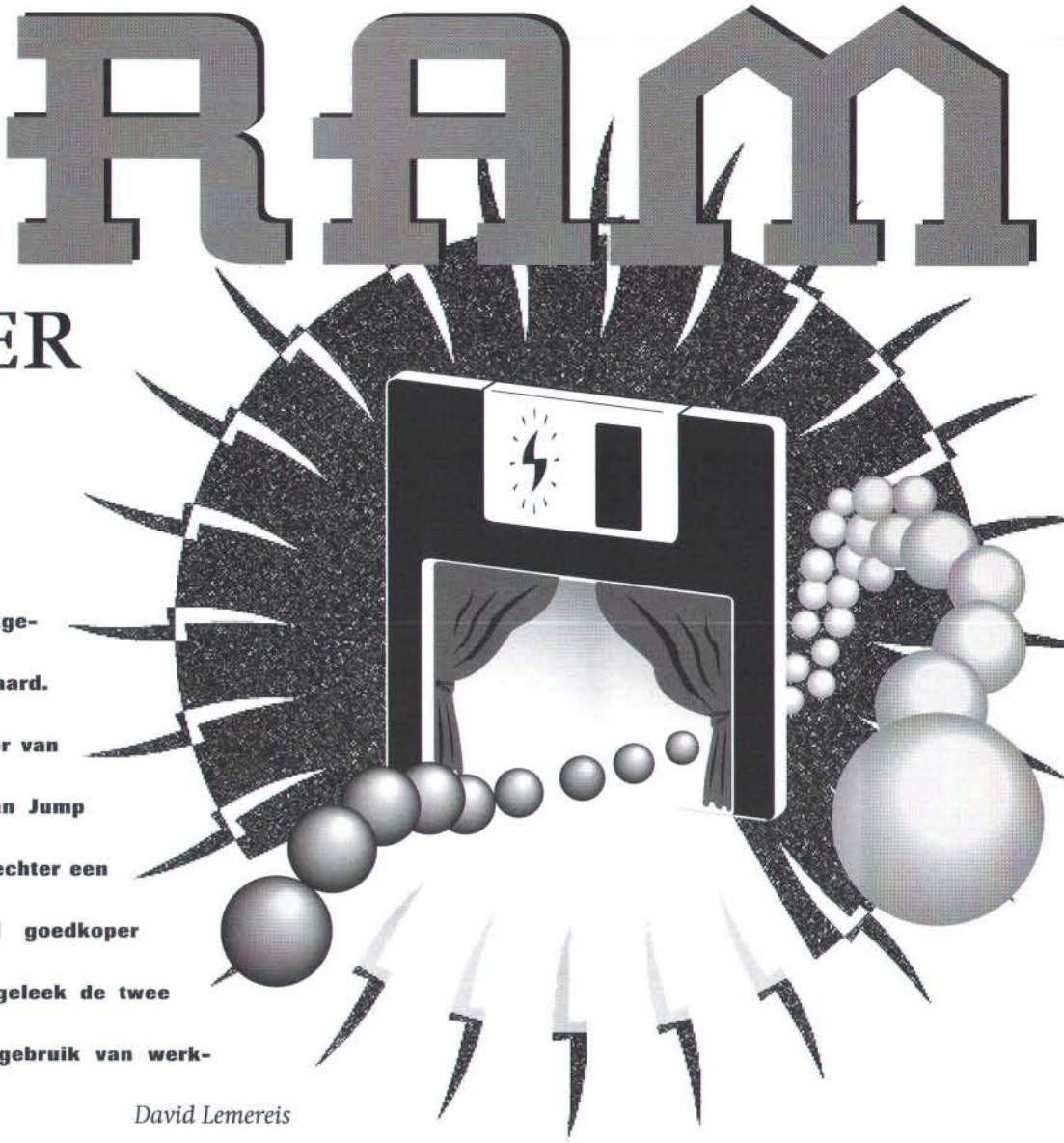

SIMMS, oftewel RAM-werkgeheugenchips zijn goud waard. De komst van Ram Doubler van Connectix en OptiMem van Jump Development Group biedt echter een softwarematig en vooral goedkoper alternatief. MacWorld vergeleek de twee pakketten die beide het gebruik van werkgeheugen optimaliseren.

David Lemereis

RAM DOUBLER OF OPTIMEM IN PLAATS VAN SIMMS

Ram Doubler

Ram Doubler is een extensie die uw RAM verdubbelt. Als u na installatie en herstarten het 'Over deze Macintosh' onder het appelmenu selecteert, ziet u in het venster dat het totaal geheugen is verdubbeld. Ram Doubler werkt volledig transparant, u hebt er na de installatie geen omkijken naar. Er zijn geen regelpanelen of andere instellingen, het bruikbare RAM geheugen voor programma's is simpelweg verdubbeld.

MULTIFINDER UITBUITEN

"Okee, maar waar zit het addertje onder het gras?" zullen sceptici zich afvragen. Dat zit er niet, hooguit kent de software enkele beperkingen. Ram Doubler vertraagt de Macintosh zo'n 4 à 5%, maar dit is vrijwel niet waarneembaar.

Ram Doubler geheugenverdubbeling is niet voor alle toepassingen geschikt. Dit blijkt het duidelijkst op een Mac met de minimale configuratie van 4 MB RAM. Systeem 7 slurpt ongeveer 2 MB RAM. Start u een tekstverwerker, dan reikt het geheugengebruik al bijna tegen het plafond. Hooguit kunt u nog een kleine bureau-accessoire starten, maar meer ook niet. Installeert u Ram Doubler, dan kunt u met gemak bijvoorbeeld een tekstverwerker, spreadsheet, adresboek en eventueel een communicatieprogramma openen. Kortom, u kunt de MultiFinder-functie van de Mac beter uitbuiten.

Zware programma's als Photoshop (5.1 MB minimaal) die voorheen na het dubbelklikken de melding 'onvoldoende geheugen beschikbaar' gaven, starten nu gewoon. Op een PowerBook Duo met 4 MB RAM, verdubbeld tot 8 MB met Ram Doubler, verliep dit probleemloos, hoewel er wel een sterke vertraging optrad tijdens het werken met het programma. Toch is dat sneller dan het enige alternatief – virtueel geheugen – waarbij de computer een deel van het programma naar 'nep' RAM geheugen op de harde schijf schrijft. (In vergelijking met RAM chips kan een harde schijf

tot 1000 maal trager zijn bij het zoeken naar opgeslagen informatie). Daarentegen is het niet mogelijk om een individueel programma sneller en efficiënter te laten werken door het meer geheugen toe te kennen. Photoshop bijvoorbeeld vraagt minimaal 5,1 MB RAM om te kunnen draaien. Vormgevers die ruim in hun RAM jasje zitten, geven het programma via het infovenster vaak 8 MB of meer. Tijdens het werken met Photoshop hoeft de computer dan veel minder vaak de trage harde schijf te lezen voor informatie. Immers, de informatie staat al in het veel snellere RAM geheugen.

FOUTPARKEERDERS

Op een Mac met een RAM verdubbeling van 4 naar 8 MB kunt u dus niet 6 MB aan een programma toekennen. Dit is het gevolg van Ram Doubler's methode van geheugenverdubbeling. Dit komt omdat Mac-programma's in feite asociale foutparkeerders zijn. Op een plek waar twee auto's kunnen staan, parkeren zij zo dat een tweede auto er niet bij kan, om genoeg ruimte te hebben bij het wegrijden. De Mac heeft hier een goede reden voor. Informatie in het RAM geheugen moet in tegenstelling tot een harde schijf in een aaneensluitend blok zijn opgeslagen. Dit kunt u op de Mac gemakkelijk zien door enkele programma's te starten en het 'Over deze Macintosh'-venster onder het appelmenu te openen. De balken die het geheugengebruik van het programma weergeven zijn gescheiden in donker en licht grijs. Zet u ballonhulp aan en plaatst u de cursor op de balk, dan krijgt u bijvoorbeeld de melding: 'Dit programma gebruikt nu 1191 K van de 2048 K die ervoor gereserveerd is', waarbij het donkergrijze in de balk het gebruikte geheugen en het lichtgrijze het ongebruikte geheugen weergeeft. Elk programma dat open staat parkeert zichzelf ruimschoots in RAM. Het neemt daarbij plaats in beslag die het niet altijd nodig heeft en waar een ander gemakkelijk kan staan. Als u dan bedenkt dat u maar in één programma tegelijk kunt werken, spreekt het voor zich dat al die lichtgrijze balkjes nodeloos plaats in beslag nemen. Ram Doubler treedt hier op als verkeersagent.

De analogie met parkeren houdt nu echter op. Afhankelijk van de vraag naar RAM gebruikt Ram Doubler verscheidene huishoudtechnieken. Als een programma op de voorgrond meer geheugen nodig heeft, schrijft Ram Doubler informatie naar ongebruikte RAM van programma's op de achtergrond. Vervolgens zoekt het naar 'gaten' in het gebruikte geheugen van de foutparkeerders. Blijft u programma's openen, dan zal Ram Doubler delen van de informatie in RAM comprimeren. Op computers met minder dan 8 MB zal Ram Doubler in het uiterste geval een soort virtueel-geheugentechniek toepassen door een deel van de informatie in RAM naar de harde schijf te schrijven.

HOE ASOCIALER, HOE PLEZIERIGER

Ram Doubler functioneert dus bij de gratie van het aantal foutparkeerders. Hoe meer asocialen, des te meer ongebruikte plekjes op de RAM parkeerplaats waar Ram Doubler informatie naartoe kan redigeren. Dit verklaart waarom het niet mogelijk is om één programma al het bruikbare geheugen toe te kennen. Als één programma open staat, zijn er geen vrije plekjes die Ram Doubler kan gebruiken. Apple's virtuele geheugen kan niet worden gebruikt en RAM schijven herkennen de verdubbeling van het geheugen ook niet.

Ram Doubler's foefjes vragen wel om een Mac met MMU, Memory Management Unit, die in de 68030 en 68040 chips is ingebouwd. Het werkt dus niet op modellen met de lichtere 68000 en 68020 processors als de Classic en de LC. Voor gebruikers van deze machines biedt OptiMem uitkomst.

OPTIMEM

OPTIMEM IS JUMP DEVELOPMENT GROUP'S EERSTE TELG; een regelpaneel dat alleen op systeem 7 of hoger werkt. Het optimaliseert het geheugengebruik van programma's op een hele andere wijze dan Ram Doubler; het verdubbelt het geheugen niet. OptiMem is een voorstander van een Mac-wagenpark met heel kleine auto's, zodat er meerdere op één parkeerplaats passen. Selecteer maar eens in systeem 7 een programma-icoon en kies vervolgens Info onder het Archiefmenu. U ziet onderin het venster de aanbevolen RAM instelling en de huidige instelling voor het

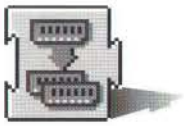

Mac-programma's zijn in feite asociale fout-parkeerders

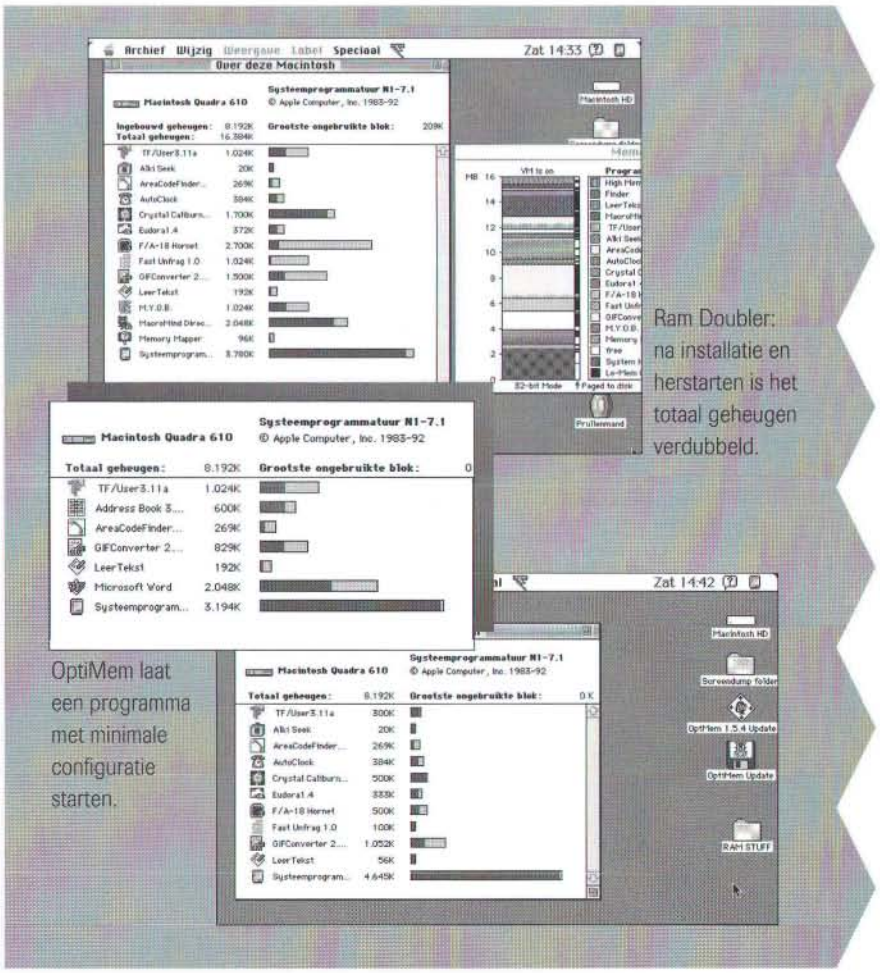

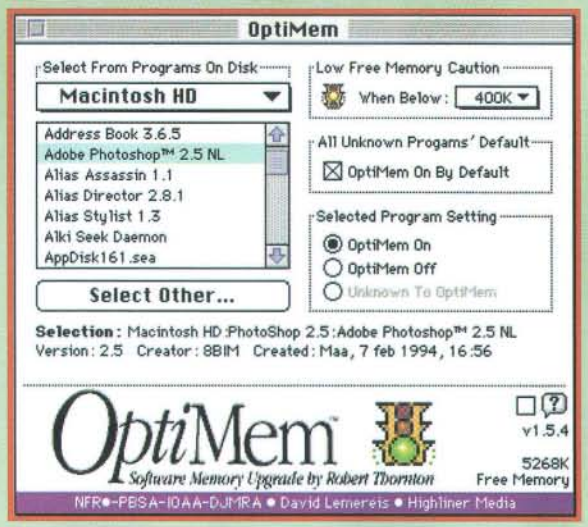

De laatste versie van OptiMem ondersteunt Photoshop 2.5

programma. Deze laatste kunt u naar behoeven veranderen om bijvoorbeeld het programma meer geheugen toe te kennen, of om het met minder te laten draaien wanneer u te weinig geheugen hebt. Programmeurs schrijven hun programma's al zo dat slechts de meest gebruikte en belangrijke programma-onderdelen naar RAM worden gekopieerd. Op die manier is de programmabelasting op het werkgeheugen minimaal. Alleen bij minder gebruikte functies vertraagt de boel enigszins, omdat de trage harde schijf gelezen moet worden. Denk aan tekstverwerkers, die de woordenboeken pas laden als u de spellingchecker wilt gebruiken.

Geen SIMM fabrikant kan nu concurreren met RAM DOUBLER en OptiMem

DE GEZAMENLIJKE RAM POT

OptiMem laat op efficiënte wijze een programma met minimale RAM configuratie starten, meestal zonder waarneembare vertraging. MS Word 5.1 bijvoorbeeld reserveert normaal 2048 K RAM bij het starten. Met OptiMem is dat 600 K. Het gevolg is dat u met dezelfde hoeveelheid RAM geheugen meer programma's onder MultiFinder kunt openen. Op het moment dat het programma meer geheugen nodig heeft, redigeert OptiMem vrij geheugen naar het programma. Dit doet het door het gereserveerde, ongebruikte geheugen in een grote gezamenlijke pot te gooien. Vraagt een draaiend programma om meer geheugen, dan haalt het RAM uit de pot en geeft dit weer terug wanneer het niet langer nodig is. Helaas komt er bij OptiMem iets meer kijken dan bij Ram Doubler. Het werkt namelijk alleen met programma's die in de OptiMem 'database' zijn opgenomen. Opent u het regelpaneel, dan scant OptiMem de harde schijf. Het maakt een lijst van alle programma's op de harde schijf. Selecteert u een programma, dan geeft het regelpaneel aan of OptiMem het RAM verbruik al heeft geoptimaliseerd.

Volgens de handleiding kan OptiMem het optimale RAM-verbruik van onbekende programma's leren door ze enige malen te starten en te stoppen. Ik heb dat met verscheidene programma's geprobeerd, zonder succes. Het bleek gemakkelijker om handmatig via het infovenster het minimale RAM verbruik van een programma in te stellen. De meest optimale RAM-instelling zonder vertragingen vergde wel enig experimenteren. Als een programma crasht kan de boosdoener via het regelpaneel worden uitgeschakeld, waardoor OptiMem het programma verder met rust laat.

Sommige programma's (Photoshop) gebruiken hun eigen unieke RAM-huishouding. Hier ligt het rendement van OptiMem's geheugenoptimalisatie laag. Jump Development Group werkt hard om ook deze programma's efficiënter te optimaliseren. De laatste versie van OptiMem 1.5.4 ondersteunt Photoshop 2.5.

Programma's crashen vaak onverwachts bij tekort aan geheugen (de beruchte fout 1 melding). Jump Development Group beweert dat hun software deze irritante calamiteiten voorkomt doordat een programma altijd toegang heeft tot RAM uit de gezamenlijke geheugenpot. Op een Quadra 610 en een PowerBook 140, allebei uitgerust met 8 MB RAM en zo'n dertig extensies, ondervond ik geen crashes.

Zowel Ram Doubler als OptiMem verdubbelen het aantal programma's dat u kunt openen. Ram Doubler verdubbelt het RAM-werkgeheugen, waardoor ook RAM vretende programma's kunnen openen, al gaat dat wel ten koste van de snelheid. Het draait alleen op 68030 en 68040 chips met ingebouwde MMU. Bezitters van lichtere chips hebben baat bij OptiMem, dat geen MMU nodig heeft. Wel is voor OptiMem systeem 7 of hoger vereist. Met beide programma's is alleen vertraging waarneembaar wanneer u het geheugen tot de laatste byte gebruikt om programma's te openen. Kortom, zolang de aanschaf van SIMM chips een regelrechte aanslag op de portemonnee is, zijn beide softwarepakketten absolute hebbedingetjes, waarbij de voorkeur uitgaat naar Ram Doubler. Geen SIMM fabrikant kan nu concurreren met Ram Doubler en OptiMem, die voor zo'n 200 gulden doen wat in aanschaf van SIMM chips vele malen duurder is.

Produkt: Ram Doubler
Leverancier: Connectix
Tel: 001415 3240727
Prijs: $ 99,-
Systeemeisen: 6.05 of hoger, 68030 0f 68040 processor, 4 MB RAM en op Macs met 8 MB of minder hardeschijfruimte.

Produkt: OptiMem
Leverancier: Jump Development Group
Tel: 001415 7758570
Prijs: $ 129,-
Systeemeisen: systeem 7 of hoger, 50 K RAM

DTP IN DE PRAKTIJK

DTP in de Praktijk is de ultieme bron voor alle DTP-ers, digitale vormgevers en illustratoren die met de Macintosh werken. Verspreid over meer dan 500 pagina's worden in workshops alle aspecten van het moderne vormgeven en tekenen met de computer behandeld. De honderden tips en trucs maken het boek tot een praktisch naslagwerk bij het dagelijkse opmaak- en vormgevingswerk, waarbij programma's als QuarKXpress, Adobe Photoshop en Illustrator centraal staan.

Met CD-ROM

Aan de hand van praktijkgevallen worden elementaire en geavanceerde opmaak- en tekentechnieken getoond, voorzien van duidelijke uitleg in zowel tekst als beeld. De tekengeheimen van professionele illustratoren worden stap voor stap doorgenomen, zodat ook u de techniek en de handelingen kunt leren en reproduceren.

In dit boek vinden typografie liefhebbers allerlei workshops over het beheren van fonts en het werken met Suitcase. Ook wordt ingegaan op het bewerken van bestaande en het creëren van eigen fonts. Voor beginnende en gevorderde 3D-tekenaars is er omvangrijke informatie opgenomen over 3D-tekentechnieken en over het uitdraaien en belichten van opgemaakte pagina's en tekeningen. Tevens komt het gebruik van een modem aan de orde, aangevuld met een selectie PD-software die voor de grafische industrie onontbeerlijk is.

De lezers van MacWorld kennen Peter Kentie van de toonaangevende rubrieken 'Workshop' en 'DTPPraktijk'

'DTP in de Praktijk', inclusief CD-Rom met daarop o.m. de illustraties van het boek, demo-software en PD-software, kunt u bestellen door onderstaande coupon in te vullen en op te sturen (postzegel is niet nodig).

Bestellingen uit België moeten **gefrankeerd** gezonden worden aan:
IDG Communications Nederland, MacDirect, Postbus 5446, 2000 GK in Haarlem.
De verzendkosten bedragen ƒ 7,50/ Bfr 150 per boek.
Dit boek is tevens verkrijgbaar in de boekhandel.

AUTEUR:
PETER KENTIE

ISBN:
90-6789-464-8

PRIJS:
ƒ 99,95/ BFR. 1995

BESTELNUMMER:
BO 020

Bestelcoupon 'DTP in de Praktijk' van Peter Kentie

Aankruisen op welke manier u wilt betalen

Ja ik bestel ..... ex. van 'DTP in de Praktijk' van Peter Kentie. Bestelnummer: BO 020
Dit boek is tevens verkrijbaar in de boekhandel

☐ Stuur mij een acceptgiro
☐ Ik betaal per bijgevoegde eurocheque/girobetaalkaart

Totaal bedrag ... x ƒ 99,95/Bfr. 1995 = ... + ƒ7,50/Bfr 150 = ...
(bijdrage porti-/verzendkosten)

Naam :_____
BTW-nr. :_____
Adres :_____
Postcode :_____
Plaats :_____
Telefoon. :_____
Datum :_____

Handtekening :_____

☐ Ik betaal per hieronder ingevulde eenmalige machtiging
Alléén geldig in Nederland

Eenmalige machtiging

Ondergetekende:

Naam + Voorletters :_____
Adres :_____
Postcode + Plaats :_____
Bank/Girorek.nr. :_____

verleent hierbij machtiging aan:

IDG Communications Nederland,
Postbus 5446, 2000 GK Haarlem

om van zijn/haar rekening een bedrag af te schrijven wegens:

..... ex. 'DTP in de Praktijk', prijs ƒ 99,95 + eenmalig ƒ7,50

Totaalbedrag ƒ .....

Datum :_____
Handtekening :_____

BESTEL NU

DTP IN DE PRAKTIJK

Met CD-ROM

MACWORLD

Postzegel niet nodig

MacWorld • MacDirect
Antwoordnummer 1909
2000 WC Haarlem

MacWorld's LezerDisc™

CD-ROM

NU 4 MAAL PER JAAR

leder kwartaal
ruim **600 Megabyte**
met

- **Shareware**
- **Spelletjes**
- **Utilities**
- **Photo-CD bestanden**
- **Demosoftware**
- **QuickTime-Films**
- **Audio- en Midi-files**

DE EERSTE KEER MET ÉÉN EXTRA CD-ROM

Nu zelfs als dubbelaar. Dat is dus twee keer zoveel pret voor hetzelfde geld. Plus een heel speciale verrassing...

EEN ABONNEMENT

nemen is nog veel interessanter. U krijgt dan ieder kwartaal de MacWorld LezerDisc thuisgestuurd voor slechts ƒ129,95 of Bfr. 2495.- Het eerst jaar zijn dat dus 5 CD-ROM's met ruim 3 Gigabyte met Macintosh software! Reken maar uit wat u bespaart: meer dan 50 gulden of 1000 franc.

LOS KOPEN

KOST U 45 GULDEN OF 910 BELGISCHE FRANC PER CD.

DUS OOK DIE EERSTE DUBBELAAR.

WAT U MOET DOEN

is de bon hiernaast invullen en retourneren voordat de maand mei voorbij is. Uw kaartje moet dus op uiterlijk 31 mei in ons bezit zijn. U ontvangt MacWorld's *LezerDisc*™ dan in de tweede week van juni bij u thuis in de bus.

MacWorld's LezerDisc™

CD-ROM

MAAK DE BOEKHOUDER IN U LOS

GETEST VOOR STARTERS & SPECIALISTEN:

- ABACUS II
- AS-PLUS
- BAS
- B.V.M.
- EXACT
- INVENTIVE ACCOUNT

Boekhouden: de een is er zo dol op dat hij er zijn vak van maakt, de ander wil er liefst zo min mogelijk tijd aan besteden. Om voor beide groepen de verwerking van gegevens zo soepel en aangenaam mogelijk te laten verlopen, zijn er diverse softwarepakketten op de markt. MacWorld bekeek er zes. Voor ieder wat wils.

Arie van Dongen, Pim Kleijnenburg & Fred Roos

De geteste pakketten kunnen worden onderverdeeld in twee groepen. AS- plus, Exact, Inventive Account en in mindere mate BAS richten zich op de bovenkant van de markt, terwijl Abacus en B.V.M. meer geschikt zijn voor de markt daaronder. Voor de test hebben wij alleen gekeken naar grootboek en debiteuren/crediteuren administratie. Er is gebruik gemaakt van de Macintosh SE30 (8 MB intern geheugen) en LCIII (8 MB intern geheugen). Voor het printen gebruikten wij de Apple Laserwriter IINT en soms een Imagewriter. Het printen met beide printers voldeed bij alle pakketten, zij het dat de Imagewriter erg langzaam is.

ABACUS II

GETEST IS DE VERSIE 2.0. IN TABEL 1 IS TE ZIEN DAT DIT programma nog geen 1 MB schijfruimte verlangt. Abacus is in alle opzichten het kleinste pakket, zelfs qua verpakking. Maar de prestaties zijn niet klein: het is plezierig werken met het pakket. Het pakket kent wat basisbehoeften betreft nauwelijks beperkingen. Er is voorzien in een gekoppelde debiteuren- en crediteurenadministratie, een in- en verkoopboek en een BTW-aangifte administratie. Standaard worden vier rekeningschema's meegeleverd. Het invoeren van een nieuw eigen rekeningschema is mogelijk door in een spreadsheet met een voorgeschreven indeling 6 kolommen te vullen, als 'text' te bewaren en vervolgens te importeren. Ditzelfde kan ook worden gedaan met journaalmutaties.

Via 'wijzigen' is het mogelijk een nieuw rekeningschema op te bouwen. U moet er dan wel op letten dat alle velden worden aangepast. Wanneer bij invoer van het volgende grootboeknummer al is aangegeven dat het een resultaatveld betreft, blijkt dat uiteindelijk de desbetreffende grootboekrekening toch is aangemerkt als een balanspost. Hetzelfde geldt voor de keuze 'alleen afdrukken indien mutaties aanwezig'. Dit heeft tot gevolg dat er bij invoer van een nieuw rekeningschema via de methode 'wijzigen' veel moet worden aan- en uitgeklikt. Ingegeven mutaties worden zo goed als direct doorgeboekt. U kunt kiezen voor het wel of niet aanpassen van reeds ingevoerde mutaties, pas nà de jaarafsluiting is het niet meer mogelijk om iets te wijzigen.

Een administratie kan door ingave van een wachtwoord worden beveiligd. Hoewel Abacus niet voorziet in een proef- en saldibalans is dat geen groot gemis, omdat op elk moment een verlies- en winstrekening en een balans kunnen worden geprint. Het printen van de grootboekrekeningen duurt vrij lang. Voor de gebruikers van een SE of een Classic is het jammer dat de breedte van het getoonde document niet wordt aangepast aan de breedte van het scherm. Zo moet voor het bekijken van de saldi van de grootboekrekeningen een klein beetje naar rechts worden gescrolled. Bij gebruik van een A4-scherm wordt de volledige lengte van het scherm gebruikt.

Het programma kent de mogelijkheid de boekingsperioden binnen een jaar in verschillende perioden in te delen. Bij het printen kunt u kiezen tussen het printen van alle of een selectie van perioden.

De handleiding wordt op diskette meegeleverd. Eenmaal geprint zijn het 16 bladzijden met soms wat te summiere informatie. De handleiding kent een 'Quick start' hoofdstuk voor ongedurige gebruikers die geen zin hebben om eerst de gehele handleiding door te lezen. Abacus is volledig Nederlandstalig.

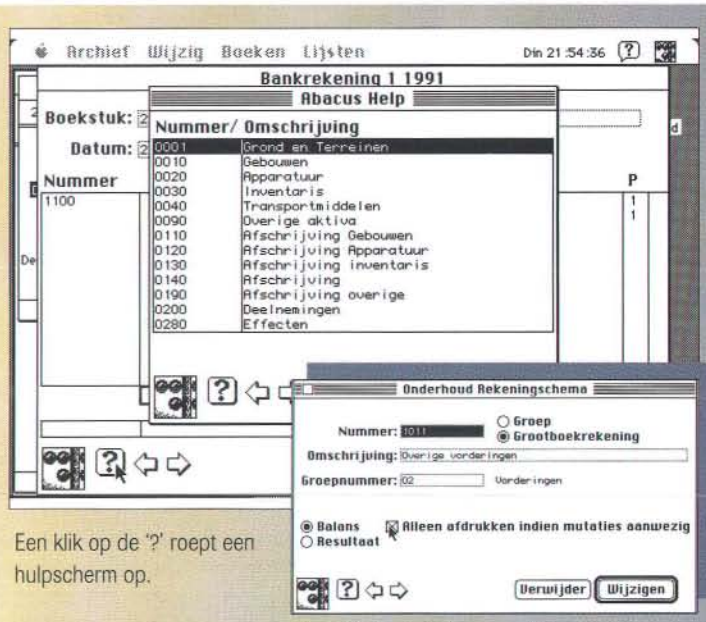

Een klik op de '?' roept een hulpscherm op.

Via wijzigingen is het mogelijk een nieuw rekeningschema op te bouwen.

AS-Plus

DIT PROGRAMMA HEEFT ZICH DE LAATSTE JAREN ONTWIKKELD tot een totaal-administratiepakket, waarbij de traditionele grootboekadministratie kan worden uitgebreid met allerlei opties. Voorbeelden hiervan zijn de projecten en kostenplaatsen, debiteurenadministratie, crediteurenadministratie met facturering en aanmaning, BTW administratie enz. Het programma heeft in totaal 14 MB nodig, waarvan 2 MB voor het boekhoudprogramma zelf. Een aangelegd bestand neemt direct 1711 K in beslag. Hieruit blijkt dat een redelijke studie is vereist om het pakket met al zijn mogelijkheden te kunnen doorgronden en toepassen.

AS-Plus bevat een rekeningschema dat slechts rekening voor rekening kan worden verwijderd. Bij de opbouw van een eigen schema bestaat nagenoeg volledige vrijheid. Het is wel van belang om een betrekkelijk groot aantal min of meer verplichte rekeningen aan te leggen voor balans- en resultaatverschillen. Door numerieke codes kunnen kop- en totaalregels worden ingesteld. De rekeningnummers bestaan uit maximaal zes cijfers. Daarnaast moet een cijfer van 0 tot 9 worden ingegeven waarmee de afdruk en telling wordt bepaald.

Bij de invoer van mutaties via de dagboeken is het invoerveld groter dan het scherm, hetgeen niet echt prettig werkt. Iedere volgende mutatie moet op een nieuw blanco veld worden ingebracht. Aan de ene kant worden zo verkeerde codes vermeden, maar aan de andere kant moet gelijkluidende invoer daardoor opnieuw worden ingevoerd. Het kost wel enige tijd om uit te vinden dat ontvangsten in het kas- en bankdagboek negatief, en uitgaven positief moeten worden ingebracht. Het zou een stuk praktischer zijn om dit zoals gebruikelijk met 'debet' en 'credit' in plaats van met '+' en '-/-' op te lossen. Opvallend is dat onder 'boekstuk' alleen numerieke tekens kunnen worden ingegeven, die na invoer van de mutaties moeten worden doorgeboekt naar de grootboekrekeningen. Voordat dit gebeurt, wordt geadviseerd een kopie van het niet-doorgeboekte bestand te maken. Nadat de mutaties zijn doorgeboekt kunnen deze nog worden bewerkt. Hierbij kunnen onder meer de omschrijving en de rekening waarop is geboekt worden gewijzigd; de doorgeboekte bedragen kunnen echter niet worden aangepast.

U kunt ervoor kiezen de grootboekrekeningen al dan niet verdicht te printen, zodat niet iedere rekening één pagina hoeft te gebruiken. Wanneer meerdere keren mutaties zijn ingevoerd en doorgeboekt, blijft het mogelijk om, indien gewenst, de mutaties van eerdere sessies mee te printen op de grootboekoverzichten. Het gebruik van de printcodes leidde bij eerdere edities van het programma tot een verspringing in de output, maar dat is bij deze versie verholpen.

IN AS-PLUS KUNNEN ALLEEN NUMERIEKE TEKENS WORDEN INGEGEVEN

96% van uw bestellingen binnen 24 uur geleverd

CHIPMUNK
INTERNATIONAL

Chipmunk International is de Apple-specialist bij uitstek. Chipmunk levert alle modellen Apple Macintosh, alsmede randapparatuur, software en toebehoren. Zowel van Apple als van andere fabrikanten. Supersnel en tegen scherpe prijzen. Ook voor het kopen en verkopen van gebruikte Macintosh-apparatuur bent u bij Chipmunk aan het goede adres.
Uitbreidingen en reparaties zijn bij Chipmunk eveneens in snelle, vertrouwde handen. Overtuig uzelf en vraag onze mailing aan.

In ons zesjarig bestaan hebben wij een uitgebalanceerd leveringsprogramma opgebouwd, met uitsluitend goede, degelijke produkten waar wij volledig achterstaan.

MAILING

Regelmatig sturen wij een mailing naar geïnteresseerde Macintosh gebruikers. Deze bevat informatie over nieuwe produkten, aanbiedingen en een courante prijslijst. Als ook ú onze mailing wilt ontvangen dan kunt u ons even bellen, of de bon aan ons opsturen dan wel faxen. Wij zorgen er dan voor dat u hem in de brievenbus krijgt.

LEVERINGSVOORWAARDEN

Op al onze leveringen zijn onze algemene leveringsvoorwaarden, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Eindhoven onder nummer 3370/93, van toepassing.
Alle prijzen zijn exclusief 17,5% BTW.
Prijswijzigingen voorbehouden. De prijzen van aanbiedingen gelden slechts zolang de voorraad strekt. Levering geschiedt per PTT post onder rembours, tenzij vooraf anders is overeengekomen. Rembourskosten worden nooit doorberekend. Bij bestellingen onder de 350 gulden wordt echter 10 gulden verzendkosten in rekening gebracht. Alle artikelen worden compleet geleverd, inclusief kabels, toners of cartridges. Op alle nieuwe hardware zit minstens één jaar garantie.

POWERBOOK 145-B

Grijp nu uw kans! Zó voordelig is deze PowerBook nog nooit geweest. De PowerBook 145-B heeft een 25 MHz 68030 processor en is voorzien van een mathematische co-processor. De 145-B is voorzien van 4 MB werkgeheugen en een 80 MB harddisk.
Het ingebouwde LCD scherm heeft een resolutie van 640 bij 400 pixels.
Normale prijs ƒ 3595,- nu voor ..... ƒ 2450,-

INKJET- EN LASERPRINTERS

Wij zorgen er voor dat bij de door ons geleverde printers alle benodigde kabels, inktcartridges en toners meegeleverd worden.

HP DeskWriter	ƒ 550,-
HP DeskWriter 550 c	ƒ 1095,-
HP DeskWriter 560 c	ƒ 1250,-
HP LaserJet 4ML	ƒ 2350,-
HP LaserJet 4MP	ƒ 3275,-
Apple LaserWriter Select 360	ƒ 3885,-
GCC WideWriter (maximaal A2)	ƒ 3995,-
HP DeskJet 1200 C/PS (PostScript)	ƒ 4475,-

SOFTWARE

Adobe Illustrator (Ned)	ƒ 1225,-
Adobe PhotoShop (Ned)	ƒ 1995,-
Kai's Power Tools	ƒ 295,-
Super ATM	ƒ 235,-
PageMaker 5.0 (Ned)	ƒ 1585,-
Aldus Freehand 3.1 (Ned)	ƒ 700,-
Altsys Fotographer	ƒ 695,-
Apple Systeem 7.1 (Ned/Eng)	ƒ 210,-
Apple Systeem 7.1 Pro (Ned)	ƒ 295,-
Brøderbund Kid Pix	ƒ 75,-
Claris Filemaker Pro 2.1 (Ned/Eng)	ƒ 760,-
Claris Impact (Eng)	ƒ 680,-
Claris Works 2.0 (Ned/Eng)	ƒ 475,-
Painter 2.0	ƒ 785,-
Painter X2 extensie	ƒ 245,-
Microsoft Flight Simulator	ƒ 115,-
Microsoft Word 5.1 (Ned/Eng)	ƒ 795,-

BEE-LINE CLIP ART CD-ROM

Grijp nu uw kans! 17.000 plaatjes op één CD-ROM. De illustraties zijn in EPS formaat en u kunt ze zowel in Illustrator als FreeHand openen, verbouwen, inkleuren of veranderen.
Normale prijs ƒ 395,- nu voor ..... ƒ 275,-

POWERBOOK SCSI ADAPTER

Sinds kort leveren wij een verloopstukje om normale SCSI apparaten op een PowerBook aan te kunnen sluiten. Dit is een blokje dat in de vierkante 30 polige SCSI connector achter op de PowerBook steekt en aan de andere kant een normale DB-25 SCSI connector heeft, zoals ook achterop een normale Mac te vinden is. Het is geschikt voor alle harddisks, removables en scanners.
PowerBook 30-25 SCSI adapter ..... ƒ 75,-

MACACADEMY VIDEOCURSUSSEN

Wilt u snel in een programma thuis raken en de fijne kneefjes leren? Het populaire Video Speed Learning System van MacAcademy biedt hier uitkomst. MacAcademy kreeg de 1992 MacWorld World Class Award voor zijn video cursussen. De onderwerpen variëren van eenvoudig gebruik en installatie tot gebruik door gevorderden. De banden hebben een speelduur van ongeveer 2 uur. Wij verhuren en verkopen deze VHS videobanden.
De verkoopprijs is ƒ 100,- per band.
De huurprijs is 20 gulden per band per week.

De cursussen zijn te leveren over onder andere de volgende software-pakketten:

Adobe Illustrator 5.0	4 banden
Adobe Illustrator 3.2	3 banden
Adobe Photoshop 2.5	6 banden
Aldus FreeHand 4.0	4 banden
Aldus PageMaker 5.0	6 banden
Claris FileMaker Pro	4 banden
Quark XPress 3.1	3 banden

INFORMATIEBON MACWORLD 04-94

Firmanaam .....

Naam ..... M / V

Adres .....

Postcode ..... Plaats .....

Telefoon ..... Fax .....

☐ Stuur ons uw prijslijst
☐ Stuur ons regelmatig uw mailing
☐ Stuur ons informatie over .....

Chipmunk International BV Tongelresestraat 273 5642 NA Eindhoven Fax 040-817082 **Telefoon 040-818041**

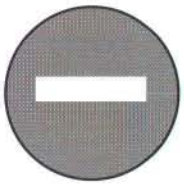

In tegenstelling tot vroegere edities is deze versie van het programma nauwelijks meer geschikt voor kleinere administraties, door de omvang van zowel het programma als de bestanden. Het pakket biedt dan wel veel meer vrijheden en mogelijkheden dan de eerdere versies, maar dit zal alleen voor meer omvangrijke boekhoudingen interessant zijn.

BAS-M BOEKHOUDING

BAS IS MODULAIR OPGEBOUWD EN DRAAIT ZOWEL OP Macintosh als onder Windows. De beschikbare modulen zijn Boekhouding, Activa, Budget, Inkoop, Magazijn, Verkoop, Telebank en Project. Het basispakket heeft een bescheiden omvang van 1.5 Mb en werkt zeer overzichtelijk. De structuur van invoeren, verwijderen en wijzigen van gegevens is snel duidelijk maar niet overal even consequent doorgevoerd, hetgeen in het begin problemen kan opleveren. Wanneer u langer met het pakket werkt, worden deze eigenschappen vanzelf bekend. De mogelijkheden in het basispakket zijn beperkt, maar voor kleine administraties toereikend. De leverancier geeft de mogelijkheid om voor de gebruiker maatwerk te leveren voor bijvoorbeeld de rapporten. Het invoeren van de stamgegevens (constanten) moet altijd vooraf gebeuren, het is niet mogelijk om tijdens het invoeren van mutaties de nog ontbrekende maar wel benodigde stamgegevens aan te maken. Het aantal dagboeken is beperkt tot de vijf hoofdgroepen inkoop, verkoop, memoriaal, kas/bank/giro en beginbalans.

BAS HOUDT OP EEN OVERZICHTELIJKE MANIER BIJ OF DE MUTATIE IS GEFIATTEERD, VERWERKT OF GEPRINT

Het dagboek kas/bank/giro is één dagboek waarin de diverse liquide middelen kunnen worden geboekt. Dit is mogelijk doordat bij het boeken één tegenrekening kan worden gekozen (Kas, Bank of Giro) waar vervolgens de boekingen op kunnen plaatsvinden. Nadeel hiervan is wel dat de dagafschriftnummers (slipnummers) maar één maal gebruikt kunnen worden, omdat deze uniek moeten zijn. Het is daarom handiger om dit per grootboekrekening te blokkeren. Nu moet dit worden omzeild door het nummer Rabo94012 mee te geven. Ook is het mogelijk om behalve liquide middelen allerlei andere grootboekrekeningen op te voeren. Dit dagboek kan zodoende ook als memoriaal worden gehanteerd. De lengte van de in te voeren velden is niet visueel aangegeven. De standaard bij het invoeren van mutaties is 'akkoord'. Na het invoeren van een regel wordt wel meteen de mogelijkheid geboden een nieuwe regel toe te voegen, maar de eerdere regel kan alleen worden gewijzigd als nogmaals 'akkoord' is ingegeven (de knoppen worden dan weer zwart). Dit betekent dat in sommige situaties tweemaal 'akkoord' moet worden gegeven. Er is in wezen sprake van twee invoervelden, namelijk de factuur en de regels.

Bij het boeken van verkoop- en inkoopfacturen wordt het factuurnummer niet meteen zichtbaar, maar pas nadat gekozen is voor het verwerken van de mutaties. De factuurnummers kunnen niet handmatig worden ingegeven. Wanneer niets is ingevoerd in een dagboek, wordt een blanco regel zichtbaar zonder dat er een waarschuwing komt. Dit kan tot vervuiling van het grootboek leiden. Wanneer een grootboeknummer is gekozen, komt op de plek van de omschrijving als standaard de naam van de grootboekrekening te staan. Dit kan beter als een verplicht in te vullen veld worden aangemerkt, waardoor het grootboek een leesbaarder geheel wordt. Het zou handig zijn als de naam van de grootboekrekening wel zichtbaar werd bij het invoeren, maar niet op een invoerveld.

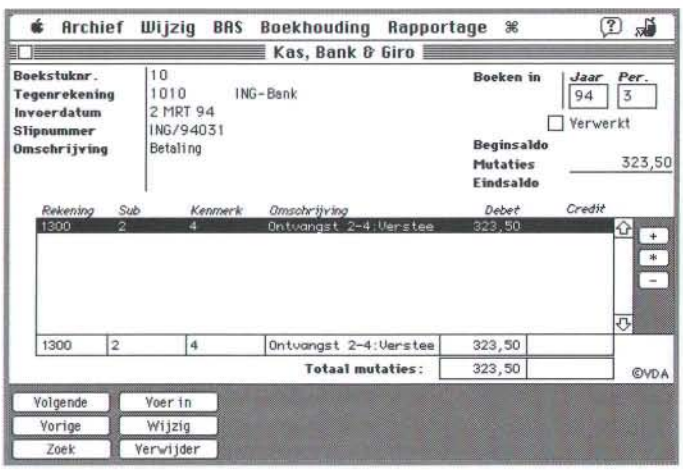

Bas-M: het dagboek kan ook als memoriaal worden gehanteerd.

Het programma verwerkt batch-gewijs. Dit voorkomt lange wachttijden wanneer mutaties moeten worden verwerkt; nadeel is echter dat de mutaties maar één keer per dag kunnen worden verwerkt. De verwerking gebeurt op basis van de datum, en deze kan maar één maal voor verwerking worden gebruikt. Dit hangt samen met het boeken van alle mutaties tot de datum van verwerking. Deze werkwijze geeft overigens wel de mogelijkheid om mutaties in de toekomst te boeken. Bas houdt op een overzichtelijke manier bij of de mutatie is gefiatteerd, verwerkt of geprint. De shortcuts voor volgende, vorige enz. zijn niet meer te gebruiken wanneer de menu's rapportage en beheer zijn geopend.

Er zijn verschillende standaardrapportages aanwezig. Zo kunnen op diverse wijzen debiteuren- en crediteurenlijsten worden uitgedraaid. De aangifte om-

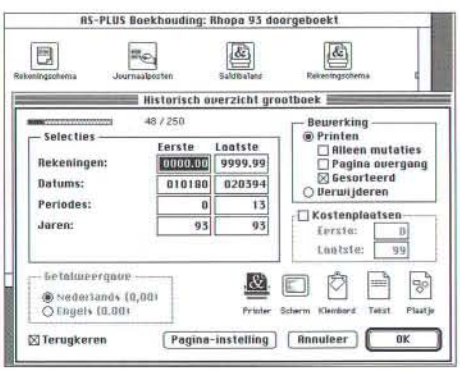

Mutaties van eerdere sessies kunnen bij AS-Plus worden meegeprint op de grootboekoverzichten.

MacWAREHOUSE®

ECHTE AANBIEDINGEN!

Flight Simulator 4.0

Een levensechte simulatie van vliegen (Cessna 182, Gates Learjet 25G, WW I fighter). Brevet is niet noodzakelijk! Engelse versie.

Bestelnummer: ENT 0386
Voor slechts **ƒ 105,00**

DateBook Pro / TouchBase Pro bundel

Twee overzichtelijke software pakketten die uw tijd indelen en u ondersteunen bij het maken van alspraken en het bijhouden van adresgegevens.

Bestelnummer: EUR ZZZ 1005
Bundelprijs!!! **ƒ 175,00**

Symantec AntiVirus voor Macintosh 3.5 (SAM)

Beveilig uw Mac tegen ongewenste virussen. SAM detecteert en verwijdert geïnfecteerde bestanden direct van uw Macintosh.

Bestelnummer: UTI 0334
Voor slechts **ƒ 190,00**

Kensington TurboMouse 4.0

Werk nog sneller en produktiever met minder ruimte! Reken voorgoed af met de zwakke pols. Gun uw handen rust tijdens het werk.

Bestelnummer: INP 0231
Voor slechts **ƒ 275**

System 7 Pro

Meer krachtige mogelijkheden en groter gebruikersgemak. Bevat naast System 7.1 PowerTalk, Apple Script en QuickTime. Voor de professionele gebruiker.

Bestelnummer: SYS 0014
Voor slechts **ƒ 325,00**

AppleCD 300

Deze multisessie CD-ROM speler van Apple stelt u in staat om zowel CD-ROM's als Kodak Photo CD's te lezen. De CD-speler van de toekomst. Razendsnelle toegangstijd!

Bestelnummer: APC INP 0014
Stuntprijs!!! **ƒ 450,00**

Grolier CD Encyclopedie

De nieuwste 1994 versie met een totaaloverzicht over 15 onderwerpen. O.a. geografie, de mens, het dier en de ruimte. Geluid, bewegende beelden en de voice-over maken deze CD uniek in zijn soort.

Bestelnummer: BBD 0007
Waanzinnig laag geprijsd! **ƒ 295,00**

PowerUser Removable Drives

Betrouwbaar opslagmedium voor de professionele gebruiker. (Incl. SCSI -kabel en cartridge)

Bestelnummer: BND 0094
44 Mb Drive **ƒ 695**

Bestelnummer: BND 0174
88c Mb Drive **ƒ 995**

Microsoft Office

Excel 4.0, Word 5.1, PowerPoint 3.0 en Mail 3.1 Incl. GRATIS HellCats en Write-Now. Zolang de voorraad strekt!!!
NEDERLANDSE VERSIE

Bestelnummer: EUR BND 1028
STUNTPRIJS!!!!!! **ƒ 999,00**

Marvel Screen Saver

Bescherm uw monitor tegen inbranden. De Marvel Screen Saver doet dit voor u met bijzonder humoristische hoogwaardige schermplaatjes. Absoluut de moeite waard!!!

Bestelnummer: UTI 0476
Laagste prijs **ƒ 45,00**

Norton Utilities 2.0

Uw Mac gecrasht? Verhelp vervelende bommeldingen met Norton Utilities. Disk-reparatie, data-recovering, data-beveiliging, automatische back-up en diverse ander tools sieren dit onmisbare hulpmiddel.

Bestelnummer: EUR BND 1027
Laagste prijs **ƒ 225,00**

SyQuest Removable Cartridges

Bestelnummer: MED 0035
44 Mb Removable **ƒ 145,**

Bestelnummer: MED 0071
88 Mb Removable **ƒ 235,**

Bel voor de scherpste prijzen voor

Software: Tekstverwerking, DeskTopPublishing, games etc.
Randapparatuur: Interne en externe drives, modems etc.
Supplies: Toner cartridges, kabels, draagtassen, muizen etc.
Hardware: CPU's, monitoren, printers, scanners etc.

Simms vanaf **ƒ 95,00**

Apple PowerBook Duo 230 4/120

Lichtste PowerBook. Slechts 2 kg. 68030/33 processor, 4 Mb RAM geheugen, 120 Mb interne HardDisk incl. Floppy Drive en Floppy Adapter.

Bestelnummer: APC CPU 0020
Beperkt aantal voor slechts **ƒ 2.295,00**

Apple Quadra 840AV 8/500 CD

Snelste Macintosh. Voorzien van 68040/33 processor 8 Mb RAM geheugen en 500 Mb HardDisk en een interne CD-ROM drive. Inclusief AV-software. Upgradable naar een Power PC. Zolang de voorraad strekt

Bestelnummer: APC CPU 0049
Absolute bodemprijs!!! **ƒ 6.250**

bel **GRATIS** en bestel

24-UURSLEVERING VOOR SLECHTS ƒ 10.00

06-0226606

Alle genoemde prijzen zijn excl. 17,5% BTW en verzendkosten.

MacWAREHOUSE®

EINDELIJK IN NEDERLAND!

EN DEELT DIRECT GRATIS UIT...

GRATIS
MOUSEPADS
sturen we aan iedere inzender van onderstaande bon.

GRATIS
APPLE POWER CD-SPELERS
verloten we onder de inzenders.

SPELREGELS

Geef ons 5 namen en complete adressen van Mac-gebruikers. Dit mogen zowel zakelijke als particuliere Mac-gebruikers zijn. Zij zullen in de toekomst eveneens op de hoogte worden gesteld van de schitterende MacWarehouse aanbiedingen. Stuur de volledig ingevulde bon naar ons gratis antwoordnummer en u ontvangt zo spoedig mogelijk de gratis Mousepad. Onder de inzenders zullen bovendien gratis Apple Power CD-spelers worden verloot.

Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd. De aktie start op 1 maart 1994 en blijft geldig zolang de voorraad strekt.

Het grootste Amerikaanse postorderbedrijf voor de Apple Macintosh is eindelijk in Nederland. Met een compleet assortiment aan hardware, software en supplies kan MacWarehouse u tegen belachelijk lage prijzen supersnel leveren. Voor meer details kunt u onze gratis kleurencatalogus aanvragen. In deze catalogus treft u een totaaloverzicht aan, met ruime produktomschrijvingen. Een ware uitkomst voor zowel de zakelijke als de particuliere Mac-gebruiker.

Vul de bon in en maak kans op een GRATIS Apple Power CD-speler

U ontvangt de gratis kleurencatalogus door onderstaande bon in te vullen en op te sturen, of te bellen met ons gratis telefoonnummer:

06-0226606

Ik ben Kerry, bel me gratis op:

06-0226606

en bestel telefonisch de gratis nieuwe kleurencatalogus met meer dan 1.500 Apple produkten. Bovendien neem ik uw bestellingen op.

GRATIS mousepads

MacWAREHOUSE®

Copyright 1994 MicroWarehouse, Inc. MacWAREHOUSE® is een divisie van MicroWarehouse, Inc. MacWAREHOUSE® en MicroWarehouse® zijn geregistreerde handelsmerken van MicroWarehouse, Inc. Apple, het Apple logo, Mac en Macintosh zijn geregistreerde handelsmerken van Apple Computer, Inc.

Deze bon in gesloten envelop sturen naar: **MacWarehouse**, Antwoordnummer 6345, 3700 WB Zeist.

G R A T I S A B O N N E M E N T

Ja, graag kom ik in aanmerking voor een gratis abonnement op de MacWarehouse kleurencatalogus, zonder enige verplichting. **MW0494**

B(edrijf)

N(aam)

A(dres)

P(ostcode) **P**(laats)

P O W E R C D W I N N E N ?

Hierbij geef ik u 5 namen van Apple Macintosh gebruikers, waardoor ik automatisch een **gratis MousePad** ontvang of kans maak op de schitterende **Apple Power CD-speler**.

1. B	**N**	**A**	**P**
2. B	**N**	**A**	**P**
3. B	**N**	**A**	**P**
4. B	**N**	**A**	**P**
5. B	**N**	**A**	**P**

Serieuze Macintoshers met de Train non-stop naar System 7 Pro.

Zij nemen zo'n korte, intensieve cursus bij Compu'Train en stomen regelrecht door naar nieuwe mogelijkheden via PowerTalk en AppleScript.

Compu'Train, een van Nederlands grootste trainingsorganisaties voor PC, Macintosh, AS/400 en S/36. Met meer dan 150 verschillende cursussen. In Utrecht, Den Haag, Rotterdam en Amsterdam. Altijd bij het station. Maar ook met speciale trainingen voor uw bedrijf. Bel voor een cursusbrochure of voor informatie over bedrijfstrainingen 030 - 315 714.

Compu'Train

Eersteklas computertrainingen.

Er zijn zoveel plaatjes, maar er is ook *Clipper*

Professionele illustraties voor de Mac, PC en op CD-ROM voor de vormgever.

- eigentijds
- seizoensgericht
- elke maand nieuw
- serieus en grappig
- diverse tekenstijlen
- op diskette of CD-ROM
- EPS- & TIFF format

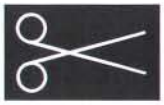

Clip Art bv
Postbus 3426, 1001 AE Amsterdam
Tel. 020-6277380 Fax 020-6240892

DTP
MAC & PC

ADVIES
SOFTWARE
CURSUSSEN
PRODUCTIE
TOEPASSINGEN
STUDIO VERHUUR

DOCUMENT PARTNERS NEDERLAND bv

"PARK STAETE" Heschepad 5 5341 GS Oss
tel. 04120 27272 fax 04120 48096

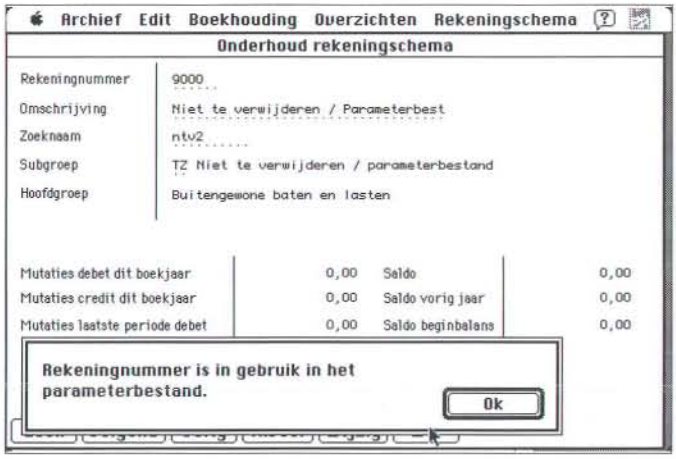

Verwijderen van een onterecht rekeningnummer is bij B.V.M. soms niet mogelijk en geeft bovenstaande melding.

B.V.M. KENT TALLOZE UITVOER-MOGELIJKHEDEN VIA EXCEL

zetbelasting wordt fraai aangemaakt. De BTW op inkoopfacturen moet zelf worden aangegeven, zowel bij het boeken als bij het definiëren van de aangifte omzetbelasting. Het is echter niet mogelijk om zelf rapportages te definiëren. Wat wel kan, is printfiles als bestanden exporteren en in andere Macintosh-programma's overnemen. Daar is echter een nadeel aan verbonden. Er wordt namelijk per regel geëxporteerd, wat betekent dat in bijvoorbeeld Excel alle gegevens per regel in een cel terechtkomen. Daardoor is het lastig om de gegevens verder te bewerken.

B.V.M.

DIT PAKKET HEEFT EEN OMVANG VAN 2.4 MB VOOR HET totale pakket en 1.2 MB voor het programma alleen. Een kleine administratie als in de test vormde een bestand van 120 K. Behalve de grootboekadministratie kan een debiteuren- en crediteurenadministratie worden bijgehouden en facturering worden verzorgd. Daarnaast zijn talloze uitvoermogelijkheden aanwezig via Excel.

In het pakket is een standaard rekeningschema opgenomen dat indien gewenst in één keer kan worden verwijderd. Door een code van twee letters kunnen bij invoer subgroepen worden aangelegd, binnen een aantal reeds door het programma voorgeschreven hoofdgroepen. De rekeningen kunnen per subgroep worden ingegeven met een maximaal viercijferige code. De invoer van een rekening moet worden afgesloten met de 'OK'-knop, waarvoor vreemd genoeg niet de entertoets kan worden gebruikt.

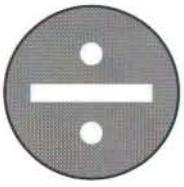

Na invoer van de beginbalans kunt u niet direct doorgaan met invoer van kas- en bankmutaties, maar moet u eerst de initiële invoerfase afsluiten. Voordat dit gebeurt wordt het rekeningschema gecontroleerd en een foutenlijst aangemaakt, die helaas niet op het scherm kan worden opgeroepen. De fouten zullen veelal betrekking hebben op verplichte rekeningen zoals bijvoorbeeld BTW hoog/laag verbonden aan Omzet inkoop hoog/laag en Omzet verkoop hoog/laag. Hiervoor moeten rekeningen worden ingesteld, ook wanneer ze niet worden gebruikt. Het verwijderen van een ten onrechte ingegeven rekeningnummer was in bepaalde gevallen niet mogelijk en gaf de melding 'reeds aanwezig in het parameterbestand', terwijl er niet was gemuteerd op de rekening. Na het afsluiten van een mutatie blijven de omschrijving en verdere gegevens staan en moeten ze bij de invoer van een volgende mutatie eventueel worden overschreven. Bij de BTW-code leidt dit wel eens tot verkeerde BTW-afsplitsingen.

Na invoer van mutaties moeten deze worden doorgeboekt naar de grootboekrekeningen, waarbij automatisch een kopie van het niet doorgeboekte bestand kan worden gemaakt. Doorgeboekte mutaties kunnen spijtig genoeg niet meer worden gewijzigd of aangevuld. Een niet doorgeboekte kopie is echter gelukkig altijd voorhanden.

Het is jammer dat bij het printen van de grootboekrekeningen slechts één vaste instelling bestaat van iedere grootboekrekening op een aparte bladzijde, ook bij één enkele mutatie. Het is niet mogelijk om alle mutaties ineens te verwijderen en het aangelegde rekeningschema voor een andere administratie en een ander jaar te gebruiken. Het is daarom verstandig in een tijdig stadium kopieën aan te leggen. Een aantal zaken, procedures en handelingen is in ruime mate voorgeschreven en mede hierdoor is de bewerkingsvrijheid wat beperkter dan wenselijk.

EXACT

EXACT IS VAN DE GETESTE PAKKETTEN EEN VAN DE MEEST professionele. De geteste versie is 5.1. Ten opzichte van de eerdere 5.0 versie is met name de communicatie met Excel verbeterd, en er zijn mogelijkheden voor Telebanking beschikbaar. Naast de basismodule zijn diverse modulen te verkrijgen, onder andere E-Factuur, E-Kostenplaats, E-Kostendrager, E- Budget, E-Valuta, E-Activa, enz. Het standaardpakket biedt talloze mogelijkheden. Er kunnen bijvoorbeeld kostenplaatsen worden gedefinieerd, veel dagboeken worden gecreëerd, tot 1000 administraties worden aangemaakt en er zijn allerlei bijzonderheden als standaardbetaaltermijnen.

In Exact kunnen tot 1000 administraties worden aangemaakt.

SUPERBUNDEL!

ready for PowerPC

al vanaf

1695,-

Fractal Design

Painter®

WACOM

FRACTAL DESIGN PAINTER 2.0.
Het beste Natural-Media® pakket voor de Mac of (Power) PC. Traditionele technieken als houtskool, aquarelverf, airbrush, potlood en artmarker als digitaal gereedschap! Tevens ontvangt men geheel gratis Painter Companion met een boek + diskettes voor een duidelijke uitleg/demo van div. schitterende effecten.

PAINTER X2 is een extentie voor Painter 2.0. Met X2 is het mogelijk om ieder getekend of geselecteerd object te bewaren in een aparte (masker) laag, de zgn. 'floating selection'. Selecties of objecten kan men op pixel-niveau verplaatsen, roteren, of (traploos) transparant maken. X2 gebruikers kunnen nu in Painter tevens gebruik maken van PANTONE® kleuren.

WACOM's allernieuwste model Digitiser: de UD-1212 op A4-formaat, incl. draadloze pressure-pen én 4-knops cursor. Pen en cursor werken draadloos (zonder batterij!) en garanderen jarenlang betrouwbaar en probleemloos tekenplezier.

Voor artiesten met 'ruimtegebrek', is er de Wacom UD-0608 digitiser. Dit uiterst platte, A5-formaat tekentablet wordt aangesloten op de ADB poort (Mac) of op de seriële poort (PC). Incl. een draadloze pressure-pen.

ANTWOORDSTROOK

Letraset®

IK WERK MET ● MAC ● WINDOWS

naam

bedrijf

straat

postc./plaats

telefoon fax

datum/handtekening

naam dealer

JA, IK BESTEL (LEVERING UITSLUITEND VIA DE DEALER)

● WACOM A4-FORMAAT (UD-1212) DIGITISER + PAINTER 2.0 - BUNDEL	1995,--
● WACOM A5-FORMAAT (UD-0608) DIGITISER + PAINTER 2.0 - BUNDEL	1695,--
● PAINTER X2	295,--
● FRACTAL DESIGN PAINTER 2.0 (NU TIJDELIJK 100,-- VOORDEEL)	975,--
● UPGRADE FRACTAL DESIGN PAINTER 2.0	250,--
● WACOM A4-FORMAAT (UD-1212) DIGITISER, INCL. PEN EN CURSOR	1450,--
● WACOM A5-FORMAAT (UD-0608) DIGITISER, INCL. PEN	1150,--

genoemde prijzen zijn verkoopprijzen, excl. btw. prijswijzigingen voorbehouden.

Uitknippen of fotokopiëren en opsturen of faxen naar Letraset Nederland bv. • Vlierbaan 13 • 2908 LR Capelle a/d IJssel • tel. 010-4580311 • fax 010-4580610

Exact is vrij omvangrijk en gebruikt 15,2 MB op de harde schijf. Het programma moet op de opstartschijf worden geïnstalleerd om te kunnen werken. Dit is exclusief het helpbestand (1,5 MB) en de demonstratiebestanden.

Wanneer u het rekeningschema zelf aanlegt en geen standaardschema gebruikt, is een goede oriëntatie op de mogelijkheden van het pakket broodnodig om later niet verstrikt te raken in de vele mogelijkheden. Alle mogelijke verdichtingen en hoofdverdichtingen moeten van tevoren worden gedefinieerd. Wanneer hierna de dagboeken zijn aangelegd kunt u in wezen al beginnen met boeken, omdat gaandeweg de benodigde grootboekrekeningen kunnen worden ingevoerd. Het is dus niet nodig om bijvoorbeeld de invoerfunctie te stoppen om ontbrekende grootboekrekeningen in te voeren. Wanneer een gewenste verdichting niet is gedefinieerd, moet bij het invoeren van een grootboekrekening bij het boeken tijdelijk een andere verdichting worden gekozen en vervolgens via 'onderhoud' de definitie verdichting worden aangepast. Wanneer u direct in het programma-onderdeel grootboekrekeningen nieuwe grootboekrekeningen aanmaakt, kunt u wel de verdichtingen in dit onderdeel definiëren.

Het is niet altijd aan de schermlayout te zien wat de bedoeling is van bepaalde invoervelden. Er wordt standaard gebruik gemaakt van een klein lettertype (corps 9). De grootte van het lettertype kan wel worden vergroot naar 10 of 12 punten, maar dan is op een SE niet meer het hele invoerveld zichtbaar. Het pakket is niet altijd even gebruikersvriendelijk. Zo kan bij het invoeren van stamgegevens door het indrukken van een verkeerde toets zonder waarschuwing belangrijke informatie worden gewist. Verder wordt er bij het invoeren van gegevens op te summiere wijze aangegeven wat er gebeurt. Wanneer bijvoorbeeld een niet bestaand grootboekrekeningnummer wordt ingevoerd, verschijnt vanzelf het scherm om een nieuwe grootboekrekening te openen, zonder eerst de vraag of dit ook de bedoeling is. Het werken met alerts kan dan ook worden aanbevolen. Wanneer een omschrijving van een grootboekrekening te lang is, wordt op geen enkele wijze aangegeven dat de maximale lengte van de omschrijving wordt overschreden.

De knoppen waaruit kan worden gekozen zijn in de Macintosh wereld niet gebruikelijk). De enter- en returntoets kunnen niet altijd gebruikt worden. Wanneer u het scherm wilt wegklikken, krijgt u de waarschuwing dat u het programma niet mag afbreken. Hebt u al een subregel aangemaakt en wilt u toch niets invoeren, dan kunt u het programma niet verlaten en moet u minimaal één regel aanmaken. Verder kan de muis niet optimaal worden benut voor bepaalde wijzigingen. Het is bijvoorbeeld niet mogelijk om met de muis een regel aan te klikken. De schermen om een grootboekrekening te kiezen zijn aan de kleine kant. Het scrollen gaat uiterst langzaam. Het boekhoudpakket wordt ook verlaten wanneer het eerste scherm wordt weggeklikt. Normaal blijft een applicatie dan aanwezig, tenzij u gekozen hebt om te stoppen. Het verwijderen van eenmaal gecreëerde verdichtingen of hoofdverdichtingen is niet mogelijk. Verder kan er alleen in periode 0 worden geboekt op een rekening die aan een dagboek gekoppeld is. De verwerking kan elk moment van de dag uitgevoerd en onbeperkt herhaald worden.

De exportfunctie naar andere bestanden is goed geregeld; het inlezen in Excel gaf geen enkel probleem. Wanneer voor grafische presentaties wordt gekozen en Excel is geopend, maakt Exact direct in Excel grafieken aan. Met name voor rapportagedoeleinden is deze goede communicatiemogelijkheid een pluspunt.

Bij het testen zijn we wel gestuit op een aantal systeemfouten. Bij het wijzigen van gegevens in een dagboek werd een buserror aangegeven en bij het verwerken werd een menufout geconstateerd.

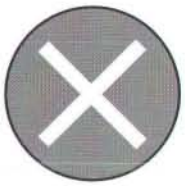

Inventive Account

Inventive Account 4.0 M biedt diverse standaarden in de handelsversie, uitgedrukt in de kledingmaten S, M, L, XL en XXL. De maat S bevat de basismodule grootboek en beheer. Het grootste pakket, XXL, beschikt over een inkoopmodule die aan de hand van voorraad en verkopen de bestelorder voor de verschillende artikelen zelf samenstelt. Zo zijn achtereenvolgens be-

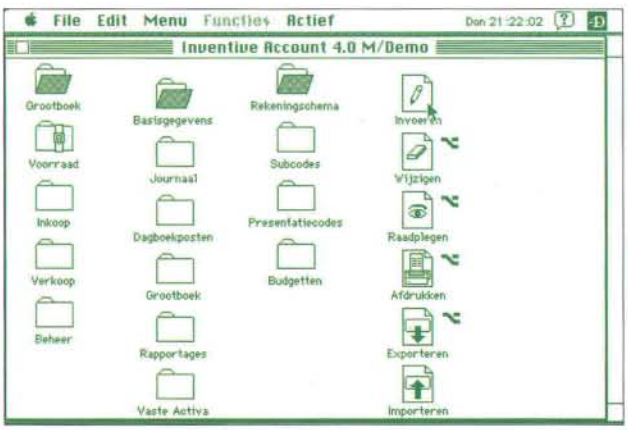

De balken van Inventive Account kunnen worden vervangen door Macintosh mappen.

De knoppen zullen vaker gebruikt worden dan de menubalk.

in- en verkoop

N&G COMPUTERS

Record aantal verkopen bij N&G

Power Macintosh

- hoge inruil voor uw gebruikte Apple Macintosh
- uitgebreide Software ondersteuning
- aantrekkelijke prijs voor geheugenuitbreiding en upgrade
- eigen technische dienst

Authorized Dealer of Apple Products

Godfried van Seijstlaan 37b, 3703 BR Zeist, telefoon 03404-30466, telefax 03404-19000

Grafische verzorging EofB DeskTop Publishing Services 03404-30026

Apple Service Centre

- Reparatie van alle Apple apparatuur
- Binnen 24 uur klaar
- Voor particulier en bedrijfsleven
- Geen onderzoekskosten
- Gunstige tarieven
- Garantie afwikkeling
- Onderhouds kontrakten

Tel. 03480 - 3 24 87

Door Apple Computer Nederland opgeleid en goedgekeurd

MACCLUB

Mactivity

Onze gratis catalogus met beschrijvingen van betaalbare Public Domain en ShareWare Software voor de Macintosh...

Mactivity Int'l bvba
macclub benelux
Wirtzfeld Valley 140
B-4760 Büllingen-België

Fax: xx 32 (0)80 642285

HARDWARE

Voor het beste in uw Mac!

44 Mb SyQuest cartridge	per stuk	130,-
	per stuk bij 10 st.	125,-
88 Mb SyQuest cartridge	per stuk	190,-
	per stuk bij 5 st.	180,-
128 Mb optical cartridge	per stuk	75,-
	per stuk bij 10 st.	65,-
600 Mb optical cartridge	per stuk	180,-
	per stuk bij 5 st.	170,-

Alle prijzen excl. BTW/verzendkosten.
Vraag onze complete catalogus aan

MICRO EVOLUTION

Tel. (03495) 3 62 13
Fax (03495) 7 21 69

OPLEIDINGEN

KREFT ADVIES D
DATA MANAGEMENT

UITGEBREIDE BETAALBARE DTP-TRAININGEN

Bel 023-343034, Houtplein 8 Haarlem

CD-IMAGING

MASTER YOUR **IMAGES**

Voor images op CD-ROM en Photo CD

Voor meer informatie over CD-ROM en Photo CD services, bel of schrijf naar Kodak Nederland B.V. Imaging Services
Zeisterweg 1, 3984 NH Odijk.
Telefoon: 03405-99199 Telefax: 03405-99198

IMAGING SERVICES

TABEL 1	Omvang in MB	Aantal diskettes	Instal. proces	Hand-leiding aantal	Hand-leiding
Abacus II	0.8	1	B	1	X
AS-Plus	15.5	3	C	4	Z
BAS	2.1	1	C	1	Z
B.V.M.	2.4	2	B	1	Z
Exact	15.2	20	A	6	Y
Inventive Account	11.0	3	C	1	Z

A = installer B= slepen C= slepen + expansie
X = op diskette Y = vaste boeken Z = losbladig

TABEL 2	Multi-user	Onderst. spreads.	Extra modules	Prijzen basis	Telefoon nummers
Abacus II		●		ƒ 495,-	030 411222
AS-Plus	●	●	●	ƒ 1.450,-	02159 49490
BAS	●	●	●	ƒ 1.950,-	035 214533
B.V.M.		●		ƒ 869,-	03406 21038
Exact	●	●	●	ƒ 1.450,-	015 624323
Inventive Account	●	●	●	ƒ 2.175,-	015 621976

schikbaar: Grootboek en Beheer (S), Debiteuren- en crediteurenadministratie (M), Factureer (L), Verkoop en beheer (XL) en Geautomatiseerde inkoop (XXL). Daarnaast zijn nog optionele modulen leverbaar.

Inventive Account is opgezet volgens een boomstructuur. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de grafische interface van de Macintosh: alle commando's en keuzen gebeuren door een muisklik op balken die midden in de schermen aanwezig zijn. Vaak kan met verkorte commando's worden gewerkt, bijvoorbeeld 9 = hoofdmenu. Wanneer een bepaalde keuze niet mogelijk is, is de balk grijs. Het is mogelijk om de balken met behulp van de 'switch' optie te vervangen door de bekende Macintosh mappen, die dan de diverse functies symboliseren. Dubbelklikken op een map opent de onderliggende keuzen. De methode met balken is overzichtelijker. De menubalk bovenaan het scherm zal maar weinig worden gebruikt: in de schermen zijn knoppen geplaatst die met een muisklik het gewenste commando uitvoeren. Invoer van achtereenvolgens subcodes, presentatiecodes, consolidatiecodes en grootboekrekeningnummers gaat zonder problemen. In de presentaties zijn diverse verdichtingen mogelijk. Boeken van mutaties kan uiteraard via de methode van dagboeken, maar ook via een zelf samengestelde journaalstructuur.

Inventive Account laat al snel zien dat er sprake is van een programma bedoeld voor professioneel gebruik. Het is aan te raden om vooraf de zeer complete handleiding te raadplegen alvorens het programma te starten. Erg handig is het getoonde pad: voorzien van de boomstructuurnummers van het programma is op het scherm te zien wat de achtereenvolgende keuzen zijn geweest. Door dubbelklikken op een eerder gemaakte keuze wordt die keuze direct weer actief. Tevens bestaat de mogelijkheid een 'eigen pad' aan te leggen. Voor een bepaalde volgorde die veel zal voorkomen kan op deze manier een eigen menu worden aangemaakt. Het consequent vermelden van de boomstructuurnummers op de schermen heeft als voordeel dat eventuele vraagpunten direct, namelijk op nummer, in de handleiding kunnen worden opgezocht.

Al zeer snel zal de versie 5.0 ter beschikking zijn. Een Beta-versie van dit programma is op de valreep onder de loep genomen: dezelfde functionaliteit is beschikbaar als hiervoor omschreven. Opvallend is dat de schermen een zeer fraai driedimensionaal effect hebben, de knoppen en balken liggen als het ware òp het scherm. Het programma heeft een andere naam gekregen: PowerBeer 5.0. Hieruit blijkt dat Inventive Systems en Grote Beer samen met de nieuwe programmatuur op de markt zijn en dat PowerBeer 5.0 ook geschikt is voor de Power Macintosh.

Geconstateerd is dat, hoewel sprake is van een Beta-versie, deze zonder problemen draait op de testapparatuur. Afgezien van een enkel foutje kon prima worden.

Bedrijven die een redelijk grote boekhouding voeren en/of bedrijven die (in de nabije toekomst) behoefte hebben aan extra modulen en uitbreidingen, zijn het beste af met Inventive Account, AS- plus of Exact. Indien bij uitbreidingen ook maatwerk nodig is kan BAS een goede keuze zijn. Bedrijven die genoeg hebben aan de basisprogrammatuur kunnen uitstekend uit de voeten met B.V.M. en Abacus. De laatste twee zijn ook zeer geschikt voor de boekhouding van verenigingen en stichtingen, waarbij Abacus wellicht de voorkeur verdient, gelet op de lage prijs, het kleine externe geheugenbeslag en toch de volledigheid.

Produkt	Leveranciers
Abacus II	Intra Systems
AS-Plus	AS-Plus
BAS	Van Doesburg
B.V.M.	STB
Exact	Exact
Inventive Account	Inventive Systems

De auteurs zijn verbonden aan Moret Ernst & Young, een organisatie van professionele dienstverleners op het gebied van accountancy, fiscaal-juridische advisering en organisatie- en informatica-adviezen.

Typestry 2.0

DIEPTE IN TEKST

StrataType 2.0

Albert Kiefer

PIXAR's Typestry en Strata's StrataType hebben sinds kort een 2 achter hun naam. Eerder gemaakte fouten en tekortkomingen zijn nu weggewerkt door meer mogelijkheden in een gebruikersvriendelijker jasje. Slimme derde partij Specular International komt met een heel interessant nieuwkomertje: LogoMotion 1.0. Wat hebben de programmamakers klaargestoomd aan de vooravond van de introductie van de razendsnelle PowerMacs?

LogoMotion

3D TYPES MET EEN OOGJE OP PIXELS

PIXAR'S TYPESTRY 2.0

PIXAR HEEFT DE GRAUWSLUIER GEHEEL WEGGETROKken van hun 3D tekstmaker. Kwam versie 1.1 met een nieuwe felgekleurde handleiding, nu is de hele interface aangepast en duidelijk eenvoudiger en helderder gemaakt. Op zich is dit natuurlijk nooit reden om naar de dealer te sprinten, maar er is meer gebeurd. De programmeurs hebben onder de motorkap van Typestry 2.0 heel wat vernieuwingen aangebracht die de nodige aandacht zullen trekken bij gebruikers.

DRIEMAAL 3D

Typestry 2.0 bestaat nog steeds uit een venster, waarin de tekst kan worden gemanipuleerd, en een viertal paletten die er omheen zweven. Het nieuwe is dat er nu drie typen 3D tekst mogelijk zijn. De eerste is de

tekst met diepte door extrusie, al dan niet voorzien van bevels. Een bevel bepaalt de vorm die de letterranden krijgen na extrusie. Deze bevels kunnen volledig worden aangepast aan de eisen van de gebruiker, en kunnen worden opgeslagen voor nieuw gebruik bij andere tekstmodellen.

Naast de eenvoudige extrusies kan de tekst ook worden geplaatst op een 'rubber sheet'. De tekst kan rond een bol of een cylinder worden gespannen, waarna er bijvoorbeeld een windvlaag op kan worden losgelaten die het ontstane 3D tekstvoorwerp animeert en vervormd alsof het inderdaad een speelbal van een virtuele wind is. Dit soort simulaties waren tot op heden ongekend op de Macintosh.

Als derde manier om letters in een ruimtelijk model om te zetten biedt Typestry 2.0 een speciale manier van extrusie, die niets de diepte in drukt maar een lettervorm opbouwt als ware het een buisconstructie. Dit soort dingen zie je wel eens aan gevels hangen in de vorm van een huisnummer of een bedrijfsnaam. Er zijn contouren voor het genereren van ronde, rechthoekige en ruitvormige buizen. Buiten de standaard teksttransformaties kan Typestry 2.0 nu ook rechtstreeks Adobe Illustrator artwork importeren. Daarmee komt een eind aan een frustrerende manier om logo's te importeren. Tot nu toe moest dit via een omweg gebeuren, door een PostScript outline als letter te definiëren en deze als zodanig in te tikken.

KIJK, KIJK, KIJK

PIXAR blijft sleutelen aan zijn Looks format voor het beschrijven van oppervlakte-eigenschappen. Het is nu mogelijk om via het structurenpalet een Look direct aan te passen. Bij bijvoorbeeld een gekozen houtstructuur is niet alleen de grootte te veranderen, maar ook de kleur van het hout, de dikte van de nerven en de turbulentie van de lijnen. Die aangepaste Looks kunnen als een nieuwe variatie worden opgeslagen. Mensen die ShowPlace 2.0 van PIXAR gebruiken doen dit met behulp van het bijgeleverde Glimpse; in Typestry 2.0 is het nu dus ingebouwd.

Aan de belichting is weinig veranderd. Nieuw is de mogelijkheid tot het aanbrengen van omgevingsreflecties, waardoor elk reflecterend voorwerp in het model automatisch van 'spiegelingen' wordt voorzien. Deze gesimuleerde reflecties geven het idee dat letters sterk glimmend zijn.

HET WEER VOOR VANDAAG... MIST MET VONKENREGEN

Een boeiend fenomeen om te gebruiken bij animaties is het toevoegen van mist. De dichtheid en bewegingssnelheid van de mist kunnen worden gecontroleerd. Samen met de windsimulatie kan dit voor zeer realistisch uitziende beelden zorgen.

Als klap op de vuurpijl kunnen letters ook nog vonkenregens uitstoten. Ook hiermee zorgt Typestry voor een primeur in de Macintosh-wereld. Trouwens, die deeltjes hoeven niet per se als vuur te worden gebruikt. Importeer maar een outline van een cirkelzaag vanuit Illustrator en laat die door een letter heen snijden. De deeltjes kunnen dan gemakkelijk wegspringend zaagsel uitbeelden.

Aanzienlijk uitgebreid is het toepassen van perforaties. In de vorige versies van Typestry konden alleen voorgeprogrammeerde vormen universeel losgelaten worden op alle voorwerpen in het model. Dat voldeed bij lange na niet. Vandaar dat in versie 2.0 alles gebruikt kan worden om gaten te slaan in een 3D model. Een letter kan bijvoorbeeld uit een andere letter weggesneden worden. PIXAR heeft hiervoor zelfs een font bijgeleverd met bolletjes, streepjes, sterren, verlopende arceringen, enz. De perforatiemogelijkheden liggen verborgen in het vernieuwde 'Score' venster. Daar kunnen tekstobjecten worden geselecteerd, bewerkt en voorzien van een perforatie.

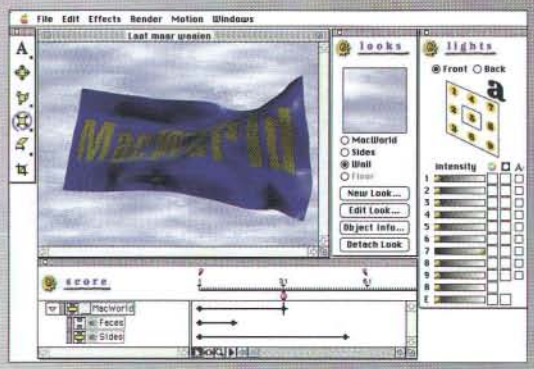

Typestry 2.0: samen met mist zorgt windsimulatie voor realistisch uitziende beelden.

ANIMATIE

In Typestry 2.0 is veel aandacht besteed aan een uitbreiding van de al bestaande mogelijkheden. Opvallend is hierbij wel dat het nog steeds niet mogelijk is om lichtbronnen te animeren. Ook het laten veranderen van structuren over een bepaalde periode is onmogelijk. De uitbreidingen moeten dan ook vooral gezocht worden in een eenvoudiger te gebruiken interface van waaruit alle kenmerken van een tekstobject kunnen worden aangepast. Het is ook mogelijk om gebeurtenissen over een tijdsfase uit te rekken of juist korter te laten verlopen. Zodoende kunnen er toch heel wat nieuwe en boeiende animaties worden gemaakt.

TYPESTRY 2.0 KAN NU OOK RECHTSTREEKS ILLUSTRATOR ARTWORK IMPORTEREN

Versie 2.0 is met zijn nieuwe mogelijkheden tot bijzondere resultaten in staat. De realistische manier waarop bewegingsonscherpte wordt meegerekend in het renderproces en de aansluitmogelijkheid van MacRenderMan maken Typestry 2.0 is in ieder geval zonder enige twijfel het programma met kwalitatief de meest perfecte resultaten. Zowel StrataType als LogoMotion halen bij verre niet de beeldkwaliteit van RenderMan. Dit is ook te danken aan Typestry's modellengeneratie, die gebruik maakt van resolutieonafhankelijke splines. Daarmee valt Typestry 2.0 niet alleen te gebruiken in de videoanimatiewereld, maar kunnen ook stills met een heel hoog oplossend vermogen worden gefabriceerd zonder een bizarre druk op de machine te leggen. Voor diegenen met een YARC versnellerkaart zijn zelfs beelden van 4000x3000 pixels in een uurtje of vijf te berekenen.

Produkt: Typestry 2.0
Leverancier: PIXAR, Inc.
Tel.: 001510 236 4000
Fax: 001510 236 0388
Prijs: $ 299
Systeemeisen: Systeem 6.0.7 of hoger, Macintosh II computer met co-processor, Multi-

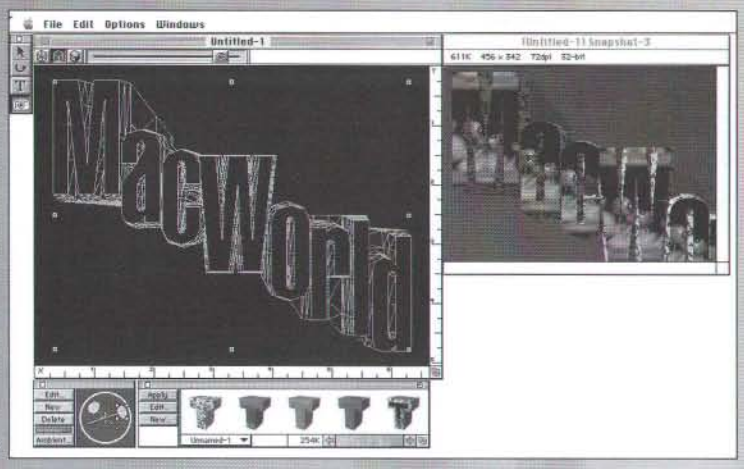

Bij het invoeren van teksten kunnen de ruimtes tussen de letters onderling worden aangepast.

StrataType

Het lijkt alsof de programmeurs bij Strata, Inc. zich alleen maar hebben beziggehouden met het wegwerken van al te pijnlijke hiaten uit de 1.0 versie. Dit valt vooral te concluderen uit het over het algemeen vrijwel onveranderde programma. Het addendum voor de handleiding telt dan ook amper 20 pagina's. Dit zegt al genoeg.

TEKSTINVOER

Bij het invoeren van de tekst kunnen nu de ruimtes tussen de letters onderling worden aangepast. Dit is een belangrijk vereiste bij logotypes. Bij StrataType is het extra belangrijk, omdat er verder absoluut niet kan worden gesleuteld aan het eenmaal gemaakte 3D letterbeeld. Nog onbegrijpelijker is het dat er nog steeds niets gedaan is aan de 'alleen op de wereld' situatie. Het is namelijk nog steeds niet mogelijk om meer dan één woord tegelijk in een bestand te openen. Blijkbaar hangt men nog steeds vast aan de opvatting dat iedereen een tekstillustratie opbouwt uit allemaal afzonderlijke delen die dan in Photoshop in elkaar gesleuteld worden.

Het is nu wel mogelijk om een achtergrond achter een ingetikte tekst te plakken, waardoor soms een pakkender beeld kan ontstaan. Strata levert een aantal plaatjes mee die klaar zijn voor gebruik. Helaas is het niet mogelijk om een vloer vast te leggen.

LICHT

In versie 1.0 stond er één lichtbron ter beschikking. Nu kan er een ongelimiteerd aantal lichtbronnen worden geplaatst. Dit is eigenlijk overkill, omdat er vaker hooguit van vier of vijf lichtbronnen gebruik hoeft te worden gemaakt. Helaas is ook de aandacht die besteed is aan het oplossen van de belichtingsproblematiek niet voor de volle 100% geweest. Zo kunnen nu wel zogenaamde 'Gels' worden aangebracht (projectiebeelden voor een lichtbron), maar het blijft onmogelijk om echte schaduwen te laten berekenen. Ook de controle over de plaatsing van de lichtbronnen is onvoldoende. De lichtbronnen kunnen niet naar een specifieke plek wijzen en ze kunnen ook geen voorwerpen volgen. Dit komt omdat niets kan bewegen in StrataType. De lichtbronnen staan bolvormig opgesteld rond het ingevoegde woord en wijzen dus altijd naar het midden van de letters.

HET EINDPLAATJE

Het renderen is enigszins aangepast; nu kunnen structuren met een instelbare grofheid worden berekend. Nieuw zijn ook de gesimuleerde metaalreflecties, waardoor een realistischer metaal kan worden gemaakt. Het berekenen van een beeld in hoge resolutie is niet aan te raden, omdat StrataType nog steeds gebruik maakt van een heel dom trucje om de hakkeltjes weg te halen uit een beeld. Het beeld wordt namelijk ettelijke malen groter uitgerekend dan de bedoeling is en het eindresultaat wordt verkleind weergeven, zodat het lijkt alsof de trapjes weg zijn. In Photoshop blijkt dat alles gehakkeld is, maar het ding is wel veel groter in afmeting dan eigenlijk de bedoeling was. Stel u wilt een prent maken van 4000x3000 pixels. StrataType aarzelt dan geen moment om daar een joekel van 8000x6000 of zelfs 12000x9000 van te maken, met als gevolg dat vaak de opmerking komt dat er niet genoeg geheugen is om het beeld af te maken. Dit probleem is overigens niet alleen aanwezig bij StrataType, maar bij elk produkt dat Strata uitbrengt.

CONCLUSIE

StrataType verdient de toevoeging 2.0 absoluut niet. Dit is meer een maintenance update dan dat het een volwaardige upgrade is. Ik heb de indruk dat er snel een aantal opties bij zijn gegooid zonder dat er echt fundamenteel is gekeken naar wat er aan de software ontbrak. Het gevolg hiervan is dat StrataType slechts in een heel beperkt gebied kan worden ingezet. Bij aanwezigheid van Typestry 2.0 of LogoMotion zal het pakket van Strata nauwelijks uit de kast worden gehaald.Eén van de grote plussen die ik kan vinden in StrataType is de standaardbiliotheek van letterposities, waardoor woorden snel rond, spiraal- of boogvormig kunnen worden neergezet. Het pakket is gemakkelijk te gebruiken, maar dit is vooral het gevolg van de afwezigheid van ingewikkeldere mogelijkheden.Een afstandbesturing waarop maar één knopje zit is altijd gemakkelijker te bedienen dan eentje waarvan het hele oppervlak is bezaait met knoppen.

Produkt: StrataType 2.0
Leverancier: Strata, Inc.
Tel.: 001801 628 5218
Prijs: $ 199
Systeemeisen: Systeem 6.0.5 of nieuwer, Mac met co-processor, 5 Mb RAM.

LogoMotion

Bij deze nieuwkomer gaat waarschijnlijk het spreekwoord 'twee honden vechten om een been...' op. Het staat voor mij vast dat Specular handig gebruik heeft gemaakt van de fouten en gebreken van zowel Type-stry als StrataType. Op de fundamenten van die kennis heeft men een programma gesmeed dat absoluut de moeite waard is. LogoMotion is bijna

een soort omkering van Infini-D, het vlaggeschip 3D pakket van Specular. In Infini-D is tekst een soort bijhangertje in een zware 3D omgeving. Bij LogoMotion zijn alle werktuigen afgestemd op het werken en animeren met ruimtelijke teksten waarbij op de koop toe ook nog wat rudimentaire modelling-gereedschappen worden meegeleverd. Gebruikers van het pakket Infini-D zullen dan ook totaal geen moeite hebben met LogoMotion, omdat alles wat betreft de interface hetzelfde is. Alleen ligt de nadruk op tekstmodellen.

LogoMotion is voor mensen die net instappen in de 3D wereld een plezier om mee te werken. Zonder ook maar enige voorkennis van texturemapping, belichting en animatietechnieken is iedereen in staat om met dit programma binnen de kortste keren al goed uitziende animaties op het scherm te toveren, in 3D! Het is natuurlijk wel de vraag of door het gebruik van alle ingeblikte effecten niet alles op elkaar gaat lijken. Vast staat dat het programma in ieder geval uitnodigt tot spelen in de derde dimensie, waarbij de gebruiker alle ruimte heeft om zelf details uit te diepen als hij er klaar voor is.

TEKSTINVOER

Zoals bij elk ander pakket wordt de tekst via een keuzemenu voorzien van het juiste lettertype en een afgeschuinde rand. Als de letters in het 3D veld worden weergeven is het de keuze van de gebruiker om een aantal effecten automatisch toe te voegen of om zelf aan de slag te gaan.

LogoMotion geeft de gebruiker de mogelijkheid om modellen toe te voegen die niet op tekst gebaseerd zijn, aan de hand van wat eenvoudige modellingwerktuigen. De opties die daarvoor tot de beschikking staan zijn extrusion en lathing. Buiten het volledig van de grond af opbouwen van vormen kunnen ook elementen worden gedestilleerd uit PostScriptbestanden. Daar blijft het niet bij, want ook DXF modellen en bestanden uit Swivel 3D pro. kunnen worden verwerkt. Bij de Swivel files wordt ook de animatie-informatie die in Swivel is vastgelegd overgebracht naar LogoMotion, zodat bewegingen ook al in Swivel kunnen worden gecomponeerd alvorens ze worden geïmporteerd in LogoMotion.

OPPERVLAKTEN

Alle modellen kunnen worden voorzien van een oppervlaktehuid, waarbij LogoMotion een aantal voorgedefiniëerde structuren presenteert. Ook is het mogelijk om zelf oppervlakten aan te maken. In die structuren kan de reflectie, de glans en de metaalachtigheid ingegeven worden. Op zich is dit vrij beperkt, omdat het gros van de vormen dan als glimmende pasgewassen auto's door de ruimte zal gaan zweven. Het is ook onmogelijk om een texturemap aan te brengen in een letter. Dit is eigenlijk wel een beetje vreemd, want het grotere broertje van LogoMotion, Infini-D, is heel sterk op het gebied van texturemapping. Helaas kunnen de schuine randen van een lettervorm niet van een andere structuur worden voorzien. Dit in tegenstelling tot StrataType en Typestry.

LICHT

Bij elk nieuw bestand wordt standaard een lichtbron 'aangezet'. Door een keuze te maken uit de geautomatiseerde opties onder het menu 'StageHands' kan hieraan een geanimeerde lichtbron worden toegevoegd. Helaas is de bewegingscontrole vrijwel niet te controleren, afgezien van de automatische effecten. Het enige wat aan een lichtbron veranderd kan worden is de kleur en het type verlichting. Er is ook slechts één lichtbron te plaatsen, wat vaak beperkingen met zich mee brengt.

OMGEVING

Net als in Typestry is het ook in LogoMotion mogelijk om mist te simuleren. Mist zorgt ervoor dat voorwerpen die zich ver van de waarnemer af bevinden veel achtergrondkleur aannemen. Naarmate de objecten dichterbij komen wordt meer van de eigen materiaalkleur zichtbaar. Dit soort effecten versterkt het gevoel van diepte in stilstaande en bewegende beeldreeksen. Een tweede omgevingseffect is reflecterende voorwerpen voorzien van boeiende reflectieve eigenschappen. Technisch bekeken, weerspiegelen voorwerpen alleen

Eerst kijken dan pas uitproberen! Backdrops in LogoMotion.

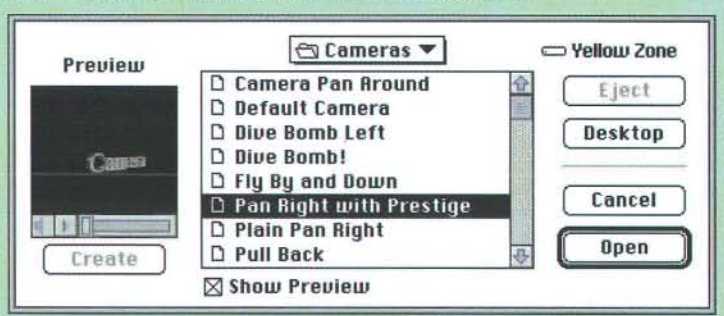

Preview van een complete animatie: dat scheelt tijd.

BIJ ELK NIEUW BESTAND WORDT IN LOGOMOTION EEN LICHTBRON 'AANGEZET'

Om chroom letters meer kracht te geven, worden kunstmatige omgevingen opgeroepen.

datgene wat in hun omgeving zichtbaar is. In een 3D omgeving is bijna niets aanwezig en daardoor zien chroom letters er ook heel flauw en krachteloos uit. Om zulke letters wat meer kracht te geven, wordt de hulp ingeroepen van kunstmatige omgevingen. Deze omgevingen worden weerkaatst in de chroom letters. LogoMotion heeft, om het maar eens populair te zeggen, de beste chroom effecten 'straight out of the box'. Zonder ook maar iets aan instellingen te veranderen ziet het metaal er overtuigend uit.

EEN KWESTIE VAN STANDPUNT

LogoMotion heeft het hele scala aan camerabewegingen in zijn repertoire zitten; inzoomen, uitzoomen, pannen en willekeurig draaien. Helaas is het niet mogelijk om de sterkte van de lens te variëren. LogoMotion kan elk ingenomen standpunt opslaan. Dit vergemakkelijkt het zelf in elkaar zetten van animaties enorm. Dit programma is de enige van de drie besproken pakketten die deze optie bezit.

Zoals vermeld in de inleiding over LogoMotion is dit een pakket waarmee vanaf het begin al meteen toonbare projecten mogelijk zijn zonder ook maar enige kennis van animatie, belichting of structuren. Behalve het intikken van een woord kan alles automatisch verlopen, zonder verassingen achteraf. Hiervoor zorgen de 'StageHands'. Er zijn podiumhulpjes voor het automatisch toevoegen van bewegende voorwerpen als pijlen, punten enz. Ook voor belichting, camera, achtergronden en gesimuleerde omgevingen staan ingeblikte effecten ter beschikking. Het leuke aan die StageHands is dat bij het bekijken van de mogelijke opties meteen een bewegende voorvertoning is af te spelen van de manier waarop het effect uitwerking heeft bij toepassing op een woord. Met deze manier van werken heeft Specular zeker in de roos geschoten. Dit StageHand mechanisme zal dan ook zeker in meer programma's terugkomen (en niet alleen bij Specular's produkten).

MET LOGOMOTION ZIJN METEEN TOONBARE PROJECTEN TE MAKEN ZONDER VOORKENNIS

Bij animaties horen morphs er tegenwoordig bijna automatisch bij. Toch heeft vreemd genoeg alleen LogoMotion de mogelijkheid om zowel vormen als structuren te morphen. Het is dus mogelijk om een gouden letter 'A' te laten veranderen in een 'C' van staal. Er moet echter wel rekening mee worden gehouden dat de resultaten niet altijd even bevredigend zullen zijn. Soms is het wijzer om morphing gewoon in een pakket als Morph, MetaFlo' of Elastic Reality te doen.

OUTPUT

Helaas, bij al het goede waaraan LogoMotion aandacht heeft besteed, is de output-kwaliteit zeker niet te noemen. De hakkeltjes worden slechts zeer matig weggewerkt en ook is het onmogelijk om schaduwen te laten berekenen. Voor een acceptabele afwerking moet het model al worden overgebracht naar Infini-D. De export naar dit pakket is wel vrijwel 100%. Alles wat in LogoMotion wordt bekokstoofd wordt zonder problemen overgenomen. Het voordeel van deze methode is de superieure kwaliteit van het resulterende beeld. Het nadeel is de aanschaf van een vrij duur pakket voor mensen die verder geen diepere duik in 3D land willen nemen. Het is de mensen bij Specular dan ook aan te raden om in de volgende versie van LogoMotion eens beter te kijken naar de structuurmogelijkheden en de belichtingsopties.

LogoMotion is innovatieve software met de laagste instapdrempel voor leken en beginnende 3D gebruikers. Dit is van de drie besproken pakketten het enige programma waarmee zonder voorkennis gestart kan worden. Met de vernieuwende StageHands zijn snelle WYSIWYG animaties en effecten te maken.
Maar wat het pakket aan punten verdient bij zijn gebruikersvriendelijkheid verliest het zwaar in de afwerking. De renderingkwaliteit is matig en zonder export naar Infini-D is met LogoMotion geen goede produktie te draaien. Ook op het gebied van oppervlaktestructuren valt LogoMotion zwaar tegen. Hoewel het programma de beste metalen kan simuleren is dat ook meteen het enige wat het overtuigend kan weergeven. Dit is een aspect dat beslist verbeterd moet worden om mee te kunnen draaien in een zich steeds verfijnder ontwikkelend veld van typografische 3D toepassingen.

Produkt: LogoMotion 1.0
Firma: Specular International, Inc.
Distributie: Ralgo B.V.
Prijs: f 395,-
Tel.: 070 3520999
Fax: 070 3540199
Systeemeisen: Macintosh computer met co-processor, Systeem 7.x, 4 Mb RAM

STB

Boekhoudsysteem

- Grootboek, sub-administratie debiteuren/crediteuren
- Projecten en kostenplaatsen/kostendragers
- Facturering en aanmaningen
- Boeken in meerdere periode's en jaren
- Alle overzichten direct bijgewerkt
- Uitgebreide overzichten o.a. BTW-aangifteformulier, balans- en resultaatrekening volgens verslagleggingsmodellen
- Invoer en zoeken van stamgegevens tijdens het boeken
- Voor zowel Macintosh als Windows
- Verkoopadviesprijs ƒ 2495,- excl. BTW

STB
Burg. Verderlaan 13
3454 PE De Meern
Tel. 03406 - 21038
Fax. 03406 - 21118

KLEURENMONITOREN: PRESSVIEW 21 VERSUS MIRO 20

WYSIWYG?

'What you see is what you get' is de kreet die beeldschermfabrikanten altijd roepen bij lancering van weer een nieuw model monitor. Bij de zwart-witbeeldschermen klopte dat ook altijd, maar bij kleurenbeeldschermen niet echt. Een van de kernpunten daarbij is kleurkalibratie. Om te weten hoe de huidige stand van zaken is, nemen we in dit artikel een kijkje aan de professionele bovenkant van de monitormarkt.

Daar zitten de gebruikers die veel belang hebben bij echte WYSIWYG, zoals beeldmanipulatoren, full-color prepressers en illustratoren. Onder andere voor hen bracht Supermac een geheel nieuwe monitor op de markt: de PressView 21. Voor een goed vergelijk pakten we de Miro 20 erbij, een kleurenmonitor die kalibreert volgens een beproefd recept en aangeboden wordt in dezelfde markt.

Supermac ontwikkelde in samenwerking met Hitachi een nieuwe generatie beeldbuizen voor de professionele grafische markt. 'Beter dan Barco' schijnt een van de doelstellingen geweest te zijn. Het resultaat mag er zijn. Het scherm is flikkervrij, werkt rustig op de ogen en is scherp tot in de hoeken. De PressView 21, zoals het scherm officieel heet, wordt geleverd met PressView software (+ bijbehorende kabel), waarmee u alle beeldscherminstellingen kunt regelen, en de Supermatch Calibrator Pro (inclusief kalibratiesoftware).

Om de set te completeren raadt Supermac haar gebruikers aan om ook de Supermac Thunder II GX 1360 aan te schaffen. Deze (Adobe accelerated) versnellingskaart kan niet alleen de beeldmanipulatie versnellen, maar ondersteunt ook een hogere beeldschermresolutie dan de normale videokaarten (1360 x 1024 pixels) en alle gangbare kleurmanagementsystemen, waaronder Apple ColorSync, Agfa Fotoflow, EFI-Color en Kodak Precision Color. Efi-Color en ColorSync worden overigens meegeleverd.

Miro kiest in haar Miro 20 beeldscherm voor de vertrouwde, reeds meer dan 30 jaar beproefde Sony Triniton buis. Het beeldscherm is iets kleiner dan de PressView (1 inch), maar ook dit beeldscherm oogt prettig, geeft een rustig flikkervrij beeld en is scherp. Bij vergelijking van de beeldschermen naast elkaar is het beeld van de PressView mooier, omdat er een andere maskertechniek en een iets fijnere dot pitch zijn gebruikt. Ook bij Miro kunnen de beeldscherminstellingen via 'monitor control'-software afgeregeld worden in plaats van met de knoppen onder het beeld-

Maarten Schutjes

scherm. Daarvoor moet u wel de Miro Rainbow GX24 kaart hebben. Deze kaart is ook nodig voor de Miro Calibrator, die aangesloten moet worden op een ingang van de kaart. De (Quickdraw) acceleratiekaart zelf moet in de Processor Direct Slot geplaatst worden van een Quadra vanaf model 610 tot de 950. Dat betekent dat oudere modellen zoals de FX buiten de boot vallen. Kennelijk heeft Miro bij het ontwikkelen van de kaart niet bedacht dat het plaatsen van de kaart in de PDS betekent dat je daar geen Power PC upgrade kaart meer in kunt plaatsen. En als ik mag kiezen weet ik wel wat ik liever in mijn Macintosh heb zitten. Derde probleem van de kaart is meer van fysieke aard. Niet iedereen zet zijn Mac op tafel naast het beeldscherm, maar op de kaart zit wel de ingang van de kalibrator. En laat die nu een vrij korte kabel hebben. De kabel was maar net lang genoeg om de kalibrator op het beeldscherm te plaatsen. Je moest de kalibrator dan wel goed vasthouden, anders trok hij zichzelf los door de spanning op de tot zijn maximum uitgerekte kabel. De Supermac-oplossing is eleganter. De Supermatch Pro Calibrator wordt via de ADB bus aangesloten tussen de computer en het toetsenbord. Zo staat hij altijd in de buurt. Met Miro kunt u overigens profielen aanmaken voor Apple ColorSync en Agfa Fotoflow.

INSTALLATIE

De installatie van het Miroscherm is het eenvoudigste. Het behelst niet meer dan het plaatsen van de kaart, het aansluiten van de monitorkabel, de monitorcontrolekabel, de videokabel en de stroomkabel, de installatie van de benodigde software en niet te vergeten het aansluiten van de kalibrator. Het kan komen doordat we een demonstratieset hadden, maar bij de kalibrator zat geen houder of andere mogelijkheid om het apparaat op te bergen na gebruik. We improviseerden zelf een veilige opbergplaats, maar een eenvoudig houdertje is geen overbodige luxe. De kalibrator is immers een onmisbaar onderdeel van het kleurcorrectietraject.

De gehele installatie hebben we kunnen doen zonder de documentatie te hoeven lezen. Deze is overigens inhoudelijk goed van kwaliteit, maar ziet er niet uit. Sommige boekjes waren niet eens goed leesbaar door wat leek op kopieën van gekopieerde bladzijden.

Installatie van de PressView monitor vraagt iets meer tijd. Het is raadzaam om de (zeer goede) documentatie in de buurt te houden, alleen al om te zorgen dat u de juiste connectoren aansluit. Daarnaast heeft ook de PressView 21 een aparte monitorcontrolekabel. Deze verdwijnt echter niet in een kaart, maar in de modem- of printerpoort van de Mac. De kalibrator wordt in de ADB keten opgenomen. Extra bij de PressView 21 is een grote plaat, die uitgevouwen een kap blijkt te zijn en met klitteband wordt vastgezet op de monitor. De PressView kap is een eenvoudige oplossing om het omgevingslicht af te zwakken en reflectie weg te nemen. Ook de overstraling wordt een stuk weggenomen doordat de kap licht absorbeert door de zwarte binnenzijde.

Rest u nog om de stroomkabel aan te sluiten en de software te installeren. De software installatie voegt diverse nieuwe inits, extensies en regelpanelen toe aan uw systeem. Het is raadzaam deze even te checken op mogelijke conflicten met uw huidige systeem.

OUDERE MODELLEN ZOALS DE FX VALLEN BIJ MIRO BUITEN DE BOOT

ACCELLERATIE

Het staat allemaal wat op de helling door de PowerMacs, maar bij de beeldschermen zitten ook acceleratiemogelijkheid. Wanneer u bij de PressView 21 ook de Thunder II GX kaart gebruikt, kunt nog even doorgaan met installeren. De kaart plaatst u in een Nubusslot, de extra software (Picture Press en Kai's Power Tools 1.0) kunt u gewoon installeren. Anders dan bij de eerste Thunder kaart is er geen extra software meer nodig voor ondersteuning van Photoshop filters. De Thunder II GX 1360 is geaccellereerd. Unieke mogelijkheden van de kaart omvatten ondermeer het versnellen van de RGB naar CMYK-conversie, en JPEG en 'Photo CD aquire' acceleratie.

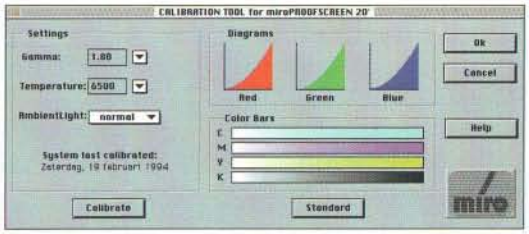

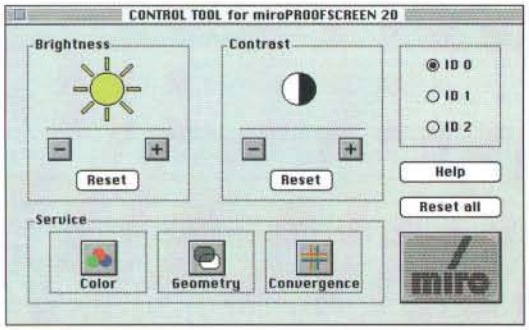

De instellingsprecisie via software ligt hoger dan via monitor knoppen

Zoals eerder gezegd zit u bij Miro dus vast aan de Rainbow GX24. Qua acceleratie leek er niets te gebeuren. We lieten onze Quadra 950 met 132 MB RAM spelen met een 128 MB beeld en of we de kaart er nu wel of niet in hadden zitten, het maakte voor ons gevoel niets uit.

Voor het kalibreren is het raadzaam eerst de normale beeldinstellingen af te regelen. Dat kan bij beide monitoren via de meegeleverde software. U zult begrijpen dat de instellingsprecisie via software vele malen hoger ligt dan via de monitorknoppen. PressView gaat zelf nog een stap verder door gebruik van een functie die ze 'Color Sentry' noemen. Zo gauw de software controle heeft over het beeldscherm worden de knoppen automatisch uitgeschakeld. Niemand kan nu 'per ongeluk' de beeldscherminstellingen wijzigen. De enige knop die nog werkt is 'Degaussen'. Zowel bij de Miro 20 als de PressView 21 zijn alle functies in de software ondergebracht. Daarnaast zijn er nog specia-

DE INSTALLATIE VAN HET MIROSCHERM IS HET EENVOUDIGST

COLOR-IT!

11.283 Europeans are going crazy about COLOR-IT! -so hurry! Our stocks are getting low ...

15 April
LAST CHANCE
FL 54.50

COLOR-IT!
Is in fact 2 programs in one. A professional program for imageediting together with a paint program.

Extra BONUS
Together with COLOR-IT! you will receive special offers on DTP products. Free bonus: Kai's Power Tools™ Gradient Designer™.

COLOR-IT!
Supports both Digital Darkroom™ and Photoshop™ plug-ins and filters.

COLOR-IT!
New version 2.3 includes:
A 32-bit paint program with 16 mill. colours and a professional prgram for image editing allows you to work with images from 1-bit line art to 24-bit full colour.

COLOR-IT!
Supports TIFF, PICT, GIFF, MacPaint, Photoshop™, EPSF and Color PostScript.

PHOTODISC

Advision

Offer valid until 15 April.

Please, send me copies of COLOR-IT!
At only FL 54,50 each incl. VAT and P&P

Form of payment:
- Cheque
- Eurocheque
- VISA
- MasterCard
- EuroCard
- Total amount: _____

Developed by: MicroFrontier

Card-number: VISA MasterCard
Expires:
Name:
Address:
Postcode: City:
Telephone:
Date: Signature:

Mail or fax:
Phone: 0945 - 45 66 21 59 • Fax no.: 0945 - 44 92 5160

STAMPS

DennTech
BOX 93,
Ved Hanevad 11
DK-2740 Skovlunde

RESELLER

MAC SUPPORT automatisering
Geautoriseerd Apple Business Reseller
Anna Paulownastraat 14-16
1901 BV Castricum
Tel. 02518-59017
Automatisering MKB, Electronic Publishing & Design, Onderwijs, PC-Privé, Training

OPLEIDINGEN

XPress Photoshop Illustrator FreeHand PageMaker
Training op de Mac
- Gericht op grafische praktijk
- Hoge trainingsfrekwentie
- Telefonische support
- Voordelige tarieven
- Kleine groepen

sinds 1980 OPEN ATELIERS
Sliedrechtstraat 65 3086 JL Rotterdam
Tel.: 010 - 480 63 38 Fax: 010 - 480 32 83

MAC ZETTERS

Voor perfect sluitwerk

Mac Zet Center
Archimedesbaan 20, 3439 ME Nieuwegein, Tel. 03402-53273

Creatief management:

Huur Apple bij DataRent!

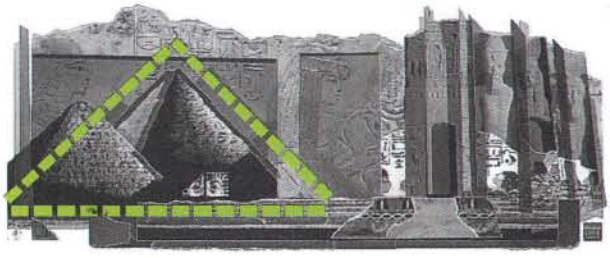

Egyptische piramide:
Aan opmerkelijke vondsten ligt creatief denken ten grondslag.

U zit te springen om *tijdelijk* extra Apple capaciteit. DataRent verhuurt direct en uit voorraad; van complete configuraties tot en met losse scanner of printer. Ook voor advies, service en helpdesk.

Bel: 08385-40200.

DATA RENT
DIGITAL AND APPLE AUTHORIZED RENTAL COMPANY

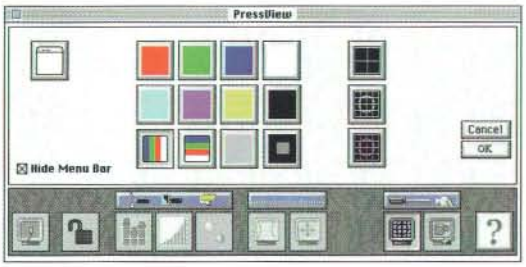

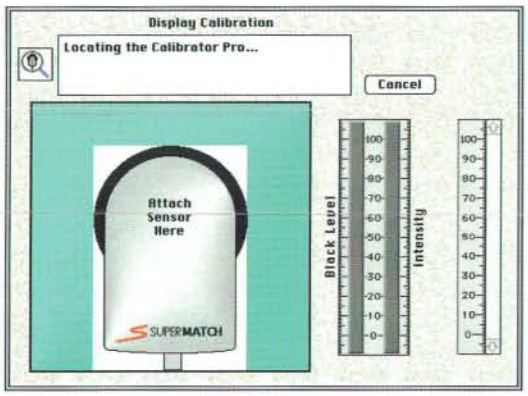

Het PressView programma vraagt u het zwart bij te stellen en de Calibrator Pro te plattsen

DE SOFTWARE VAN DE PRESSVIEW 21 IS VOOR PRODUKTIEWERK EEN STUK PRAKTISCHE DAN DIE VAN DE MIRO

le opties (waaronder testbeelden) om te kijken of alles technisch perfect is ingesteld.

KALIBRATIE

Voor het kalibreren moeten de monitoren eerst op temperatuur zijn. Dat duurt een kleine 30 minuten. Kalibratie via de Supermatch Pro is zeer eenvoudig. In de Supermatch Pro Software begint u met het kiezen van de gewenste witte-puntinstelling. Er zijn diverse opties mogelijk, waaronder Office fluorescent, D50-5000K Proofing, 5500 alternate daylight, D65-6500 Broadcast Standard, 7500-European Proofing en 9300 +27 mpcd -Triniton. Iedere optie heeft zijn eigen voor- en nadelen omdat het altijd een benadering van een omgevingssituatie is. Mocht u er niet uitkomen, dan kunt u nog altijd kiezen voor 'Expert White Point' in het PressView programma. Hiermee kunt u zelf de juiste witte punt zoeken, aan de hand van een afbeelding op het scherm met het gedrukte exemplaar ernaast. Maar de standaardinstellingen doen het in de meeste gevallen zeer goed. Bovendien kunt u na het kalibreren nog altijd bijsturen door het gamma aan te passen, zonder opnieuw te hoeven kalibreren. Dat is wel het geval als u van witte punt gaat wijzigen. Mocht de gebruiker in het kalibratieproces verzanden, dan bieden de kalibratieprogramma's van de monitoren een hulpvenster.

Hebt u de witte punt en het gamma gekozen dan kunt u op 'calibrate' klikken. Het programma vraagt u om het zwart bij te stellen volgens een bepaalde methode, en om de Calibrator Pro te plaatsen op het midden van het scherm. Vervolgens start het programma een serie kalibratietests, die vrij vlot zijn afgewerkt. Dat komt mede doordat de Calibrator Pro drie lichtgevoelige cellen heeft in plaats van één. Het maakt de metingen sneller en nauwkeuriger. Na kalibratie kan iedere nieuwe instelling bewaard worden in het display-venster. Op deze wijze kan eenvoudig gewisseld worden tussen diverse instellingen zonder opnieuw te hoeven kalibreren. Het wisselen van instelling kan meerdere malen op een dag nodig zijn, denk maar aan het verschil in omgevingslicht 's ochtends en 's avonds. Beide monitoren zijn overigens vanuit de fabriek afgesteld op deze beeldtemperaturen. Bij PressView is dat exact volgens de specificaties, voor de Triniton buis wordt het omschreven als 'ca. 5000, 6500 en 9300 Kelvin'.

HET RESULTAAT VAN BEIDE KALIBRATIES MAG ER ZIJN

Miro heeft geen 'Pro' achter zijn Calibrator staan en beschikt dus maar over één lichtgevoelige cel bij het kalibreren. Dat wil niet zeggen dat de Miro Calibrator slechter is. Het duurt alleen wat langer omdat de Miro Calibrator een andere serie tests moet afwerken (wat weinig uitmaakt voor het eindresultaat). Ook bij de Miro software kunt u witpunt en gamma instellen. Dat is onderverdeeld in de opties Gamma, Temperature en Ambient Light. Temperatuurinstellingen zijn mogelijk tussen de 5500 en 1100 graden Kelvin. In een pop-upmenu staan de 5500, 6500, 7500, 9300 graden en User defined al voorgedefiniëerd. Gamma's mogen variëren tussen de 0.33 en 3.0.

Ook bij de Miro wordt gevraagd om de kalibrator op het beeldscherm te plakken. Dat ging dus wat moeilijker door de korte draad, maar het lukte. Na kalibratie konden we echter geen functie vinden waarmee we de instelling konden bewaren. De bewaarfunctie is er alleen voor het bewaren als profiel voor Colorsync of Agfa Fotoflow. Het programma houdt de instelling wel vast, ook als de monitor uit en weer aan is gezet, maar we kunnen niet snel wisselen van instelling. Jammer.

Het resultaat van beide kalibraties mag er zijn. 100% exact kan natuurlijk niet, omdat beeld en druk met verschillende kleurmodellen werken. Wij hadden onderling wel onenigheid over de weergave van het cyaan op de monitoren, maar verder zagen onze testafbeeldingen er op de schermen en op papier vrijwel hetzelfde uit. De grote kap op de PressView 21 heeft een positieve invloed op de beeldkalibratie. Ook de Miro kwam met een goed beeld tevoorschijn. Dat werd zelfs beter toen we er voor de gein de PressView kap omheen zetten. Het grote verschil zat hem meer in de resolutie en het raster van de monitor dan in de kalibratie.

De **Miro 20** is een goed scherm waar ook goed mee te werken is. Het beeld is rustig, scherp en goed te kalibreren. Grote nadelen van de Miro zijn de benodigde Rainbow Gx24 kaart die in een PDS slot moet worden geplaatst en het niet kunnen opslaan van meerdere instellingen.
De nieuwe **Supermac PressView 21** is een generatie verder. Het beeld is scherper, de rastering fijner. De software van de PressView 21 is voor produktiewerk een stuk praktischer dan die van de Miro, enerzijds door de eenvoudige wijze van kalibreren, anderzijds door het kunnen opslaan van meerdere instellingen.

Produkt: SuperMac PressView 21
Leverancier: Grafitech
Tel: 030 210800
Prijs: ƒ 22.000,-

Produkt: Miro 20
Leverancier: QBus
Tel: 05700 35554
Prijs: ƒ 12.290,-

▶ MacWrite Pro 1.5 ▶ Canvas 3.5

▶ Mac Attack ▶ Myst ▶ Elastic Reality 1.1

▶ Streamline 3.0 ▶ PhotoFlash ▶ Icon Mania!

▶ MouseMan, TrackMan & MouseStick II

▶ Fargo Primera ▶ Deliverance

Tekstverwerker Plus

MacWrite Pro 1.5 maakt ook op

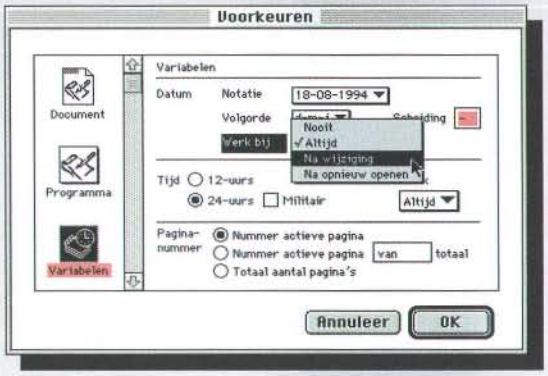

Het bijwerken van de data van een bestand kan naar keuze worden ingesteld

MacWrite Pro 1.5 is de nieuwste versie van een tekstverwerker die al zo oud is als de Macintosh zelf. De hedendaagse Pro versie staat echter net zo ver van MacWrite 1.0 af als de Power Macintosh van de eerste Macintosh. MacWrite Pro is een zeer uitgebreide tekstverwerker, met opmaakfaciliteiten die ruim voldoende zijn voor het volledig samenstellen van nieuwsbrieven, rapporten en folders. Het is mogelijk om teksten rondom plaatjes te laten vloeien, tabellen in de tekst op te nemen, kleuraccenten aan stukken tekst of tabellen te geven, een inhoudsopgave te genereren, elektronische post versturen met PowerTalk en QuickTime filmpjes in een document op te nemen. Uiteraard ondersteunt MacWrite Pro 'publiceer en abonneer', Apple Events en Apple Script.

De installatie van MacWrite Pro verliep probleemloos, maar de minimale systeemconfiguratie zou duidelijker moeten worden aangegeven. 'Tenminste een Classic II' staat er in de 'Installatie & Nieuwe functies'-handleiding, maar dat zal een LC-bezitter waarschijnlijk weinig zeggen. Wordt hiermee bedoeld 'tenminste een 68030 processor, dus bijvoorbeeld geen LC maar wel een LC II'? Op de zijkant van de doos staat dit uitgebreider aangegeven, maar nu staan de LC en de Macintosh II (beiden hebben een 68020 processor) wel degelijk genoemd als computers waarop MacWrite Pro zou moeten werken. En tenslotte, om het echt volledig onduidelijk te maken, staat er in het 'Aan de slag'-handboek dat het programma zelfs op een MacPlus zou draaien! MacWrite Pro draaide inderdaad ook prima op een LC en de installer protesteerde evenmin toen ik het programma installeerde. Toen ik echter een bestand in WordPerfect 5.1 formaat wilde exporteren naar een MS-DOS schijfje ging het mis. Met de mededeling 'tenminste 128 K ROM nodig' weigerde het programma helemaal aan het eind van het exporteren toch nog. Het is onduidelijk of dit te maken heeft met de minimale systeemeisen, of dat we hier te maken hebben met een onvervalste 'bug'.

Het programma is ondanks z'n enorme aantal mogelijkheden nog steeds eenvoudig om te leren en mee te werken. Alleen als een meer ingewikkelde toepassing nodig is, moet de gebruiksaanwijzing worden geraadpleegd. Die komt in drieën: als een dun boekje dat alleen de nieuwe functies behandelt voor ervaren MacWrite Pro gebruikers, een dikkere 'Aan de slag'-handleiding zoals we dat van Claris gewend zijn, en een volledig handboek. De gebruiksaanwijzingen zijn duidelijk en overzichtelijk, en bovendien is er ook nog een uitgebreide 'on line' hulpfunctie aanwezig. Het programma is volledig WYSIWYG (What You See Is What You Get). De tekst verschijnt in een kader, zodat de marges meteen te zien zijn, en ook kop- en voettekst worden meteen op het scherm getoond. Ze staan in een dun hokje zodat wel te zien blijft dat het om een kop- of voettekst gaat. De kopregel komt standaard overigens wel erg dicht bij de bodytekst, er is geen verschil te zien met de volgende regels. Ondanks het WYSIWYG miste ik een 'preview'-optie bij het afdrukken.

INCONSEQUENTE BENAMING

MacWrite Pro kan documenten wegschrijven in een enorm aantal verschillende formaten, zowel Macintosh als DOS/Windows. Het enige merkwaardige is wel de zo nu en dan inconsequente wijze van benaming, waardoor het juiste formaat soms even zoeken zal zijn. Zo staat WordPerfect 4.2 in de keuzelijst genoteerd als 'WordPerfect 4.2', terwijl WordPerfect 5.1 onder de D als 'DOS Windows WordPerfect 5.1' te vinden is. De conversie van MacWrite naar WordPerfect 2.0 verliep overigens niet vlekkeloos, terwijl het toch om een eenvoudige tekstconversie tussen twee Mac-applicaties ging, zonder kaders, grafische afbeeldingen en/of andere moeilijke dingen. Enkele letters werden kennelijk niet herkend en waren vervangen door een '_' teken. MacWrite kan ook automatisch bewaren met een door de gebruiker in te stellen tijdsinterval.

De spellingscontrole loopt snel door de tekst heen zolang er geen onbekende woorden gevonden worden, maar het opzoeken van suggesties verloopt een stuk minder snel. Het is niet alleen mogelijk om de spelling na afloop van het typen te controleren, maar ook tijdens het typen. Het is ook mogelijk om met meer dan één taal in een document te werken, waarbij de spellingscontrole automatisch overschakelt naar een ander woordenboek. Ook kan de gebruiker een gedeelte van de tekst met 'geen taal' markeren. Dit wordt dan overgeslagen bij het controleren van de spelling. Dat is han-

Bij uitgebreide spellingscontrole is ook de contex van een onbekend woord te zien

dig voor namenlijsten, adressen, postcodes en tabellen met gegevens. Jammer genoeg is het niet mogelijk om de spellingscontrole te laten uitvoeren vanaf een bepaald punt. Een selectie controleren is wel weer mogelijk, dus op die wijze kunt u voorkomen dat een al eerder gecontroleerd gedeelte steeds weer opnieuw wordt meegenomen. Wat mij minder bevalt is dat de spellingscontrole een door een afbreekstreepje gescheiden samenstelling (zoals bijvoorbeeld 'preview-optie') als één woord ziet, waardoor er vaak onnodig onbekende woorden worden gevonden en waardoor de individuele woorden uit de samenstelling dus niet gecontroleerd worden. Ook het feit dat het niet mogelijk is om slechts een enkele maal een bepaald woord te negeren is niet prettig. Een keer negeren betekent automatisch altijd negeren.

MacWrite Pro kan met grafische afbeeldingen werken, die zowel aan een stuk tekst als aan een bladzijde gekoppeld kunnen zijn. De tekst kan om de afbeelding heen vloeien, maar tweezijdig om een afbeelding heen vloeien gaat alleen als er met meerdere kolommen gewerkt wordt. Naast afbeeldingskaders kunnen ook tekstkaders en QuickTime filmkaders worden ingevoegd. Door een tekstkader bijvoorbeeld van een gele kleur te voorzien, kan iemand als het ware een 'Post-It note' aan een document toevoegen om een ander speciaal op iets te wijzen. Ook de mogelijkheid om tabellen toe te voegen, die eventueel vanuit een spreadsheet geimporteerd kunnen worden, is prettig. Jammer dat er geen enkele rekenmogelijkheid in de tabellen is. Natuurlijk is het te veel gevraagd om volledige spreadsheet-mogelijkheden in te bouwen, maar eenvoudig optellen en aftrekken zou wel erg handig zijn. Het is wel mogelijk om tabellen te sorteren.

Behalve de gebruikelijke variabeleninvoer als datum, tijd en paginanummer, kan MacWrite Pro ook het versienummer, de naam van het document en het sectienummer als variabele invoeren. Dat kan uiteraard als constant veranderende variabele, of als eenmalige tekst. Bij datum en tijd is het bovendien mogelijk om op te geven dat de variabele alleen maar mag worden aangepast als het document gewijzigd is. Dat is uitermate handig als er bijvoorbeeld op een later tijdstip nog even een kopietje van een brief moet worden geprint; de originele datum blijft dan in het document staan en wordt niet automatisch bijgewerkt naar de huidige datum.

Johan Elzenga

Conclusie: MacWrite Pro is een prettig werkende tekstverwerker met veel handige mogelijkheden. Het programma is niet alleen geschikt voor klassiek tekstverwerken, maar ook voor opmaak van eenvoudige documenten als nieuwsbrieven en folders. De minimale systeemeisen zijn wat onduidelijk en ieder handboek spreekt het andere weer tegen. De spellingscontrole zou wat beter kunnen zijn.

Produkt: MacWrite Pro, versie 1.5Nv1
Leverancier: Claris Corporation
Tel: 03404 86911
Prijs: ƒ 599,- / Bfr. 10782 excl. BTW
Systeemeisen: Onduidelijk: waarschijnlijk minimaal 68020 processor, 2,5 MB RAM (4 MB aanbevolen), harde schijf

Een Zwitsers zakmes dreigt uit zijn voegen te knappen

CANVAS 3.5 KIEST VOOR KWANTITEIT

Om de zoveel maanden kan via de advertentiecampagnes in de Amerikaanse Macintoshbladen de strijd gevolgd worden van Canvas tegen MacDraw. De makers van Canvas menen de kwaliteit van hun vlaggeschip af te kunnen meten aan het aantal features dat ze in hun doosje proppen. Toch dringt zich onderhand de vraag op of ze niet eens moeten kijken naar de kwaliteit van al die opties in plaats van de kwantiteit. In versie 3.5 zit een twintigtal min of meer nieuwe tools die het leven van een elektronisch tekenaar moeten vergemakkelijken.

OP HET EERSTE GEZICHT

Canvas is een softwarepakket dat het best te vatten is onder de noemer 'duizendpoot'. Het kan enerzijds dienst doen als een bescheiden 2D CAD-programma, terwijl het anderzijds over genoeg opmaakcapaciteiten beschikt om als een eenvoudige pagina-opmaker dienst te doen. Eigenlijk is er niets dat niet mogelijk is met Canvas. Op zich is dit natuurlijk fantastisch, want het zou daardoor nooit nodig zijn over te moeten schakelen van een teken- naar een opmaakprogramma of van een CAD pakket naar eentje dat al die technische data ook nog eens mooi kan inkleuren. Dit stelt zware eisen aan de interface van het droompakket. Op dit punt kan Canvas zijn eigen capaciteiten soms maar moeilijk aan. Het is in de nieuwste versie voor het eerst mogelijk om gereedschappen bij te laden. Maar dat moet dan wel op een uiterst knullige manier gebeuren. Elke gewenste tool moet apart worden geladen. Er zijn geen opties om meerdere gereedschapselementen tegelijk naar binnen te halen en het is blijkbaar ook niet mogelijk om werktuigen uit de inventaris te gooien. Over het algemeen heb ik de indruk dat Deneba vaak onafgewogen mogelijkheden introduceert zonder ze goed en toegankelijk in het pakket te integreren.

DE NIEUWE COLLECTIE

Behalve de nieuwe items zit bij deze update een serie bijgespijkerde versies van eerder opgenomen mogelijkheden die niet geheel naar verwachting bleken te voldoen.

Allereerst toch nog even een woord van waardering voor Canvas. Dit om te voorkomen dat het alleen maar lijkt of dit programma een doodgewone uit de

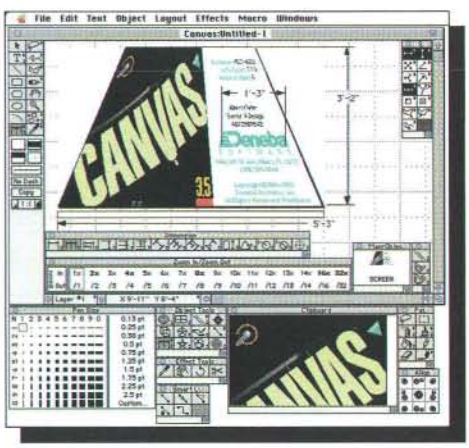

Canvas bulkt van de nieuwe gereedschappen

Voor f 180,-* breekt u alle records

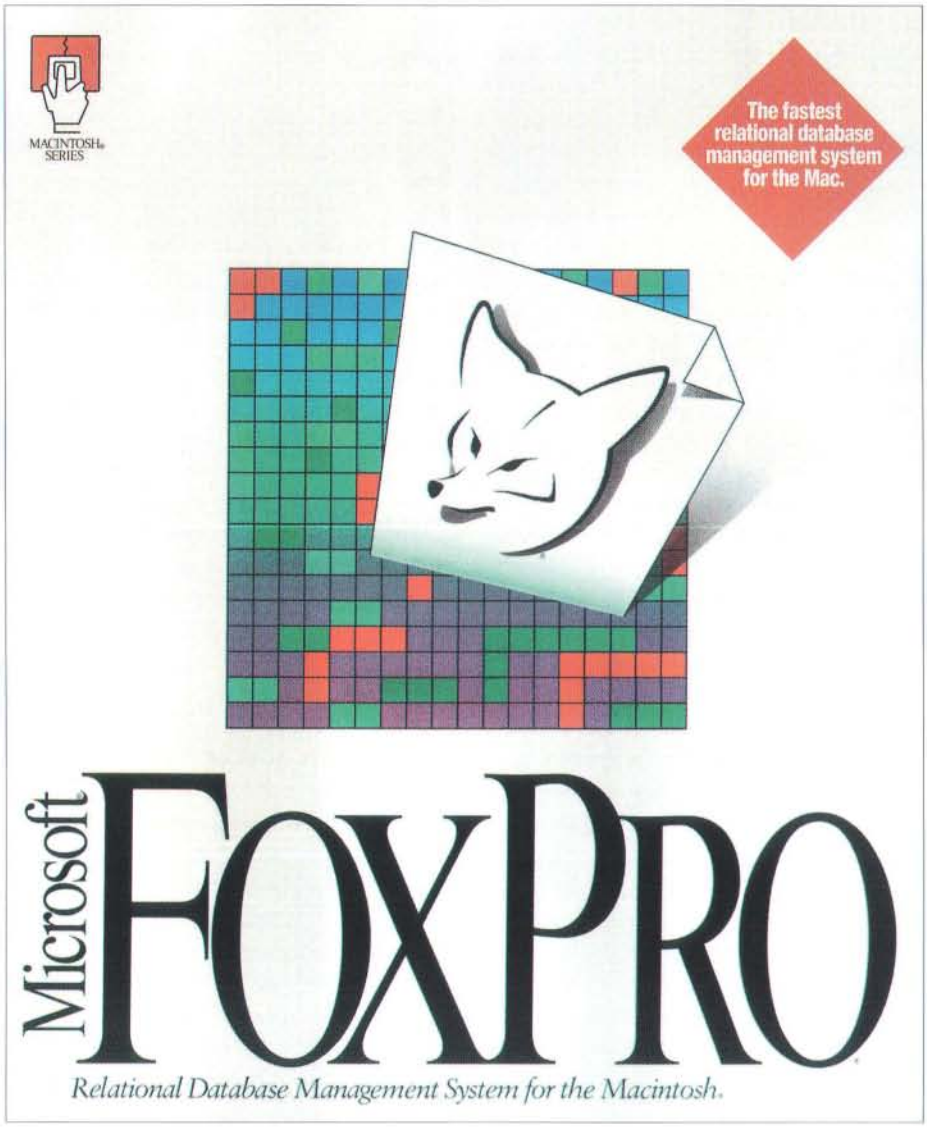

Microsoft FoxPro 2.5 koopt u tot 1 juli al voor de recordprijs van slechts f 180,- excl. BTW. Wat u daarvoor krijgt? Een relationele database op eenzame hoogte in snelheid en gebruiksgemak. Want door de beproefde Rushmore™-technologie verwerkt FoxPro duizenden items in seconden. Vele malen sneller dan elke andere database voor de Mac.

Ook zoekopdrachten heeft u zo gemaakt: een paar keer klikken via de Relational Query By Example en u bent klaar. Hetzelfde geldt voor de vele Wizards: u vult de vraag- en antwoordschermen in en alle gegevens staan direct op uw scherm, in uw rapporten en in heldere grafieken.

Uw eigen FoxPro-applicaties werken per definitie cross-platform: zonder aanpassing in de sourcecode draaien ze ook onder FoxPro voor MS-DOS, Windows en binnenkort ook SCO UNIX.

Informatie ligt voor u klaar, ook via de MacMail-antwoordkaart in dit nummer en Microsoft Customer Services: 02503-77700. Beter nog: ga direct naar uw Microsoft Reseller, des te eerder breekt u uw eigen records.

Voor f 180,- ga ik al mijn database-grenzen verleggen. Stuur mij documentatie over FoxPro 2.5 en een lijst van Microsoft Resellers.

Naam: _____ m/v

Bedrijf: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Tel.: _____ Fax: _____

In ongefrankeerde envelop zenden aan Microsoft B.V., Antwoordnummer 306, 2130 VB Hoofddorp.

Microsoft®
De makers van Windows™

FoxPro: de razendsnelle database van Microsoft

*Introductie aanbieding tot 1 juli 1994, prijs excl. BTW.

hand gelopen verzameling features is. Er zijn pakketten die flink naar Canvas hebben gekeken om hun voordeel te doen met nieuwe opties. Zo was Canvas al in een heel vroeg stadium in staat om vormen uit andere weg te snijden of om een aantal voorwerpen samen te smelten tot één nieuwe vorm.

Voor het eerst te zien in Canvas 3.5 is onder meer de mogelijkheid om concentrische cirkels te genereren. Eveneens is er een generator voor het aanmaken van spiraalvormen. Een ander nieuwtje is het vervormen van geselecteerde voorwerpen door ze in een omhulsel te plaatsen. Het aantal soorten vervorming is echter sterk beperkt.

Voor het '3D' maken van een vorm is er nu een extrusiecommando. Dit is een snelle oplossing om bestaande logo's te voorzien van een dieptelaag. Jammer genoeg is het niet mogelijk om met perspectief te werken zodat alles vrij star blijft.

Voor een beter controle over tekstelementen biedt Canvas in deze versie een 'Fine Kerning' commando. Hiermee staan een aantal oplossingen voor woord- en letterspaties klaar voor gebruik. Deze spatiëringen zijn geldig voor elke letter uit een woord, het is niet mogelijk om onderlinge letterspaties individueel aan te passen. Buiten 'Fine Kerning' is het nu ook mogelijk om StyleSheets aan te maken en om tekst van kolom naar kolom te laten lopen.

Ook nieuw is de Fractals-optie. Met fractals kunnen bestaande vormen ruwer worden gemaakt door meer punten aan een contour toe te voegen. Dit alles kan ook weer netjes in een dialoogscherm worden gecontroleerd. Wees wel voorzichtig met deze functie, want voor u het weet loopt uw printer muurvast op tè complexe vormen.

Met de 'Group Composite' kunnen er net als in Illustrator 5.0 in gevulde paden gaten worden gemaakt. Vroeger waren er nogal eens problemen met letters die geconverteerd werden naar outlines. Een B of een andere letter met gaten erin omzetten naar outlines resulteerde namelijk altijd in dekkend witte vlakken die op de buitenste contour werden gelegd. Om een net gat te maken werd met ingang van versie 3.0 in Illustrator al een 'make composite' geïntroduceerd. Nu is deze mogelijkheid ook opgenomen in Canvas.

Voor informatieve doeleinden voert Canvas in deze versie een aantal Stamps in. Deze stamps tonen informatie over layers, datum en documentnaam. De tekst van de stamps verandert als de naam van de laag en van het document veranderen. Het is nu ook mogelijk om regelmatig terugkerende vormen te bewaren als bibliotheekvormen. Voor drukgevoelige mensen die bijvoorbeeld met een Wacom of CalComp tablet werken is er een optie om de gevoeligheid van de pen aan te passen binnen Canvas.

Opvallend en in sommige situaties zeer handig zijn de 'Smart Lines'. Als je tussen twee of meerdere voorwerpen een lijn plaatst met de Smart Lines tool dan blijft deze lijn geketend aan de vorm waaraan hij in eerste instantie is vastgemaakt. Voor mensen die vaak FlowCharts, diagrammen of organigrammen maken, is dit een bijzonder nuttige uitbreiding.

Albert Kiefer

Conclusie: Canvas bulkt van de features. Op zich is het natuurlijk alleen maar goed als een programma een bepaalde veelzijdigheid heeft, het wordt alleen lastig als er zoveel spul is verzameld dat er zo langzamerhand een file ontstaat in de interface. Door de toevoeging van Tool-laders wordt dit probleem niet echt opgelost. Het wordt voor Deneba eens hoog tijd om naar een kwalitatief goede en afgewogen set mogelijkheden toe te werken, en zich niet verder te laten meeslepen door de duidelijk aanwezige 'Featurekoorts'. Kwalitatief moet er nog flink wat worden geschaafd aan sommige opties. Over het algemeen vind ik dat Canvas wel degelijk een aantal sterke kanten heeft. Vooral voor technische illustrators zitten er in dit pakket een behoorlijke dosis bruikbare gereedschappen, zoals dimensioneringen en import van DXF en IGES-formaten.

Produkt: Canvas 3.5
Leverancier: Deneba Software
Tel: 0013055965644
Prijs: $ 390,-
Systeemeisen: vanaf MacPlus, 2 MB RAM, vanaf Systeem 6.0

Red het Net

MAC ATTACK IN 2050

Mac Attack valt onder het genre spelen arcade-shoot'em ups, zoals het bekende shareware spel Storm (tegenwoordig Ashari genoemd). Dit genre spreekt een grote groep spelers aan vanwege de eenvoud: geen gecompliceerde handleidingen, gewoon starten en knallen maar. Dit geldt zeker voor Mac Attack. Hoewel het spel enigszins te vergelijken is met Ashari verschilt het sterk in kwaliteit. Het spelverhaal, de graphics en de geluiden zijn van een veel hoger niveau. Het ondersteunt zwart-witen kleurenbeeldschermen in alle formaten.

Mac Attack speelt zich af rond het jaar 2050. De droom van de huidige Mac gebruiker is waar geworden: een wereldwijd netwerk van Macintosh computers genaamd 'The Net' domineert de digitale snelweg. In vrijwel ieder huishouden staat een terminal die voorziet in alle digitale noden, zoals vermaak en financieel verkeer. Uit vrees voor corruptie is het onderhoud van het Net toevertrouwd aan een groep A.I.'s: Artificial Intelligence programs. Tien jaar ging het goed, tot virusprogramma's NetSpace besmetten. Aan u de taak de epidemie de kop in te drukken.

DATA OORLOG

De strijd tegen de boosdoener op het Net vindt plaats in de kabel die de computers onderling verbindt. De kabel is gevisualiseerd als een ruimtelijk vlak, onderverdeeld in 14 banen die per level verschillen van profiel. U be-

Enkele momenten voor de aanval: MacAttack

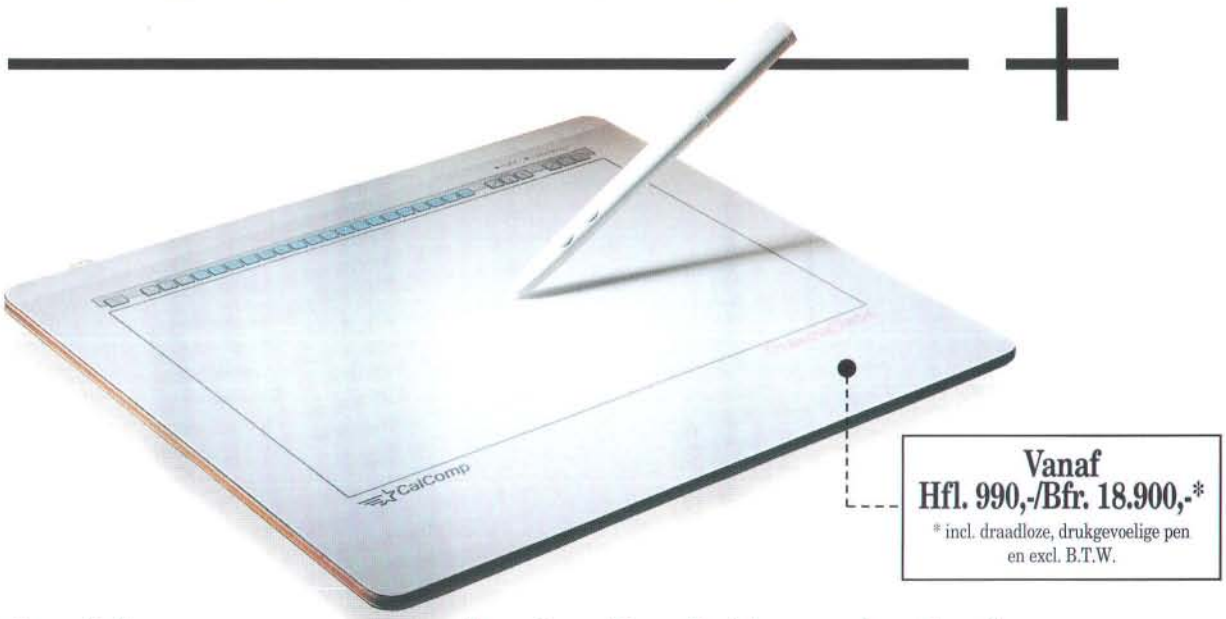

Slechts één pen om vele technieken te beheersen, de CalComp DrawingSlate.

Alle grafische mogelijkheden zijn nu ook voor een illustrator of grafische ontwerper met de computer bereikbaar. CalComp's nieuwe tablet garandeert intuïtief gebruik, even natuurlijk en soepel als u een potlood, viltstift of penseel benut.

Toonaangevende grafische software pakketten ondersteunen DrawingSlate's unieke drukgevoelige funkties voor zeer subtiele variaties in lijndiktes, sproeidichtheid en bewegingshoeken van het gereedschap. Met één pen imiteert u alle teken-, schilder- en retoucheertechnieken perfect.

De DrawingSlate tabletten zijn beschikbaar in 3 afmetingen: A5, A4 en A3. Alle computer omgevingen worden moeiteloos ondersteund, inclusief DOS, Windows en Apple Macintosh.

CalComp's ultra dunne, lichtgewicht tablet is daarnaast ook zeer aantrekkelijk geprijsd en is daarom voor iedereen in de professionele digitale grafische markt bereikbaar.

Aarzel niet en fax uw visitekaartje of briefhoofd terug met deze advertentie en wij zullen u direct voorzien van extra informatie.

020-545.7321 Nederland
02-725.9045 België

THE BIG PICTURE

CalComp

CalComp B.V., Dr. Willem Dreesweg 6-8, 1180 AK Amstelveen
CalComp N.V., Tollaan 105A, 1932 St. Stevens-Woluwe

vindt u aan de voorste rand van het vlak, gewapend met een laser, een handjevol bommen en energieschilden. De virussen racen in grote zwermen en met hoge snelheid over de verschillende banen van de kabel. Met de muis beweegt u naar links en rechts langs de rand om de massale aanval van de virussen met botte vuurkracht tot staan te brengen.

De virussen komen in de meest uiteenlopende vormen voor. De Munchers, Spikes, robotspinnen met geleide raketten, wormen, kanonnen en de spinne-eieren die door een raak schot van uw laser in tweeën splijten en twee spinnen voortbrengen. Lukt het niet om een spin op tijd te decimeren dan zal het insect u langs de rand van het vlak achtervolgen en u proberen te verorberen. Het gebruik van energieschilden voorkomt zo'n aanval. U beschikt slechts over drie levens waarmee u in de dertig alsmaar moeilijker wordende levels stand moet houden. In de Easy mode is dat nog haalbare kaart. Maar spelen onder de moeilijkste optie 'Yipes' vergt een maximaal ontwikkelde ooghand coördinatie. Na iedere vijf levels krijgt u een wachtwoord waarmee u een nieuw spel op een hoger level kunt beginnen. Prettig, want de data oorlog in het eerste aantal levels is al snel geen uitdaging meer.

David Lemereis

Conclusie: Mac Attack is verslavend. Het is de computersnack tussen het werk door. De soepele graphics, prima geluiden, en vooral de eenvoud van het spel zorgen voor veel ongecompliceerd spelplezier.
Produkt: Mac Attack
Leverancier: Game Tek
Tel: 0013059353995
Prijs: $ 59,-
Systeemeisen: zwart-wit of kleuren Mac met Systeem 7 of hoger, 2 MB voor zwart-wit, 4 MB voor kleuren

Ontdekkingsreis in 3D

MYST -ERIEUS!

Het boek Myst brengt u ver in de toekomst. Of in het verleden?

Als er Oscars voor computerspelen zouden bestaan, dan zouden Rand en Robyn Millers van Cyan, makers van het meesterwerk Myst, zonder meer genomineerd worden voor spelregie, muziek en graphics. De 2500 uiterst gedetailleerde gerenderde 3D graphics, de 40 minuten origineel gecomponeerde muziek en de 66 minuten QuickTime die tot een intelligent interactief verhaal zijn verwerkt, maken Myst tot één van de meest boeiende CD-ROM spelen op de markt. De charme van het spel wordt onmiddellijk duidelijk na het openen van de doos. De beknopte handleiding laat het hoe, wat en waarom van het spel volledig in het duister. Zelfs na het starten van de CD blijft het spel een mysterie...

HET MYSTERIE

Het geluid van klotsend water wekt u. Het laatste wat u u herinnert is het geheimzinnige boek Myst. Nieuwsgierig sloeg u het open, las het van voor naar achter en legde uw hand op de laatste bladzijde toen het plotseling zwart werd voor uw ogen. En nu bent u op een houten pier in een kleine haven ver in de toekomst... Of in het verleden, wie zal het zeggen?

Het enige houvast is dat wat u ziet: een klein grillig eiland met monumentale bouwwerken, steile rotswanden en reusachtige dennebomen. Er zijn geen vensters die uitleg geven. U bent volledig afhankelijk van wat uw zintuigen u vertellen. Alleen het klikken van de muis zal de sluier beetje bij beetje oplichten. Terwijl u op onderzoek uitgaat en over de paden van het eiland wandelt, ontdekt u hier en daar een stukje van de puzzel.

Het eiland werd gecreëerd door Atrus. Hij ontdekte hoe hij door het schrijven van een boek fantasiewerelden tot werkelijkheid kon maken waarin mensen van de ene wereld naar de andere getransporteerd kunnen worden. Maar van Atrus, zijn vrouw Catherine of hun zonen is geen spoor te bekennen. De werelden zijn om duistere redenen volledig verlaten. Aan u de uitdaging om het verhaal achter het eiland en de verdwenen familie uit te pluizen.

Tijdens de ontdekkingsreis blijkt al snel dat het eiland haar geheimen niet gemakkelijk prijs zal geven. Atrus' fantasie leidde tot ingenieuze puzzels die om een oplossing vragen alvorens de verborgen toegangen naar de andere werelden zich openen, met de ontbrekende puzzelstukjes. Er zijn geheime gangen en liften, schakelaars, ondergrondse labyrinten, gecompliceerde hydraulische systemen en andere raadselachtige machines die op hun beurt weer een stukje van het mysterie ontrafelen.

PUZZELMOTOR

De puzzels spelen op briljante wijze in op de omgeving en zijn een geloofwaardig verlengstuk van Altrus' fantasie. De makers raden de speler aan om notities te maken. Dit is geen overbodig advies, want zelfs ogenschijnlijk niets betekenende geluiden kunnen van belang zijn.

De fijn uitgebalanceerde puzzelmotor van Myst legt de nadruk op uitdaging en beperkt de frustratie tot een minimum. Zelfs bij de meest taaie puzzels ligt de oplossing voortdurend op het puntje van de tong waardoor het spel de speler aanmoedigt om door te zetten. Menig speler zal zich dan ook met moeite van het spel kunnen losrukken.

De gedetailleerde graphics zijn een lust voor het oog en geven de speler het gevoel door schilderijen te wandelen. Het artistieke team van Cyan werkte twee jaar aan het produceren van Myst's 3D werelden en ieder plaatje is een gerenderd kunstwerkje op zich. Helaas kent Myst geen vloeiende animatie bij het verplaatsen van de ene locatie naar de andere. In plaats van full-motion maakt het spel gebruik van een 'diashow' waarbij via een 'dissolve' het ene beeldje in het andere overgaat. Wel wordt er goed gebruik gemaakt van QuickTime filmpjes bij het verplaatsen met de liften, in de ondergrondse labyrinten en bij het geven van clues.

Het gebrek aan full-motion is niet zo verwonderlijk, want de details van de bijna 24 bits lijkende beeldjes zuipen kilobytes. Om de grote hoeveelheid beeldinformatie rendabel op te slaan is ieder 'stilshot' met QuickTime compressie gecomprimeerd. Om de traagheid, inherent aan het CD-ROM medium, enigszins te omzeilen moet de speler 3 MB

Het enige waar u geen kleur van krijgt is z'n prijs.

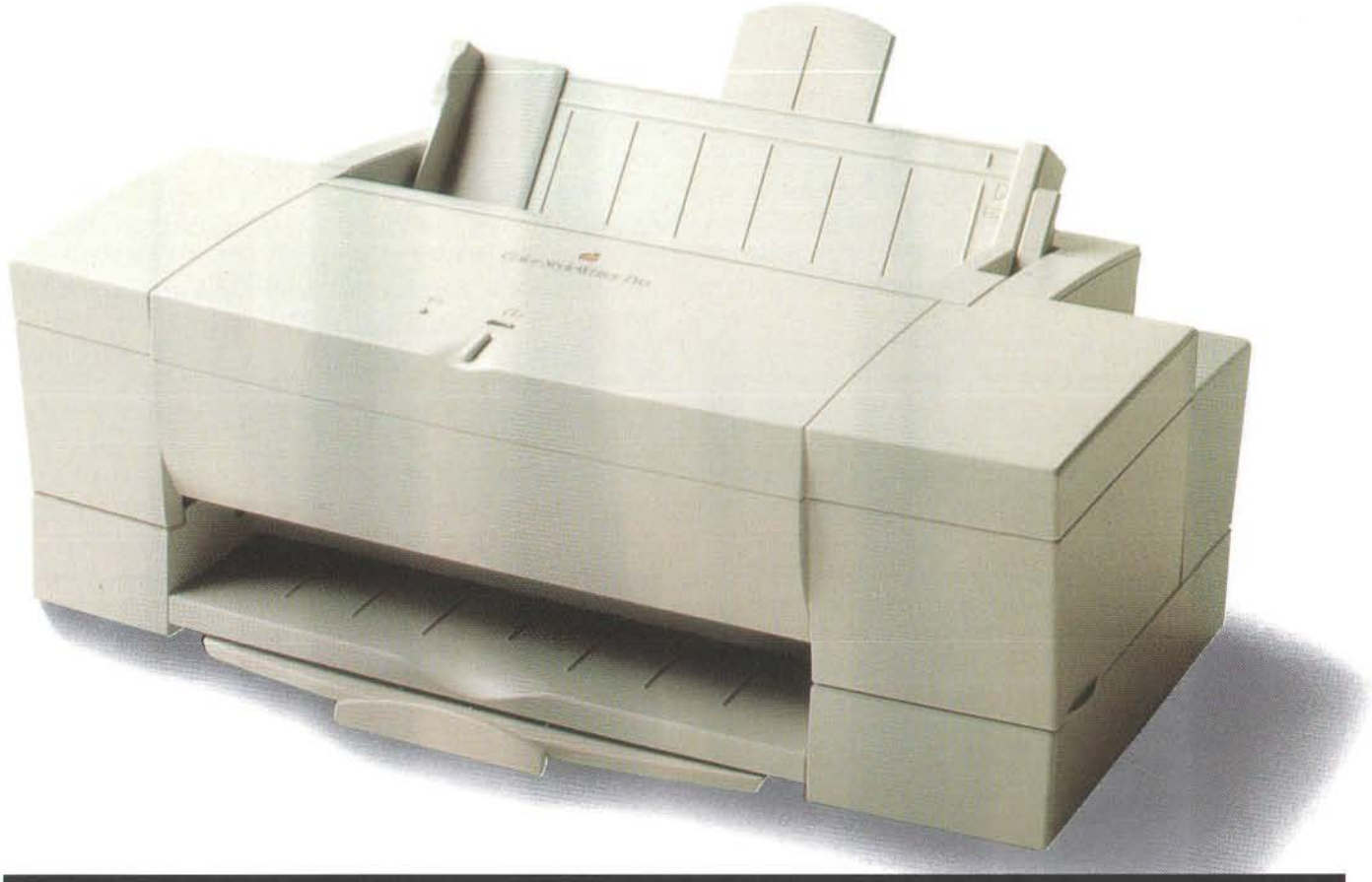

Apple Color Stylewriter Pro: f 1499,- incl. BTW.

We kunnen u natuurlijk vertellen over zijn hoogwaardige inkjet-kleurentechnologie. Over zijn vermogen om zowel in kleur als monochroom te printen. Of over zijn zuinige omgang met energie.

Maar al heeft hij al die kwaliteiten, zijn meest verbluffende eigenschap is zijn prijs: f 1499,-* inclusief BTW (adviesprijs).

Daarmee is de nieuwe Apple Color Stylewriter Pro een kleurenprinter die niet alleen op kantoor uitstekend werk kan doen, maar bijvoorbeeld ook op school of bij u thuis.

Met een resolutie van '360 dot-per-inch' levert de Apple Color Stylewriter Pro afdrukken van uitstekende kwaliteit. En dat voor een zeer lage kostprijs per pagina.

Dankzij de Apple ColorShare technologie is het bedienen van meerdere gebruikers binnen een netwerk trouwens geen enkel probleem.

Wilt u meer weten over deze uiterst kostenbewuste kleurenprinter voor uw Apple Macintosh?

De dichtstbijzijnde Apple Dealer kan u er alles over vertellen.

Apple introduceert de Color Stylewriter Pro.

* 29.990 BF

aan Myst-bestanden van de CD naar de harde schijf kopiëren. Het spel start dan op vanaf de harde schijf. Voor de wat tragere computers bestaat de optie om de mate van dissolve tussen de beelden in te stellen. Diegenen die het fijne willen weten over het produceren van het spel kunnen de QuickTime film 'The making of Myst' op de CD-ROM bekijken.

Het gebrek aan full-motion wordt volledig gecompenseerd door de sfeervolle muziek en geluiden die het gevoel van mysterie ondersteunen. Bij de meeste spelen lijkt de muziek een verplicht nummer, dat na enige minuten luisteren uitgeschakeld wordt. Dit is niet het geval bij Myst. Subtiele geluiden als kabbelend water, het zachte ruisen van de wind en het tjilpen van vogels versterken het gevoel van echtheid van de virtuele werelden, terwijl prachtige new age muziek net zoals in een speelfilm de spanning op de juiste momenten opzweept.

David Lemereis

Conclusie: De meeste gebruikers kopen de Mac niet om spelletjes te spelen. Sterker nog, in het verleden beweerde Apple Computer met de grootste stelligheid dat de Mac geen 'spelletjescomputer' was. Gelukkig verdwijnt dit stigma langzamerhand, mede dankzij sterke prijsdalingen die de Mac toegankelijker maken voor het grotere publiek, maar ook door de uitbreiding van het arsenaal kwalitatieve spelen als Myst. Myst daagt de speler op een volwassen, intelligente manier uit om een ontdekkingsreis in een prachtig geënsceneerde 3D wereld te maken. Kortom, Myst is literatuur onder de computerspelen.

Produkt: Myst
Leverancier: Zie MacWorldDirekt
Prijs: ƒ 169,- / Bfr. 3380
Systeemeisen: 256 kleuren, Mac met Systeem 7.0.1. of hoger, QuickTime 1.6 en Sound Manager 3.0, 4 MB RAM (2500 k vrij) en 3 MB harde-schijfruimte

Vervorming & morphing op spline-basis

ELASTIC REALITY 1.1 NU OOK VOOR MAC

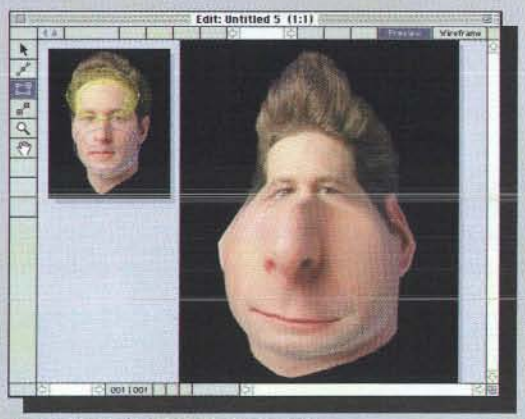

Een karikatuur wordt elastic reality

In de categorie beeldvervorming is er nu naast Meta Flo' en Morph 2.0 een nieuw pakket aan het firmament verschenen. Elastic Reality is een produkt van ASDG Software, dat afgedaald is uit de hogere regionen van professionele computersystemen als Silicon Graphics. Daar heeft Elastic Reality al de nodige sporen verdiend door TV-series als Deep Space Nine. Dit is een nieuwe, op Star Trek gebaseerde, serie die het vorig jaar in Amerika van start is gegaan. In die serie komen de fans van morphing ruimschoots aan hun trekken, omdat een van de hoofdrolspelers een zogenaamde 'Shape-Shifter' is, een gedaanteverwisselaar. Waarom begeeft ASDG zich met Elastic Reality in een toch al ruim voorziene markt waar Morph en Meta Flo' toch ook al hebben laten zien dat ze prima in staat zijn hun morphing-boontjes te doppen?

SPLINES!

Iets dat in de andere twee pakketten schittert door afwezigheid, is de mogelijkheid om door middel van splines de veranderingen tussen twee beelden aan te geven. Elastic Reality werkt op een zelfde manier als bijvoorbeeld Adobe Illustrator en Aldus FreeHand. Daardoor zullen mensen die ervaring hebben met die tekenpakketten ook probleemloos aan de slag kunnen met deze nieuwe morpher. Waarom zijn splines nou zo belangrijk? Dat antwoord is eenvoudig te geven. Om een gebogen lijn of vorm in een polygoon (een vorm die bestaat uit meerdere punten die verbonden worden door rechte lijntjes) te maken moeten heel veel punten worden gezet. Met splines kan bij het opzetten van een curve vaak worden volstaan met twee of drie controlepunten. Tussen die punten lopen theoretisch duizenden kleinere stipjes, maar die hoeven niet geplaatst of onthouden te worden.

TIJDLIJN

Elastic Reality baseert zijn interface op een tijdlijn waarin één of twee beelden in relatie kunnen worden veranderd. Beeld A kan langzaam veranderen naar beeldje B of omgekeerd. Het is ook mogelijk om uitsluitend gebruik te maken van één beeld en dit over een vaststelbare portie tijd laten vervormen volgens de opgegeven splinepaden. De interface is heel duidelijk en eigenlijk is het al mogelijk om direct te beginnen met het maken van de eerste proefjes. Alle handelingen vinden plaats in een werkvenster. Met behulp van buttons kan op beeld A of beeld B worden gewerkt, terwijl het ook mogelijk is om een mix van beide afbeeldingen tegelijk te bekijken. Zo kunnen bepaalde morpheffecten beter op elkaar afgestemd worden.

MORPH EN WARP

In de gedaanteverwisselingscultuur drijven twee woorden steeds weer naar de oppervlakte: morphing en warping. Bij morphing wordt uitgegaan van twee basisbeelden waarvan de ene afbeelding uiteindelijk zo vloeiend mogelijk overgaat in de tweede. Dit zijn dan ook de typische gedaanteverwisselingen zoals waarschijnlijk iedereen ze nu wel kent van de inmiddels doodgeciteerde film Terminator II.

Warping is meer een bijkomend effect van het morphen. Tijdens het veranderen vervormt namelijk het uiterlijk van een plaatje omdat het alvast de contouren aanneemt van het beeld aan de eindfase. Dit verschijnsel kan ook als zelfstandig werkend principe worden ingezet om een still (stilstaand beeldje) over een aantal seconden te vervormen. Hierbij is het trouwens net als bij het morphen niet noodzakelijk een animatie te maken. Je kunt natuurlijk ook een enkel beeld maken waar die effecten worden ingezet om een soort mengpersoon te maken of, in het geval van warping, een karikatuur.

STATISTISCH BEKEKEN

Elastic Reality geeft een aantal organisatorische hulpmiddelen om optimale controle uit te oefenen op het verloop van een warp- of morphsequentie. Allereerst is het mogelijk om getekende paden te groeperen die worden gebruikt als overvloeicontrolecurves. Op deze manier kan er gemakkelijker worden omgesprongen met complexe beeldcomposities. Voor elke groep die wordt gedefinieerd zijn de veranderingssnelheden in een grafisch diagram bij te sturen. Het nut hiervan kan het beste duidelijk worden gemaakt

aan de hand van een voorbeeld. Normaal verloopt een gedaanteverwisseling gedurende een morph rechtlijnig. Dat betekent dat beeld A over een bepaald tijdsbestek gelijkmatig verandert in beeld B. In animaties wordt echter vaak overdreven, en in het geval van beweging wordt er slim gebruik gemaakt van subtiele snelheidsveranderingen gedurende een scène. Die snelheidswisselingen kunnen in Elastic Reality worden gecontroleerd door de curves in het betreffende diagram te beïnvloeden. Dit is een groot pluspunt van het programma.

Voor animaties van metamorfoses waarbij de onderwerpen vrijstaand in een totaal andere achtergrond moeten worden geplaatst, biedt Elastic Reality de mogelijkheid om een bewegend pad dienst te laten doen als een knippad. In feite is dit een bewegende tegenhanger van wat in Adobe Photoshop het pengereedschap doet.

DE OUTPUT

Elastic Reality spuugt beelden van verschillend kaliber op het beeldscherm. Voor een snelle preview kunnen de getekende penpaden dienen, die als een soort nieuwe bewegende picassolijnen over het beeld dansen. Die voorvertoning kan overigens ook worden gedaan door een klein QuickTime filmpje in hoge compressie en minimale afmetingen. Voor het uiteindelijke resultaat kan er worden opgeslagen in QuickTime filmpjes, PICS animatie files en genummerde Pict bestanden.

Albert Kiefer

Conclusie: Elastic Reality verloochent zijn afkomst van de werkstationomgeving niet. Vooral de handleidingen zijn, ondanks recente veranderingen, nog vrij star en moeilijk door te spitten. Er wordt weinig visueel duidelijk gemaakt en de tutorials vragen vaak een behoorlijke portie abstract inlevingsvermogen van de gebruiker. Maar voor iedereen die zich beroepsmatig bezighoudt met animatie en beeldvervorming zullen dit geen echte obstakels vormen. Overigens geeft de bijgeleverde videotape genoeg informatie om snel aan de slag te gaan. De kwaliteit en controle over de beeldvervormingen zijn zeer indrukwekkend.

Produkt: Elastic Reality 1.1
Leverancier: Inline Trade
Tel: 035 239253
Prijs: ƒ 2800,- / Bfr.50.400
Systeemeisen: Apple Macintosh met Coprocessor, 8 Bits kleur (minimaal), min. 6 Mb RAM, Systeem 7.0.1 of hoger, QuickTime 1.5 of hoger, genoeg schijfruimte om animaties op te slaan.

Conversie in overvloed

STREAMLINE 3.0 OPNIEUW GESTROOMLIJND

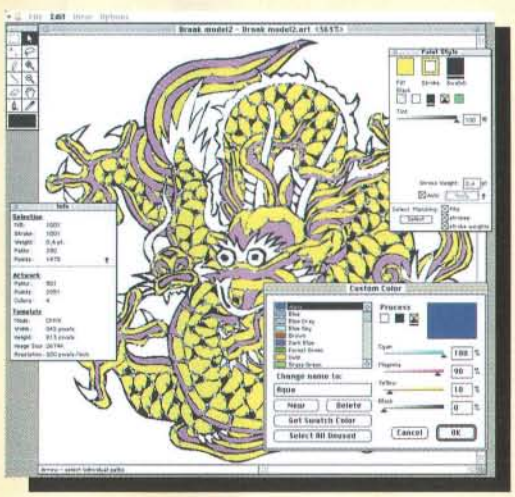

De interface van Streamline 3.0 is overzichtelijk van opzet

Met Streamline 3.0 brengt Adobe een ingrijpend gewijzigde versie van haar populaire 'bitmap naar PostScript conversie'-programma op de markt. Het heeft een compleet nieuwe interface met een gereedschapspalet en diverse andere nieuwe paletten.

Nog steeds is het omzetten van bitmapafbeeldingen naar PostScript het uiteindelijke doel, alleen zijn de mogelijkheden om dat te bereiken enorm uitgebreid. Nieuw zijn onder meer de mogelijkheid om direct vanuit Streamline te scannen, de verbeterde kleurmogelijkheden, verbeterde conversie-opties, interactieve bewerking zowel voor als na de conversie, voorvertoonmogelijkheden en meer exportmogelijkheden. Kortom: het pakket is de kinderschoenen ontgroeit.

AAN DE SLAG

De software wordt aangeleverd op 3 diskettes en laat zich moeiteloos installeren. Wel even vreemd was de hardware-eis van een 24 bit videokaart en monitor. Het zonnetje uit versie 1.0 en 2.0 is vervangen door een TGV. Van het oude pakket zijn alleen de vertrouwde hoofmenu's 'archief', 'wijzig' en 'opties' overgebleven. Bovenaan links in beeld staat een zwevend gereedschapspalet met gereedschapssymbolen die we ook kennen van Photoshop en Illustrator. Door het dubbelklikken op een gereedschapssymbool komen diverse instelmogelijkheden aan het licht. Een deel van het gereedschap is te gebruiken voor de conversie, de rest is voor na de selectie om de PostScriptpaden te kunnen bewerken.

Anders dan de vorige versies kan vanuit Streamline 3.0 rechtstreeks worden ingescand via een TWAIN plug-in. Natuurlijk kunnen ook reeds bestaande afbeelding ingelezen worden. Streamline 3.0 herkent PICT, TIFF, MacPaint, Photoshop 2.0 en 2.5 formaten. Het is ook mogelijk om een bestand rechtstreeks van het clipboard binnen te halen en te openen via de 'Import Clipboard PICT'-functie uit het Archiefmenu. Het clipboard kan ook gebruikt worden om afbeeldingen te exporteren. Het Photo CD formaat kan het programma helaas nog niet inlezen.

SCHOON BEELD

Nu de scanoptie erin zit moet het ook mogelijk zijn om het beeld te corrigeren, vuil weg te halen, pixels te kleuren, enz. Zowel zwart-wit- als kleurenafbeeldingen kunnen worden gecorrigeerd. Met het selectiegereedschap zijn snel een of meerdere delen van de afbeelding te tracen en eventueel apart te exporteren. Zo kunt u snel een masker of uitsnijpad creëren (en kopiëren) voor gebruik in Photoshop of Illustrator. Via een color/grayscale setup kan kleurcorrectie op de afbeelding worden toegepast.Hierin kunnen ondermeer het aantal kleuren en het contrast worden ingegeven. Dit venster kent bovendien een voorvertoonoptie, zodat het een stuk gemakkelijker wordt vooraf de juiste instellingen te bepalen.

Nieuwbouw Opslagruimte 100%, 100 jaar vast

De Kodak PCD Writer 200 geeft u de mogelijkheid om tot 670MB economisch op te slaan. Afbeeldingen, illustraties, tekst, geluid en alle soorten data schrijft u moeiteloos weg op een CD voor slechts 10 cent per Megabyte. Zeker 240.000 pagina's tekst op één CD; dat is te vergelijken met de capaciteit van 500 diskettes! Nog nooit was on-line data zo voordelig en betrouwbaar en met een gegarandeerde levensduur van meer dan 100 jaar heeft u een buitengewoon veilig opslagmedium tot uw beschikking.

Door o.a. gebruik te maken van de ISO 9600 standaard zijn de Kodak CD's uitwisselbaar tussen de verschillende computer-platforms zoals Macintosch, Windows en Unix.

De schrijfbare CD's van Kodak hebben een unieke beschermlaag. Deze "gouden" beschermlaag (het InfoGuard Protection System) beperkt beschadigingen tot een absoluut minimum. Hierdoor zijn de schrijfbare CD's van Kodak ongevoelig voor zuurstof, vocht etc.
Alle features van de Kodak PCD Writer 200 en de schrijfbare Kodak CD's zorgen voor een uniek produkt waarmee u gemakkelijk CD-Rom, CD-XA, CD-I en Audio CD's kunt creëren.

Features / Specificaties: Maximaal 670 MB data of 74 minuten audio op 1 CD. Verhoogde produktiviteit door middel van verdubbelde schrijfsnelheid ten opzichte van de conventionele CD-Writers. Verzekerde data-kwaliteit met automatische foutcorrectie. CD-indeling naar eigen keuze. Maakt gebruik van de barcode ID om snel bestanden te kunnen zoeken. Schrijft CD's vanaf de desktop met een SCSI-II interface. Voegt nieuwe bestanden multisessie toe, tot maximaal 99 tracks. Leest CD's van elke industriële standaard. Gemiddelde toegangssnelheid 1.000 msec. Maximale doorvoersnelheid 352,8 Kb/sec. Betrouwbaarheid: 25.000 MTBF. Gekeurd FCC Klasse B, TÜV, UL, CSA, CEBEC.

Met de Kodak PCD Writer heeft uw data een gouden toekomst!

Phertron
Peripherals & Electronics

Rotterdam Airportplein 4,
3045 AP Rotterdam,
Telefoon: 010 - 415 0133,
Fax : 010 - 437 0730,
AppleLink HOLØ466

Phertron kiest voor professionals, professionals kiezen voor Phertron.

Wij gaan keihard door met opnieuw ongeëvenaarde:

super promoties !!!

TEXAS INSTR:	MICROWRITER LASER, 5PPM, PS23, 2MB	HFL 1599,
	: MICROLASER, 8PPM, 8MB, 600DPI, PS23	HFL 3299,
WACOM	: UD1212, A4 TEKENTABLET	HFL 1250,-
MOBLUS	: ACCELERATOR '040 33MHZ+FPU+128K	HFL 1550,-
VERBATIM	: OPT. CARTR. 128MB MAC PRÉ-FORMAT 5ST.	HFL 61,/ST
UMAX	: UC840 24BIT KL.SCAN. 800 1600DPI	HFL 1650,-
APS TECHN	: MAGN. OPT. EXTERNE DRIVE 128MB ALL-IN	HFL 1799,-
HARD DISK	: ALL SIZES	BEL
MEMORY	: ALLE TYPES	BEL
HEWLETT	: IIISI LASER, 16PPM, 4MB, ETHERNET, PS	BEL
PSION	: PALMTOP 512K+MAC LINK KABEL&SOFT :	HFL 1129

american express card is welcome

prijzen kunnen wijzigen zonder voorafgaandelijke verwittiging.prijzen excl. btw en transport. geldig zolang de voorraad strekt.wij zijn geopend van 16u tot 20u, zaterdag 18u tot 20u

tel & fax : 01144-660 P.P.A mac - import

Macintosh

with PowerPC™

all the Prepress Power you need

Op 14 maart introduceerde Apple Computer haar nieuwe generatie Macintosh computers gebaseerd op de PowerPC RISC chip. Met name voor de Prepress industrie komen deze krachtige systemen geen dag te vroeg.
Apple Centre 92 laat u graag kennis maken met de nieuwe krachtpatsers waarop u zelfs met Windows applicaties kunt werken.
Bent u geïnteresseerd in een proefrit? Dan verwijzen wij u naar de antwoordkaart elders in dit blad. Stuur of fax de antwoordkaart naar Apple Centre 92 en wij nodigen u spoedig uit.

Apple Centre 92

Argonstraat 86
2718 SN ZOETERMEER
Tel. 079 - 619505
Fax 079 - 617669

Paardeweide 5
4824 EH BREDA
Tel. 076 - 426700
Fax 076 - 426263

LANCentre 92
Novell Authorized Reseller

ZOETERMEER
Tel. 079 - 619400
Fax 079 - 617669
AppleLink HOL0475

CONVERSIE

De gehele conversie vindt plaast via het vernieuwde 'Conversion Set-up'-venster. Zeer gemakkelijk hierin zijn de verklarende afbeeldingen bij de conversie-opties. Het pakket kent standaard drie omzettingsopties; Outline, Centerline en Line Recognition. De laatstgenoemde zet automatisch iedere lijn recht die -5 of +5 graden afwijkt van een horizontale of verticale rechte lijn. Andere opties in het venster zijn onder andere Noise suppression, Tolerance, reverse image en separate shapes. Is de instelling goed, dan kan de afbeelding door naar het 'Settings'-venster.

SETTINGS

Hier worden de instellingen voor de verschillende typen conversie opgeslagen, wat een hoop tijd scheelt bij conversies die regelmatig terug komen.

Streamline geeft zeer goede conversies. De snelheid van het omzetten is afhankelijk van de grote en complexiteit van de afbeelding. Er zijn overigens ook fantastische resultaten te behalen als u u niet aan de 'normale' conversie houdt. Voor de niet doorgewinterde Streamline gebruikers bevat de handleiding goede tips over het maken van conversies, voorzien van vele voorbeelden.

Tijdens de conversie laat Streamline in een balk zien hoeveel paden het aanmaakt. Het kan zijn dat dat aantal tijdens het converteren terugloopt, wat te verhelpen is door het programma meer geheugen toe te kennen. Wie veel van hetzelfde conversiewerk heeft, kan ook kiezen voor 'Batch select'. Hierin kunt u een serie afbeeldingen selecteren die via dezelfde conversiemethode omgezet moeten worden. Geef aan naar welke folder de omgezette afbeeldingen moeten, klik op 'start' en het programma doet de rest vanzelf.

CONVERSIEBEWERKINGEN

Na de conversie kunnen PostScriptpaden en kleuren bewerkt worden. Om dit te vergemakkelijken kan gekozen worden voor artwork, voorvertoonselectie en voorvertoon. Het is mogelijk om bij de conversie automatisch een sjabloon mee te bewaren. Bij dit werk kan ook het 'Paint Style'-venster gebruikt worden. Onder in het venster zitten drie checkboxen voor het kiezen van gelijke kleuren vulling, lijnen en/of lijndiktes. Op deze wijze kunnen door de gehele illustratie snel kleuren gewijzigd worden. Het infovenster kan alles vertellen over de afbeelding, het aantal gebruikte punten en paden en de gebruikte kleur.

Het pakket kent nog steeds geen afdrukoptie, dus moet de afbeelding worden geëxporteerd. Streamline ondersteund vier exportformaten: EPS, Freehand (3.0), DXF en PICT.

Maarten Schutjes

Conclusie: De interface van Streamline 3.0 is overzichtelijk van opzet en de documentatie is zeer duidelijk en overzichtelijk. Het bedieningsgemak is zeker vereenvoudigd. De uitgebreide mogelijkheden om te kunnen scannen en de scans te kunnen bewerken zijn ten zeerste toe te juichen, evenals het gebruik van ColorPostScript. Een gereedschap om ankerpunten te kunnen toevoegen zou zeer welkom zijn, en misschien is het te overwegen om ook de import van Photo CD mogelijk te maken, alsmede een klein voorvertoonvenster in het 'open'-venster, zodat te zien is wat ik ga openen. Maar ondanks dat zal Streamline 3.0 een zeer geziene medewerker zijn in de grafische omgeving.

Produkt: Streamline 3.0
Leverancier: Adobe
Tel: 020 6511200
Prijs: ƒ 530,- / Bfr. 9600
Systeemeisen: Macintosh met 68020 of later, Systeem 6.07 of hoger, 4 MB of meer, 24 bits videokaart en passende monitor

Eenvoudig retoucheren

PHOTOFLASH VOOR KLEINE KLUSJES

PhotoFlash Browser geeft een overzicht van beelden in een map of op een heel volume

Apple's PhotoFlash is een programma dat bedoeld is om naast een DTP-programma te draaien. Met PhotoFlash kunnen op een snelle en eenvoudige manier foto's worden geselecteerd, van krassen en vuiltjes worden ontdaan en in de pagina's van het DTP-programma worden geplaatst. Veel van de mogelijkheden van PhotoFlash zijn volledig te automatiseren door scripts, en een aantal scripts wordt standaard meegeleverd, zoals 'Place in Quark XPress' en 'Place in PageMaker'. Daardoor is foto's plaatsen niet meer dan eenvoudige menukeuze of 'drag and drop' geworden. PhotoFlash is met name ook geschikt voor het werken met Photo-CD. Om samen met een DTP-programma te kunnen werken moet er minimaal 8 MB RAM geheugen zijn.

PhotoFlash komt als twee programma's: PhotoFlash zelf, waarmee kleine veranderingen in foto's kunnen worden aangebracht, en PhotoFlash Browser, waarmee een overzicht van beelden in een map of op een heel volume (harde schijf, Photo-CD) kan worden gemaakt en waarmee het plaatsen van foto's in het opmaakprogramma wordt uitgevoerd. Zolang de foto dus niet behoeft te worden geretoucheerd, is PhotoFlash Browser het enige dat nodig is. De Browser maakt 'thumbnails' van mappen of volumes, via een 'opendialoog' of door de betreffende map (drag and drop) op het icoon van de browser te laten vallen. Op zich gaat dat redelijk snel, maar opvallend is dat een aldus verkregen set van foto's (collection genoemd) niet als bestand kan worden weggeschreven. Dat bespaart natuurlijk erg veel ruimte, maar het heeft ook een enorm nadeel: wie een flink aantal Photo-CD's heeft, kan PhotoFlash Browser niet gebruiken om een catalogus van de plaatjes aan te leggen. Als PhotoFlash Browser ooit een keer zijn collection heeft aangevuld met foto's van een bepaalde Photo-CD, dan zullen die foto's automatisch in de collectie verschijnen zodra de betreffende Photo-CD in de CD-ROM lezer wordt gestoken. Als die Photo-CD niet in de CD-ROM lezer zit, zullen de foto's echter ook niet meer in de collection opgenomen zijn. Een ander nadeel is dat PhotoFlash Browser om deze reden iedere keer opnieuw de Photo-CD moet inlezen en er thumbnails van moet maken. Met een volle Photo-CD van zo'n 100 foto's is dat nogal tijdrovend.

Om een foto te retoucheren kan vanuit de Browser een retoucheerprogramma worden opgestart door de foto op het icoon van dat programma te slepen.

Maxi-kwaliteit voor een micro-prijs!

Dank zij de microLaser Pro 600 is een hoge grafische kwaliteit nu voor iedereen beschikbaar.
De MicroLaser Pro 600 biedt een definitie van 600 dpi, onder PostScript en PCL5, 23 PostScript fonts standaard (of 65 in optie), 8 Intellifonts en14 Bitmap fonts. En dat allemaal tegen een onklopbare prijs! Voeg daarbij de automatische schakeling van de emulatie en de interface, plus de RISC Platinum 20 MHz processor. Kortom, snelheid én grafische kwaliteit, exclusief voor Texas Instruments!
De DTP-fans zullen beslist in hun nopjes zijn, vooral als ze de prijs zien.

Raadpleeg vandaag nog uw Texas Instruments dealer.

microLaser Pro 600

600 x 600 dpi
8 pagina's per minuut
Adobe PostScript/PCL5
20 MHz RISC
(Optie 40 MHz)
6 Mb RAM (Max. 22 Mb)
2 papierladen
van 250 vellen

microLaser is een handelsmerk van Texas Instruments . PostScript is een gedeponeerd handelsmerk van Adobe Systems.

EXTENDING YOUR REACH
WITH INNOVATION™

De iconen zijn in een menupalet opgenomen. Uiteraard is PhotoFlash één van de programma's die aldus kunnen worden opgestart, maar de gebruiker kan zelf ook eigen programma's toevoegen, zoals bijvoorbeeld Adobe Photoshop. Uiteraard moet er dan wel voldoende geheugen aanwezig zijn om PhotoFlash Browser (1100 KB) en het retoucheerprogramma gelijktijdig open te hebben. Voor PhotoFlash is de benodigde ruimte zeker niet extreem groot: het programma neemt genoegen met 2500 KB, en dat is erg weinig voor een programma waarmee foto's kunnen worden bewerkt.

PhotoFlash is het fotobewerkingsprogramma dat gebruikt kan worden om kleine ongerechtigheden snel te verwijderen. PhotoFlash moet zeker niet gezien worden als een concurrent voor uitgebreide manipulatieprogramma's als Adobe Photoshop; het programma kan in de verste verte niet zo veel als Photoshop kan. Daar is het ook niet voor bedoeld. De bedoeling van het programma is om ook gebruikers die geen grafische achtergrond hebben de mogelijkheid te bieden om snel de drie meest voorkomende fouten in foto's te corrigeren: een krasje retoucheren (deScratch), stofjes weghalen (deDust) en een foutieve belichting corrigeren. Het grote voordeel daarbij is, dat deze drie zaken al vrijwel helemaal geautomatiseerd zijn. Daarnaast kunnen er nog een paar andere manipulaties plaatsvinden zoals scherper/onscherper, roteren, veranderen van grootte, aantal kleuren veranderen en een uitsnede maken. Alle bewerkingen kunnen meteen op de foto worden uitgevoerd, of eerst via een preview worden bekeken. De werkwijze van 'deDust' en 'deScratch' is verbluffend eenvoudig: u selecteert met de lasso het gebied waarin zich het krasje of stofje bevindt, klikt met de deDust of deScratch-tool in het gebied, en PhotoFlash doet de rest. De wijze waarop beide tools werken (gevoeligheid en grootte) kan door de gebruiker worden ingesteld. Het eindresultaat kan in verschillende formaten (PICT, TIFF, JPEG, EPS, DCS) worden weggeschreven.

Johan Elzenga

Conclusie: Apple's PhotoFlash is ideaal voor diegenen die regelmatig foto's in DTP-programma's gebruiken en daarbij op zoek zijn naar een aantal eenvoudige retoucheermogelijkheden. De Browser maakt het plaatsen van foto's in pagina's kinderspel, terwijl met PhotoFlash snel en gemakkelijk kleine ongerechtigheden uit de foto's kan worden gehaald. Jammer dat er met de Browser geen catalogi van vaak gebruikte beelden kunnen worden aangelegd. Nu moet het programma iedere keer weer opnieuw de thumbnails inlezen, en daarmee gaat een hoop tijd verloren.

Produkt: PhotoFlash
Leverancier: Apple Computer
Tel: 03404 86911 / 02 7022211
Prijs: ƒ 595,- / Bfr. 10710
Systeemeisen: minimaal 68020 processor, 8 MB RAM (voor alle opties), Systeem 7.x

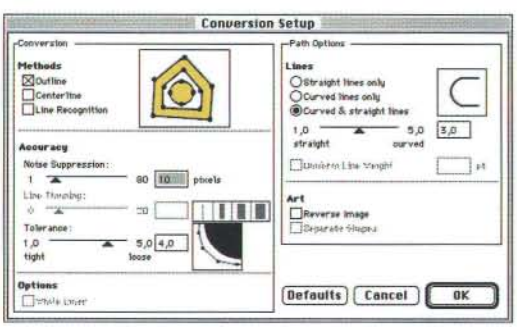

Via een preview kan bijvoorbeeld een aangepaste belichting bekeken worden

Voor icoonartiesten

ICON MANIA! SLAAT TOE

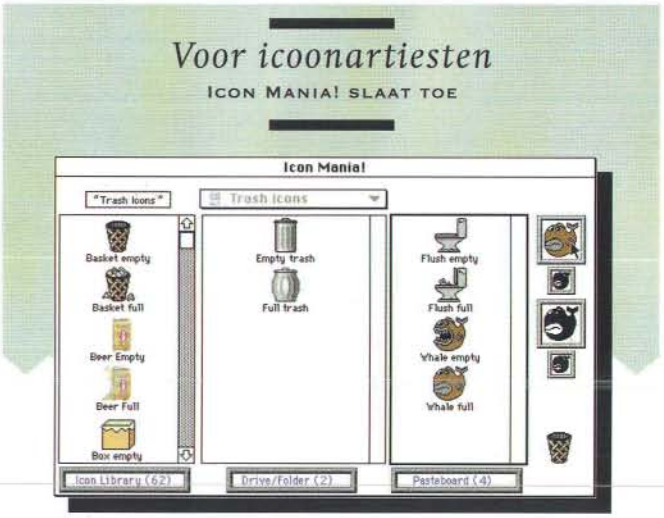

De prullemand volgens Icon Mania

Onder het motto 'Het is wel degelijk functioneel' kunnen grappige dingetjes in de Mac gestopt worden. Voor deze categorie heeft Dubl-Click het programma Icon Mania! ontworpen. Hiervoor is een omvangrijke verzameling iconen ondergebracht in 21 bibliotheken. Wat Icon Mania opmerkelijk maakt, is dat er niet alleen leuke en wat minder leuke iconen in zitten als Animals, Celebrities en Jurass-Icon Park, maar ook uiterst zakelijke. In de map Macintosh Models bijvoorbeeld zitten het Mac logo, diverse modellen van de Centris, een icoon van een Duo Dock, Powerbooks, Quadra's enzovoort.

Het programma opent met een venster dat in drieën is gedeeld. In de middelste kolom staat datgene wat bewerkt moet worden. Hierin is net zo rond te wandelen als op de desktop: dubbelklik is openen, en boven de kolom staat een balkje waarin naar hogere niveaus gescrolled kan worden. In de linker kolom komen de iconen te staan wanneer een bibliotheek wordt geopend. Rechts is het plakbord. In tegenstelling tot het klembord van de computer kunnen hierin meerdere items tegelijk worden opgenomen. Puur voor de lol is de achtergrond van het venster nog te voorzien van bijvoorbeeld Chinese tekens of een opgeruimd rood-wit ruitje.

Het veranderen van iconen gaat heel gemakkelijk met drag & drop. Wilt u bijvoorbeeld uw prullenmand een ander uiterlijk geven, dan opent u in de middelste kolom de trash icons die standaard op de Mac zitten, en in de linker kolom de bibliotheek Trash Icons. Klik op het icoon naar keuze en sleep het over het standaard icoon heen. Dat is alles. Dubbelklikken op het icoon laat een venster opkomen waarin de afbeelding op pixelgrootte weergegeven wordt, zodat er per pixel veranderingen kunnen worden aangebracht, bijvoorbeeld in de kleur. Van elke icoon zijn verschillende versies: gewoon formaat en klein, zwart-wit, 16- en 256-kleuren.

De iconen kunnen ook in de afbeelding van een map gepast worden, zodat aan de map al te zien is wat erin zit. Let wel op dat u geen alias verandert: het origineel verandert dan niet mee, en één en dezelfde applicatie of wat-dan-ook met twee verschillende symbolen komt de overzichtelijkheid niet ten goede. Verander liever het origineel en maak er dan een alias van. Tenslotte: als u aan de bibliotheken van Icon Mania niet genoeg hebt, kunt u met het programma ook andere iconen bewerken en toepassen.

Pauline Nieuwhof

ADMINISTRATIE

Exact SOFTWARE

DE ADMINISTRATIE VOOR UW APPLE MACINTOSH

- **JA**, stuur mij een gratis informatie pakket toe van de Exact software voor Apple Macintosh.
- **JA**, neem direct contact met mij op voor een vrijblijvende demonstratie.
- **JA**, neem direct contact met mij op, ik wil van de aanbieding gebruik gaan maken.

Agio

AGIO BUSINESS SYSTEMS BV
POSTBUS: 3140, 3760 DC SOEST
TEL: 02155-11144 FAX: 02155-26580

RESELLER

Apple Centre Stonehouse

Desktop Publishing, Office Automation
Snijplotters, Fin. Administratie, Netwerken
Connectivity (PC's, mini- en mainframes),
Maätsoftware, Opleidingen, Leasing, etc.

Apple Centre Stonehouse
Houttuinlaan 8, Woerden
Tel. 03480-2 49 59

Apple

PRESENTATIES

professioneel presenteren

PCSLIDE maakt vanuit vrijwel alle MAC of PC grafische-pakketten dia's (35mm & 4x5") en overheadsheets. PostScript is geen probleem. Geen tijd? Onze vormgevers maken van Uw idee een professionele presentatie.

PC SLIDE
DE PRESENTATIESPECIALIST ®
Tel.: 020-6911921

FAX MODEMS

CERTUS Technology

DE MODEM SPECIALIST !

O.a. officieel distributeur van:
SmartLink modems
Pragmatic modems
ProLink modems
Tainet modems
E-Tech modems
Supra modems
Diverse modemtoebehoren
Telefoon: 03463 - 53464

ZET SERVICES

HIGH END

Dainnippon Screen scanner
Scitex Dolev belichter

Letter & Lijn *b.v.*
Postbus 70.020
9704 AA Groningen
050 - 141869

BEVEILIGING

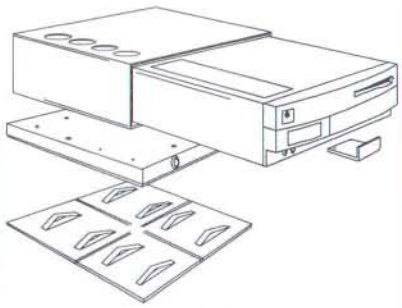

voor
Beveiliging
van uw
Apple®
hoeft u maar
één
naam
te onthouden

Werma Computer Security
Spoorstraat 9-17 4431 NK 's-Gravenpolder
Tel.01103-1324 of 2969 Fax.01103-2382

DIA SERVICES

DIASLIDE

COMPUTERDIA'S

Kleurendia's, 35mm, 6x7 cm, 4x5" en 8x10" in de hoogste kwaliteit: Tot 16000 lijnen en perfecte 36 bits kleurweergave. Geschikt voor presentaties, pre-press en grote foto's.

Vanuit elk Macintosh programma.

Wij maken scans op onze 4000 dpi drumscanner voor o.a. PhotoShop.

Stuur een floppy voor een gratis dia van uw favoriete programma naar:

Postbus 50, 7220 AA Steenderen
tel. 05755 1817 fax 05755 2405

OPLEIDINGEN

Professionele
Trainingen
VOOR APPLE EN WINDOWS
& Support

Individuele aanpak in kleine groepjes en tegen betaalbare prijzen

Adobe Illustrator
Adobe Photoshop
Aldus Freehand
Aldus PageMaker
MacroMind Director
QuarkXPress etc.

VOOR VAKMENSEN DOOR VAKMENSEN
EP&PP, Weverstede 7B, 3431 JS Nieuwegein
Telefoon 03402 - 48809, Fax 03402 - 44706

GRATIS TRAINING!

Systeem 7
FileMaker Pro
ClarisWorks
RagTime 3

S&B Office Services geeft training en instructie in Systeem 7, FileMaker Pro, ClarisWorks en RagTime 3.
In groepsverband of individueel, in een cursuslokaal of bij u op de werkplek.

S&B Office Services ontwikkelt maatwerk oplossingen in FileMaker Pro en RagTime 3.

Wilt u een op maat gesneden trainingsprogramma? Ook dat kan.

Stuur de MacMail bon in voor meer informatie en maak kans op een GRATIS training!

S&B Office Services
Postbus 269, 3340 AG Woerden
tel. 03480-25338, fax 03480-31230

MW

Conclusie: Icon Mania biedt een uitgebreide collectie iconen, van puur zakelijk tot flauwe ongein. De mogelijke bewerkingen zijn eenvoudig uit te voeren; het meeste is nog bijna zonder handleiding te vinden. Gelukkig maar, want die handleiding blinkt niet uit in overzichtelijkheid. Prettig is dat ook eigen verzamelingen iconen in de bibliotheken opgenomen en bewerkt kunnen worden. Een kleurenmonitor is niet per se nodig, maar maakt het programma en de iconen wel interessanter.

Produkt: Icon Mania!
Leverancier: Dubl-Click Software
Tel: 001818 8882068
Prijs: $ 69,95
Systeemeisen: Systeem 7, 2,5 MB RAM

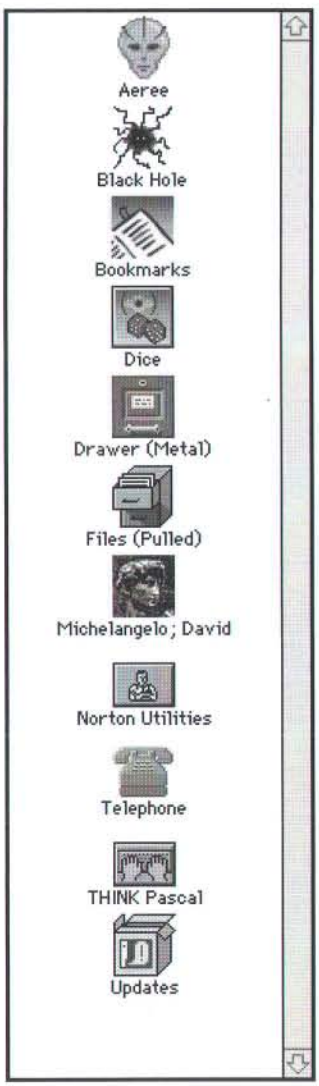

Om u te dienen

MouseMan, TrackMan & MouseStick II

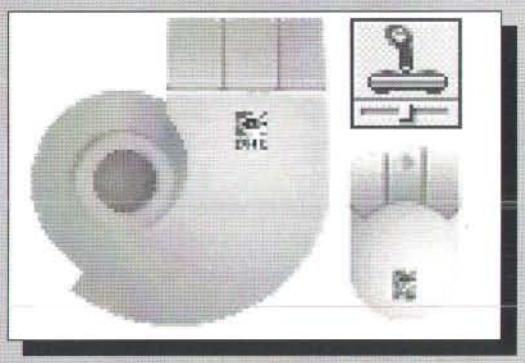

Pijn aan de pols? Tijd voor een nieuwe bal, stick of muis

Ergonomie staat hoog in het vaandel van fabrikanten van invoerapparatuur, en dat mag ook wel. Na een hele dag met de hand op de muis wil een mens 's avonds ook iets anders vast kunnen houden. Logitech komt aan die wens tegemoet met een MouseMan en een TrackMan. Advanced Gravis gaat nog verder, en voorkomt met hun MouseStick ook bij spellenspelers verkrampingen.

MOUSEMAN & TRACKMAN

De MouseMan is niet echt een nieuw ontwerp. Het enige verschil met zijn voorganger is dat de drie knoppen elk een sleuf hebben gekregen, waarschijnlijk voor nog prettiger 'houvast'. De vorm voelt inderdaad goed aan, maar na enige tijd is zo'n hand vol muis toch wel wat warm, juist omdat hand en muis zo goed aansluiten. Een groot nadeel van de MouseMan is dat de knoppen erg gevoelig zijn. Zo gevoelig, dat er ook geklikt kan worden door vlak vóór de knoppen op de muis te duwen. Hopelijk is dit een fabricagefoutje in de muis die ik heb getest, anders wordt het werken een stuk gecompliceerder. Bij zulke gevoelige knoppen wordt er al geklikt als mijn vingers maar een fractie bewegen, met een regen van klikken en tegenstrijdige commando's als gevolg.

Bij de TrackMan is dit beter geregeld. De knoppen klikken prettig, niet te zwaar en niet te licht. De afmetingen van de TrackMan zijn volgens mij echter niet helemaal in orde. Als ik mijn hand zo leg als de vorm van de TrackMan vraagt, zitten de knoppen en de bal eigenlijk iets te laag. Wat opvallend ontbreekt aan de knoppen, zijn de sleuven zoals bij de MouseMan. Zijn die hier niet nodig, en zo nee, waarom bij de muis dan wel? Ergonomie is ondoorgrondelijk.

MOUSEKEY 1.2

Zowel bij de MouseMan als de TrackMan wordt MouseKey 1.2 meegeleverd. Dit regelpaneelprogrammaatje zorgt voor de besturing van de drie knoppen. Standaard is er een set waarbij de linkerknop staat voor één klik, de middelste voor dubbelklik en de rechter voor sluit venster. De gebruiker kan voor elke applicatie een nieuwe set commando's invoeren, met als enige beperking dat de linkerknop niet van functie kan veranderen. De andere twee knoppen kunnen commando's naar believen bevatten, bijvoorbeeld als vervanging van functietoetsen wanneer deze niet op het toetsenbord zitten. Op deze manier is de muis steeds toegespitst op de meest voorkomende handelingen in elke applicatie. Dit werkt natuurlijk het best als de gebruiker zelf de mogelijke functies invoert, maar voor wie even geen idee heeft staan in de handleiding enkele tips. Typisch alleen, dat de geopperde mogelijkheid van shift-klik om meerdere iconen tegelijk te openen niet werkt. Verder worden er vrij veel tips gegeven voor commando's die een beetje geoefende gebruiker met toetscombinaties 'shortcut'. In een programma waarvoor geen aparte set instructies is aangemaakt, hebben de knoppen dezelfde functies als in de standaardset.

MOUSESTICK II

Ook leuke zaken kunnen op serieuze wijze worden aangepakt. Dat blijkt wel bij de MouseStick van Advanced Gravis. Deze joystick wordt geleverd met bijpassende software, waardoor de stick en de vijf knoppen voor elk spel andere functies kunnen vertegenwoordigen. Er zijn zelfs al enkele spellen ingevoerd, compleet met instructieset.

Net als alle andere invoerapparatuur kan de stick worden aangesloten op zowel de computer als het toetsenbord. De muis moet dan weer op de MouseStick

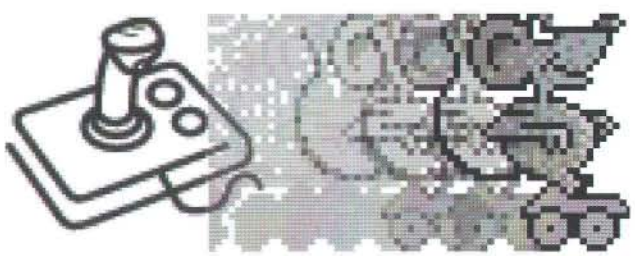

Betaalbaar nieuws van Micro Evolution

▶HP DeskWriter 520

De meest populaire inkjet-printer is zojuist nóg beter geworden:

- *600 x 300 dpi resolutie*
- *hogere afdruksnelheid*
- *verbeterde papierdoorvoer*

650,-

HEWLETT PACKARD

▶HP DeskWriter 560C

De opvolger van de populaire 550C, en in alle opzichten zijn meerdere:

- *600 x 300 dpi resolutie*
- *HP ColorSmart technologie voor betere kleurweergave*
- *hogere afdruksnelheid*
- *verbeterde papierdoorvoer*

1250,-

14 DAGEN RETOUR-GARANTIE

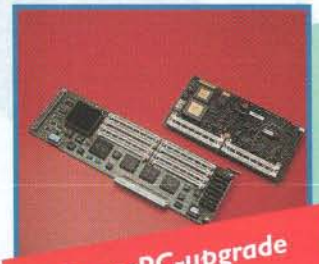

PowerPC-upgrade nu beschikbaar

DayStar Digital Accelerators

50 MHz PowerCache met coprocessor	1399,-
33 MHz Turbo '040	2199,-
40 MHzTurbo '040	2699,-
66 en 80 MHz PowerPC upgrade	BEL

DAYSTAR DIGITAL

Apple

Power Macintosh 6100/60 8/160	4299,-
Power Macintosh 7100/66 8/250	6799,-
Power Macintosh 8100/80 16/500 CD	12499,-
Apple 20" Multiscan Trinitron kleurenmonitor	4499,-

▶Micro Evolution DAT drives

- De moderne backup-oplossing
- Tot 8 Gb (!) op één tape
- Zeer snelle backups
- Inclusief kabels en tape
- Compleet met de gerenommeerde Retrospect software

2.1 Gb DAT drive	5.0 Gb DAT drive	8.0 Gb DAT drive
2199,-	**2499,-**	**2899,-**

TECHWORKS Geheugenuitbreidingen

LCIII, Centris/Quadra 610, 650, 660AV	
4 Mb SIMM	350,-
8 Mb SIMM	699,-
16 Mb SIMM	1399,-

Ook geschikt voor Power Macintosh

▶Quadra 800, 840AV	
4 Mb SIMM	399,-
8 Mb SIMM	749,-
16 Mb SIMM Q800	1399,-
16 Mb SIMM Q840AV	1799,-
32 Mb SIMM	BEL

MICRO EVOLUTION

Drs. W. v. Royenstraat 5 - 3871 AN · Postbus 201 - 3870 CE Hoevelaken

Alle prijzen in Hfl. excl. BTW/verzendkosten en onder voorbehoud. Onze leveringsvoorwaarden worden u op aanvraag toegezonden.

Bel nu voor uw bestelling (03495) 3 62 13 of fax naar (03495) 7 21 69

worden aangesloten, anders krijgt u onherroepelijk problemen. Zowel de muis als de joystick kunnen gewoon gebruikt worden (natuurlijk niet tegelijkertijd); dat is zelfs nodig bij het installeren van de software. Het bij mij geïnstalleerde MouseKey ondervond geen enkel probleem van de software voor de MouseStick (en omgekeerd).

Wat echt heel prettig is van de MouseStick, is dat de soepelheid waarmee hij bewogen wordt, ingesteld kan worden. Onder in het plateau van de stick zit een grote draaischijf met acht standen. In het ene uiterste valt de stick onmiddellijk om, bij het andere uiterste wordt er een flinke weerstand gevoeld bij het bewegen. Zo is voor elk spel de prettigste stand aan te geven.

Pauline Nieuwhof

Conclusie: De MouseMan en TrackMan zijn prettig om mee te werken door de verschillende functies die per applicatie aan de knoppen gegeven kunnen worden. Vooral bij de MouseMan echter moet beslist iets aan de gevoeligheid van de knoppen gedaan worden. De snelheid van de cursor is zelfs zonder gebruik van MouseKey sneller dan die van een standaard muis.
Produkt: MouseMan en TrackMan
Leverancier: Logitech
Tel: 03465 66644
Prijs: ƒ169,-/Bfr. 3100 exclusief BTW
Systeemeisen: geen speciale eisen

Conclusie: MouseStick is uiteraard bedoeld voor spelletjes waarin flink geschoten en gesprongen moet worden. Het is uitermate handig dat voor elk spel andere mogelijkheden aan de knoppen gegeven kunnen worden. Ook het kunnen instellen van de soepelheid waarmee de stick beweegt, verhoogt het spelplezier.
Produkt: MouseStick II
Leverancier: Advanced Gravis
Tel: 00323458 2564
Prijs: ƒ 199,- / Bfr 3650 exclusief BTW
Systeemeisen: Systeem 6.07 of 7.x, alle Macintosh modellen behalve Macintosh 512 en Plus.

Avontuur in Llyn Cerrig

DELIVERANCE: BLOEDERIGE ROMANTIEK

Bloed en rondslingerende lichaamsdelen in Deliverance

Deliverance van Arcadis Inc. behoort tot het genre platform/adventure computerspelen als bijvoorbeeld Prince of Persia. Het spel volgt het clichématige 'ridder op wit paard redt prinsesje' verhaal waarbij bloed en rondslingerende lichaamsdelen niet geschuwd worden. Kortom, er was eens het koninkrijk Llyn Cerrig waar sinds mensenheugenis de feeën tot grote tevredenheid waakten over het welbehagen van de inwoners. Maar toen, zo gaat de legende, verscheen het kwaad ten tweedimensionale tonele. Tnarom, een schurk van onbekende origine ontvoert de engeltjes naar verre oorden. Even lijkt het alsof de rust in het land van Llyn Cerrig nooit zal wederkeren, tenzij StormLord, de heldhaftige ridder van het toetsenbord, de cursor zal heffen in de strijd tegen het kwaad.

Twee floppies en 3,5 MB harde schijfruimte later bevindt de StormLord zich in de kerkers van het paleis van Tnarom. Bestuurd door de cursortoetsen waagt de held de eerste stappen in het doolhof van gangen, platformen en gesloten deuren. Zijn wapens? Een slagbijl en een goed stel hersens. De korte handleiding schijnt met opzet slechts beperkt licht op het hoe en waarom van deze duistere wereld. Het is aan de StormLord om uit te vinden waar feeën en sleutels verscholen zijn. Tijdens zijn speurtocht zal hij de voortdurende stroom bombarderende vleermuizen, agressieve Gremlins, reusachtige Tarantula's en happende vloeren moeten ontwijken. Hier komt grof geweld bij kijken omdat de motoriek in de 2D wereld tot links, rechts, omhoog springen en bukken gelimiteerd is. Een frontale aanval is de enige keuze. Door de spatiebalk aan te slaan, alleen of in combinatie met een cursortoets, hakt en gooit StormLord met de bijl een pad dwars door de monsters. Over geweld gesproken, StormLord loopt regelmatig langs aan de muur geketende naakte, gemartelde en onthoofde vrouwen en in de kerkers staat een overvloed aan martelmeubilair. Uiteraard krijgt ook hij rake klappen, wat ten koste gaat van zijn energie. Een balk op het scherm geeft de overgebleven energie aan. Loopt hij op zijn laatste tenen dan pept een pauze van enkele minuten de held weer op.

Het kost enige tijd om wegwijs te worden in het doolhof. Menigmaal springt of klimt StormLord via een ladder naar een platform om even later bij het beginpunt uit te komen of tegen een muur of gesloten deur aan te lopen. Gelukkig beschikt hij over een zevental Opal Markers, waarmee hij het traject door het doolhof markeert. Na enig zoeken ontdekt StormLord de kasten vol goede en kwade verrassingen, variërend van sleutels en vleermuizen tot spinnen en feeën. De sleutels openen deuren die op hun beurt weer naar nieuwe gangen met kasten leiden.

Als StormLord eenmaal alle feeën in het eerste level heeft bevrijd, moet hij hen veilig terug escorteren naar het koninkrijk Llyn Cerig. Daarvoor moet hij zich in het tweede level door de Pits of Fire heen hakken, een soort brandende hel, om vervolgens vliegende monsters in het betoverde woud het hoofd te bieden. Lukt hem dat binnen de drie beschikbare levens dan rest hem alleen nog de finale met de bizarre gevleugelde krijgers... En tot slot leefden ze nog lang en gelukkig.

David Lemereis

Conclusie: Er is maar een handjevol platformspelen voor de Macintosh. Maar het genre is zijn tijd toch al voorbij. Het simpele voorwaarts, springen, bukken en hakken verveelt al snel omdat de graphics niets nieuws bieden. In het spel Deliverance probeert Arcadis dit op te vangen door een element van 'strategie' in te bouwen. Dit betekent niets meer dan dat de speler zich rot zoekt naar sleutels, feeën en nieuwe doorgangen zonder daarbij iets spectaculairs nieuws geboden wordt. Wel is het interessant om op te merken dat Deliverance niet van gebruikelijke Amerikaanse of Britse makelij is, maar door Belgische programmeurs is ontwikkeld.
Produkt: Deliverance
Leverancier: Arcadis
Tel: 00322537 7270
Prijs: ƒ 95,- / Bfr. 1710
Systeemeisen: Kleuren Mac met Systeem 6.07 of hoger, minimaal 4 MB RAM

Alle vermelde prijzen zijn excl. BTW.

Macintosh LC 475

- 68LC040/25MHz
- 4 Mb RAM, max 36 Mb
- 512 Kb VRam, max 1 Mb
- 80 Mb harddisk
- 14" Apple Trinitron scherm
- Apple Standard Keyboard II

Complete bundel: **ƒ 2.890,00**

Idem met Apple Extended Keyboard II

Complete bundel: **ƒ 2.990,00**

PowerPC Upgrade

- PDS Card met PowerPC Risc Proc.
- voor Quadra 610, 650, 800 & 950

Inclusief installering: **ƒ 1.825,00**

Adobe PhotoShop

- versie 2.5 (int.)
- full edition

Eenmalige aanbieding: **ƒ 799,00**

HP DeskWriter 520

- 3 p.p.m. inkjet technology
- 600 x 300 dpi

Incl.seriële printerkabel: **ƒ 665,00**

HP DeskWriter 560c

- 3.p.p.m. inkjet technology
- 600 x 300 dpi full color & zwart/wit

Incl.seriële printerkabel: **ƒ 1.290,00**

Power Mac 7100

- PowerPC 601 Risc processor 66 MHz
- 8 Mb RAM, max intern 136 Mb
- 1 Mb VRam uitbreidbaar naar 2 Mb
- 250 Mb harddisk
- 14" Apple Trinitron scherm
- Apple Standard Keyboard II

Complete bundel: **ƒ 7.750,00**

Idem met Ext. Keyboard II & 16" Ttrinitron

Complete bundel: **ƒ 8.850,00**

Performa 450

- 68030/25MHz
- 4 Mb RAM, max 36 Mb
- 120 Mb harddisk
- 14" Apple Trinitron scherm
- Apple Standard Keyboard II
- Claris Works software

Complete bundel: **ƒ 2.690,00**

Idem met Apple Extended Keyboard II

Complete bundel: **ƒ 2.790,00**

Quadra 650

- 68040/33MHz
- 4 Mb RAM intern geheugen
- 160 Mb harddisk
- Apple CD ROM 300 intern
- 14" Apple Trinitron scherm
- Apple Extended Keyboard II

Complete bundel: **ƒ 5.990,00**

Idem met 8 Mb RAM & 230 Mb harddisk

Complete bundel: **ƒ 6.790,00**

Power Mac 6100

- PowerPC 601 Risc processor 60 MHz
- geïntregeerde math. coprocessor
- 8 Mb RAM uitbreidbaar naar 72 Mb
- 16 bit kleur; 32.768 kleuren op 14"
- 16 bit stereo sound input/output
- 160 Mb harddisk
- **16"** Apple Trinitron scherm
- Apple Standard Keyboard II

Complete bundel: **ƒ 6.250,00**

HP LaserJet 4ML

- 4.p.p.m. 300 dpi laserprinter
- rag-scherpe prints dankzij RET-system

Speciale prijs: **ƒ 2.170,00**

HP LaserJet 4MP

- 4.p.p.m. 600 dpi laserprinter
- de scherpste 600 dpi-er

Speciale prijs: **ƒ 3.170,00**

Quadra 610

- 68LC040/25MHz
- 4 Mb RAM intern geheugen
- 512 Kb VRam, max 1 Mb
- 160 Mb harddisk
- 14" Apple Trinitron scherm
- Apple Standard Keyboard II

Complete bundel: **ƒ 4.050,00**

Idem met Apple CD ROM 300 intern

Complete bundel: **ƒ 4.650,00**

MacManiac

01608-19100

Voor andere configuraties of producten verzoeken wij u vriendelijk telefonisch kontakt op te nemen. Voor offerte aanvragen kunt u ook een gespecificeerde fax sturen. U ontvangt dan zo spoedig mogelijk de gevraagde offerte per fax.

Brabantlaan 40
4871 ZR Etten-Leur
Tel. 01608-19100
Fax 01608-19110

Power Mac 8100

- PowerPC 601 Risc processor 80 MHz
- geïntregeerde math. coprocessor
- 16 Mb RAM, max intern 264 Mb
- 2 Mb VRam uitbreidbaar naar 4 Mb
- 500 Mb harddisk
- Apple CD ROM 300 intern
- **20"** Apple Multiscan Trinitron scherm
- Apple Extended Keyboard II

Complete bundel: **ƒ 17.250,00**

bvm

Boekhouding Voor Macintosh

- **GROOTBOEK**
- **DEBITEUREN/CREDITEUREN**
- **FACTURERING**

Adviesprijs:

ƒ869,-

Waarom B•V•M?

- betrouwbaar en zeer compleet
- gebruikersvriendelijk
- voldoet aan de accountantseisen
- goede support en privé cursussen

Voor meer informatie of een demonstratie bel of fax STB. Bij STB of een B•V•M Dealer is de self-running-demo van B•V•M verkrijgbaar. Informeer ook naar de nieuwe module **B•V•M Factuur Extra**

ONTWIKKELD DOOR:

BDO CampsObers

STB, Burg. Verderlaan 13
3454 PE DE MEERN
Tel.: 03406-21038
Fax: 03406-21118

NovaSys Financial Package, ontwikkeld in een database-omgeving, is een geïntegreerd systeem van accounting applicaties en ontwikkeld als open systeem. De toepassing biedt optimale flexibiliteit in verwerkingskeuzes voor uw processen. Afhankelijk van uw voorkeur kunt u gebruik maken van PC's en de Apple (Power) Macintosh.

NovaSys Financial Package

- *Projectenbeheer*
- *Facturering*
- *Voorraadbeheer*
- *Debiteuren*
- *Crediteuren*
- *Inkoop.*

De basisuitvoering kan geheel worden toegesneden op uw specifieke situatie. Dit geldt voor schermlayouts, veldomschrijvingen, rapportages en queries.

De vele management en operationele rapportages zorgen ervoor dat u snel en adequaat kunt inspelen op de voortdurend veranderende markt.

NovaSys kan u hierbij op gestructureerde en ad hoc basis van dienst zijn.

Wilt u meer weten over de **NovaSys Financial Package** of de wijze waarop NovaSys u kan helpen de juiste beslissing te nemen, belt u dan vandaag nog voor meer informatie.

NovaSys is gespecialiseerd in Financiële, Logistieke en Personeels Systemen op Dos, Window en Apple (Power) Macintosh computers.

NovaSys® Software®

ADVANCED ACCOUNTING FOR TODAY, POWER DIRECTIONS FOR TOMORROW

Standaard produkten
Deskundig advies
Uitstekende service
Optimale flexibiliteit
System integrator
Maatoplossingen

ir. J. Mulderplein 120, Amsterdam
Postbus 2154, 1180 EG Amstelveen,
Tel. 020 - 63 87 227,
Fax 020 - 62 49 940.

Twee voor de prijs van één

FARGO PRIMERA LOW BUDGET THERMAL WAX/DYE-SUBLIMATION PRINTER

Een dye-sublimationprinter voor nog ongeveer 3600 gulden, kan dat? Ja. Fargo komt op de markt met een Photo-realistic kit die in combinatie met de Fargo Primera thermische kleurenprinter een eenvoudige, goedkope dye-sublimation oplossing biedt.

Hoewel van huis uit een DOS-printer voor de zakelijke markt, kan de Primera via een meegeleverde Mac-interface kit eenvoudig worden aangesloten op een seriële poort (de modem- of de printerpoort). Gelukkig is de Primera zo klein dat hij op een bureau, ladenkastje of tafeltje in de buurt van de computer past, want hij kent geen aansluitmogelijkheid via een netwerk. Door installatie van de meegeleverde kiezer-documenten is de Primera in no-time operationeel.

THERMISCH

In thermische stand beschikt de Primera over een resolutie van 203 dots, een vrij grof beeld dat we ook kennen van inktjetprinters. De thermische printer werkt echter niet met patronen, maar met een speciale 3- of 4-kleuren inktrol. Dit sluit gebruik van normaal papier uit. De Primera kan wel printen op speciaal papier, sheets en T-shirt transfer papier. Met behulp van deze laatste en een strijkijzer kan op eenvoudige wijze een afbeelding op een T-shirt worden gezet. Het printen van sheets is een wat precaire zaak. Het materiaal is zeer gevoelig voor vuil en kreukels, wat resulteert in kleine transparante vlekjes die bij een presentatie hinderlijk ogen.

DYE-SUBLIMATION

Dankzij een onlangs door Fargo op de markt gebrachte 'Photo-realistic upgrade kit' is de printer nu ook te gebruiken als dye-sublimation (foto-realistische) printer. De kit (*f* 599,-) omvat een dye-sublimation inktrol, de kiezerextensies voor Mac en printerdrivers voor Windows, een extra inktrolhouder en een proefset van 10 vel speciaal foto-realistisch premium papier. Het ombouwen is in 10 minuten geklaard en behelst naast het omwisselen van de inktrollen de installatie van de kiezerextensie.

Het gehele foto-realistische procédé verloopt verder softwarematig. Via de software wordt de

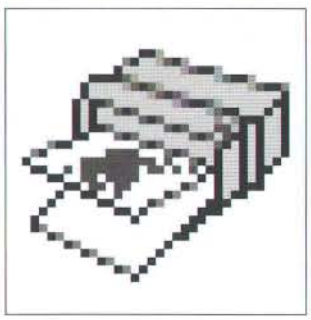

afdruksnelheid en de resolutie aangepast. Dat laatste gebeurt evenals in de thermische stand door dithering, aangevuld met anti-aliasing (goed te zien bij teksten). Via het pagina-opzetvenster zijn in ieder programma diverse expertinstellingen mogelijk, om zo optimaal mogelijke afdrukken te verkrijgen. Het eindresultaat wil echter nog wel eens tegenvallen; de printer heeft de neiging diverse nuances bij elkaar te trekken. In enkele gevallen was het resultaat in thermische stand beter dan de foto-realistische stand, afgezien van de resolutie. Het werken met de Primera kost enige oefening. Op zich geen probleem, maar bedenk wel even dat een inktrol slechts 80/115 of 100 pagina's mee kan (afhankelijk van het inktlint). Ter indicatie: 100 vel inktlint + papier: *f* 895,-. Wat de printer niet kan is het goed afdrukken van PostScript-bestanden. Er wordt ook geen software meegeleverd om dit eventueel wel mogelijk te maken. Het beste alternatief is om EPSF's eerst om te zetten naar PICT of TIFF.

DOMME KRACHT

De lage prijs is mede mogelijk door het weglaten van alle intelligentie. De Primera is dus een domme printer, die geen eigen processor of RAM geheugen heeft, maar voor het verwerken van de afdrukopdracht terugvalt op de processor van de computer. De gemiddelde paginasnelheid is 2,5 minuten per pagina (thermisch). Dat betekent een forse aanslag op de produktiviteit, omdat de computer gedurende het afdrukken niet beschikbaar is voor ander werk. Printen in de achtergrond of via een aparte printserver is niet mogelijk. Een optie is het gebruik van de backgrounder, waarmee het printen verschoven kan worden naar momenten waarop de computer niet nodig is. Dat kan zeer goed van pas komen in kantooromgevingen, maar in een produktie-omgeving heeft de printer mijns inziens niets te zoeken.

De snelheid van afdrukken gaat overigens hard achteruit naarmate het document complexer wordt. Een groot gedeelte daarvan is te wijten aan de langere processing-tijd. Het afdrukken van een XPress pagina duurde meer dan een half uur, en tijdens het afdrukken maakte de printer zo'n kabaal dat we de werkplek maar even verlieten.

Nòg een factor die mij ten zeerste stoort. Zoals al eerder gezegd gebruikt de Primera speciaal papier en inktfolie. Daar is maar één leverancier van: de importeur van de printer. Dat kan nooit een bevredigende ontwikkeling zijn voor de gebruikers van de printers. Daarbij denk ik niet alleen aan de prijsstelling, maar ook aan de verkrijgbaarheid van de materialen op langere termijn.

Maarten Schutjes

Conclusie: Wie denkt voor ca *f* 3600,- (ex.) met de Primera en de 'Photo-realistic upgrade kit' een high-end dye-sublimation te kopen heeft bovenstaand artikel niet goed gelezen. De Fargo Primera zal nooit de kwaliteit evenaren van high-end sublimation printers. Niet in kleurafdruk, niet in snelheid en niet in netwerkopties. Maar voor minder dan een zesde van de prijs van de doorsnee high-end printer krijgt de Primera-gebruiker zowel een thermische als een eenvoudige dye-sublimation printer die binnen zijn beperkingen toch een ruime keus aan mogelijkheden heeft te bieden. En dat is een opmerkelijke prestatie van Fargo.

Produkt: Fargo Primera
Leverancier: Compac
Tel: 035 260633
Prijs: *f* 3600,- / Bfr. 64800 excl. BTW
Systeemeisen: Elke Macintosh met Color QuickDraw, systeem 6.03 of hoger, 5 MB HDruimte en 4 MB RAM

Hoe produktief u straks bent, hangt af van de dagen dat u nog niets te doen heeft.

ƒ 485,- exclusief BTW per persoon per dag, inclusief lunch en consumpties. En dan halen we eruit wat erin zit. Middels lesmateriaal dat altijd up-to-date is en dat u mee mag nemen. U werkt op snelle computers met kleurenscherm, dat leert het snelst. De docenten hebben grafische kennis en zijn didactisch onderlegd. Verder bestaat de groep cursisten uit maximaal 6 personen. Ziehier de feiten als u besluit 'het' met Appoint te gaan leren. En 'het' is niet zomaar wat muizengeschuif. Nee, u wilt toch specialist worden, nietwaar?

ADOBE ILLUSTRATOR		2(3) DAGEN
DATUM	DAG	NR
9/10/17 mrt	wo/do/do	1e/2e/*3e
13/14/21 apr	wo/do/do	1e/2e/*3e
9/10/17 mei	ma/di/di	1e/2e/*3e
6/7/15 jun	ma/di/wo	1e/2e/*3e
ADOBE PHOTOSHOP		**2(3) DAGEN**
21/22/25 mrt	ma/di/vr	1e/2e/*3e
25/26 apr/2 mei	ma/di/do	1e/2e/*3e
25/26/31 mei	vr/wo/di	1e/2e/*3e
30 jun/1/8juli	do/vr/vr	1e/2e/*3e
ALDUS FREEHAND		**2 DAGEN**
21/22 mrt	ma/di	1e/2e
11/12 apr	ma/di	1e/2e
9/10 mei	ma/di	1e/2e
8/9 jun	wo/do	1e/2e
ALDUS PAGEMAKER		**3 DAGEN**
14/15/23 mrt	ma/di/wo	1e/2e/3e
18/19/27 apr	ma/di/wo	1e/2e/3e
16/17/24 mei	ma/di/di	1e/2e/3e
22/23/1 jun/jul	wo/do/vr	1e/2e/3e
ALDUS PERSUASION		**2 DAGEN**
14/15 mrt	ma/di	1e/2e
5/6 apr	di/wo	1e/2e
3/4 mei	di/wo	1e/2e
1/2 jun	wo/do	1e/2e
CLARIS FILEMAKER		**2(3) DAGEN**
28/29 mrt	ma/di	1e/2e
28/29 apr/11mei	do/vr/do	1e/2e/*3e
25/26 mei/3jun	wo/do/vr	1e/2e/*3e
13/14/22 jun	ma/di/wo	1e/2e/*3e
MICROSOFT EXCEL		**2 DAGEN**
17/18 mrt	do/vr	1e/2e
18/19 apr	ma/di	1e/2e
9/10 mei	ma/di	1e/2e
23/24 jun	do/vr	1e/2e
MICROSOFT POWERPOINT		**2 DAGEN**
10/11 mrt	do/vr	1e/2e
14/15 apr	do/vr	1e/2e
30/31 mei	ma/di	1e/2e
20/21 juni	ma/di	1e/2e
MICROSOFT WORD		**2 DAGEN**
3/4 mrt	do/vr	1e/2e
7/8 apr	do/vr	1e/2e
4/5 mei	wo/do	1e/2e
6/7 jun	ma/di	1e/2e
WORDPERFECT		**2 DAGEN**
30/31 mrt	wo/do	1e/2e
21/22 apr	do/vr	1e/2e
18/19 mei	wo/do	1e/2e
27/28 jun	ma/di	1e/2e
CLARIS WORKS		**2 DAGEN**
19/20 mei	do/vr	1e/2e
29/30 jun	wo/do	1e/2e
QUARKXPRESS		**3(4) DAGEN**
7/8/16/24 mrt	ma/di/wo/do	1e/2e/3e/*4e
11/12/20/22 apr	ma/di/wo/vr	1e/2e/3e/*4e
18/19/24/27 mei	wo/do/di/vr	1e/2e/3e/*4e
8/9/16/23 jun	wo/do/do/do	1e/2e/3e/*4e
INTRODUCTIE MACINTOSH		**1 DAG**
1 mrt	di	1e
5 apr	di	1e
3/30 mei	di/ma	1e
NETWERKGEBRUIK SYS 7		**1 DAG**
4 mrt	vr	1e
6 mei	vr	1e
1 jun	wo	1e
GRAFISCHE KENNIS		**2 DAGEN**
2/3 mrt	wo/do	1e/2e
6/7 apr	wo/do	1e/2e
5/6 mei	do/vr	1e/2e
2/3 jun	do/vr	1e/2e
SCANNEN		**1 DAG**
31 mrt	do	1e
15 apr	vr	1e
13 mei	vr	1e
24 jun	vr	1e

*praktijkdagen zijn optioneel.

WORKSHOP POWER PC

Nu de laatste nieuwtjes betreffende PowerPC.: De mogelijke updates, nieuwe programma's etc. etc. Onmisbaar voor Macintosch gebruikers die alles uit de nieuwe processor willen halen. De workshop duurt een halve dag en kost ƒ 225,-. U ontvangt tijdens de workshop een uitgebreid informatiepakket. U kunt dit pakket ook los aanvragen. Tijdens de workshop worden verschillende demonstraties verzorgd. Omdat het "HOT NEWS" betreft kunnen wij nog geen data vermelden. Na inschrijving wordt telefonisch contact met u opgenomen. Vul nu de antwoordbon in.

COMBINEREN = VOORDEEL

DTP pakket ƒ2695,– ipv ƒ 3395,– 7 dagen: 3 dgn QXPress + 2 dgn PhotoShop + 2 dgn Illustrator.

DTP-Plus pakket ƒ 6090,– ipv ƒ 6790,– 14 dagen: 1 dg IntroMac + 4 dgn QXP + 3 dgn PhotoShop + 3 dgn Illustrator 1 dgn Scannen + 2 dgn Grafische Kennis.

Presentatie/Office ƒ 2695– ipv ƒ 3395,– 7 dagen: 1 dg IntroMac of 1dg introWindows + 2 dgn Excel + 2 dgn PowerPoint + 2 dgn MsWord.

Bij dit Office-pakket kunt u een PowerBook 145 mee naar huis krijgen! Eventueel met 'n pakket gestructureerde thuisopdrachten en 'n extra evaluatiedag. Cursuspakket + PowerBook: ƒ 3395,– Thuiswerk + Terugkomdag: ƒ 700,–

INTRO MACINTOSH ƒ 385,– I.P.V. ƒ 485,–

Mits in combinatie geboekt met een andere cursus. Bovendien is IntroMac nu uitgebreid met een Netwerkmodule en Tips & Trucs. Alle prijzen zijn excl. BTW.

Stuur deze kaart naar: Appoint Amsterdam, Antwoordnr. 10242, 1000 RA Amsterdam

☐ Ja ik wil de workshop PowerPC bijwonen.
☐ Ik wil het PowerPC info pakket ontvangen (á ƒ25,- excl. BTW)
☐ Ik schrijf me in voor de cursus _____

Bedrijf _____
Naam _____
Adres _____
Postcode _____
PLaats _____
Telefoon _____
Handtekening _____

('n postzegel is niet nodig)

appoint. OPLEIDINGEN

Love at first byte!

Soms denk je: die zijn voor elkaar gemaakt. Apple computers en Tornado modems bijvoorbeeld. Want als u eenmaal gewend bent aan het unieke gebruiksgemak van Apple, wilt u niets liever dan optimaal gemak bij uw datacommunicatie. Tornado High Speed modems en faxmodems zijn er in diverse uitvoeringen, zowel extern als intern, met baudrates tot 57.600 bps. Maar altijd in dezelfde betrouwbare, goedgekeurde kwaliteit en voorzien van precies de juiste software en 3 jaar garantie. Niet voor niets werden Tornado (fax)modems meermalen bekroond door zowel vakpers als gebruikers. Happy together? Uw Mac is pas compleet met een High Speed modem of faxmodem van Tornado: gemaakt voor uw communicatiegemak! Bel ons voor dealeradressen.

TORNADO

Wat goed is komt snel!

G&B Computers, Hoeksteen 119-129, 2132 MX HOOFDDORP, Tel.: 020 - 6533676, Fax: 020 - 6533724.

Gestroomlijnd werken op een reclamebureau

TRAFFIC OP HET KRUISPUNT

DE TRAFFIC MANAGER IN HET MODERNE RECLAMEBEDRIJF MOET VAN GOEDE INFORMATIE WORDEN VOORZIEN OM NAAR BEHOREN TE KUNNEN WERKEN. DAT KAN BIJVOORBEELD MET HET PROGRAMMA TRAFFIC VAN MACFOUR.

Peter Kentie

Door tijd- en werkdruk en onvoorziene omstandigheden blijft het inzicht van de Traffic Manager vaak beperkt tot het aantal gele briefjes dat zijn bureau siert. Er zijn gelukkig betere methodes om de projectadministratie, planning en facturering in de reclamebranche te stroomlijnen dan met behulp van Post-It plakkertjes. Hiervoor is geen complete heropvoeding van de Traffic Manager en het overige personeel nodig, maar slechts twee zaken: een Macintosh en Traffic.

In tijden van verminderde economische voorspoed gaan bedrijven vanzelf meer op de kosten letten. Dit geldt ook voor de reclamebranche, waar de recessie niet ongemerkt aan is voorbijgegaan. Het in de hand houden van de kosten en het kunnen beheren van een strakke planning zijn voorwaarden voor een kostenefficiënte bedrijfsvoering. Hoe meer werknemers hun uren volledig kunnen 'schrijven', des te gezonder het bedrijf is. Overcapaciteit van het personeel wordt tijdens een recessie genadeloos afgestraft. Reclamebedrijven staan meestal vooraan om anderen van adviezen te voorzien, terwijl ze in hun eigen 'winkel' genoegen nemen met nogal ongestructureerd werken. Natuurlijk moet de planning dagelijks worden aangepast aan de grillen van de opdrachtgevers. Ondanks dat kan een ad hoc gevoerde projectadministratie wel degelijk kostenbeheersend en efficiënt worden gevoerd.

De automatisering van veel reclamebureaus was vaak al op gang gekomen voor de DTP-revolutie ontstond. Schreeuwend dure administratiesystemen van IBM en co stonden te zoemen om de financiële voortgang te beheren. Sommige bureaus gebruikten de urenstaatjes om de doeltreffendheid van de medewerkers te peilen. Deze vorm van 'beheer' registreert alleen na afloop wat er mis is. Beter is het om een algemeen informatiesysteem te gebruiken waarin alle relevante aspecten zijn vertegenwoordigd. Dit betekent dat het relatiebeheer, de projectadministratie, de planning èn de facturering in één systeem moeten worden ondergebracht. MacFour uit Nuenen heeft een programma ontwikkeld dat maatgesneden is voor de bedrijfsvoering van reclamebureaus, design- en werktekenstudio's. Ook AV-bedrijven en adviesbureaus kunnen met het programma Traffic hun dagelijkse werk stroomlijnen en tot in de puntjes beheersen.

COMPLEET EN FLEXIBEL

De basis van Traffic is een multiuser softwarepakket dat als een compleet en flexibel informatiesysteem dienst doet. Niet alleen de financiële en projectadministratie vaart wel bij dit programma, maar ook de planning kan op basis van dezelfde bedrijfsmatige gegevens worden opgesteld en gestructureerd.

Traffic bezit een database waarin de adressen van klanten en leveranciers zijn onderverdeeld naar bedrijf. De opzet van deze database is zodanig dat de adressen van uitgebreide zakelijke en persoonlijke gegevens zijn voorzien. Het BTW-nummer vindt bijvoorbeeld zijn verdiende (en verplichte) plaats. Een 'subdirectory' met alle informatie over de diverse contactpersonen binnen een bedrijf biedt ruimte aan zowel persoonlijke gegevens als notities.

Aardig detail aan de opzet van Traffic is bijvoorbeeld dat u met één handeling de adresgegevens kunt kopiëren, zodat deze in een tekstverwerkingsprogramma geplakt kunnen worden. Uiteraard kan Traffic ook een lijst genereren voor het maken van een 'Mailmerge'. Binnen een reclamebureau kan naast de Traffic Manager ook het accountapparaat zijn voordeel doen met deze database. Traffic is zoals gesteld multi-user; meerdere personen kunnen tegelijkertijd over de gegevens beschikken.

De geïntegreerde projectadministratie werkt met de gegevens uit de relatie-database. De basis van het systeem is een zogenaamde 'Job'. Meerdere jobs vormen een project. Een voorbeeld dat typerend is voor een reclamebureau is een campagne. Een plaatsing van een advertentie of het maken van een werktekening zijn jobs; de campagne is het project. Zoals u ziet is men bij het ontwerpen van Traffic uitgegaan van een maatgesneden toepassing die binnen de reclamebranche perfect tot zijn recht komt.

Aan elke job kan een budget worden gegeven. Dit bedrag kan als een richtlijn worden ingevoerd en op basis van deze cijfers kan men analyseren en – indien nodig – handelen. De praktijk binnen de grafische branche is toch dat men vaak met richtprijzen werkt en op basis van

nacalculatie rekent en afrekent. Dit kan betekenen dat als u werkt met de methode 'wat de gek ervoor geeft', dit zeker geen belemmering is om met Traffic te werken. Juist bij deze werkwijze is inzicht in de kosten van groot belang, want steeds vaker wil de klant meer waar voor zijn geld. Als het budget bij de aanname van de opdracht al bekend is, werkt dit uiteraard nog gemakkelijker. Doordat het systeem ook van management-informatie is voorzien, kunnen de verantwoordelijken binnen het bedrijf de bureau-activiteiten nauwkeurig controleren. Het is mogelijk om door Traffic een rapport te laten genereren waarin de stand van alle budgetten is opgenomen.

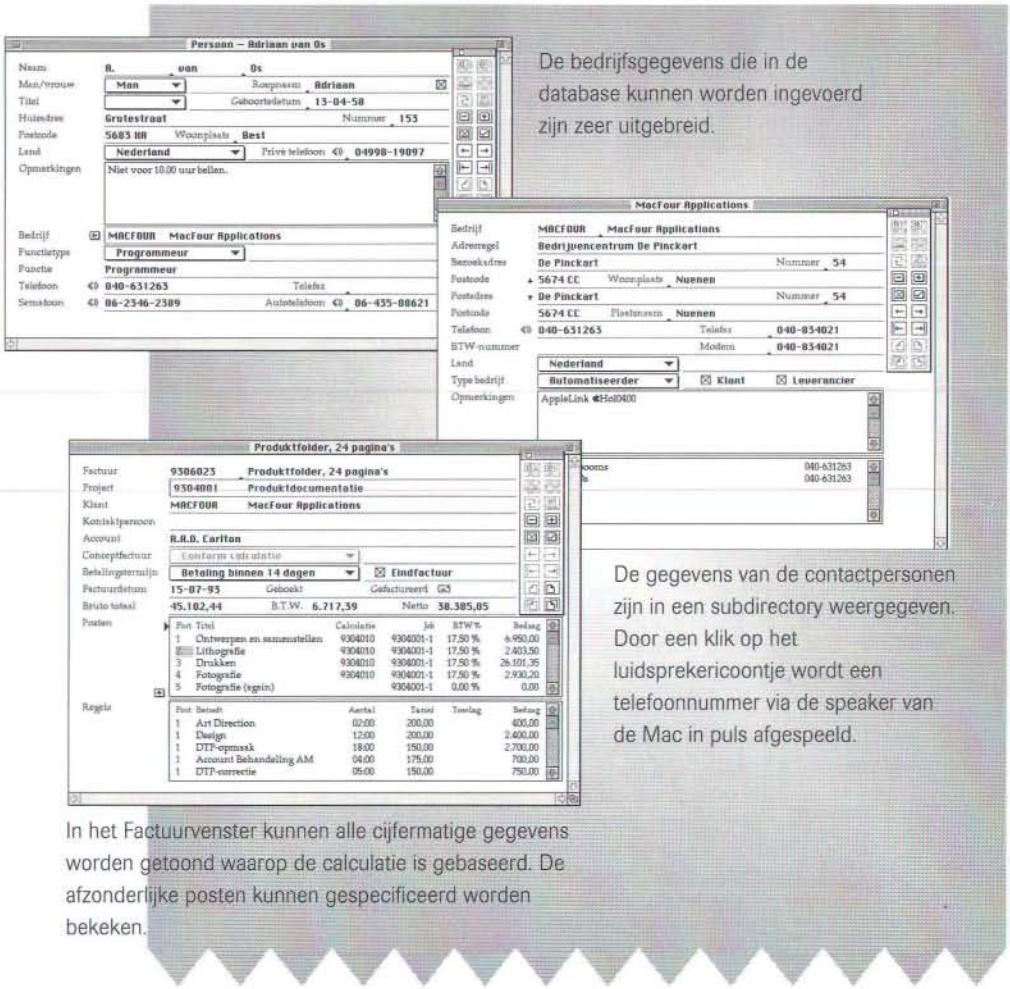

De bedrijfsgegevens die in de database kunnen worden ingevoerd zijn zeer uitgebreid.

De gegevens van de contactpersonen zijn in een subdirectory weergegeven. Door een klik op het luidsprekericoontje wordt een telefoonnummer via de speaker van de Mac in puls afgespeeld.

In het Factuurvenster kunnen alle cijfermatige gegevens worden getoond waarop de calculatie is gebaseerd. De afzonderlijke posten kunnen gespecificeerd worden bekeken.

KOSTENOPBOUW

Binnen een reclamebureau werkt men met verschillende kostensoorten. Interne kosten bestaan uit uurtarieven; een copywriter kost bijvoorbeeld tweehonderd gulden per uur. De interne uurtarieven kunnen in Traffic in uren en minuten worden ingevoerd. Externe kosten worden echter vaak met opslagpercentages belast; de inkoop van lithografie of drukwerk wordt met een percentage van 17,65% verhoogd. Deze waarden zijn uiteraard niet standaard. Traffic is gelukkig flexibel genoeg om zich aan te passen aan de bedrijfsrichtlijnen. Mocht u bijvoorbeeld prijsafspraken hebben met uw opdrachtgever, dan kunnen deze per job of project worden verwerkt. Stel dat u een opslagpercentage van slechts 15% met uw klant overeen bent gekomen, dan kan dit eenvoudig in de projectadministratie worden ingevoerd. Traffic is zoals gesteld heel flexibel bij het invoeren van de cijfermatige gegevens. Zelfs benzinebonnetjes en/of gereden kilometers kunnen makkelijk in de administratie worden opgenomen.

Het invoeren van de extern gemaakte kosten is ook afgestemd op de praktijk van de reclamebranche. Servicebureaus en prepress-bedrijven waarmee een vaste relatie is opgebouwd sturen vaak verzamelfacturen. Deze moeten door de administratie worden doorgeboekt naar de respectievelijke projecten. Door de opzet van Traffic worden de ingevoerde gegevens tijdens dat proces automatisch doorgesluisd als er op project- en jobnummers wordt geadministreerd. Aangezien de Traffic Manager een duidelijk overzicht krijgt van alle interne en externe kosten, kan er onmiddellijk worden geconstateerd of er budgetten zijn overschreden.

Traffic stijgt boven de normale administratieve software uit

FACTUREREN

Traffic kan op drie manieren een conceptfactuur samenstellen. Bij een conceptfactuur conform calculatie wordt de offerte letterlijk overgenomen. Bij een conceptfactuur nacalculatie per calculatie worden de geboekte kosten ingepast in de aangeboden offerte(s), en bij een conceptfactuur nacalculatie per job wordt uitsluitend uitgegaan van de geboekte kosten op een job of project. In alle gevallen is het nadien mogelijk om de factuur met de hand aan te passen. Traffic houdt rekening met reeds eerder gefactureerde posten, zodat over langlopende projecten deelfacturen kunnen worden samengesteld (voor een betere liquiditeit). Traffic staat het overigens toe om bedragen af te ronden zoals dit gebruikelijk is in de reclamebranche. Een rekening van *f* 6.834,- wordt vanzelf zeven mille...

De layout of opmaak van de offerte en de factuur wordt volgens een bepaald stramien opgemaakt. Deze kan echter worden aangepast aan de huisstijl van een reclamebureau. Aangezien het uiterlijk van de factuur voor sommigen even belangrijk is als de bedragen die er op staan, is dit een welkome optie.

Door de database-opzet van Traffic is het programma ook in staat om diverse soorten documentatie te beheren. Elke correspondentie, zowel intern als extern, kan op nummer worden ingevoerd. U kunt zelfs uw faxen in het systeem invoeren. Hierdoor raakt u nooit meer uw correspondentie kwijt. Door middel van een 'Alias'-verbinding kan de correspondentie op een apart opslagmedium worden bewaard.

MACWORLD DIRECT

Ons eigen winkeltje als service aan onze lezers.
En voordeliger dan elders. Is er iets van uw gading bij vul dan de bon in, stop die in een enveloppe en in de bus. Dat is alles.

De spelregels: vul de bestellijst zorgvuldig in. Eerst het artikelnummer (één letter of cijfer per vakje), dan het aantal exemplaren per artikel, daarachter de omschrijving. Niet-abonnees kunnen wel bestellen maar betalen meer! Vul uw adresgegevens zo volledig mogelijk in. Bedrijven moeten ook een BTW-nummer invullen. Stuur de ingevulde kaart in een enveloppe naar:

MacWorld Direct
Antwoordnummer 1909
2000 WC Haarlem

De portokosten bedragen ƒ 7,50.
U ontvangt de bestelling ongeveer drie weken na binnenkomst van uw betaling.
Alle prijzen zijn inclusief BTW.

Rock, Rap 'n Roll

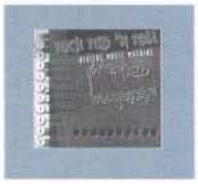

Een eigen huisstudio: zelf opnemen, mixen en playbacken. Met muziekingrediënten als Blues, Reggae, Big Band, Latin. Kortom, jam als een echte profi.

MacWorld-Directprijs: ƒ 94,50 / Bfr 1890
Bestelnummer: CD 007

MacWorld Complete Mac Handbook + CD

Voor starters en veteranen die graag een geheugensteuntje naast de Mac hebben liggen.

Auteur: Jim Heid
ISBN: 1-56884-033-0
Abonneeprijs: ƒ 72,- / Bfr. 1440
Niet-abonneeprijs: ƒ 85,- / Bfr. 1700
Bestelnummer: BO 013

Adobe Photoshop 2.5.1 Ontwerpgids

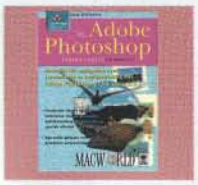

Hèt naslagwerk voor iedereen die met Photoshop 2.5.1 werkt. Een kleine greep uit de onderwerpen: retoucheren, special effects, selectie- en maskerfuncties. Een aanrader!

Auteur: Deke McClelland
ISBN: 90-6789-503-2
Prijs: ƒ 89,95 / Bfr. 1800
Bestelnummer: BO 018

Macs for Dummies

Net een Mac gekocht? Dan is dit het boek voor u. Een grappige en gemakkelijke manier om alles over uw Mac te leren.

Auteur: David Pogue
ISBN: 1-878058-53-3
Abonneeprijs: ƒ 37,50 / Bfr. 750
Niet-abonneeprijs: ƒ 45,- / Bfr. 900
Bestelnummer: BO 008

Quark XPress 3.2/3.3 Bible

Dit boek stelt u in staat om optimaal gebruik te maken van de ontwerpcapaciteiten van Quark XPress. Uw documenten krijgen nog meer impact.

Auteurs: Barbara Assadi en Galen Gruman
ISBN: 1-878058-85-1
Abonneeprijs: ƒ 61,- / Bfr. 1220
Niet-abonneeprijs: ƒ 99,- / Bfr. 1980
Bestelnummer: BO 016

MacWorld Guide tot System 7.1

Systeem 7 van versie 0 tot nu in al zijn facetten uit de doeken gedaan.

Auteur: Lon Poole
ISBN: 1-878058-65-7
Abonneeprijs: ƒ 50,- / Bfr. 1000
Niet-abonneeprijs: ƒ 59,- / Bfr. 1180
Bestelnummer: BO 011

MacWorld Macintosh Secrets

Een boek dat geheimen ontsluiert waarvan u het bestaan zelfs nooit vermoedde. Kunstgrepen waar u echt indruk mee kunt maken.

Auteur: David Pogue & Joseph Schorr
ISBN: 1-56884-052-X
Abonneeprijs: ƒ 80,- / Bfr. 1600
Niet-abonneeprijs: ƒ 94,- / Bfr. 1880
Bestelnummer: BO 014

Alles over PageMaker 5

De lezer wordt geïnformeerd over alle mogelijkheden van dit pakket, zoals kleurgebruik, importeren, standaardinstellingen en registreren.

Auteurs: Ton Rombout, Henk Tybosch
ISBN: 90-67894-412-5
MacWorld-Directprijs: ƒ 99,95 / Bfr 1995
Bestelnummer: BO 017

Internet Navigator

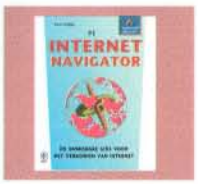

Internet, het netwerk der netwerken. Met vele hoofd- en zijwegen en vele kansen op verdwalen. Met de Internet Navigator houdt u het hoofd koel en de telefoonrekening laag. Elektronische post verzenden, mail-only verbindingen, downloaden en alles over WAIS, World Wide Web, Archie en Veronica. Een must voor elke 'Internetter'.

Auteur: Paul Gilster
ISBN: 90-6789-519-9
Prijs: ƒ 64,95 / Bfr. 1300
Bestelnummer: CO 016

De Adobe Illustrator 5 Ontwerpgids

Handig als naslagwerk of handleiding. Met een aantal hoofdstukken over de teken-, tekst-, en grafiekenmogelijkheden, en Illustrator in combinatie met onder andere TypeAllign, LetraStudio, Dimensions en Photoshop. Geschikt voor beginners, gevorderden, experts en prepressers.

Auteur: Hennie Hooghuis
ISBN: 90-6789-4877
Prijs: ƒ 99,95 / Bfr. 1995
Bestelnummer: BO 019

Myst

De literatuur onder de computerspelen. Ga op ontdekkingsreis in een prachtig geënsceneerde 3D wereld en kom achter het mysterie van het geheimzinnige boek Myst.

Auteurs: Rand en Robyn Millers
Prijs: ƒ 169,- / Bfr. 3380
Bestelnummer: CD 010

SignPost

De routeplanner voor de Mac. Hoe komt u zo goedkoop of snel mogelijk van A naar B. Standaard uitgerust met een kaart van de Benelux.

Auteur: Route 66 Geographic Information Systems BV.
Abonneeprijs: ƒ 229,- / Bfr. 4780
Niet-abonneeprijs: ƒ 249,- / Bfr. 4980
Bestelnummer: SO 01

Boek van de maand

DTP in de Praktijk

Dit boek is de ultieme bron voor iedereen die met de Macintosh werkt. Meer informatie over dit boek elders in MacWorld.

Auteur: Peter Kentie
ISBN: 90-6789-464-8
Prijs: ƒ 99,95 / Bfr. 1995
Bestelnummer: BO 0020

Hebbedingetjes

MacWorld's Powermok

De MacWorld koffiemok, nu met Leutmaker 1.0.

Abonneeprijs: ƒ 14,95 / Bfr. 250
Niet-abonneeprijs: ƒ 17,50 / Bfr. 300
Bestelnummer: H 008

De MacWorld Lolbroek

De enige echte originele MacWorld-short.
Maat: M/L (1) en XL/XXL (2)

MacWorld-Directprijs: ƒ 24,95 / Bfr. 495
Bestelnummer: H 007

Muismat

Een fraaie MacWorld muismat met perfect oppervlak, dat goed schoon te houden is.

MacWorld-Directprijs: ƒ 10,- / Bfr. 195
Bestelnummer: H002

Bundel van 4 diskettes

Verzameling van de 'MacWorldste' software: 101 geluiden, veel iconen, filmpjes met QuickTime, handige gereedschappen en onmisbare extra's voor iedere Macintosh.

MacWorld-Directprijs: ƒ 14,95 / Bfr 295
Bestelnummer: S 002

Oude nummers MacWorld vanaf 1992.

Zolang de voorraad strekt.
1991: nrs. 1 t/m 7
1992: nrs. 1 t/m 12
1993: nrs. 1 t/m 10
1994: nrs. 1 t/m 3
1 ex. ƒ 9,50 / Bfr. 190
2 ex. ƒ 19,- / Bfr. 380
3 ex. ƒ 28,50 / Bfr. 570
4 ex. ƒ 38,- / Bfr. 760
5 ex. ƒ 47,50 / Bfr. 950
6 ex. ƒ 57,- / Bfr. 1.140
7 ex. ƒ 66,50 / Bfr. 1.330
8 ex. ƒ 76,- / Bfr. 1.520
9 ex. ƒ 82,50 / Bfr. 1.650 + gratis MacWorld muismat t.w.v. ƒ 10,- / Bfr. 195
(Bestelvoorbeeld: Onder 'Bestelnummer': H005, onder 'Aantal': 2, onder 'Omschrijving/titel': MacWorld 5, 6, 7, 1992)

FAX IDG 023-366814

MACWORLD'S EIGEN WINKEL

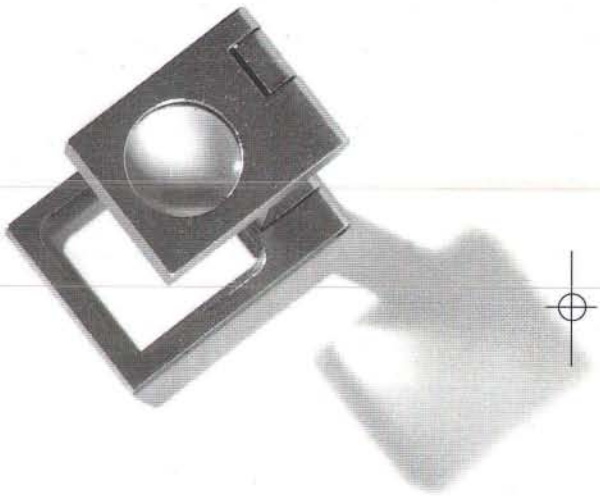

Ontdek de haarscherpe afdrukkwaliteit van het QMS 860 Plus Print System.

QMS introduceert de ideale printer voor de grafische branche: het 860 Plus Print System. Deze print met 1200 x 600 dpi zó scherp dat de afdruk kan dienen als accurate drukproef of zelfs als opname-model.

QMS 860 Plus 1200 x 600 dpi: loepzuiver tot in details

Superieure kwaliteit

Een afdruk met 1200 x 600 dots-per-inch zorgt voor een superieure afdrukkwaliteit. Het resultaat: verbluffende details, haarscherpe lijnen en tweemaal zoveel grijstinten.

De QMS 860 Plus is hierdoor de ideale 'proofing' machine voor de grafische wereld.

A4 en A3

Evenals de reeds vele malen onderscheiden 860, drukt de 860 Plus net zo gemakkelijk af op A3 als A4.

Print in elke omgeving

De 860 Plus ondersteunt DOS, Windows, UNIX of Macintosh omgeving en werkt onafhankelijk van het soort emulatie of netwerk dat u gebruikt. Dankzij de QMS Crown technologie 'deelt' u de printer heel gemakkelijk met uw collega's. Nog een pluspunt: de documenten worden met een ongeëvenaarde snelheid verwerkt.

Overtuig uzelf!

Neem zelf een laserprint van de QMS 860 Plus onder de loep! Bel A-Line Technologies voor een afdruk of stuur vandaag nog de bon in.

A LINE

A-Line Technologies
Postbus 5105 • 1404 AC Naarden • Tel. 02159-56500 • Fax 02159-47758

ANTWOORDBON

❑ **Stuur mij uitgebreide informatie over het QMS 860 Plus Print System + een originele laserprint**

Bedrijfsnaam:.....

Naam:.....m/v

Adres:.....

Postcode:.....Plaats:.....

Telefoon:.....Fax:.....

M.W. 4

S.v.p. sturen naar A-Line Technologies, Antwoordnummer 45, 1400 VB Bussum

Een PowerMac...
&
een LC of Quadra...

Wij brengen lijn in
uw automatisering

Bel of fax ons voor een offerte op maat zonder verborgen kosten achteraf.
InLine dé Mac-specialisten.

InLine
Postbus 1910
1200 BX Hilversum

T 035 - 239 253
F 035 - 214 473

InLine TRADE

Postbus 672
3800 AR Amersfoort
Dirk Loogenstraat 1
3814 BC Amersfoort
Telefoon: 033 - 72 63 63*
Telefax: 033 - 72 91 01

VONK PREPRESS

kleurenprinter
desktop publishing
dtp-uitdraaiservic
zwart/wit scan
full-colour scan
integratie tekst/beel

Haal uw muis uit de klem!

Wij kunnen uw DTP-mogelijkheden uitbreiden met

- ❒ scannen van dia's en kleurenfoto's op de Screenscanner 2010 naar EPS- of TIFF-formaat
- ❒ levering van lage resolutie-beelden van de high-end scans voor plaatsing in uw files
- ❒ films haarscherp, moiré-vrij, tot 3600 DPI en razendsnel
- ❒ uitdraaien op de AGFA SelectSet 7000 tot het formaat van 55 x 65 cm
- ❒ raster tot 90 lpcm
- ❒ levering van Adobe en Monotype fonts
- ❒ ondersteuning van Macintosh en MS-Dos

Bel voor verdere informatie 033 - 726363

Advertentie-Index Mac World nummer 4, 1994

A-Line Technologies	83	Mac-Maniac	76
Agfa Nederland	86	Mac Support	56
Agio Systems	72, 96	Mac Zetcentrum	56
Apple Center Stonehouse	46, 72	Macclub Benelux	46
Apple Centre '92	68	Mac Warehouse	40/41
Apple Computer BV	64	Micro Evolution	46, 74
Apple Occasion Center	96	Microsoft BV	60
Appoint	78	Microtek	22
CalComp BV	62	N&G Computers	46
Certus Technology	72	Novasys	76
Chipmunk International	38	P.P.A.	68
Claris	100	PC Slide BV	72
Clip Art BV	42	Phertron BV	67
Compu'Train	42	Philips Nederland BV	16/17
Corel Corporation	90	Produxx Distributie	6
Datarent BV	56	REIN Elektronik BV	14
Dennitech	56	Route 66	88
Digislide	72	S&B Office Services	72
Document Partners NL	42	Silicon Graphics BV	31
EP&PP	72	STB	53, 76
Exact Automatisering BV	23	Stebis BV	13
Formac Benelux	insert	Stecom Automatisering	92
G&B Computers	79	Stichting Open Ateliers	56
Geo Design BV	96	Texas Instruments NV	70
H.T.R. Mailing	24	Verbatim Benelux	2/3
Inka BV	88	Vertaal Publishers BV	99
Inline Trade	84	Vonk Prepress	84
Kodak Nederland BV	46	Weka Uitgeverij	20
Kreft Advies	46	Werma Office International BV	72
LaserGraphics	84		
Letraset Nederland BV	44		
Letter & Lijn	72		

LASERGRAPHICS
ELECTRONIC PUBLISHING & PRINTING SERVICES

voor Mac gebruikers:

zw/w en kleurscans, óók van dia's
uitdraaien op papier of film
perfecte moirévrije kleurseparaties
kleurenprints en -proeven
bestandsarchivering op CD-rom
multi media produkties

LaserGraphics bv
Plantage Muidergracht 115 • 1018 TP Amsterdam
Telefoon 020 - 624 24 97 • Fax 020 - 623 94 40

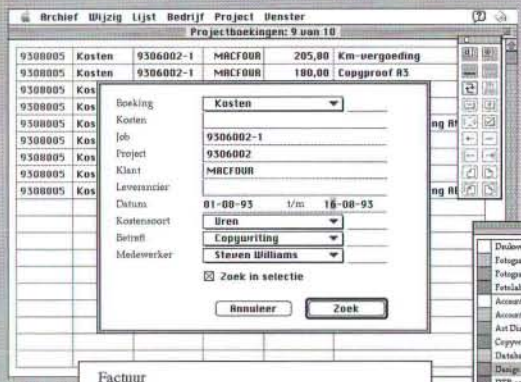

Het Projectboekvenster geeft een overzicht van de kosten per projectnummer. Traffic bezit een enorm uitgebreide zoekroutine om een bepaalde boeking te traceren.

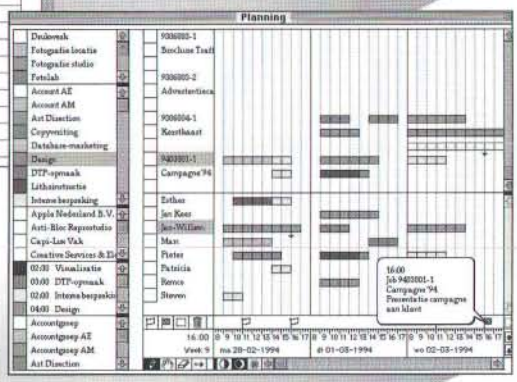

Het Planningscherm geeft in kleur de stand van zaken weer. Let op het finish-vlaggetje waarmee een specifiek einddatum wordt gemarkeerd.

De factuur wordt volgens de eerder gemaakte instellingen automatisch door Traffic opgesteld. De layout van de factuur kan op verzoek worden aangepast aan een specifieke huisstijl.

TERUGVERDIENEN

De positieve gevolgen van een automatisering die verder gaat dan alleen de bedrijfsadministratie zijn tweeledig. Het leidt tot een duidelijke kostenbeheersing, omdat de financiën veel beter in de hand kunnen worden gehouden. Het programma Traffic heeft een ingebouwde functie waarmee de gebruiker met een druk op de muisknop kan zien welke budgetten (dreigen te) worden overschreden en welke deadlines niet gehaald (dreigen te) worden. Aangezien dit laatste voorval het bureau meestal een hoop geld kost – duur overwerk moet worden betaald, spoedkoeriers vragen hogere tarieven – kan door de automatisering veel geld worden bespaard. Dit alles komt ook de relatie met de klant ten goede. Want als er altijd op tijd wordt gesignaleerd dat bepaalde wensen en eisen financieel niet zijn te verwezenlijken binnen het gestelde budget, kan er adequaat worden gereageerd. Probeer nog maar eens uw geld binnen te halen als pas na maanden blijkt dat een project verlies heeft geleden door allerlei last minute correcties van de opdrachtgever. Traffic stijgt boven de normale administratieve software uit omdat het geen 'geporte' software is, maar een maatgesneden toepassing specifiek voor de ad hoc planningen en werkwijze van de publiciteitswereld.

PLANNING

Traffic bezit een aparte module die de planning van het werk moet stroomlijnen. Dit is een digitale metafoor van de bekende planningborden, waar met kleurtjes aangegeven wordt wie met welke klus bezig is en hoe lang dat duurt. Uiteraard is de computerversie superieur aan het originele planningbord. Doordat de Planningmodule van Traffic is gekoppeld aan dezelfde database die de projectadministratie gebruikt, ontstaat er een ijzersterke synergie. Een aantal gecalculeerde gegevens wordt overgenomen in het Planningoverzicht. Hierdoor wordt niet alleen de financiële maar ook de logistieke voortgang van een opdracht gecontroleerd. Met elektronische vlaggetjes kan zelfs worden gesignaleerd wanneer een job geklaard moet zijn. Als er bijvoorbeeld een belangrijke presentatie van de nieuwe campagne gereed moet zijn, kan dit belangrijke tijdstip worden gemerkt. Door een creatieve toepassing van Apple's Ballonhelp kunt u zelfs uw eigen commentaren en opmerkingen ingeven bij het vlaggetje. Ook tussendoor in het project kunnen opmerkingen in het planningbord worden geplaatst met behulp van Ballonhelp. De Planningmodule moet apart worden aangeschaft bij MacFour, maar de mogelijkheden om de kosten snel terug te verdienen zijn legio.

Uiteraard is de computerversie superieur aan het originele planningbord.

Aangezien de financiële administratie het hart van het bedrijf vormt, is het vanzelfsprekend dat een veelomvattend systeem als Traffic niet even wordt geïnstalleerd om het uit te proberen. Om toch te onderzoeken welke resultaten Traffic in uw bedrijf kan boeken, is er ook een evaluatielicentie verkrijgbaar. Hierbij krijgt u een gebruikerslicentie en instructie voor drie maanden. Let wel, Traffic is uitermate goed beveiligd door een combinatie van een dongle en een software-beveiliging. De basismodule van Traffic kost als introductieprijs *f* 4950,– als single-user versie. Elke extra gebruiker kost ongeveer *f* 1000,–. Deze prijzen zijn geldig tot medio '94. De Planningmodule moet apart worden aangeschaft en kost *f* 2950,–

Conclusie: Voor een reclamebureau is het programma Traffic een interessant middel om de kosten en de planning te controleren. Natuurlijk moet zo'n programma binnen het bedrijf groeien om het onderste uit de kan te kunnen halen. Doordat de integratie per beginsel mogelijk is, staat er echter niets in de weg om dit pakket in de elementaire delen van het bureau in te voeren. Een moderne Traffic Manager die – als hij of zij niet oppast – links en rechts wordt ingehaald door die DTP-lui, heeft met Traffic een middel om zijn invloed in positieve zin te doen gelden. Het werken met Traffic zal de functie van een Traffic Manager compleet veranderen.

Produkt: Traffic
Leverancier: MacFour Applications
Tel: 040 631263
Fax: 040 834021
Prijs: *f* 4950,- voor een basismodule, *f* 1000,- voor elke extra gebruiker, *f* 2950,- voor de Planningmodule

Met medewerking van Adriaan van Os en Ad Bierbooms, MacFour Applications en Rory Carlton en Aart Cramer van Wissel, Creative Marketing Communications.

Anderson & Lembke, Inc.

KAN UW SCANNER DE SEIZOENEN UIT ELKAAR HOUDEN?

In de natuur is het prachtig te zien hoe de kleur van de bladeren verandert van groen in schitterende tinten geel, oranje, rood en paars. (Wat zich in feite afspeelt, is een afname van chlorofyl, waardoor de meer kleurrijke pigmenten, carotenoïde en anthocyaan, naar voren komen). In andere gevallen, zoals op uw scanner, kan het ongewenst verkleuren van bladeren een bron van ergernis zijn. Daarom hebben wij de FotoTune software voor de desktop-scanners van Agfa ontwikkeld. Met FotoTune zien de bladeren - en alle andere afbeeldingen -er vanaf de scanner via het scherm tot en met de afdruk hetzelfde uit. FotoTune is slechts een van de vier komponenten van Agfa's FotoFlow Kleuren-management- systeem, dat speciaal werd ontwikkeld om apparaat -onafhankelijke WYSIWYG- kleur voor de desktop te bieden.

FotoTune zorgt er simpelweg voor, dat u een nauwkeurige scan krijgt (van zowel opzicht-als doorzichtoriginelen) zonder dat u daar zelf nog veel aan hoeft te wijzigen. En u kunt zonder veel omhaal RGB- afbeeldingen naar CMYK konverteren. Daarbij maakt het niet uit, of u werkt met de krachtige Arcus Plus - die topkwaliteit levert zonder dat u daar veel meer voor moet betalen - of met de professionele Horizon - ontwikkeld voor hogere scanprestaties in produktie-omgevingen. Als u dus zelf wil bepalen wanneer het zomer of herfst wordt met uw scanner, stuur dan onderstaande bon aan ons terug of bel ons even voor meer informatie.

Ik wil meer weten over FotoTune.

☐ Stuur mij meer informatie over Arcus Plus-en Horizon-Scanners.

☐ Neem zo snel mogelijk kontakt met mij op.

Naam _____

Funktie _____

Bedrijf _____

Adres _____

Postkode _____ Plaats _____

Telefoon _____

Opsturen naar: Agfa-Gevaert B.V., Verkoop Grafische Systemen,
Antwoordnummer 2203, 2208 VB RIJSWIJK,
Tel.:070-3110591, Fax : 070-3903175.

AGFA Agfa

The complete picture.

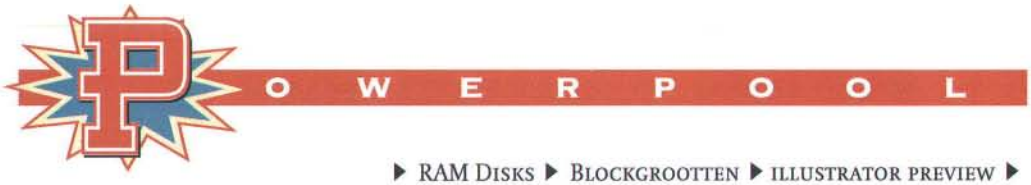

▶ RAM Disks ▶ Blockgrootten ▶ Illustrator Preview ▶ Onleesbare SyQuest ▶ Downloaden en uitpakken ▶ Zoeken op tekst ▶ Bug fixen ▶ Parameter RAM ▶ Glue

Lezers voor lezers. PowerPool is in onze ogen zowel ontmoetingsplaats als bron van informatie van en voor de doorzettende Mac-gebruikers. De gebruikers die geen genoegen nemen met 'het werkt niet', op zoek gaan naar oplossingen en hun vondsten willen delen met de rest van de gemeenschap. Zo ontstaat een rubriek met vragen, tips en andere praktische wenken.

RAM Disks

Vraag: Waarom kan ik in m'n Macintosh IIcx geen 'RAM Disk' selecteren in het geheugenregelpaneel terwijl ik toch systeem 7.1 geïnstalleerd heb?

Antwoord: De RAM Disk is een functie uit de Apple ROM's van uw computer, die een hele hoop basisroutines bevatten. Het geheugenregelpaneel laat u alleen de RAM Disk optie gebruiken als uw ROM RAM Disks ondersteunt. Dit is slechts het geval vanaf de 1 MB ROM's. Vandaar dat de standaard RAM Disk op een IIcx niet werkt en op een Quadra 700 wel (zie tabel). Voor Macs met een kleinere ROM kunt u echter uw toevlucht zoeken tot shareware hulpprogramma's (bijvoorbeeld RAMDisk+).

ROM grootte	Mac model
64 K	Plus
256 K	II, IIx, IIcx
	PB 100
	Portable
	SE(/30)
512 K	Classic, II, color
	IIci, IIfx, IIsi
	LC, LC II
1 M	Centris 610, Centris 650
	IIvi, IIvx
	LC475, 520, III
	PB 140, 145(b), 160
	PB 165(c), 170, 180(c)
	Quadra 605, 610, 650, 700
	Quadra 800, 900, 950
2 M	Centris 660AV
	Quadra 660AV, 840AV

Blockgrootten

Vraag: Wanneer ik op mijn 500 MB schijf een klein bestand bewaar van 2 KB, dan verbruikt het toch 8 KB op de harde schijf. Wat is de zin van een grote harde schijf als ieder klein bestandje zoveel geheugen verbruikt?

Antwoord: Wanneer een bestand moet worden bewaard, worden steeds blokjes met een vaste lengte gealloceerd (bezet). Op de PC heten dergelijke blokken 'clusters'. Op de Mac spreken we van 'blocks'. De grootte van zo'n blok hangt af van de grootte van het volume. Dit heeft niets te maken met het stuurbestand maar met het bestandensysteem. Bij Apple heet dat HFS (hierarchical filing system). HFS heeft een aantal limieten: een block is minimaal 512 bytes groot (is ook deelbaar door 512); er zijn maximaal 65536 blocks en een volume is maximaal 2 GB groot. Omdat er maximaal 65536 blocks zijn, is de grootte van een block snel bepaald: op een 2 GB schijf is dat bijvoorbeeld 32 KB, terwijl het op een 1,2 MB diskette 18,5 KB is. Delen door 65536 gaat alleen als er 65536 blocks zijn, omdat een block minimaal 512 bytes groot is. Een 16 MB volume zal dus geen 65536 blocks bevatten.

De limiet van 2 GB wordt een serieus probleem, omdat volumes groter en groter worden. De meeste bestandensystemen kunnen geen volumes groter dan 2 GB aan: buiten de mainframe operating systemen (zoals sommige Unix-varianten) en netwerk OS (zoals Novell) kan alleen OS/2's HPFS grotere volumes aan. OS/2 heeft bovendien geen limiet wat aantal blocks betreft; het alloceert dus steeds blokjes van slechts 512 bytes, onafhankelijk van de grootte van de harde schijf.

Bovenstaande uitleg maakt duidelijk dat u bij vele kleine bestandjes de harde schijf beter kan indelen in kleinere partities, zodat de blocks beter gevuld worden. Door de dubbele vork (data/resource) onder HFS is het best mogelijk dat een bestandje met twee nauwelijks gevulde vorken twee keer de blockgroot-

Illustrator Preview

Vraag: Als ik aan het werk ben in Illustrator (3.2 of 5.0) en ik wil de illustratie wegschrijven op mijn harde schijf, krijg ik vaak de volgende melding: 'Kan de schermafbeelding niet bewaren, maar alle andere informatie was correct bewaard. Geheugen bijna vol. Bewaar uw werk onmiddellijk, maak geheugen vrij.' Als ik dan toch probeer om zo'n illustratie in XPress te plaatsen, geeft dit een grijs vlak en de tekst 'PostScript illustratie'. Ik heb al geprobeerd om bepaalde programma's en fonts die ik toch zelden gebruik van de harde schijf te verwijderen, maar dit gaf geen verbetering.

Antwoord: De waarschuwing wijst hier niet op het schijfgeheugen maar op het RAM-geheugen. Als u in Illustrator een EPSF bewaart, kunt u een 'preview' meegeven. Deze preview is een lage resolutie PICT-versie van de tekening, die door andere programma's als XPress snel kan worden getoond. Het berekenen van deze preview vraagt heel wat geheugen, zeker bij een kleurenpreview. U moet dus uw (virtueel) geheugen en/of het aan Illustrator toegekende werkgeheugen vergroten (via Get Info). Programma's als XPress gebruiken trouwens de preview alleen op het scherm; zelfs als u een grijs vlak te zien krijgt, wordt de afbeelding correct afgedrukt, omdat bij het afdrukken de volledige EPS-informatie doorgestuurd wordt.

6 maal zo snel in gebruik... 2 maal zo snel in huis!

SignPost™ berekent voor u de kortste, snelste of goedkoopste route tussen door u gekozen plaatsen en toont het resultaat in een overzichtelijke kaart en routebeschrijving op het zwart/wit- of kleurenscherm. Ideaal voor gebruik op kantoor, thuis en onderweg. Met dit programma weet u precies wat de afstand tussen plaatsen is, hoe lang de reis duurt en via welke wegen u dient te rijden. De nieuwe versie is niet alleen compatibel met Power Macintosh – hij is ook nog **zes** maal zo snel!

Vanaf vandaag bieden wij u ook nog de mogelijkheid direct bij de bron te bestellen. Als u voor 16.00 uur bestelt versturen wij nog dezelfde dag!

Ready for PowerPC™ versie 1.2.0

MacWorld Magazine: *'...Er zijn van die softwarepakketten die u meteen een opwindend gevoel geven. SignPost, Routeplanner voor de Macintosh, is er zo een. Zoekt u een gemakkelijk te gebruiken, gedetailleerde maar krachtige en relatief goedkope routeplanner met uitgebreide mogelijkheden, stop dan met lezen. En bestel het vandaag nog...'*

SignPost

Nù bij aanschaf extra kaart gratis upgrade 1.2.0!

Apple and Macintosh are registered trademarks of Apple Computer, Inc. Power Macintosh is a trademark of AppleComputer Inc., PowerPC is a trademark of IBM Corp.

Speciale aanbieding:
SignPost met Benelux èn Europa
van HFL ~~499,90~~ nù HFL 449,=
BFR ~~7.330~~,= nù BFR 6.500,=

Alle prijzen zijn exclusief 17,5% BTW

Vul de coupon in die u vindt in deze uitgave!
Bon al gebruikt? Bel of fax:

(31) - (0)8385 - 54724 **(31) - (0)8385 - 18860**

Verkrijgbaar zijn kaarten van:
Duitsland, Frankrijk, Italië, Spanje & Portugal, Zwitserland & Oostenrijk, Europa, Oost Europa, Verenigd Koninkrijk & Ierland, Verenigde Staten en Scandinavië.

ROUTE 66 Geographic Information Systems B.V. – Rimpelmos 4a – NL 3904 BP Veenendaal – The Netherlands

Mac's staan bij dieven bovenaan het boodschappenlijstje

Bescherm uw kostbare computers met Anchor-Pad.®

Diefstal van apparatuur en data heeft vaak verstrekkende gevolgen. Anchor-pad biedt 'topklasse' beveiliging.

- met een weerstand van 3000 kg
- zonder 'zwakke' onaantrekkelijke kabels en kettingen
- zonder beschadiging van meubilair
- sluit CPU af
- sleutelbeheer mogelijk
- eenvoudig verplaatsbaar
- prijs v.a. ƒ 335, - excl. btw

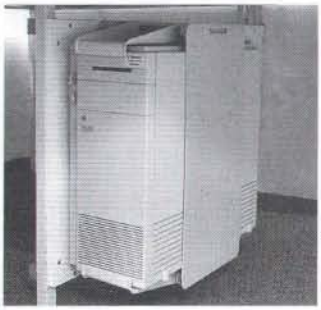

Toepassingen:
■ Voor alle types Macintosh
■ Voor alle types PC's (van IBM tot Apple) ■ (laser)printers
■ copiers ■ fax ■ telefoon ■ scanners ■ tablets ■ plotters
■ VCR's ■ CD-spelers e.a waardevolle apparatuur.

Vraag inlichtingen en/of dokumentatie.

Inka BV

'Importeur voor de Benelux'

Postbus 75 - 2870 AB Schoonhoven - Fax 01823 - 87230

Telefoon: 01823 - 8 61 59

te verbruikt. Meerdere partities aanmaken is trouwens meestal een goede keuze: hoe meer bestanden op één volume staan, hoe trager HFS wordt. Bovendien hoeft u bij problemen slechts één partitie te controleren of te herstellen.

Of u dan beter meerdere kleine harde schijven koopt of één grote hangt van uw persoonlijke keuze af. Meerdere kleinere harde schijven bieden de mogelijkheid om verder te werken als er eentje stuk gaat. Een grote harde schijf laat u toe om flexibel partities aan te maken en te wijzigen al naar gelang uw behoeften wisselen. Met harde-schijfhulpprogramma's als Silverlining 5.6, SCSI Director 2.0 of FWB HDT Pro 1.4 kunt u deze partities prima beheersen. Met HDT kunt u bovendien een partitie uitbreiden waarop nog gegevens staan!

Onleesbare Syquest

Vraag: Ik werk met een 44 MB Syquest. Vroeger hoefde ik niet herstarten om een nieuwe Syquest te mounten, maar plotseling moet dat wel. Ik probeerde de verwisselbare schijf te mounten met SCSIProbe en HDTProber, maar de Mac doet gewoon niets of zegt dat de schijf moet worden geïnitialiseerd. Ik probeerde het met Norton Utilities, met een ander stuurbestand, herformatteerde de disk, zette alle inits af. Niets helpt! Ik hoop dat m'n Mac niet zo vervelend wordt als m'n PC op het werk.

Antwoord: Installeer op iedere verwisselbare schijf identiek dezelfde driver, bijvoorbeeld met HDT Primer. Dit lost zo'n probleem voor eens en voor altijd op. Als u toch een vreemde Syquest cartridge moet inlezen, probeer dan vooral niet te herstellen met Norton of MacTools, dat maakt het alleen maar erger. Herstarten is de enige remedie. De optie van SCSIProbe om het stuurbestand uit het geheugen te halen wanneer u een verwisselbare schijf unmount kan soms ook helpen.

Downloaden en uitpakken

Vraag: Als ik Mac-files download of request vanaf MS-DOS computers (BBS-en), kan ik de bestanden bijna nooit lezen. Dubbelklikken gaat niet en openen in programma's ook niet. Ik krijg steeds foutmeldingen als 'document cannot be opened' of 'the application that created this document could not be found'. Wat doe ik verkeerd?

Antwoord: Bijna alle Mac-files (behalve zuivere ASCII-testbestanden) worden onder DOS in het MacBinary formaat bewaard. Een Mac-bestand bestaat uit twee vorken: een gestructureerde resource fork en een sequentiële data-fork. DOS kent dit systeem niet; daarom vond men een opslagformaat uit waarbij de twee vorken gewoon aan elkaar geplakt worden, voorafgegaan door 128 bytes bijkomende informatie. In de meeste Mac-telecommunicatieprogramma's gebeurt de decodering van MacBinary automatisch. Waarschijnlijk staat deze optie in uw programma af.

Als u een Mac-bestand op een PC binnenhaalt en daarna het bestand naar een Mac kopieert, moet u deze MacBinary-decodering handmatig doen. Hiervoor bestaan translators voor Apple File Exchange (AFE) of aparte hulpprogramma's (zoals Binhex 5.0).

Een ander probleem kan zijn dat het bestand gecomprimeerd is volgens een PC-compressiemethode. U moet dan eerst het bestand decomprimeren met het originele compressieprogramma. Er bestaan al heel wat hulpprogramma's op Mac waarmee u PC-archiveringsformaten kunt gebruiken, maar voor sommige zult u nog steeds via SoftPC moeten werken (bijvoorbeeld HYP, HA, DWC, HAP, HPK, SQZ). SoftPC kan trouwens ook erg nuttig zijn bij corrupte archieven: ZipFix onder Dos kan zo bijvoorbeeld met wat geluk een kapot archief herstellen.

DOS-archivering lezen op Mac:
ARC: ArcPop, ArcMac, Stuffit Deluxe DeArc
ARJ: UnArj, DeArj
LZH: MacLHA
ZIP: Unzip, Ziplt, Stuffit Deluxe
ZOO: MacBooz
PAK: Stuffit Deluxe Unpack

Zoeken op tekst

Vraag: Ik hoopte dat ik met de Find-opdracht ook op de inhoud van een document kon zoeken, maar veel verder dan de bestandsnaam gaat het niet. Bestaan hiervoor goedkope oplossingen ?

Antwoord: Hiervoor bestaan tal van oplossingen. Dure documentarchiveerders hebben een dergelijke functie altijd ingebouwd. Commerciële pakketten met hulpprogramma's bieden dit dikwijls ook. Vroeger werd bij MacTools het hulpprogramma Locate geleverd, tegenwoordig is het ingebouwd. Vele mensen gebruiken dit nog steeds.
On Location 2.01 indexeert de volledige harde schijf en levert snelle resultaten, maar is niet 100% betrouwbaar. Of kijk eens naar PrairieSoft's DiskTools. Er bestaan gelukkig ook goedkopere shareware-oplossingen, zoals SearchFiles 1.3. en Disk Tools II.

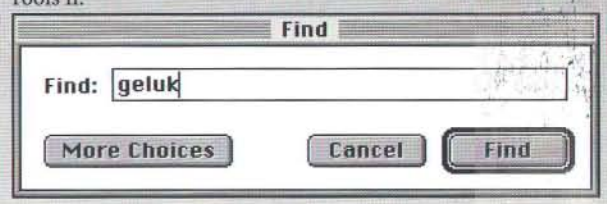

LOCATIE: New Foundland
FOTOGRAAF: Corel Professional Photos
KOSTEN: nog geen *f* 1,-

'n COMPLEET STOCKBUREAU IN JE PC OF MAC

Corel heeft nu iets dat iedereen die zich met visuele communicatie bezighoudt moet weten. Corel Professional Photos. 100 Haarscherpe, high resolution foto's, per onderwerp geselecteerd, op Kodak Foto-CD formaat en op een schijf. Professionele, rechtenvrije foto's die je naar hartelust kunt gebruiken voor brochures, advertenties, presentaties, noem maar op. Waarvan je, met de bijgeleverde utilities gemakkelijk je eigen Foto-CD bibliotheek kunt maken, of achtergronden, of een screensaver. Met titels variërend van Zonsondergang en Watervallen tot aan Culinair en Vlinders. En waar je per titel van 100 foto's nog geen *f* 100,- voor betaalt. Inclusief een overzicht van alle beschikbare foto's, zodat je direkt een compleet stockbureau bij de hand hebt. Corel Professional Photos is bij iedere specialist verkrijgbaar.

COREL PROFESSIONAL PHOTOS
ALWEER ZO'N GOED IDEE
VAN DE MAKERS VAN COREL DRAW!
HET MEEST GEBRUIKTE
GRAFISCHE PAKKET TER WERELD.

COREL

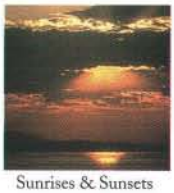
Sunrises & Sunsets

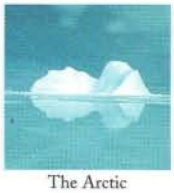
The Arctic

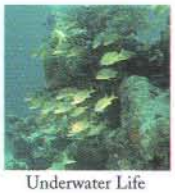
Underwater Life

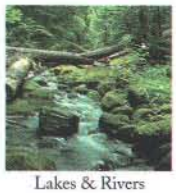
Lakes & Rivers

Food

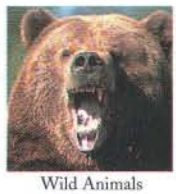
Wild Animals

Amstelveen: 06 Software Centre Europe 06-2 228 800, **Amsterdam:** Mindlift Beeldbankiers 020-626 80 29, **Amsterdam Z.O.:** PC Slide 020-691 19 21, **Den Haag:** Kraft Computersystems 070-363 96 86, Velotekst 070-325 15 36, **Nijmegen:** Mens/Data 080-24 11 89, **Rotterdam:** Dunnet 010-400 81 00.

BUG FIXEN

RamDoubler 1.0 geeft conflicten met de modemsoftware van Global Village's PowerPort, met MacsBug 6.2.1 (en vroeger), met Ray Dream Designer, Jag2 en Adobe Photoshop. Een Patch (te vinden op CompuServe, MACAVEN, library 8, RD101U.BIN) probeert deze problemen op te lossen. Versie 1.0.1 geeft nog steeds problemen met 040-accelerators op niet-040 machines. Volgens Connectix wordt er dan een 040-register niet correct geadresseerd, zodat u twee keer moet herstarten. Versie 1.0.2 zou dit probleem aanpakken.

MacFlow 3.7.4 geeft problemen met de nieuwe LaserWriter driver 8.x; allerlei symbolen worden willekeurig als zwarte vlakken afgedrukt. Mainstay is in samenwerking met Aldus bezig een patch te brouwen. Voorlopig moeten de oudere 7.2 drivers nog even worden gebruikt.

PARAMETER RAM

Vraag: Wanneer ik tegenwoordig opstart gaat mijn muis altijd langzaam en is mijn scherm zwart-wit. Men vertelde me dat dit aan de PRAM lag. Wat is dit en waarvoor dient het?

Antwoord: Een hele reeks instellingen uit de regelpanelen worden in een stukje RAM bewaard wanneer de Mac uit staat. Deze RAM in de clock chip wordt gevoed door een batterijtje dat na enkele jaren leeg is. (Het betreft een klein cylindervormig lythium batterijtje van 3.6 V.) Hetzelfde batterijtje voedt ook het ingebouwde klokje. Vooral wanneer de stroomvoorziening erg wisselvallig is, kan dit batterijtje redelijk snel leeg geraken en moet het worden vervangen.

De Parameter RAM (PRAM) kan ook corrupte gegevens bevatten. Als bijvoorbeeld uw ARA (AppleTalk Remote Access) plotseling niet meer werkt, kunt u de Parameter RAM naar zijn default instellingen resetten. Onder systeem 7 moet dan de toetsencombinatie Command-Shift-P-R worden ingedrukt alvorens het lachende Mac-icoontje zichtbaar wordt. Handiger is om hiervoor shareware programma's te gebruiken zoals PRAM 5.0 of TechTool 1.0.3. Met TechTool kunt u bovendien uw desktop resetten. Als uw Mac echt gek doet of totaal dood blijft, is het geen slecht idee om met bovenstaande toetscombinatie de PRAM te resetten.

De 20 bytes van de PRAM zijn nauwelijks gedocumenteerd en kunnen voor nieuwe Macs (met nieuwe systeemsoftware) uitgebreid worden. Het basisidee is dat de parameters worden ingesteld door de gebruiker en niet door een programma. Andere parameters (zoals het bureaubladpatroon) worden dan weer in de systeemfiles bewaard.

Inhoud van de Parameter RAM:

- SCSI id van de opstartschijf
- gebruik van de modem- en printerpoort voor AppleTalk of seriële lijn
- modem- en printerpoortconfiguratie (baud, parity, databits, stopbits)
- alarm settings (alarm clock)
- schermkleur
- standaard applicatiefont (font ID 1)
- snelheid van de cursor en de autorepeat van het toetsenbord
- dubbelkliksnelheid en muisversnellingen
- aantal keren dat een menu-item flitst
- geselecteerde printer
- volume en beep-geluid

GLUE

Vraag: Op m'n Giga ROM CD staan bestanden met achteraan de naam 'glue'. Wat is dit en welk programma heb ik nodig om ze te gebruiken?

Antwoord: Een .glue of .gl bestand is aangemaakt met een commercieel pakketje dat Glue of SuperGlue heet. Dit programma maakt van documenten een soort grafisch formaat. Om zo'n document te lezen werd een vrij verspreidbare 'Viewer DA' meegeleverd. Het hele idee was om documenten door te kunnen sturen (documentatie, elektronische tijdschriften) naar iemand die zo'n document kon lezen en afdrukken zonder de originele applicatie te bezitten. Glue heeft nooit enorm succes gehad, vooral omdat de meest gangbare bestandsformaten leesbaar zijn door de meeste programma's.

Zelf tips, oplossingen en ander slims, schrijf naar:
MACWORLD
T.A.V. POWERPOOL
POSTBUS 5446
2000 GK HAARLEM
of e-mail:
oscar@knoware.nl
71333,3124
hol0340

HEWLETT PACKARD

STECOM

STECOM BV
PASCALSTRAAT 16
3771 RT BARNEVELD
TELEFOON 03420-93212*
TELEFAX 03420-93492

Apple Computers

Apple PowerBook 145b 4/40 ....2.425
Apple PowerBook 165 4/80....3.725
Apple PowerBook 180 4/120....5.850
Apple PowerBook 180c kleur 4/160....6.395
Apple Powerbook Duo 250 4/200....5.150
Apple LC 475 4/160....2.995
Apple Power Macintosh 6100/66 8/160 ....bel
Apple Power Macintosh 7100/66 8/250 ....bel
Apple Power Macintosh 8100/80 16/500CD....bel
voor overige Apple modellen ....bel

Harddisks - Opslag

PROCOM Removable 88 Mb
incl.1 cartridge 2 jaar garantie....1.325
Cartridge voor RM 44.... 135
PROCOM Optical Erasable 128 Mb
incl.1 cartridge 2 jaar garantie....2.295
Fujitsu Optical Erasable 128 Mb
incl.1 cartridge en FWB software....2.195
SONY Cartridge voor 128 Mb optical bij 5 stuks....70
Bij 10 stuks gratis Videotape "Look Who's Talking"
PMO Optical Erasable Drive 650mb 19ms "de snelste". 7.200
PROCOM Optical Erasable Drive 650mb 40ms....
incl.1 cartridge 2 jaar garantie....5.745

Monitoren Monochrome & Greyscale

SONY Cartridge voor 600Mb optical....235
Sony Dat Recorder 2Gb incl retrospect....2.650
Radius A4 scherm 72 Dpi +interf....1.495
Ikegami 20" + 256 grayscale interface....2.495
Radius 21" + 256 grayscale interface....3.950
EIZO A3 21" + 256 grayscale Radius interface..3.850

Monitoren kleur

Apple 14" kleur Trinitron 725
Apple 16" kleur Trinitron 1.695
Apple 21" kleur....4.595
EIZO T660i 20" Flexscan Trinitron....5.795
EIZO Gazelle 24 bits 72 dpi 75Hz voor 15"-20"....2.250
SONY CPD1730 17" Trinitron digitaal....2.395
Radius Calibrator afregelen volgens Pantone norm 895
Radius A4 Precision Color Pivot 2.395
Radius IntelliColor Display 20"i Trinitron....5.895
SuperMac Pressview 21" res 1360*1024....9.500
SuperMac Thunder II GX res 1360*1024....10.750
Radius Pro 24X snelste 24bits interface 1152*870....2.950
Radius PrecisionColor 24 X 24bits accel. 1152*870....2.325
Radius Pro 24 XP 24bits accel. voor 13"-17"....1.225

Wij hebben ook nu weer diverse 20" demo kleuren beeldschermen

Video

Radius Video Vision STUDIO 24 bits Quicktime video in en uit full motion 30 frames/s 9.095
VideoSpigot Pro met geluid....3.450

Printers

Apple Laserwriter Select 310 Postscript / 300*300.1.895
Apple Laserwriter Select 360 Postscript /600*600...3.895
Apple LaserWriter Pro 630 Postscript /600*600 /Ethernet...4.250
Xante AccelaWriter 8100 600*600 afl. A3 16Mb....9.995
QMS PS-860 A3 600*600 dpi Postscript A3...8.995
QMS PS-420 600*600 dpi Postscript A4....3.295
NewGen Turbo PS/660BE/600*600 A3 /ethernet....9.795
HP Deskwriter incl. kabel en fonts....575
HP DeskWriter 560 C 600*300 dpi incl. kabel.1.275
HP DeskWriter 550C Postscrpt incl. kabel....1.475
HP DeskWriter 1200C / PostScript 600x300 dpi RET, full color, 4 cartridges ,RISC processor....5.250
HP LaserJet 4ML 300 dpi, Postcript 4Mb, RET 2.350
HP LaserJet 4MP 600 dpi, Postcript 4Mb, RET 3.275
HP LaserJet 4M , 600 dpi, Postcript ,6Mb, RET....4.395

Scanners

HP Scanjet II P 300 dpi 256 grijswaarden 1.795
HP Scanjet II CX 400 dpi PhotoShop 2.5 LE....2.375
HP DIA UNIT voo Scanjet IIcx....1.495
UMAX UC630 24 bit color + PhotoShop 2.5 nl. 2.895
UMAX UC840 24 bit color + PhotoShop 2.5 nl 3.750
UMAX UC1200 24 bit color + PhotoShop 2.5 nl 7.125
UMAX Dia Unit voor Umax 630/840....1.375
Agfa SudioScan 300X600 dpi 24 bits 2.950
Agfa Arcus Plus Color 1200 dpi 10 bit....7.995
Agfa Arcus Color scanner Dia module....1.595

Netwerk

Asanté tranceiver voor Mac Quadra 195
Asanté Thin Ethernetkaart NUBUS serie....355
Asanté scsi Ethernet adapter 725
Asanté 10 baseT HUB 8 poorten....855
Asanté Print....855

Accelerators

RADIUS PhotoBooster PhotoShop accelerator..1.750
RADIUS ROCKET 33 Mhz 68040 processor 3.575
RADIUS ROCKET 25i 68LC040 processor....2.225

Diversen

Simm 1 - 16 Mb 80 ns ....bel voor de laatste prijs
Geheugen Uitbreiding Powerbook ....bel
Supra Modem 2400 plus incl. kabels en softw. 295
Supra FaxModem 2400 baud incl. kabels en softw. 395
Supra FaxModem 14400 bps V32.bis incl. software 765
Supra FaxModem 14400 bps V32.bis LC....585
Global Village Faxmodem Gold V32.bis....925
PSI COMStation V Faxmodem V32 bis....825
WACOM grafisch tablet A5 ADB....895
WACOM grafisch tablet A4 elektr.blad 1.895
Quark XPress 3.2 Nederlands **uit vooraad**....Bel
Aldus Pagemaker 5.0 Nederlands **uit vooraad**..Bel

Software

Aldus Collection Nederlands
Freehand 3.1, Pagemaker 5.0, Persuation 2.2 ..1.895
Adobe Illustrator 5.0 nl....1.350
Adobe Photoshop 2.5.1 nl....1.820
Claris File Maker PRO 2.1 Nederlands 775
Microsoft Word 5.1 Nederlands....795
MacLink Plus/PC 7.5 Eur. versie incl kabels....275
Super Adobe Type Manager 295

SCHERPE LEASE-PRIJZEN OP AANVRAAG

Macintosh BUNDEL aanbiedingen

Apple Performa 475
4Mb Ram/80 Mb Hd
met standaard keyboard
Apple 14 " trinitron monitor
Hewlett & Packard
DeskWriter
3.445

Power Macintosh
7100/66 Mhz
8Mb Ram/250Mb HD
met extended keyboard
Apple 21 Color Monitor
Aldus Collection NL
(Freehand 3.1, Pagemaker 5.0, Persuation 2.2)
BEL

Quadra 660 AV
8 Mb Ram/230 Mb Hd
met st keyboard
Apple 14" Color AV Monitor
4.995

Power Macintosh KOM KIJK en TEST

Bel of Fax voor een complete offerte met scherpe prijzen

Alle prijzen onder voorbehoud, exclusief BTW

Bezoek vrijblijvend onze volledig ingerichte Showroom (na afspraak)

Apple Computer

WENKEN VOOR SNELLER WERKEN

DE FINDER

Haal er Meer uit

Het meest gebruikte programma op de Macintosh is zo sterk geïntegreerd met de systeemsoftware, dat het altijd tot die systeemsoftware wordt gerekend en niet tot de programma's: de Finder. Zonder de Finder geen Macintosh.

Toch is niet iedereen even gecharmeerd van de standaard Finder. Typerend voor Apple is dat een op zich goed idee vaak niet voldoende ver wordt uitgewerkt. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de Finder een groot aantal programmeurs heeft geïnspireerd tot slimme toevoegingen.

SPEEDYFINDER7

Een shareware (maar binnenkort commerciële) extensie die bijzonder veel nuttige dingen aan de Finder toevoegt is 'SpeedyFinder7' van Victor Tan. Deze extensie heeft drie soorten toevoegingen: snelheidsopties, document-linking en diversen. De snelheidsopties zijn: sneller kopiëren in de Finder, een snellere wijze van datatransfer, geen 'rename delay' en direct legen van de prullenmand. Die laatste twee zaken halen twee overbodige beveiligingen weg. Wie de naam van een bestand aanklikt, moet even wachten voor de naam veranderd kan worden. Dit is gedaan om onbedoelde naamsveranderingen te voorkomen, maar meestal is het alleen maar irritant. SpeedyFinder7 zet deze wachttijd weer op nul. Ook de prullenmand is een bron van irritatie over Apple's bemoeizucht. De mededeling 'weet u zeker...?' is tenminste uit te zetten, maar gewoon hup in de prullenmand en meteen wissen zou ook instelbaar moeten zijn. Met SpeedyFinder7 kunt u zelf aangeven dat optie-sleep (of gewoon slepen) naar de prullenmand dat ding ook meteen leegt.

DOCUMENT-LINKING

Als er op een tekstdocument wordt geklikt waarvan het bijbehorende programma niet op de schijf staat, vraagt de Finder of het programma met 'LeerTekst' moet worden geopend. Hetzelfde geldt voor een PICT. Het zou prettig zijn als ook andere soorten bestanden konden worden 'verbonden' met programma's. Bijvoorbeeld alle TIFF's met Photoshop, verschillende soorten tekstverwerkerbestanden met MS Word of WordPerfect, en noem maar op. De vraag 'wilt u het bestand openen met...' zou dan achterwege mogen blijven, want er is toch weinig keus. SpeedyFinder7 kan allerlei links leggen tussen bestandstypen en programma's. Er zijn andere extensies die dit ook kunnen, maar die hebben twee nadelen: ze wijzigen meestal de Finder zelf en ze kunnen de links niet 'on the fly' aanleggen. Dat laatste betekent dat SpeedyFinder7 een standaard 'Open'-dialoog presenteert als het bestandstype nog niet is verbonden met een programma. De gebruiker kiest een programma en SpeedyFinder7 voegt de link automatisch toe aan de lijst.

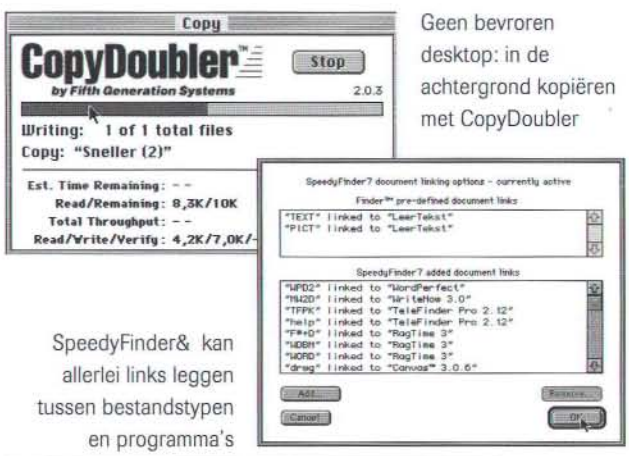

Geen bevroren desktop: in de achtergrond kopiëren met CopyDoubler

SpeedyFinder& kan allerlei links leggen tussen bestandstypen en programma's

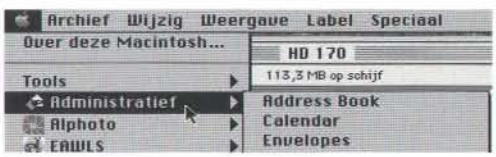

PopUpFolder: van map naar map naar map naar map.....

COPYDOUBLER

Iedereen maakt het vroeger of later wel eens mee. U hebt een bestand naar een diskette gekopieerd, maar bij het later weer inlezen komt er plotseling een foutmelding: Schijffout. Er is een grote kans dat deze schijffout al aanwezig was tijdens het wegschrijven, maar dat de Finder dit toen niet heeft opgemerkt omdat hij niet verifieert of alles goed verloopt.

Het commerciële 'CopyDoubler' maakt dit goed en voegt bovendien nog twee andere voordelen toe: het kopiëren gaat sneller en kan in de achtergrond geschieden.

HIERARCHISCHE MENU'S

Ik schreef al dat de hiërarchische submenu's zo handig zijn, dat het onbegrijpelijk is dat Apple die niet ook voor het appelmenu heeft toegepast. Verschillende extensies maken deze fout goed, zowel commerciële (Now Utilities, Wiz Tools) als shareware (Bihierarchic, MenuChoice). Een map die geplaatst wordt in het appelmenu krijgt z'n inhoud als submenu. Een alias van een map geeft eveneens hiërarchisch de inhoud van die map aan. In het submenu staat altijd de actuele inhoud van de map, ook als er dingen zijn veranderd nadat de alias werd gemaakt. Maak een alias van de harde schijf en alle bestanden van die schijf zijn tot vijf lagen diep via het appelmenu op te vragen.

TOM PALETTEN

'Tear Off Menu'-paletten zijn erg handig als u vaak dezelfde menu's moet kiezen. Vandaar dat ze steeds vaker standaard in programma's worden toegepast. TOMN√INIT II (shareware) voegt deze handige paletten toe aan ieder programma dat ze zelf nog niet kent, inclusief de Finder.

Johan Elzenga

TIPS & TRUCS

QUARK XPRESS BLIJFT DE GEMOEDEREN LICHTELIJK VERHIT HOUDEN. DAARNAAST KOMT IN DEZE ACHTTIENDE DTPRAKTIJK ENIGE SUBTIELE EN MINDER SUBTIELE HUMOR AAN DE ORDE.

Peter Kentie

XPress 3.2

TEKSTVERLOOP

ZOALS WE ALLEN WETEN IS DE OVERstap van XPress 3.0 naar 3.1 met een hoop ellende gepaard gegaan. Quark heeft bezworen dat zij ook van hun fouten leren en dat de update naar 3.2 niet tot een algehele verwarring in DTP-land zal leiden. Wie schetst onze verbazing als Quark zelf melding maakt van tekstverloopproblemen bij het importeren van oudere XPress-bestanden in de versie 3.2! Wat is het geval: als u de optietoets ingedrukt houdt bij het openen van een ouder XPress-document, wordt het bestand in een echt 3.2 document omgezet. Dit kunt u controleren door in het Openvenster op de naam van het document te klikken. Als er staat 'Document Versie: 3.2' dan is het bestand omgezet naar de iets gewijzigde bestandsstructuur van een 3.2-document. Staat er 'Document Versie: 3.2 Gemaakt: 3.1' dan hebt u de optietoets (nog) niet ingedrukt bij het openen. Het tekstverloopprobleem is een gevolg van de ingedrukte optietoets. XPress 3.2 is namelijk veel preciezer met de tekstomloopfunctie. Dit betekent dat als u tekst handmatig of automatisch om een vrijstaande afbeelding hebt geleid, u de kans loopt dat er bij een conversie naar 3.2 tekstverloop ontstaat. Controleer daarom altijd het complete bestand als u een ouder bestand opent en converteert.

XPRESS ROBOT

HUMOR IS EEN BEKENDE EIGENschap van computer-programmeurs. De originele ontwikkelaars van de Mac hebben zoveel grappen en grollen uitgehaald dat er nu nog – tien jaar na dato – anekdotes bekend raken. Ook de hedendaagse generatie programmeurs heeft zo zijn methodes om een glimlach op de gezichten van de DTP-ers te toveren. Een voorbeeld. Als u in XPress 3.2 een element selecteert en de toetscombinatie Optie-Command-K klikt, dan wordt de selectie op een heel speciale manier verwijderd. De XPress-robot komt namelijk in beeld gestapt en blaast het beeldelement letterlijk op, zodat dit in een digitale vuurbal verandert en van het scherm verdwijnt. Dit gaat uiteraard gepaard met de bijbehorende geluidseffecten. Probeer het maar eens uit. Maar pas op dat u niet de goede beeldelementen 'delete'.

H-xTension 1.0

ONDER DE NAAM H-XTENSION IS er een extensie op de markt gekomen waar typografen enorm naar verlangd hebben. Dit Nederlandse produkt is ontwikkeld door Kees van Drongelen en Axel Roest binnen Visual-Space Development. Deze extensie stelt de XPress-gebruiker in staat om nauwkeurige gegevens over fonts en maatvoering af te lezen van een geselecteerde tekst. H-xTension kan de kapitaal- en x-hoogte van een font geven in millimeters, pica's, cice-

In het Open-venster kan de herkomst van het XPress-bestand worden afgelezen.

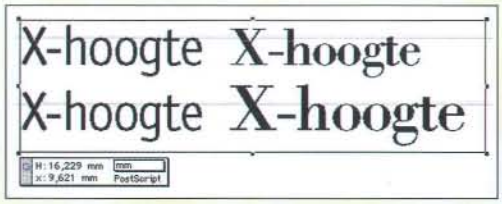

De H-xTension kan de x-hoogte van beide fonts op elkaar afstellen door de maatgegevens over te nemen.

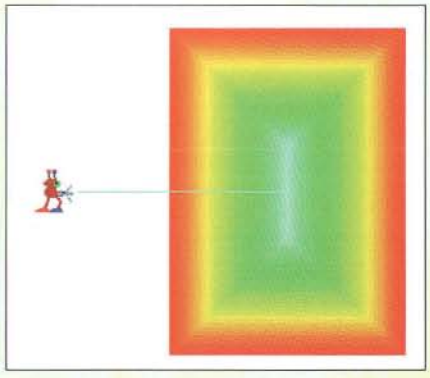

De XPress-robot is bezig met zijn vernietigende werk.

Een LCD-scherm is zo gemaakt met het Digital font.

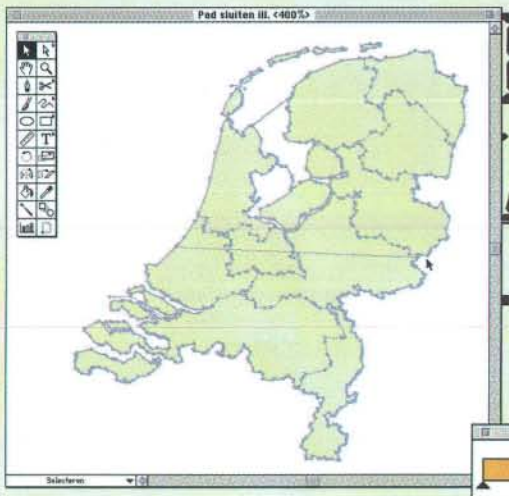

Een pad dat als masker dienst doet moet gesloten zijn, om zonder problemen uit de laserbelichter te komen.

Wie had dat gedacht: een PC-programma in DTPraktijk.

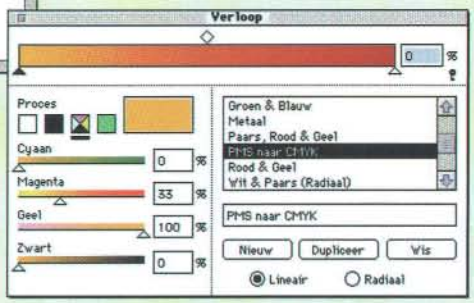

Een verloop van een PMS naar een opbouwkleur kan een belichter en dientengevolge ook uw planning in de war brengen.

ro's, inches en Applepunten. Deze laatste meeteenheid is de maat waarop alle DTP-programma's gebaseerd zijn. De H-xTension komt vooral tot zijn recht als twee verschillende lettertypes dezelfde x-hoogte of kapitaalhoogte moeten krijgen. In plaats van op het oog of proefondervindelijk (met behulp van de laserprinter of belichter) te proberen om twee lettertypen van eenzelfde x-hoogte te voorzien, kunt u nu deze informatie met een precisie van drie cijfers achter de komma aflezen in het H-xTension-venster. Door de x-hoogte van het ene font te kopiëren en deze waarde in te geven bij het andere font ontstaan twee even hoge letters. De H-xTension haalt de numerieke waardes uit de informatie die in de printerfonts is opgenomen. Aangezien Adobe Type Manager een belangrijke rol als intermediair speelt in dit technische proces, is het zaak dat deze software in het systeem geïnstalleerd is. Maar ja, elke rechtgeaarde DTP-er heeft toch ATM in zijn systeemmap. De H-xTension 1.0 is niet alleen een uitkomst voor iedereen die verschillende fonts wil combineren, maar ook het combineren van traditioneel zetwerk met Mac-opmaak gaat zo een stuk gemakkelijker. Er kan nu een gemeenschappelijke rekeneenheid toegepast worden. Door de hele verwarring omtrent de grootte van de 'punt' leek dit een utopie.

Fonts

EEN INTERESSANT LETTERTYPE staat sinds kort op Spider onder de naam 'Digital font'. Dit is een lettertype waarin alle tekens gebaseerd zijn op de vorm van LCD-vensters zoals deze op (digitale) radio's en klokken gevonden worden. Aangezien dit font Freeware is, bent u vrij om het lettertype voor uw werk of hobby toe te passen.

Illustrator

PADEN SLUITEN

DE MASKERTECHNIEK VAN ADOBE Illustrator 5.0 is afwijkend van de werkwijze van versie 3.2. Een gemaskerd object hoeft niet meer gegroepeerd te worden. Wel is het zaak om het masker onderop te plaatsen. Een tweede aspect waar u rekening mee moet houden, is het feit dat een pad dat als masker gebruikt wordt absoluut gesloten moet zijn. Anders ontstaan er bij het uitdraaien op een hoge-resolutiebelichter onherroepelijk problemen. Een bijkomend probleem is dat de laserprinter geen moeite heeft met zo'n foutief getekend masker. Wees dus voorzichtig met lange en gesplitste paden die als masker dienst doen.

VERLOPEN

EEN TWEEDE ASPECT WAARMEE elke Illustrator-artiest rekening moet houden, is het maken van speciale verlopen. Als u een verloop maakt dat als PMS-kleur begint en in een opbouwkleur eindigt, loopt u kans dat de belichter letterlijk in dit verloop 'stikt'. Net als bij de voorgaande tip heeft de laserprinter ogenschijnlijk geen moeite met deze optie. Toch is het raadzaam om het PMS-nummer eerst te vertalen naar een opbouwkleur en deze waarden in te geven in het Verloop-venster. Hiermee gaat u alle uitdraai-ellende uit de weg.

PC humor

AAN HET BEGIN VAN DEZE DTPRAKTIJK is gesproken over de (verstopte) humor die de Mac zo eigen is. Geloof het of niet, maar PC-gebruikers zijn ook niet vies van een glimlach. Wat dacht u van deze anekdote: toen een enthousiaste Mac-gebruiker een PC-fanaat alle ingebouwde mogelijkheden van de Mac toonde – Ethernet, SCSI, enz. – kon de PC-fanaat zijn ogen niet van het venster houden. Toen onze Maccer hem vroeg wat daar nou zo speciaal aan was, zei de PC-freak: "Je hebt ook Windows voor de Mac!". Voor iedereen die hier de humor van inziet, een screendump van een populair DOS-spelletje. Het heet MacBlaster en doet zijn naam meer dan eer aan. Het is de bedoeling om met het PC-tje de Macjes uit de lucht te schieten, net als good-old Space Invaders. Is dat nou geen humor...

geo • design

COMPUTERDIA'S EN OVERHEADSHEETS

Nu ook:

Big Color SM

DIGITAL PRINTING

Van A4 t/m A0 en vele meters lang

- Posters
- Affiches
- Banners
- Landkaarten
- Reclameborden
- Vergrotingen van foto's
- Displays voor lichtbakken
- Tekstborden voor beurzen e.d.

Nu 25% korting
gebruik onze antwoordkaart
die u aantreft in deze uitgave van Mac world

Bezuidenhoutseweg 125 • 2594 AE Den Haag
Tel. (070) 381 80 60 / 61 • Fax: (070) 347 84 99

Agio ISDN

SYSTEMS

De snelste manier

om digitaal uw data, beelden
of geluid te verzenden

voor de prijs van 'n telefoontik.

UW VOORDELEN:

drastische besparing op koerierskosten

last-minute korrekties tussen lithograaf, reklameburo en drukkerij

uitwisseling van kleurenscans en/of opgemaakte pagina's (1 Mbyte per minuut)

remote file- en printserving

geschikt voor beeldtelefonie

Voor meer informatie: AGIO SYSTEMS
Nederland: Tel.: 02155-11144 • Fax: 02155-26580
België: Tel.: (09) 222 36 33 • Fax: (09) 222 46 69

Apple Macintosh Occasions

Voor een grote keus aan gebruikte, gereviseerde, low-end, dubbelgecheckte, goedlopende, oude, nieuwe, betaalbare, veilige, high-end en goedgekeurde Apple Macintosh computers kúnt u natuurlijk 25 dag- en regiobladen afstruinen.

U kunt óók kontakt opnemen met AOC Nederland, 033-611591.

De dagelijks wisselende voorraad zal u keer op keer doen verbazen!

In- en verkoopcentrum voor gebruikte Apple Macintosh® apparatuur

AOC
NEDERLAND

Berkenweg 50 - 3818 LB Amersfoort - Tel. (033) 611591 - Fax (033) 652395

SECOND MAC

GRATIS SERVICE VOOR MACWORLD-LEZERS

DE BELANGSTELLING VOOR DEZE SERVICERUBRIEK BLIJKT ZÓ GROOT DAT WE EEN BEETJE UIT ONS JASJE ZIJN GEGROEID. HELAAS BESCHIKKEN WE MAAR OVER HOOGUIT ÉÉN PAGINA PER NUMMER. WE GAAN DAAROM OVER TOT HET PRINCIPE VAN 'WIE 'T EERST KOMT, 'T EERST MAALT'. STAAT UW ADVERTENTIE ER NIET IN EN WILT U ER VOLGENDE MAAND TOCH IN, DAN ZULT U OPNIEUW EEN BONNETJE IN MOETEN STUREN. DUS VOORTAAN ZO VROEG MOGELIJK DE KAART INVULLEN EN DE POSTZEGEL NIET VERGETEN!

AANGEBODEN

Macintosh SE met FD/HD 4/40, 2e 800 K diskdrive, Imagewriter II, compleet met systeemsoftware, Microsoft Works, Hypercard en alle handboeken, prijs: ƒ 1500,- B. Kwant, Roden, tel: 05908 15355

Mac Plus 20 Mb extern, 800 Kb ext. drive, Imagewriter II + trackball Kensington + veel (oudere) software, prijs: ƒ 1500, Xerex Datacopy GS scanner, accutext OCR, prijs ƒ 1400,- Robert Rouveroy, Amsterdam, tel: 020 6160742

CD-ROM, Space Shuttle, prijs: ƒ 100,- of ruilen tegen andere CD-ROM, H.S. Holsteijn, Hoofddorp, tel: 02503 38318

HP deskjet 500 printer, 1 jaar oud, in perfecte staat, inclusief Apple of DOS kabel, werkend te zien + printer software voor de Mac, prijs: ƒ 500,- J. Karimi, Woudenberg, tel: 03498 64595

SoftPC professional 3.1 (nieuw), Power Pad, numeriek toetsenbord voor Powerbook (nieuw) F. Engelen, Zichem, België, tel: 003213 777097

DeskWriter, compleet met kabel, reserve inktcartridge, 100 grayscales, prijs: ƒ 475,-, Suprafax modem, 2400 bps, V42bis, 9600 bps fax, compleet met H/W kabel + S/W, prijs: ƒ 249,- E. van Norden, Utrecht, tel:030 731657 (na 19.00 uur)

Boeken: gids voor FileMaker Pro, Adobe Illustrator ontwerpgids, gids voor PageMaker, mastering Excel 3 on the Mac, Microsoft Word 5 for Mac, tegen voordelige prijs, alles in goede staat! D. Depickere, Brugge, België, tel: 003250 385505

Apple IIc, compleet + Z RAM 1 Mb (clock + cpm) + ext. 3.5 en 5.25 drive + scribe printer; Apple IIe, compleet + PC transporter + 1bm keyboard + RAM works III 1 Mb + z80 plus card (cpm), veel software, boeken, alles voor ƒ 750,- A.R. van der Togt, Venlo, tel: 077 510617

Apple Macintosh A4 monitor, zw/w 15", 3 adb aansluitingen, 640x870 beeldpunten, rs 343 interface (1990) prijs: ƒ 400,- A. Vermeeren, Waalwijk, tel: 04160 41538

Game Crystal Quest prijs: Bfr 1500; In Touch 2.0 (da) prijs: Bfr 1300; Mac LC 4/80 (+ software), Pieter, Leuven, België, tel: 0032 16292693

StyleWriter, z.g.a.n. ƒ 500,- of ruilen tegen externe harddisk, R.M. Blom, Heiloo, tel: 072 114711

LaserWriter II NT, PostScript, prijs: ƒ 1300,- G. Wijman, Zaandam, tel: 075 706132

Mac Classic II, 4/80, 1 jaar oud, compleet met toebehoren, handleidingen, systeem 7 en draagtas, prijs: ƒ 110,- P. Bouwsema, Amsterdam, tel: 020 6090125

SE 30 4/40 met 7.1 en evt. software, prijs: ƒ 800,- Brian Bosch, Vlissingen, tel: 01184 17181/12233

Quadra 700, 4/160, ƒ 3000,- Mac IIsi 5/80, ƒ 1600,- P.Baars, Nieuwegein, tel: 03402 80248

Duo MiniDock voor Powerbook Duo, incl. SCSI-kabel, slechts enkele keren gebruikt, T. Coolsma, Rotterdam, tel: 010 4334051

Mac IIsi, met Nubus adapter, 5/120 en Apple A4 videokaart, ƒ 2250,-M.Mok, Haarlem, tel: 023 360012

Mac SE 4/40 systeem 6.0.7. met veel interess. progr. (o.a. Ad.III 3.2, WP, MsWorks 3.0) vraagprijs: ƒ 1300,- R. Kruizinga, Utrecht,tel: ma-do 030 315106

Apple LaserWriter Plus, zeer goed met bijna nieuwe cartridge, vraagprijs: ƒ 1000,- R.E. v.d. Hoek, Zoetermeer, tel: 079 210206

Duo 230 4/80, software, externe floppy disk, prijs: ƒ 1500,- Newton + leren etui, 2 Mb kaart, faxmodem & Batt. oplader, prijs: ƒ 2900,- D.M. Zwart, Mijdrecht, tel: 02979 41765

SIMM's, 12x1 Mb, uit IIfx, per 4 (x 1 Mb), 175,- Mac 512 k + 800 K ext. incl. sw +syst 6.0.7. prijs: ƒ 475,- C.P. Sleutel, Oosterblokker, tel: 02290 62656

Macintosh SE 4/20 + extra harddisk 80 Mb + boeken + floppies + software + system 7 (en 6) + 1200 bd modem & kabel, bedrijfsklaar, samen ƒ 1700,- P. v.d. Post, Naarden, tel: 02159 48946

Mac IIcx 5/40, A4 monitor + ext. keyboard + software, prijs: ƒ 1900,- A.H. Goldberg, Maarsbergen, tel: 03433 1305

Mac SE/30, 5/80 met ext. kbd, prijs: ƒ 1250,- Mac IIx 5/80, 2xfdhd, 8 bit kleurenkaart, met kbd, prijs: ƒ 1675.- Imagewriter II, prijs: ƒ 350,- P.G. van Leeuwen, Hoevelaken, tel: 03495 35715

Externe diskdrive 800 K en modem Bausch 3522SA, prijs: ƒ 150,- J. Siehas, Halle, tel: 08343 1554

Apple Tapestreamer z.g.a.n. ƒ 350,- Quantum harde schijf 40 Mb, prijs: ƒ250,- mevr. Sluijter, Voorburg, tel: 070 3865662

Mac LC, 10/40 & 12" monitor, Mac land remov. drive, HP 420mb 17ms harddisk & software vraagprijs ƒ 5000,- R. Huveneers, Amsterdam, tel: 020 6476676

Fax modem voor PowerBook, intern 2400 data/9600 fax, gewonnen MacWorld modemwedstrijd, maar voor mij niet bruikbaar, dus ruilen of verkopen, prijs n.o.t.k. P. Verheij, Den Haag, tel: 070 3680594

Aldus Collection (PageMaker 5.0, FreeHand 3.1 en Persuasion) nieuw in doos, prijs: ƒ 1500,- Handscanner Scanman, prijs: ƒ 200,- G. Dieleman, Goes, tel: 01100 50700

Laserwriter IINT, Postscript, incl. toner cartridge, prijs: ƒ 1300,- A. Wijman, Zaandam, tel: 075 706132

15" Macintosh scherm kleur met 2x ingebouwde speakers, koptelefoonaansluiting, Multisync, 9 mnd garantie, prijs: ƒ 1500,- F.A. Koster, Hoogland, tel: 033 809092

Grappler IIsp (printen op PC printer), prijs: ƒ 300,- of ruilen tegen Freedom of Press Classic (bellen na 20.15 uur) L. Wijnsma, Damwoude, tel: 05111 1740

HP Deskwriter, 300 dpi, Inktjetprinter, slechts 11 mnd oud, incl. cartridges en refills, H. Huybers, Gemert, tel: 04923 65979

Epson LX 400, 9pins matrixprinter, met extra seriële poort, prijs: ƒ 350,-R.M. Dol, Doetinchem, tel: 08340 62817

Imagewriter II, zelden gebruikt en dus als nieuw, prijs: ƒ 350,- K. Valkering, Enschede, tel: 053 779519

4 Mb Simms voor CX, CI of Quadra 700, prijs: Bfr 6000, A. Vos, St-Katelijne Waver, Belgie, tel: 003215 315183

Nuvista 32 bit/4 Mb: de prof. video-processorkaart voor de Mac. voor beeldmanipulatie en video-overlay's t/m HD TV kwaliteit vraagprijs ƒ 7500,- R. van Loon, Voorburg tel: 070 3874338 (na 17.00 uur)

StyleWriter in nieuwe staat, evt. ruilen tegen (removable) harddisk, R. Blom, Heiloo, tel: 072 114711

STF FaxManager Plus, Ongeopend in verpakking voor ƒ 225,- E. de Heer, Haarlem, tel: 023 422012

2x2 Mb Simms voor b.v. LC, ƒ 100,- per stuk, 4x1 Mb Simms voor b.v. LC, ƒ 50,- per stuk, R. van Santen, Amstelveen, tel: 020 6402597

Quatron M96 modem, 9600 baud, V42bis, MNP-10 en lager, vraagprijs:ƒ 569,- Global Village Teleport Bronze faxmodem, vraagprijs: ƒ 259,- beiden 2 maanden oud, leuke korting en software bij ophalen, H.M. Rose, Veghel, tel: 04130 44308

Display card, Macintosh type: M0507z/a, prijs: ƒ 200,- A. Vermeeren, Waalwijk, tel: 04160 41538

Mac Plus 1 Mb RAM, prijs: ƒ 250,- S.v.d. Wal, Drachten, tel: 05120 17812 (na 18.00 uur)

Apple scanner, 4 bits + 16 grijstinten, compleet met manual en software o.a. OFoto met SCSI system cable, prijs: ƒ 600,- B. van Manen, tel: 03435 73774

HP deskwriter, z.g.a.n. prijs: ƒ 550,- Jeroen Visser, tel: 05486 10350 (na 18.00 uur)

Mac II, 8/240, Daystar 33mhz/wfpv, 13" Apple rgb, prijs: ƒ 2500,- I. Emeis, tel: 070 3461313

Mac IIx, 8/80 + videokaart 13" 256 kleuren, prijs: ƒ 1850,- VideoSpigot, prijs: ƒ 650,- MacRecorder, ƒ 150,- Telebit Trailblazer plus, ƒ 250,- R.H. Peters, Leeuwarden, tel: 058 159539

GEVRAAGD

Mac Classic, StyleWriter: voor een hulporganisatie in voormalig Joegoslavië , en voor een onafhankelijke krant in Zagreb diverse opmaakapparatuur (scanner, printer, groot scherm,...) voor niets. A.M. Kraff, Utrecht, tel: 030 710062

Printer (ImageWriter II of StyleWriter I o.i.d.) aangeboden: Mac SE 2/20, ƒ 980,- eventueel software, Schonewille, Groningen, tel: 050 415239 (ma t/m vr; Mark)

Radius Eprom versie V2.2 voor Radius Monitor TPD of een videokaart voor TPD, P. van Brandwijk, Alkmaar, tel: 072 158496

Spelfanaten op Mac om spellen mee te ruilen of kopiëren, C. de Boer, 038 218002 (na 18.00 uur)

Software drivers/extensies voor een Toshiba T3401 CD-ROM drive, H. Smeets, Amsterdam, tel: 020 6635367

Diskdrive voor Macintosh Classic of enkel leeskop, Sony 2 Mb, model MP-F75W-01G of Macintosh voor afbraak, J. de Beck, Oostakker, tel: 09 2511657

Schoolgaande jongen en Mac fanaat: wie helpt mij aan een goed werkende echt **goedkope complete Macintosh-set,** met liefst wel wat intern geheugen, Suheri Koes, Tiel, tel: 03440 17825

Color Classic, L. Swagerman, Hoorn, tel: 02290 17032

Japanese Language kit of anders programma om Japanse karakters te verwerken, R van Loon, Den Haag, tel: 070 3657965

Apple Powerbook 145B voor redelijke prijs (liefst 4/80) en fax modem intern, bel snel: T. Oudemans, Leiden, tel: 071 132922 (antw. app.)

Logitech Scanman 32, met software en eventueel Catchword pro, J.H. van der Storm, Amsterdam, tel: 020 6681954

PowerBook 170, Sam van Buuren, Amsterdam, tel: 06 58071058 (informer)

RUILEN

Ik wil complete **Mac configuratie** ruilen tegen profess. P.A. installatie, inh: 2x Bassbox Dynacord BS 212 in flightcase 250w, 2x midhoorns, 2x 4 peizo bullets hightone 150w, totale waarde ong. ƒ 9000,-, E. Schenkhuizen, Groningen, tel:050 426680

Mac LC 4/40, met 12" monochroom systeem 7.1 en veel software ruilen voor een Mac Powerbook, bijv. de 100 of Duo 210, R.E. Sergo, tel:030 515111

MACWORLD'S DRAAGBARE POWERMOK

Traditioneel is de koffiemok op de tafel van de Mac-gebruiker. De ene keer met een appel d'r op, de andere keer met een muis en soms zelfs met een volledig onzinnige tekening. Maar nooit eerder werd MacWorld's orginele en uiterst draagbare PowerMok aangetroffen met de originele versie van LeutMaker 1.0 erop.

NU MET LEUTMAKER 1.0

Voor diegenen die een hulpje nodig hebben bij het samenstellen van hun eerste bak troost – en nú een abonnement nemen op MacWorld – hebben wij de ideale starter van de dag.

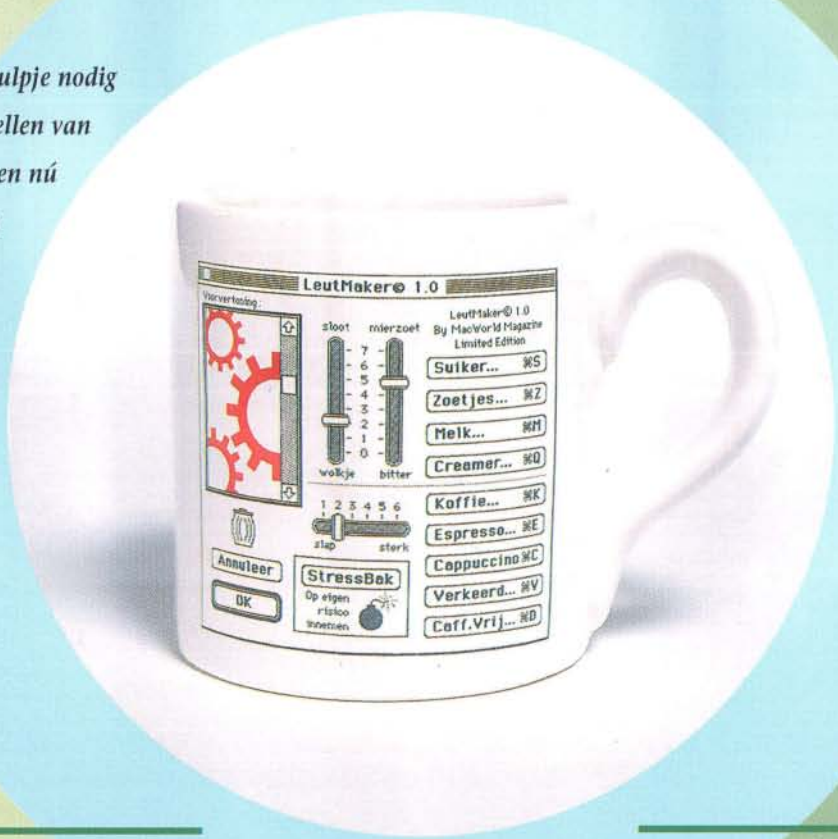

IK NEEM EEN ABONNEMENT OP MACWORLD

voor een heel jaar. Dat is dus 10 nummers plus een extra uitgave voor slechts f 89,50 / Bfr. 1790.

ALS WELKOMSTGESCHENK KAN IK KIEZEN UIT:

- *MacWorld's KoffieMok, nu met LeutMaker 1.0*
- *Een korting van f 10,50 / Bfr. 200.*

Ik betaal dan slechts f 79,50 / Bfr. 1590.

Helaas krijg ik de mok dan niet.

Gewone knop wordt talen-knobbel.

Niemand hoeft een talenknobbel te hebben om een Nederlandse tekst foutloos over te zetten in het Engels, Duits en Frans (of vice versa). Het enige dat u nodig heeft is een simpele knop op uw PC en het computerprogramma Vertaal!

Vertaal! is een compleet woordenboek met automatische vertaalmogelijkheden om snel woorden en hun vertalingen op te zoeken.

Hoe werkt Vertaal!?

Heel simpel. Plaats de cursor bij het woord dat u wilt opzoeken en via een toetsaanslag geeft Vertaal! onmiddellijk één of meerdere vertaalmogelijkheden.

Wie werken met Vertaal!?

Vertaal! werd in 1991 in Nederland geïntroduceerd en is sindsdien marktleider. Twee jaar na de introductie van Vertaal! zijn er al meer dan 50.000 gebruikers van Vertaal! Veel grote bedrijven hebben een bedrijfslicentie voor hun medewerkers aangeschaft en ook Universiteiten en Hogescholen zijn gevallen voor het vertaalgemak per computer.

Wat kost Vertaal!?

Prijzen zijn per taal en exclusief BTW.

	MS-DOS of Windows	Apple
Single user-versie	295,-	395,-
Netwerk-versie	995,-	1295,-
Bedrijfslicentie	2995,-	3495,-

Voor dealers en informatie:

Vertaal!® Publishers bv
Strawinskylaan 631, 1077 XX Amsterdam.
Tel.: 020 - 675 41 41. Fax: 020 - 675 59 06.

WOORDENBOEKEN WORDEN TOOLS VOOR TAAL.

Vertaal!® *De Tool voor Taal*

ClarisCocktail

Een sprankelende mix van eenvoudigweg krachtige software.

ClarisCocktail voor de Macintosh is een combinatie van vier elkaar aanvullende software toepassingen: ClarisImpact™, FileMaker Pro™ 2.1, MacWrite Pro™ 1.5 en Retrieve It!™.

Met ClarisCocktail heeft u alles in huis om uw werk op een efficiënte en creatieve manier af te handelen. En dit voor een uiterst interessante prijs!

	HFL	BEF
ClarisImpact *De intelligente totaaloplossing voor al uw business graphics*	835	15.500
FileMaker Pro 2.1 *De kracht van een database zonder programmeren*	+ 995	+ 18.500
MacWrite Pro 1.5 *De onmisbare tekstverwerker*	+ 599	+ 11.250
RETRIEVE IT! *Bestand zoek? Vind het in no-time terug met Retrieve It!*	+ 128	+ 2.495
	~~= 2.557~~	~~= 47.745~~
ClarisCocktail*:	**1.295**	**24.995**

** ClarisCocktail is een tijdelijke promotie tot 01/07/94 en is uitsluitend geldig in de Benelux. Alle prijzen zijn exclusief BTW.*

Ja, stuur mij meer informatie over ClarisCocktail.

Heer ■
Mevrouw ■

Voornaam _____ Naam _____

Firma _____

Straat _____

Postcode _____ Plaats _____

Telefoon _____ MW4-94

Opsturen of faxen naar:
Claris Nederland
Handelsweg 2
3707 NH Zeist
Fax: 03404-17727

CLARIS

Opsturen of faxen naar:
Claris België
Assesteenweg 117-7
1740 Ternat - Brussel
Fax: 080/01 74 91

© 1994 Claris Corporation. Alle rechten voorbehouden. Claris, ClarisImpact, FileMaker Pro, MacWrite Pro en Retrieve It! zijn handelsmerken van Claris Corporation.